mali instrumenti

mira voglar

681.84-053.2(035)
2022068947
Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Mestna knjižnica Ljubljana Frančeta Bevka
Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica
29 -03- 2010
ODPISANO
Lepo ravnaj s knjigo!

Iz recenzije Milene Nograškove:

Avtorica je že v številnih svojih prejšnjih delih namenila veliko pozornosti instrumentom za otroke . . . Prepričana sem, da po obsegu, pestrosti in bogastvu idej delo nima tekmeca v svetovni literaturi in bi bilo zelo primerno, da bi se z ustreznimi prevodi ta literatura pojavila tudi na drugih, širših jezikovnih področjih v Jugoslaviji in zunaj njenih meja.

knjigi na pot

Mali instrumenti. Blizu ste mi. Toplo in svetlo mi je v duši, ko vas gledam – opisane in narisane. Ponosna sem, da greste v svet.

Malo me sicer skrbi, kako vas bodo sprejeli – kot mamo, ki prvič pušča otroka samega v šolo. Vem, vi ne greste prvič od hiše, pa vendar gre tokrat bolj zares, s seboj jemljete vse tajne in skrivnosti o nastanku, tako da vas bodo lahko vsi oživljali.

– O, ko bi vas le! Razveseljevali bi majhne in velike.

Kakšna sreča, da vas smem takole razdati. Da smem razdati nekaj, kar se mi je podarilo.

– Kako podarilo? Čisto preprosto: odprla sem ušesa in prisluškovala; rekla očem, naj gledajo, in domišljiji, naj se pase; in pustile so se odkriti – neugledne, zavržene stvari – in se prelevile v instrumente. Prepričala sem še učenke vzgojiteljske šole, da so odprle oči in ušesa, spustile domišljijo z vajeti in vas odkrivale. In še prihajate, vedno novi, še ne videni.

Kaj naj o vas – mali instrumenti – povem bodočim mamam in očetom?

- *Da ste prijazni, tovariški. Da imate radi družbo. Da vlada med vami enakopravnost. Da niste ustvarjeni za hrupno okolje, da ste bolj za take, ki znajo tenko prisluhniti nežnim in tihim zvokom.*
- *Da si želite novih in novih bratcev in sestric in da ste žalostni, če ni prirastka.*
- *Da je treba z vami nežno ravnati.*
- *Da radi sodelujete s pevskimi glasovi in jih spremljate.*
- *Da ste radi v družbi z velikimi instrumenti in z instrumenti Orffovega instrumentarija.*
- *Da radi poslušate in spremljate glasbo s plošč in kaset.*
- *Da najrajši igrate tisto, kar izvajalci sami ustvarijo. Da znate ustvarjati zvočne slike, zvočne pravljice, ritme, melodije . . .*
- *Da se zelo radi igrate glasbene igre, pri katerih vas morajo iskati ali spoznati po kaki značilnosti.*
- *Da imate dober posluh. Kar boli vas, če kdo pri ritmičnem ali melodičnem odmevu slabo – netočno – odmeva.*
- *Da radi nastopate in da na nastopih vedno pomagate izvajalcem, če imajo tremo.*
- *Da vam je všeč, če omaro ali škatlo, v kateri stanujete, imenujem Čindara – dežela instrumentov.*

. . .

Še to moram povedati, zakaj se imenujete mali instrumenti. Zato ker sem vas tako imenovala pred kakimi 25 leti, ko ste se začeli porajati, da bi vas razmejila od instrumentov Orffovega instrumentarija. In potem je pri tem ostalo. Vam je ime všeč, meni pa tudi.
Ko vas je bilo več in več, sem vas razdelila v sedem družin, da bi se med vami laže znašla. Družine sprva še niso imele imen, le številke, zdaj jih pa imajo – lepa zvočna imena.

- *V družini CIN-CIN-DONG so kovinski instrumenti, ki dolgo zvenijo,*
- *v družini PINKE-PONKE in DRDRALA so instrumenti s kratkimi zvoki in strgala,*
- *v družini ZING-ZONG so instrumenti z grozdastimi zvoki, to so ropotulje in zvočni nizi,*
- *v družini BAMBER-BAM so bobni,*
- *v družini BRENKICE so sama brenkala,*
- *v družini GOSLICE so godala,*
- *v družini PIH-PUH-PAH PIHALKE pa so instrumenti, v katere pihamo, pojemo ali kako drugače dovajamo zrak.*

Tako, zdaj veste skoraj vse o malih instrumentih.
Prosim, imejte jih radi!
Prosim, jemljite skice in opise za neobvezne kažipote, ki vodijo k izumljanju in odkrivanju novih instrumentov!
Odprite ušesa in oči! Spustite domišljijo na pašo – na travnik, v gozd, v vrt, med staro ropotijo na podstrešju, med majhne zavržene in neugledne predmete, pa se vam bodo podarili novi mali instrumenti.

Mira Voglar

(O tem, kaj vse instrumenti igrajo, piše v: OTROK IN GLASBA, DZS, 1981; GLASBENA VZGOJA PREDŠOLSKIH OTROK – NAČRTOVANJE, Zavod SRS za šolstvo 1982; MAJHNA SEM BILA, DZS, 1982; RAD IMAM GLASBO, DDU, 1984.)

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica PE

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

knjigi na pot 1

CIN-CIN DONGI 3
kovinske palice 4
kovinske cevi 5
kovinske plošče 6
kovinske kapice 7
večzvenski cin-cin dongi 8

PINKE-PONKE in DRDRALA 15
paličice 16
orehove lupinice 17
kamni 18
tolkači 19
tleskači 20
ploskači 21
pokalica-bič, cevasta pokalica 22
brlek 23
kladivce 24
cevasti les 25
kastanjete na roču 26
večzvenske pinke-ponke 27
parna drdrala 29
drdrala po katerih drdramo s prožnim drdralcem 30
sestavljena drdrala 31
mlinček iz jogurtovega lončka 32
raglje 33
raglja iz jogurtovega lončka 34

ZING-ZONGI 35
naravne ropotulje 36
ropotulje iz naravnega materiala 37
ropotulje iz stvari, ki jih sicer zavržemo 38
ropotulja balon 41
ropotulje za brenkanje 42
zvočni nizi 43
zvončki in kraguljčki 47

BAMBERBAMI 49
kako igramo 50
tolkalca z ročaji 51
bobni z napeto opno (živalski mehur, celofan, pergament) 52
bobni z napeto opno (samolepilni trak, balonček) 53
bobni z napeto opno (usnje, skaj, plastična folija, blago) 54
bobni s trdno opno 55
sestavljeni – dvojni bobni 56
bobni z dvema opnama 59
brundalo ali drgalni boben 60
brundalo iz napete opne 61

BRENKICE 63
večstrunska brenkala 64
enostrunsko brenkalo (struno napenjamo) 67
struno posredno napenjamo (s stiskanjem) 71
enostrunska brenkala z ubiralko 72
enostrunska brenkala s pomično kobilico 74
brenkalca z jezički 77

GOSLICE 79
loki 80
gosli s trebuščkom 82
dvostrunske gosli z dvema kobilicama 85
tristrunske goslice 87
gusle 88
gusle (struno preprijemamo na ubiralki) 90
gusle (struno napenjamo z napenjalcem) 91
gusle (struno krajšamo s pomično kobilico) 92
dan bau 93
koruzne goslice 94

PIH-PUH-PAH PIHALKE 95
trobente 96
trstenke 98
trstenke – pihalke 99
trstenke – piščalke 104
piščalka na poteg 107
didldajčki 108
žvrglje 110
žuboriži 111
piskalke na papir 112
pojoča cev 113
vrtivke 114

Iz recenzije

Komu je delo namenjeno

I. CIN-CIN-DONGI

1.

Cin-cin-dongi so kovinska glasbila z dolgozvenečimi zvoki. Pri večini glasbil je zvok tudi višinsko določljiv. S cin-cin-dongi izvajamo posamezne zvoke, pa tudi melodije. Pri izvajanju melodije lahko sodeluje več izvajalcev z različno uglašenimi enozvenskimi glasbili ali pa jo izvaja en izvajalec na večzvenskem glasbilu.

Če hočemo doseči, da kovinski predmet dolgo in lepo zveni, mora prosto viseti. Če ga držimo z roko, zven zadušimo. Zato kovinske predmete z lepim dolgozvenečim zvokom obesimo na poseben ročaj, držalo, obešalnik . . .

kako igramo:

Po prosto visečem glasbilu prožno udarjamo s posebnim tolkalcem. Za prožen udarec je značilen kratek dotik in takojšen odboj. Če hočemo ustvariti zares lep zvok, moramo glasbilo zadeti na najbolj zvočnem mestu. Zato najprej udarjamo na različna mesta, da bi ugotovili, kje najlepše zveni. Barva in jakost zvoka sta odvisna tudi od tolkalca (debeline, materiala).

tolkalca:

Za večino cin-cin-dongov uporabljamo tanke kovinske paličice. Uporabljamo tudi lesena kladivca, tolkalca z leseno ali plutovinasto glavico, z glavico iz gumic, stiropora, penaste gume, usnja, šiške, radirke, gumijaste žogice . . . za ročaje tolkalca uporabljamo tanke lesene paličice.

cin-cin-dongi so:

- *kovinske palice,*
- *kovinske cevi,*
- *kovinske plošče,*
- *kovinske kapice in zvončki brez kembljev,*
- *večzvenski cin-cin-dongi.*

večzvenske cin-cin-donge

lahko sestavimo iz različno uglašenih palic, cevi, plošč, kapic in zvončkov brez kembljev.
Pri sestavljanju smo pozorni na barvo zvoka, predvsem pa na višino zvoka in na razlike, ki med njimi nastanejo.
Ugotavljamo: Ali so razlike med višinami posameznih zvokov dovolj velike, ali so blagoglasne – take, da omogočijo nastanek melodije.

sorodniki cin-cin-dongov so:

triangel, činela, gong, zvončki, metalofoni, vibrafon, čelesta, zvonovi.

Če zagledaš zavržen kovinski predmet, ga obesi na držalo in s tolkalcem preizkusi, če zveni. Lahko da je odlično glasbilo.

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

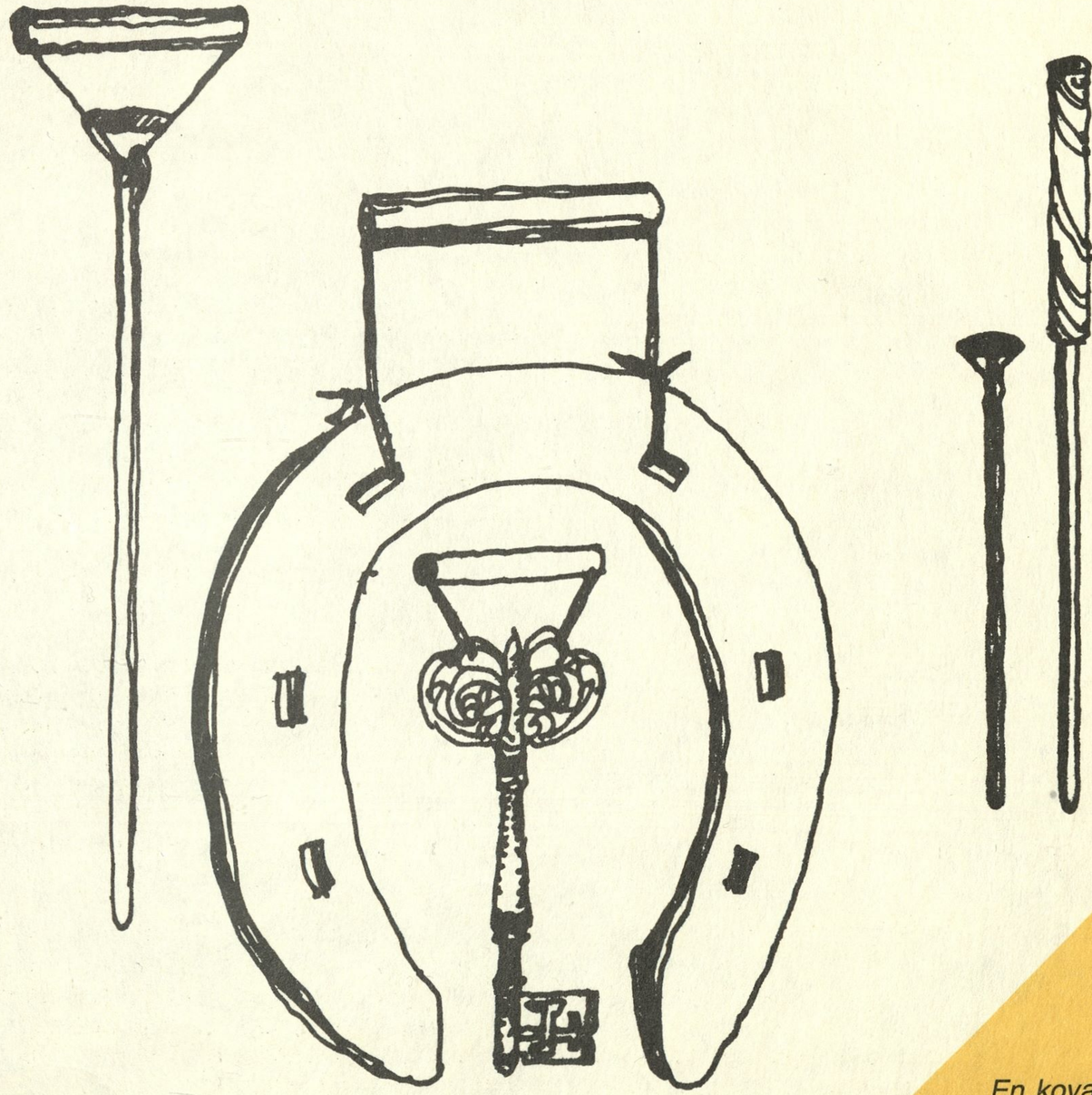
- *dolgozveneč žebelj (15–20 cm) ali podkev – oslovsko –, dolg vijak, spiralo, ključ . . .*
- *cevčico (6 cm) za ročaj. Lahko je plastična, kovinska, lesena, lahko je del kulija . . .*
- *laks (25–30 cm),*
- *tolkalce: žebelj, ki je za tretjino krajši od žeblja, ki bo glasbilo; ali tenka kovinska palica; za podkev pa dokaj debela kovinska palica ali žebelj.*

izdelujemo:

- *Žeblju odrežemo konico, tudi žeblju-tolkalcu,*
- *z laksom privežemo žebelj na cevčico. Ročaj iz laksa in cevčice naj ima obliko enakostraničnega trikotnika,*
- *pri podkvi speljemo laks skozi dve luknjici, da se med igranjem ne bi vrtela.*

kako igramo:

- *Z eno roko primemo glasbilo za ročaj (kot torbico) in ga dvignemo v višino obraza,*
- *z drugo roko primemo tolkalce in z njim prožno udarjamo po glasbilu: po žeblju nekje na sredini, po podkvi pa na enega od obeh rogljev.*

En kovač konja kuje,
kol'ko žebljev potrebuje,
en, dva, tri . . .

3. kovinske cevi

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

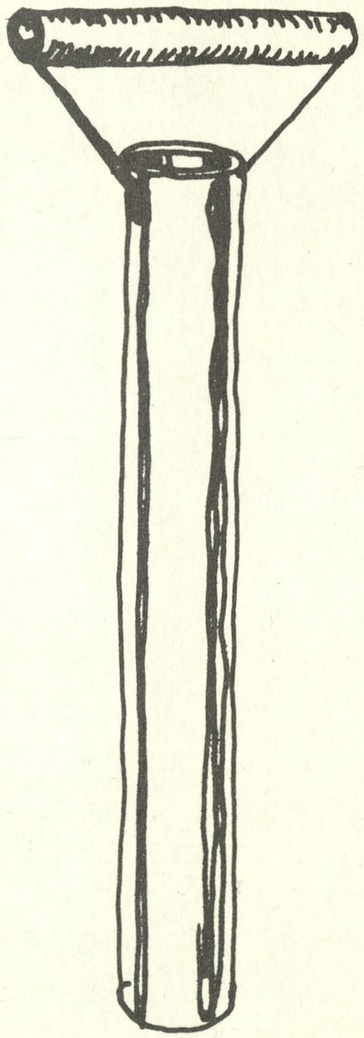
- *dolgo zvenečo kovinsko cev,*
- *cevko (6 cm) za ročaj,*
- *laks (25–30 cm) za ročaj,*
- *kovinsko tolkalce.*

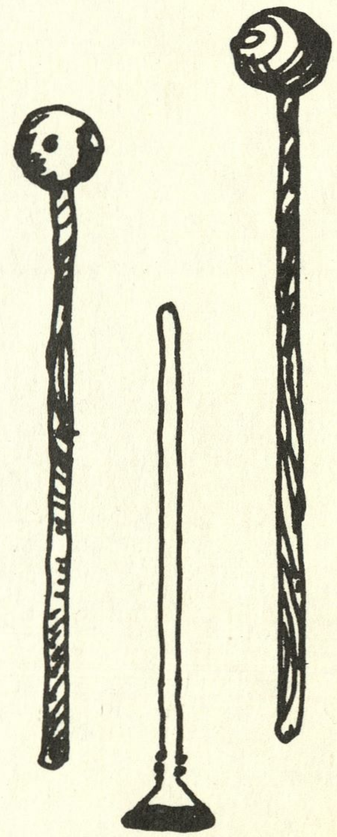
izdelujemo:

Cev na vrhu preluknjamo in jo z laksom privežemo na cevko-ročaj. Laks dobro zavozlamo, da se med igranjem ne razveže.

kako igramo:

S kovinskim tolkalcem prožno udarjamo na tisti del cevi, ki najbolj zveni.
Drugačen zvok dobimo, če uporabljamo tolkalce z leseno glavico ali šiško.

Izidor ovčice pasel, lepo žvižgal, lepo pel,
cingel cing cingel, cingel cong . . .

Narodna in univerzitetna knjižnica
Ljubljana
Narodna in univerzitetna knjižnica
Ljubljana

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

Lepo pojočo kovinsko ploščo lahko imenujemo gong.

potrebujemo:

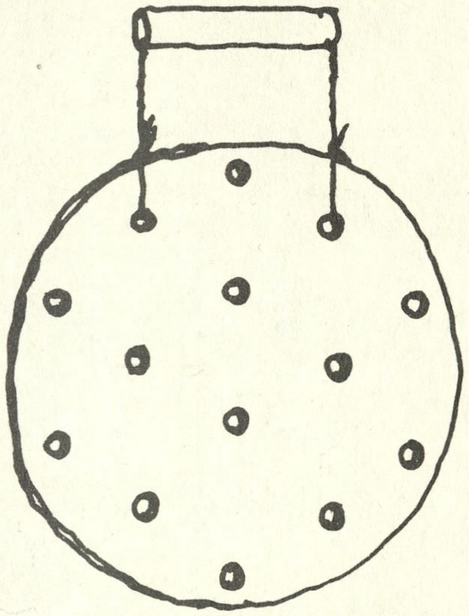
- *okroglo, ovalno ali pravokotno kovinsko ploščo z zaobljenimi vogali, ki dolgo zveni. Dobro zvenijo plošče iz nerjavečega jekla, nekateri pokrovi pločevink . . .,*
- *za ročaj: cevko (8 cm) in laks,*
- *za tolkalce: leseno paličico in pluto ali čarobno žogico ali radirko, gumice, stiropor, šiško, penasto gumo ali usnje. Lahko tudi zobno ščetko ali metlico.*

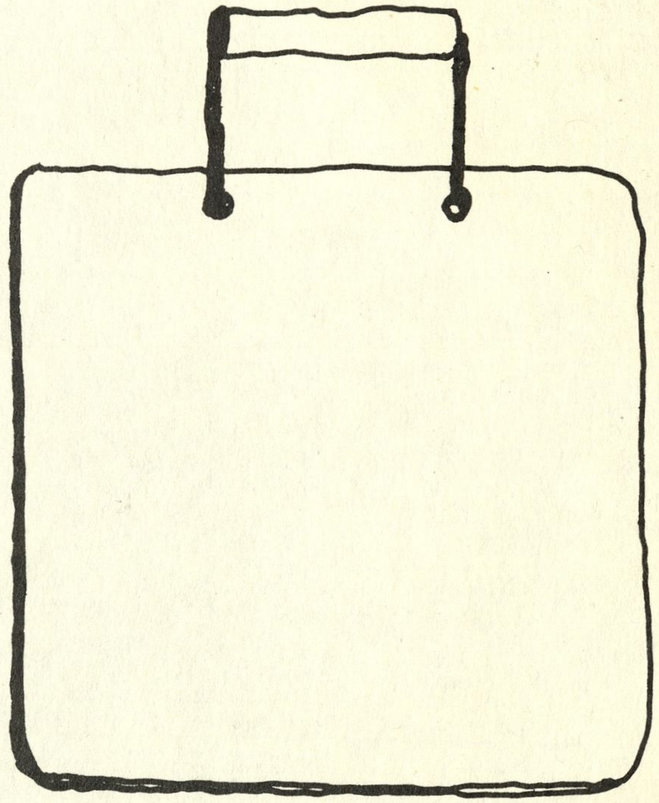
izdelujemo:

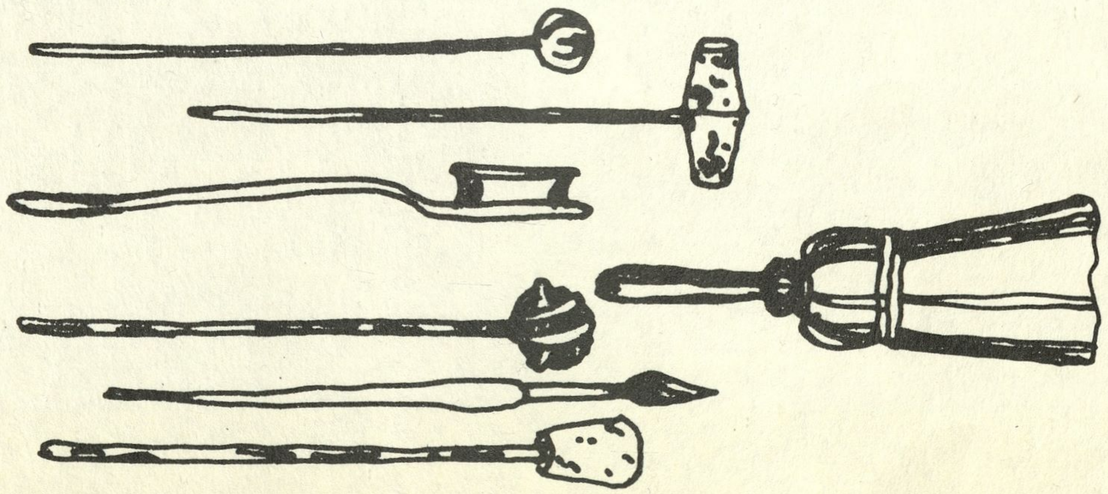
- *V ploščo naredimo na vrhu dve luknjici in ploščo z laksom privežemo na ročaj.*

kako igramo:

- *Ploščo držimo v roki ali obesimo na obešalnik, da prosto visi;*
- *izberemo tolkalce, ki daje zaželeni zvok, in z njim prožno udarjamo po sredini plošče oziroma po tistem delu, ki najlepše zveni.*

Za zvonove, strahove, ure . . .

5. kovinske kapice

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

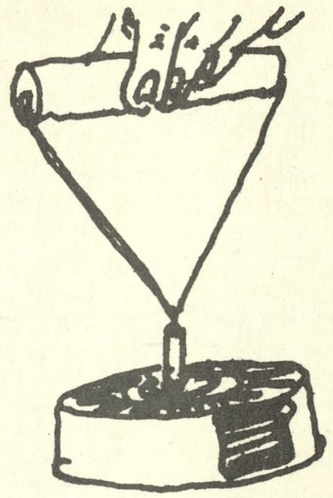
- *kapico kolesarskega, telefonskega, urnega ali hišnega zvonca, ki lepo zveni; zvonček brez kemblja;*
- *za ročaj potrebujemo cevko (6 cm) in laks (1) ali paličico (2);*
- *za ogrodje (3) potrebujemo lesen podstavek in žebelj;*
- *tanko kovinsko tolkalce.*

izdelujemo:

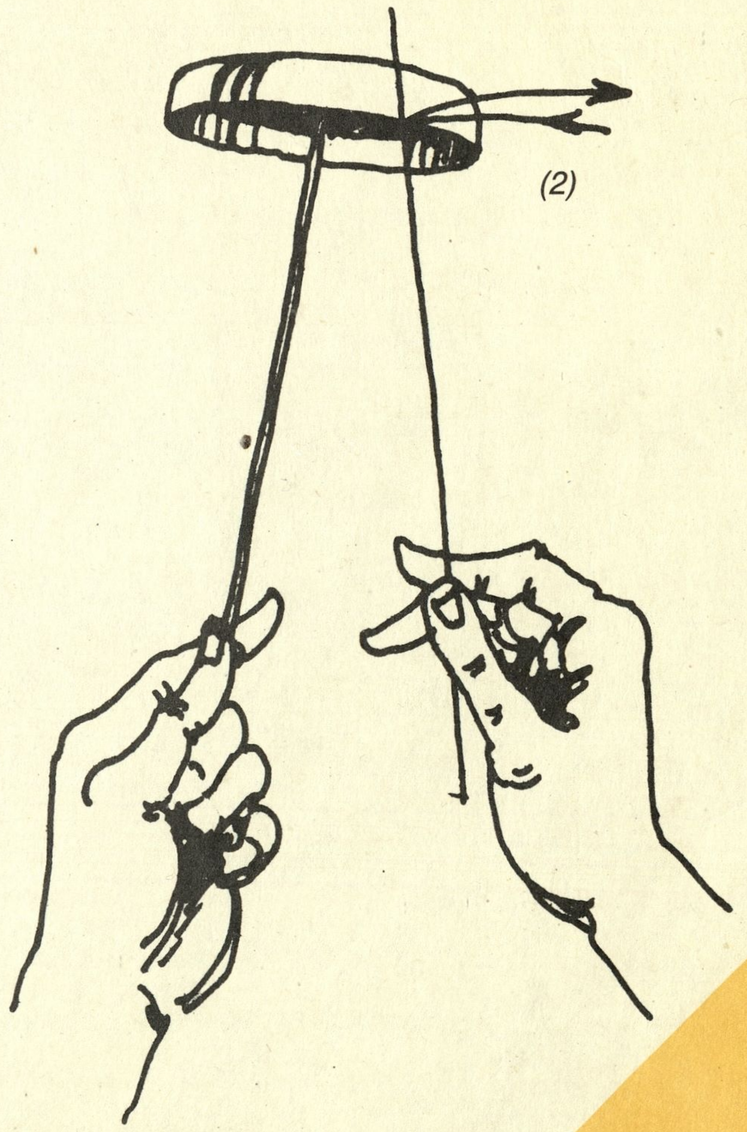
- *Kapico obesimo na cevko (1) ali*
- *ročaj – paličico privijemo v ovojnice kapice kolesarskega zvonca (2) ali*
- *kapico nataknemo na žebelj (3).*

kako igramo:

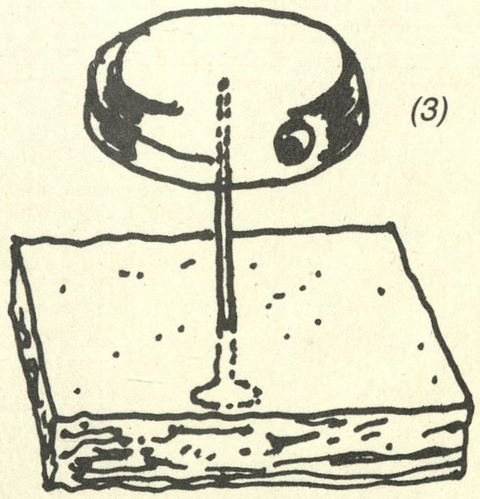
S tolkalcem udarjamo ob spodnji del zvonca.

(1)

(2)

(3)

Jaz imam kolo, kolo,
kolo, kolo,
ki cin, cin, cin
pozdravi.

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana

6. večzvenski cin-cin-dongi

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

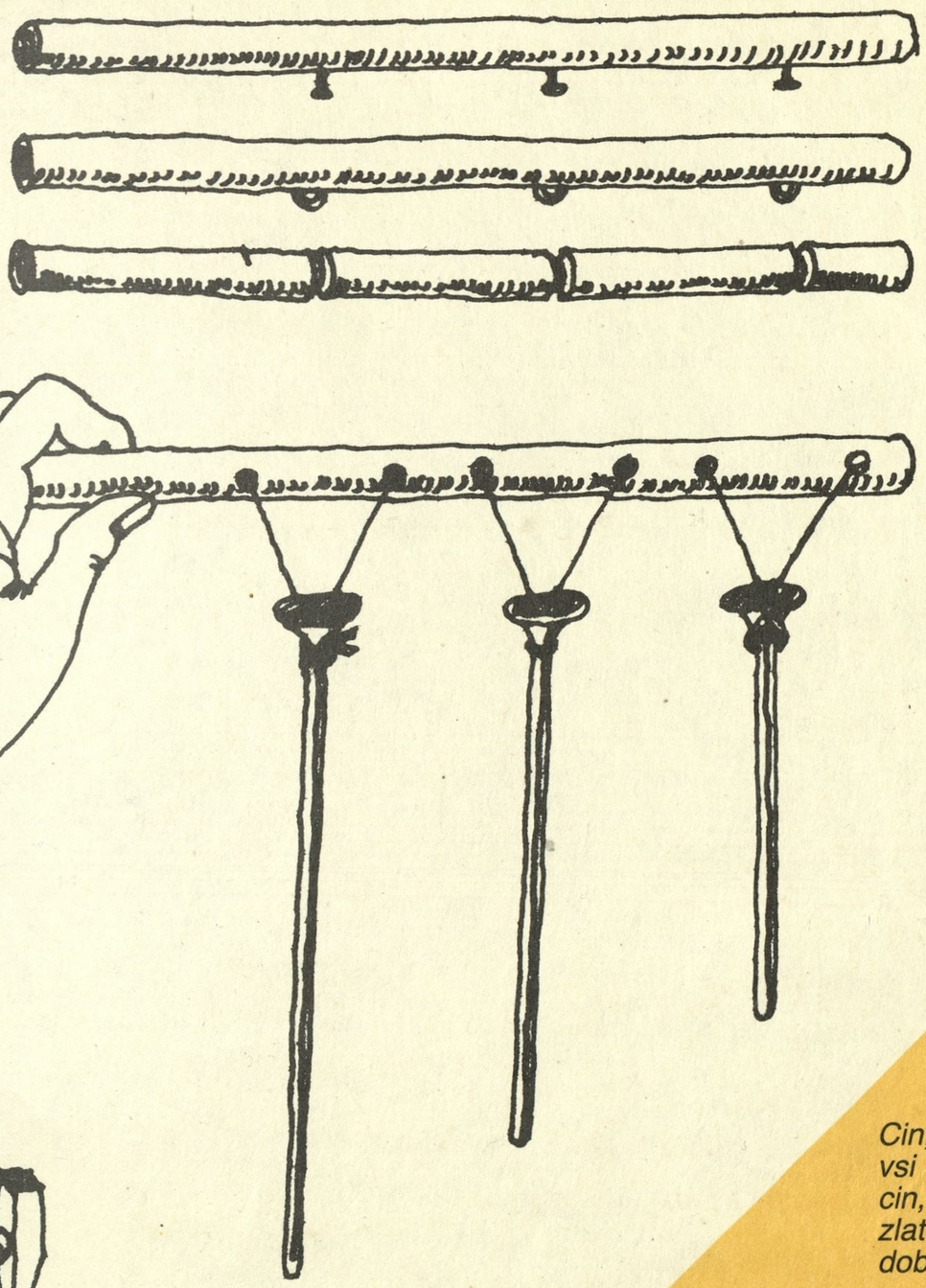
- *dve, tri, . . . različno uglašene kovinske palice, žeblje, vijake, ključe . . . z blagozvenečimi razlikami v višini zvokov,*
- *z leseno palico ali deščico za držalo,*
- *laks, žeblje ali vijake, kaveljčke . . .*

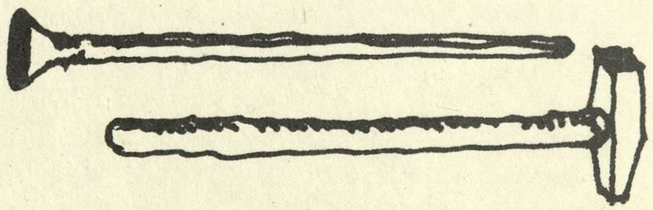
izdelujemo:

- *Na vse izbrane palice privežemo laks okoli kapice ali skozi luknjice, ki smo jih v ta namen zavrtali v palice;*
- *kovinsko palico, ki najniže zveni, obesimo na levo stran, kakih 15 cm od roba. Od leve proti desni se nato vrstijo palice z vedno višjimi zvoki. Razmiki med njimi morajo biti dovolj veliki, da bomo lahko zadeli tudi srednjo palico;*
- *laks pritrdimo na palico z žeblji ali vijaki, privežemo na kaveljček ali pa ga odvijemo v žlebiček, ki smo ga zarezali v palico. Laks dobro zavozlamo.*

kako igramo:

- *Glasbilo držimo za ročaj – podaljšek palice. S tolkalcem udarjamo izmenično na različno uglašene palice. Tako nastaja melodija.*
- *Za tolkalce uporabljamo kovinsko paličico – žebelj ali pa leseno kladivce.*

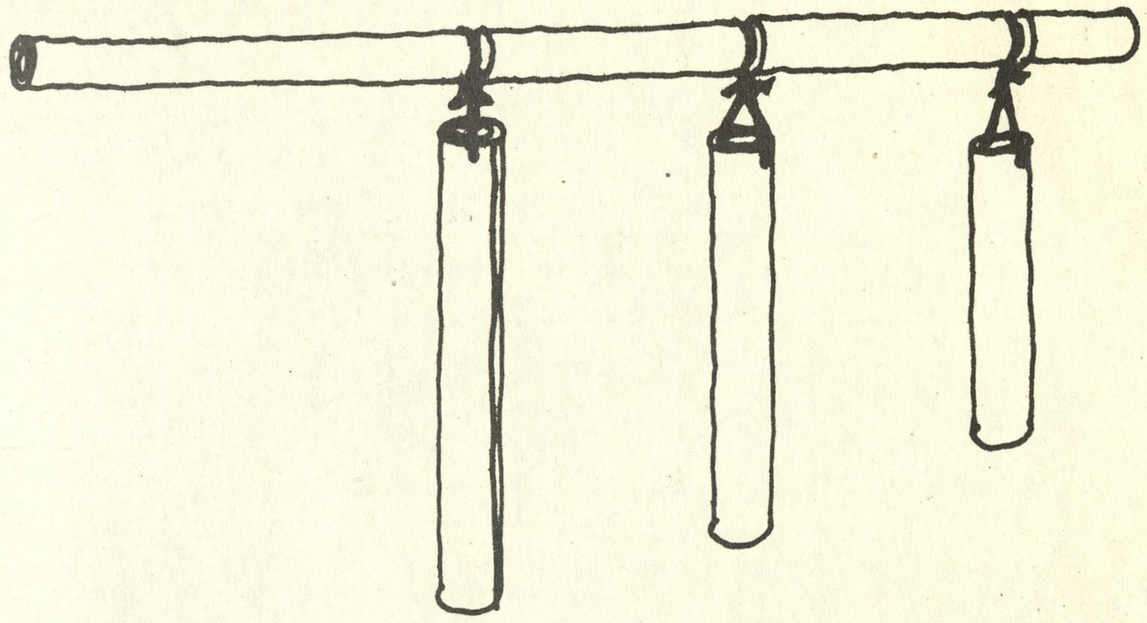
Cin, cin, can,
vsi na plan,
cin, cin, cin,
zlato sonce
dober dan!!!

Take so budnice travniških zvončkov . . .

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

- *dve, tri . . . različno uglašene cevi;*
- *leseno palico za držalo ali stoječe ogrodje npr.: ogrodje predala ali zabojčka . . . ali kovinsko ogrodje, ki ga sami oblikujemo;*
- *laks in žeblji ali kaveljčki.*

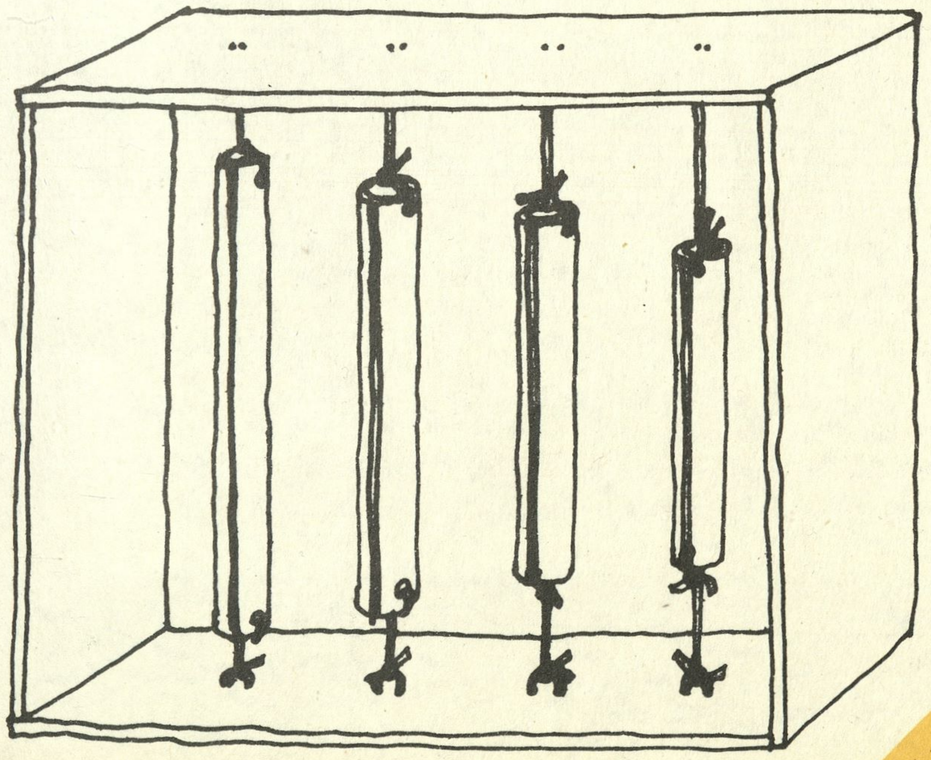

izdelujemo:

- *V držalo naredimo zareze ali žlebičke;*
- *cevi preluknjamo in z laksom privežemo na držalo;*
- *na levo stran, kakih 15 cm od konca obesimo v žlebiču cev, ki je najniže uglašena, nato proti desni vedno višje uglašene. Če so cevi težke, je bolje, da jih pritrdimo v stoječe ogrodje, ali da obesimo držalo na obešalnik, na okensko kljuko, na napeto vrv . . .*

kako igramo:

S kovinskim ali lesenim tolkalcem udarjamo na sredino cevi.

Stenska ura bije:
»Bim, bam, bim,
nič ne hitim,
bom, bam, bim,
le zvonim – bim«

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica

potrebujemo:

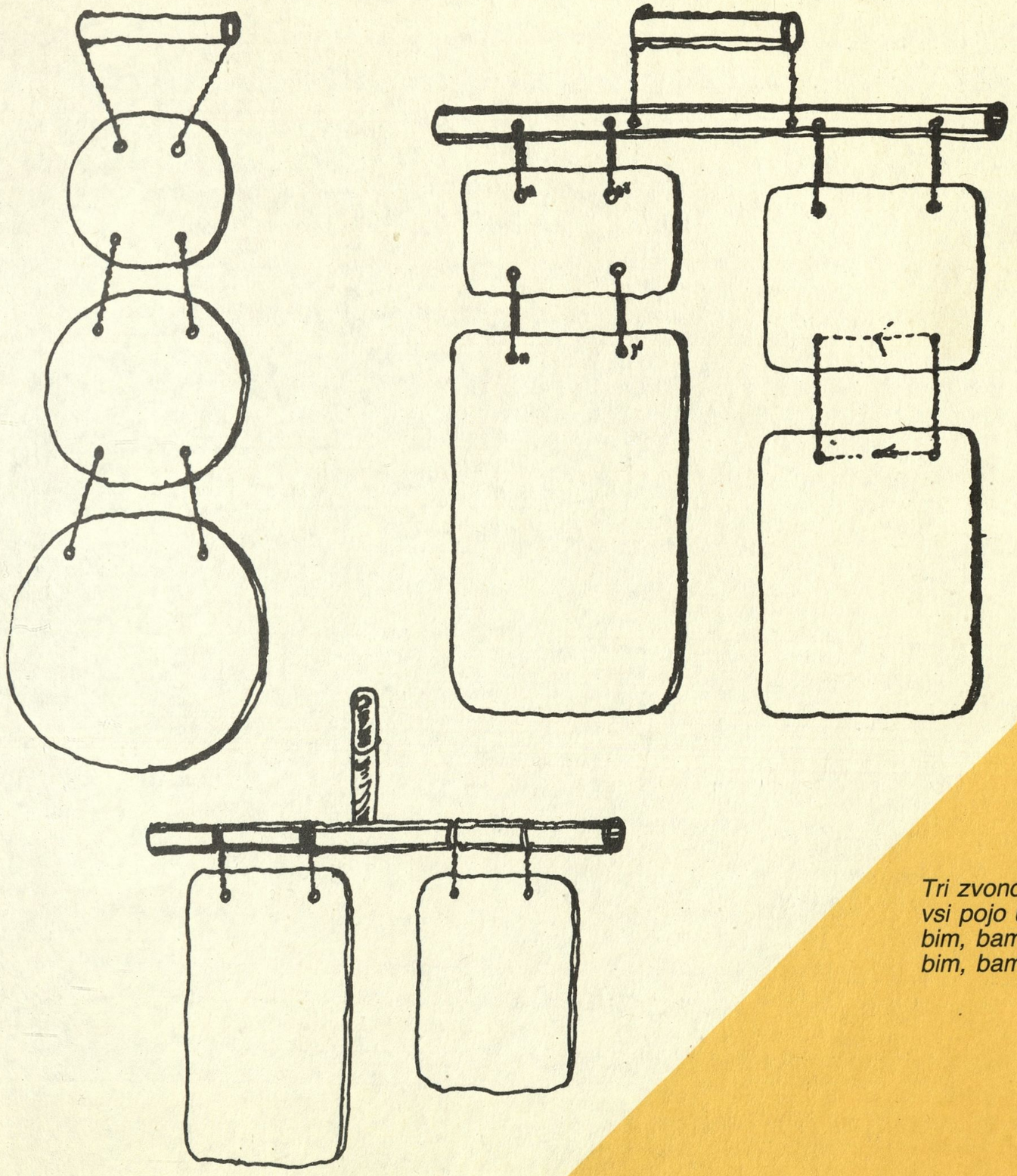
- *dve, tri . . . različno uglašene dolgozveneče plošče,*
- *za držalo daljšo palico, za ročaj krajšo palico ali cevko,*
- *laks.*

izdelujemo:

- *V palico naredimo zareze – žlebičke in pritrdimo ročaj,*
- *v plošče zvrtamo luknje,*
- *plošče privežemo z laksom na držalo: drugo poleg druge ali drugo nad drugo.*
  Pri vodoravni razvrstitvi privežemo najniže uglašeno ploščo na levo stran. Pri navpični razvrstitvi pa obesimo najniže uglašeno ploščo najniže. Tako sta zvočna in vidna višina usklajeni. To, da je najnižje uglašen predmet na dnu, nam lajša igranje. Nižje uglašen predmet je namreč ponavadi večji in težji in zato pri igranju manj niha.

kako igramo:

Na plošče udarjamo s tolkalci z gumijasto glavico, z glavico iz plute, stiropora, penaste gume, usnja, z metlico, z zobno ščetko pa tudi z lesenim kladivcem. Udarjamo na sredo plošče.

Tri zvonove imamo,
vsi pojo ubrano:
bim, bam, bom,
bim, bam, bom . . .

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

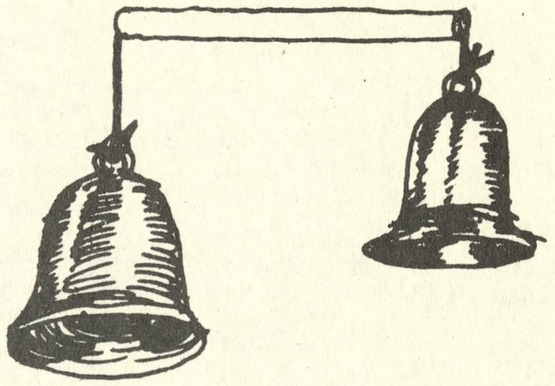
- *zbirko zvončkov brez kembljev,*
- *laks in cevko ali laks in palico z zarezami.*

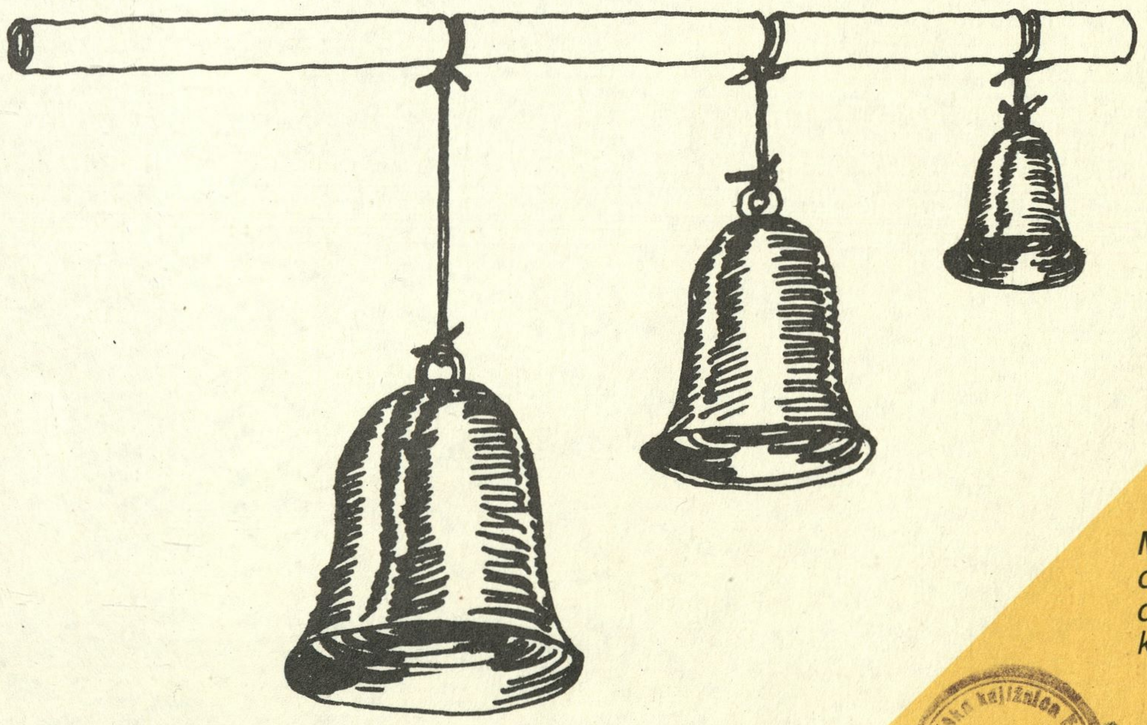
izdelujemo:

- *Dva različno uglašena zvončka brez kembljev privežemo na laks, ki ga potegnemo skozi cevko – ročaj;*
- *tri različno uglašene zvončke brez kembljev obesimo na palico z zarezami. Najnižje visi tisti, ki ima najnižji zvok.*

kako igramo:

S tankim kovinskim tolkalcem prožno udarjamo ob rob zvončkov.

Mali zvonček se je zbudil,
očke trudne si pomel,
da bi bratce še prebudil,
kar zvoniti je začel!

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani

Slovenska knjižnica Franceta Bevka GORICA

10. večzvenski cin-cin-dongi

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

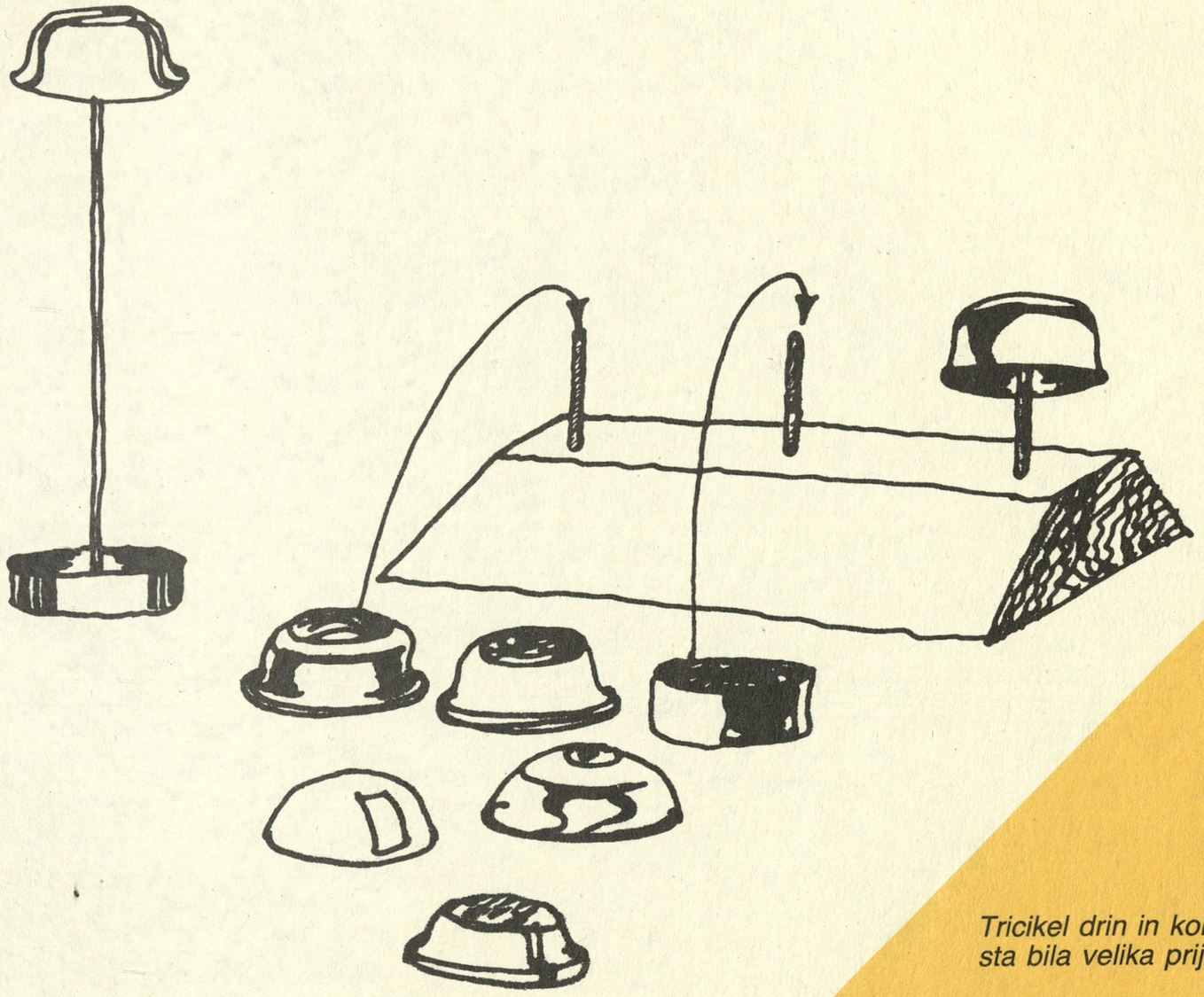
- *zbirko kapic kolesarskih zvoncev z navojnico,*
- *leseno ali kovinsko palico ali lesen ploh in žeblje.*

izdelujemo:

- *dve različno uglašeni kapici z navojnico privijemo vsako na eno stran ustrezno tanke lesene ali kovinske palice;*
- *dve ali tri različno uglašene kapice nataknemo na žeblje, ki smo jih nekoliko zabili v klado in jim odščipnili glavice.*

kako igramo:

S tenkim kovinskim tolkalcem prožno udarjamo ob rob ene in druge kapice.

Tricikel drin in kolo cincin sta bila velika prijatelja . . .

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

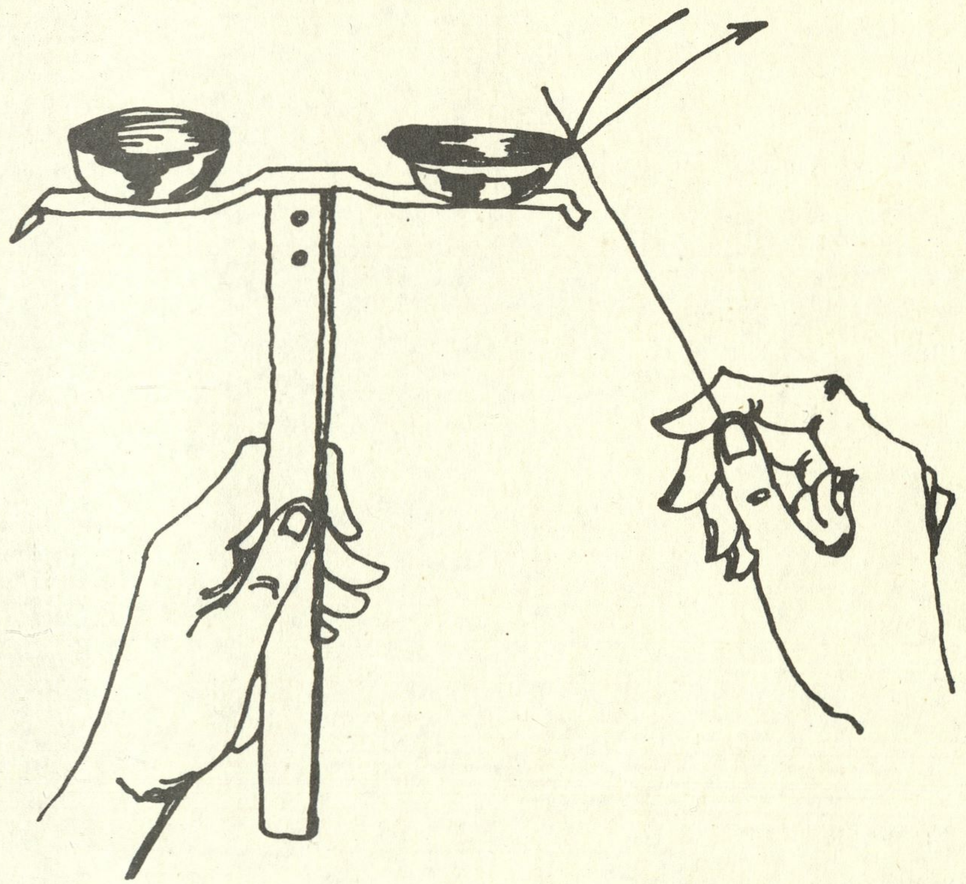
- *različno uglašene kapice kolesarskih, urnih, telefonskih in hišnih zvončkov.*

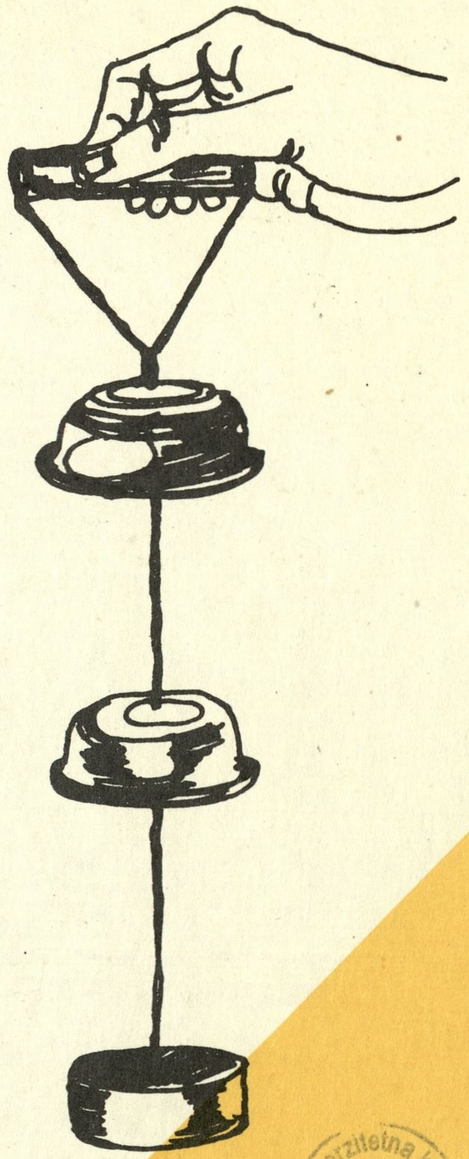
izdelujemo:

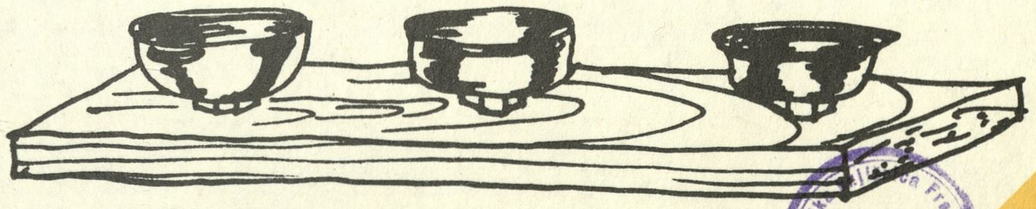
- *Kapice na sredi preluknjamo;*
- *dve različno uglašeni kapici privijemo na prečno desko, le-to pa privijemo na lesen ročaj;*
- *dve tri . . . različno uglašene kapice z vijaki in maticami privijemo na ležeč lesen ploh;*
- *kapice z laksi in zatiči obesimo navpično drugo nad drugo. Najviše uglašena je na vrhu.*

kako igramo:

S tankim kovinskim tolkalcem udarjamo ob rob posameznih kapic.

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana

V glasbeni šoli travniških zvončkov . . .

12. večzvenski cin-cin-dongi

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

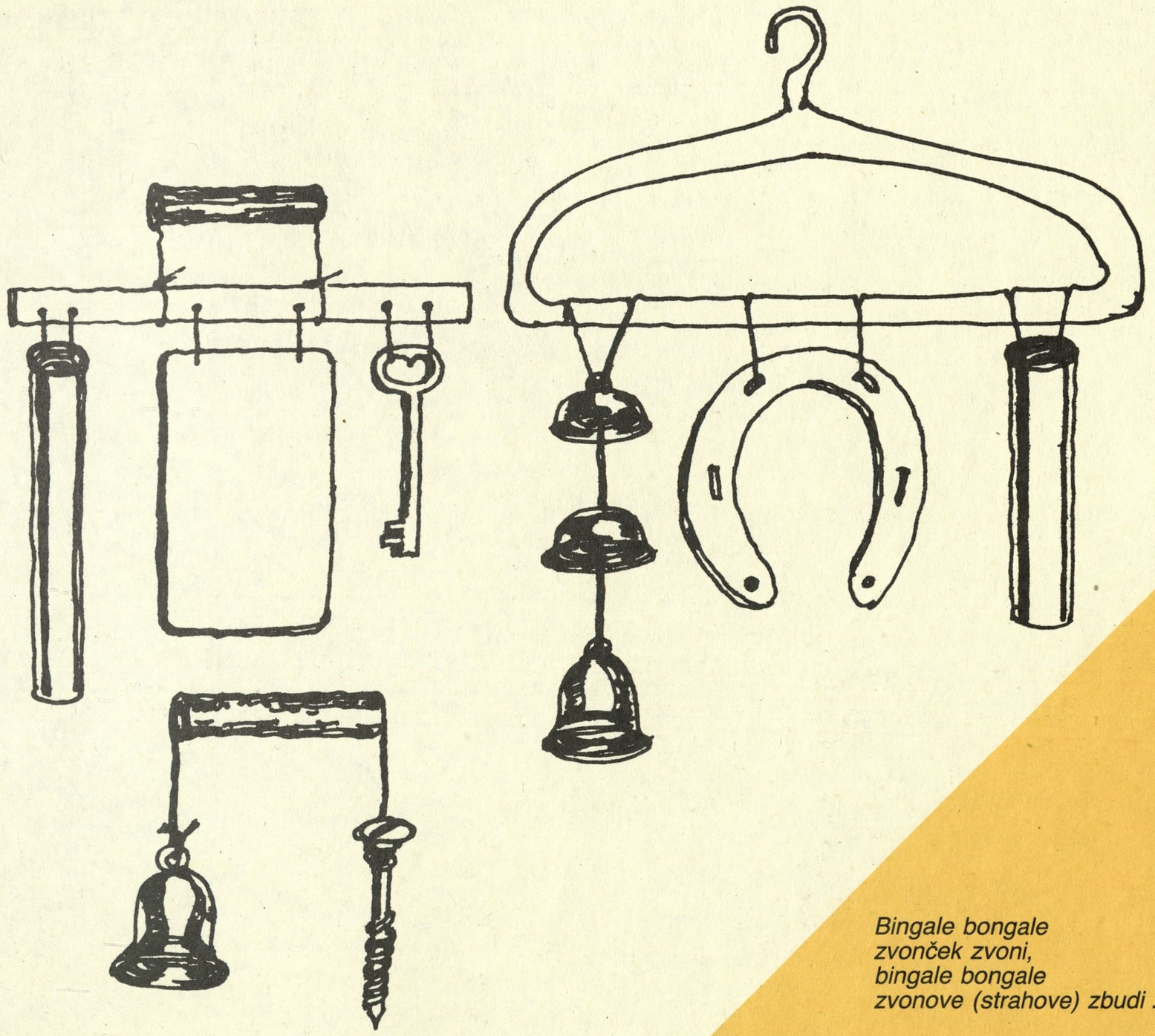
Večzvenski instrument lahko izdelamo iz več različnih kovinskih predmetov z blagozvenečimi razlikami v višini zvoka.

potrebujemo:

- *zvonček, cev, ključ, ploščo, podkev, žebelj, kapico kolesarskega zvonca, . . .*
- *ročaj ali ogrodje,*
- *kovinsko ali leseno tolkalce.*

kako igramo:

Z lesenim ali kovinskim tolkalcem prožno udarjamo na različne dele glasbila tako, da nastajajo raznolike melodije.

Bingale bongale
zvonček zvoni,
bingale bongale
zvonove (strahove) zbudi . . .

1.

pinke-ponke

so glasbila s kratkimi, hitro izzvenečimi zvoki. Večina je sestavljena iz dveh enakih delov. Zvok nastane, če z enim delom prožno udarimo po drugem. Pri tem zaslišimo kratek »pink« ali »ponk«. Ker so zvoki tako zelo kratki, lahko z njimi izvajamo zelo hitre in raznolike ritme.

pinke-ponke so:

- *paličice,*
- *orehove lupinice,*
- *kamni,*
- *tolkači,*
- *tleskači,*
- *ploskači,*
- *pokalice (pokalica – bič in cevasta pokalica),*
- *brlek, zvočno kladivce,*
- *kastanjete na ročaju,*
- *cevasti les,*
- *večzvenske pinke-ponke.*

sorodniki:

klopotci, les, ksilofon

drdrala

Drdrala so glasbila s sestavljenim drdrajočim zvokom, ki je lahko poljubno dolg.
Zvok nastane ob drgnjenju dveh hrapavih površin ali ob potegovanju posebnega drdralca-strgalca po hrapavi površini glasbila.

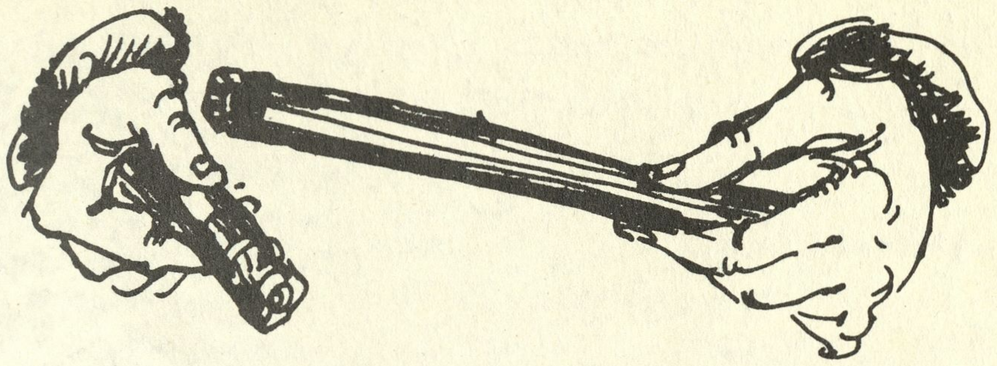
drdrala so:

- *parna drdrala: sestavljena iz dveh enakih delov (orehove lupinice, školjke, smrekovi storži, koruzni storži, tolkači, prelepljeni s smirkovim papirjem, postrižene zobne krtačke, ščetke);*
- *drdrala z drdralcem-strgalcem (zadrge, nazobčan lesen nož, nazobčena in nažlebkana deska ali palica, valovita lepenka, nažlebkana plastična cev, plastični pokrovčki, lončki, škatlice . . .);*
- *sestavljena drdrala (več različnih hrapavih površin);*
- *mlinčki, raglje.*

Pinke-ponke in drdrala lahko najdeš kjerkoli.

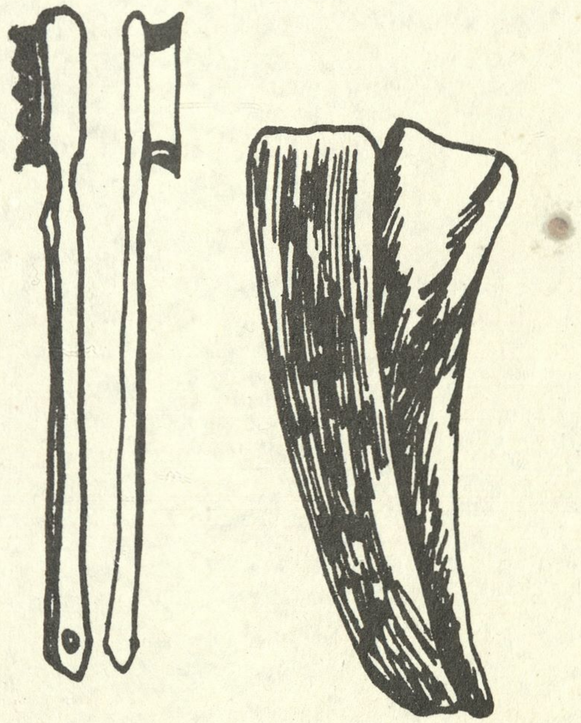
Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Knjižnica Franceta Bevka NOVA GORICA

so parna glasbila, sestavljena iz dveh enako dolgih in enako debelih paličic. Dolžina je 12 do 20 cm, premer pa 3 mm do 1,5 cm.
Zelo dobro zvenijo olupljene leskove paličice, uporabljajo pa tudi bukove in lipove, pa ročaje kuhalnic, steblo bambusa, sirka, kanele, koruze, japonske rinutrije, trsa . . .
Koščene paličice, plastične paličice, ročaje zobnih ščetk, prazne flomastre, ročaje lizik, cevčice iz lepenke itd.

kako igramo:

Lahko držimo obe paličici enako – s palcem, kazalcem in sredincem. Eno držimo vodoravno, z drugo prožno udarjamo po sredini prve. Plemenitejši in predirnejši zvok nastane, če eno paličico položimo v narahlo vbočeno dlan, z drugo pa prožno udarjamo na različna mesta ležeče paličice – ne po prstih.

Paličice znajo marsikaj: trkajo kot žolna, tiktakajo kot ura, klopotajo kot klopotec, igrajo kot?

3. orehove lupinice

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

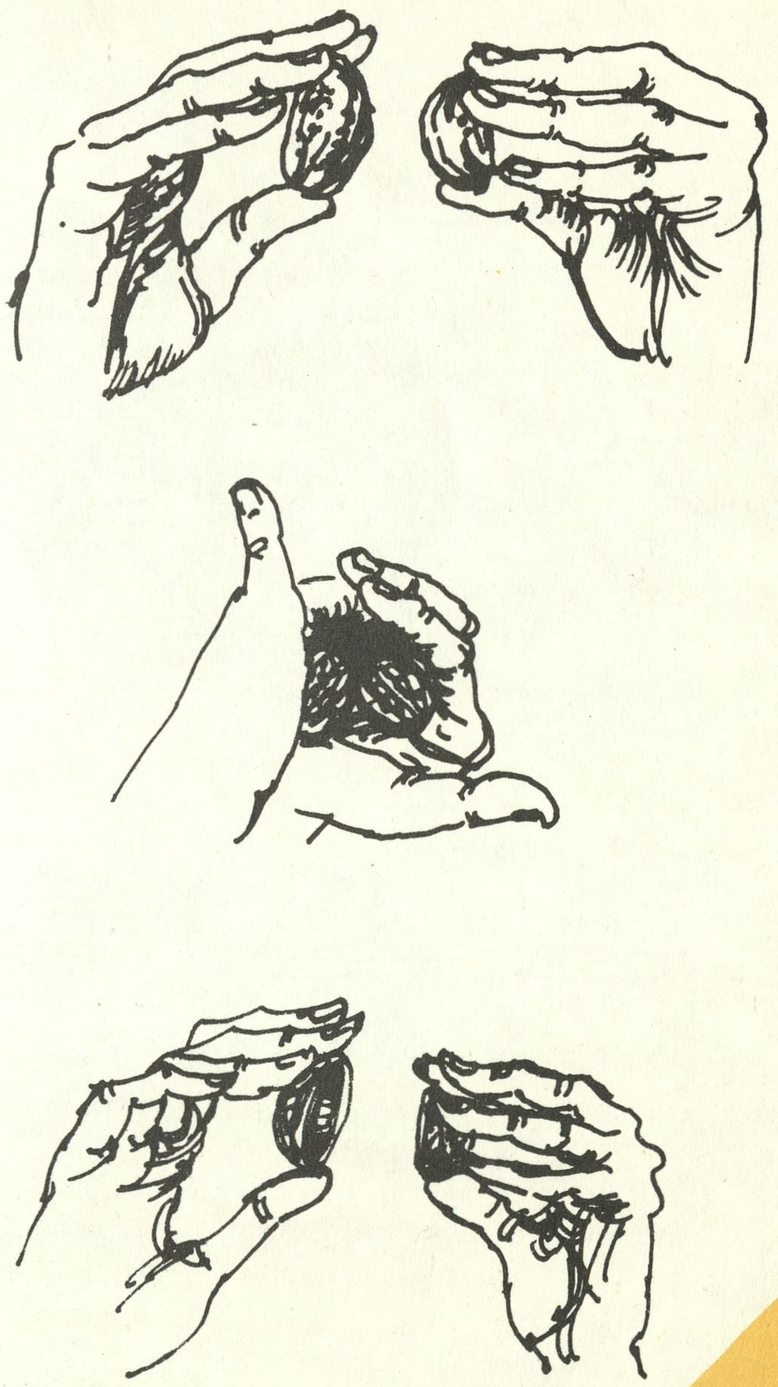
Orehove lupinice uporabljamo kot pinke-ponke in tudi kot drdralo. Z enim parom lupinic lahko ustvarimo kar 8 različnih zvokov:

kako igramo:

1. Lupinici primemo s prsti in udarjamo trebušček ob trebušček, zvok je svetel in visok.
2. Lupinici položimo v vbočeno dlan z odprtino proti dlani, udarjamo trebušček ob trebušček. Zvok je bolj votel, temen in nižji.
3. Lupinici primemo s prsti z odprtino proti odprtini. Udarjamo rob ob rob. Zvok je nekam prazen, klokotajoč.
4. Lupinici držimo enako kot pri 3. načinu. Udarjamo tako, da se lupinici dotakneta enkrat zgoraj, drugič spodaj. Sliši se kot »klik-klak«.
5. Lupinici primemo na 1. način. Drgnemo trebušček ob trebušček.
6. Lupinici primemo na 2. način. Drgnemo trebušček ob trebušček.
7. Lupinici primemo na 1. način in pokrešemo z eno po drugi.
8. Lupinici primemo na 2. način in pokrešemo z eno po drugi.

Podobno kot na orehove lupinice lahko igramo še na:

- *jajčne lupine,*
- *školjke,*
- *večje plastične pokrove idr.*

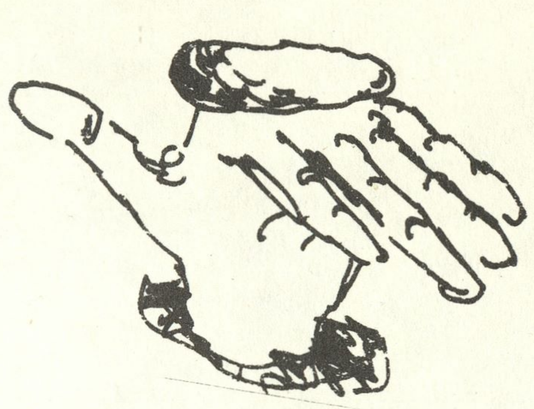
Rega, rega, rega, rega,
vedno hujša je zadrega!
Kvak, kvak, glej oblak!

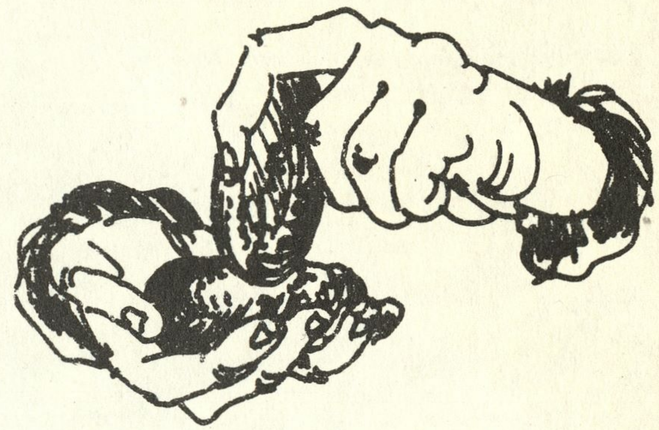
Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani
Goriška knjižnica Franceta Bevka v Novi Gorici

4. kamni

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

Na rečnem produ naberemo tenke ploščate kamne. Po velikosti naj se prilagajo naši vbočeni dlani. Za glasbilo potrebujemo dva kamna. Eden mora biti ploščat, drug je lahko ploščat ali pa paličaste ali kijaste oblike.

kako igramo:

Ploščati kamen položimo v vbočeno dlan. Drugega primemo s tremi prsti druge roke. Z njim udarjamo na sredo ležečega kamna. Nastanejo polni zvoki.
S spreminjanjem oblike dlani spremenimo barvo in višino zvoka: čim bolj dlan ravnamo (in končno izbočimo), tem višji in svetlejši je zvok. Če nam zadoščata dva različna zvoka, potem med igranjem dlan enkrat vbočimo, drugič pa izbočimo (klok-klik).

kamniti klavirček

Za klavirček s petimi tipkami potrebujemo:

- *pet pomagačev in*
- *šest kamnov.*

Tistemu, ki ima največjo dlan, damo na vboklo dlan največji kamen: to bo najnižji ton. Naslednji kamen, ki ga dobi sosed, uglasimo s spreminjanjem oblike dlani za kak ton višje.
Ko so vsi kamni primerno uglašeni, je na vrsti pianist, da s svojim kamnom igra po kamnitem klavirčku.

Za potočnega raka, konjiče, mlin in mlinčke

Konjiček, hop, hop . . .

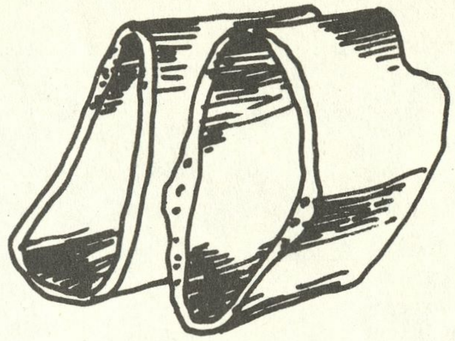
Marko skače . . .

potrebujemo, izdelujemo:

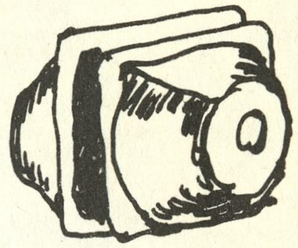
Tolkači so preprosto parno glasbilo z ročajem. Lahko so leseni, koščeni, plastični, kartonasti ali plutovinasti. Ročaj je lahko iz istega materiala (npr. majhna kartonasta škatlica je malo večji ročaj) ali pa iz drugačnega (npr. lesenim tolkačem pritrdimo za ročaj zamašek iz plute).

kako igramo:

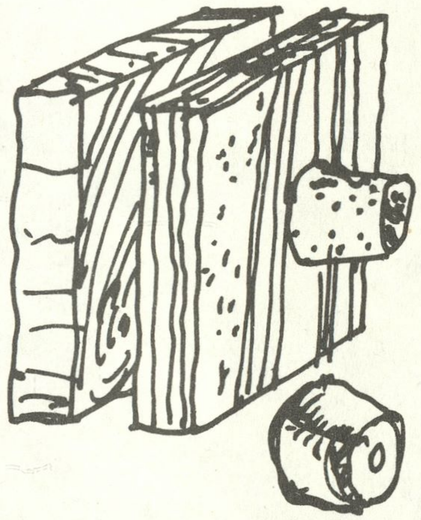
Tolkače udarjamo s krožnimi zamahi cele roke drugega ob drugega (tako kot igramo na činele) ali pa z gibi iz zapestja.

Kosti

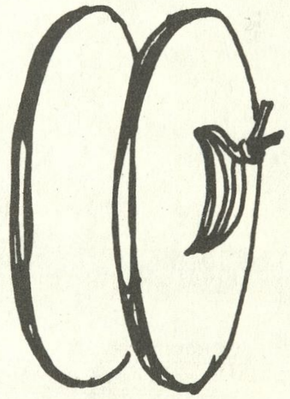

Del embalaže za jajca

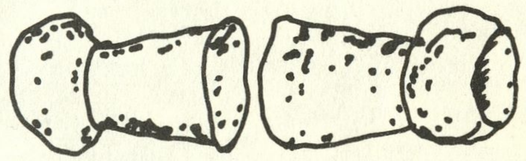

Embalaža za jajca

Roč (zamašek: pluta, plastika, karton)

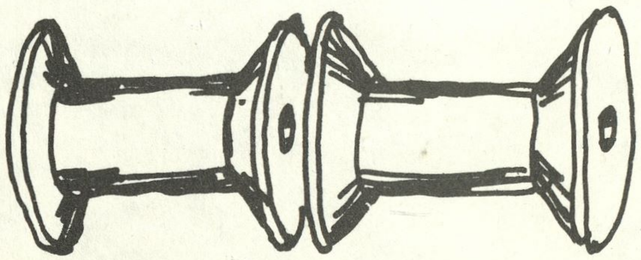

Primeš s tremi prsti

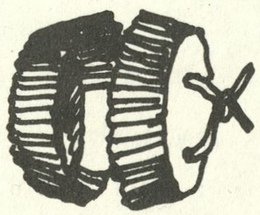

Zamaška od šampanjca

Plastične ali lesene ploščice

Motka

Pokrovčka plastenk

Kuža pazi
z repkom miga,
vstane,
leže,
tačko da.

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Italijanska knjižnica Gorica

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

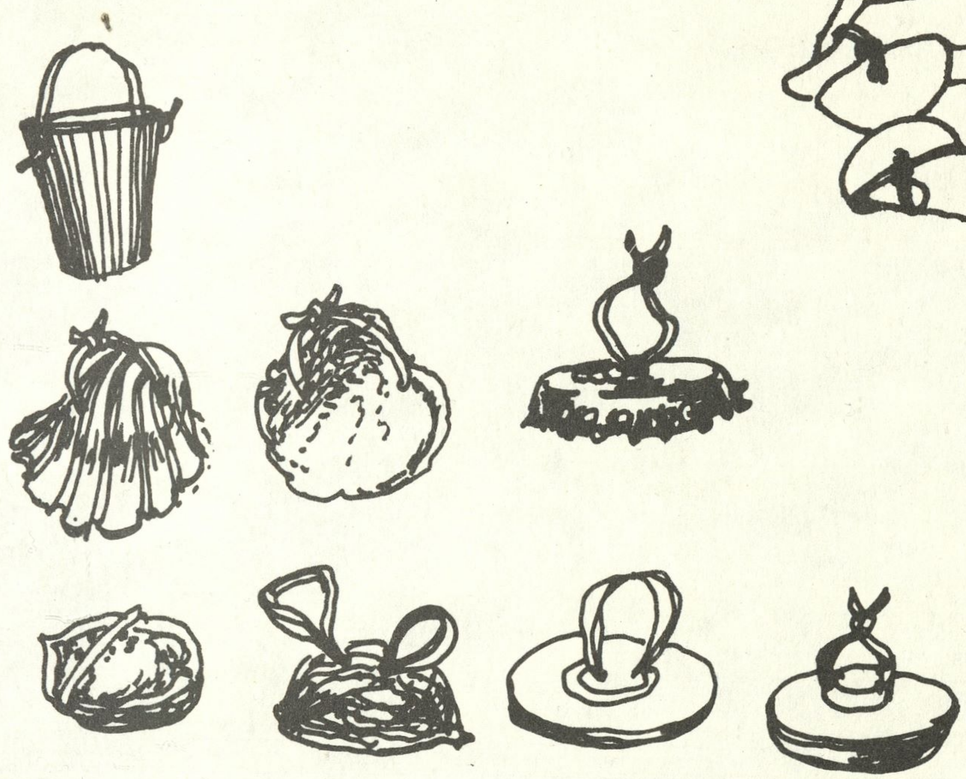
potrebujemo, izdelujemo:

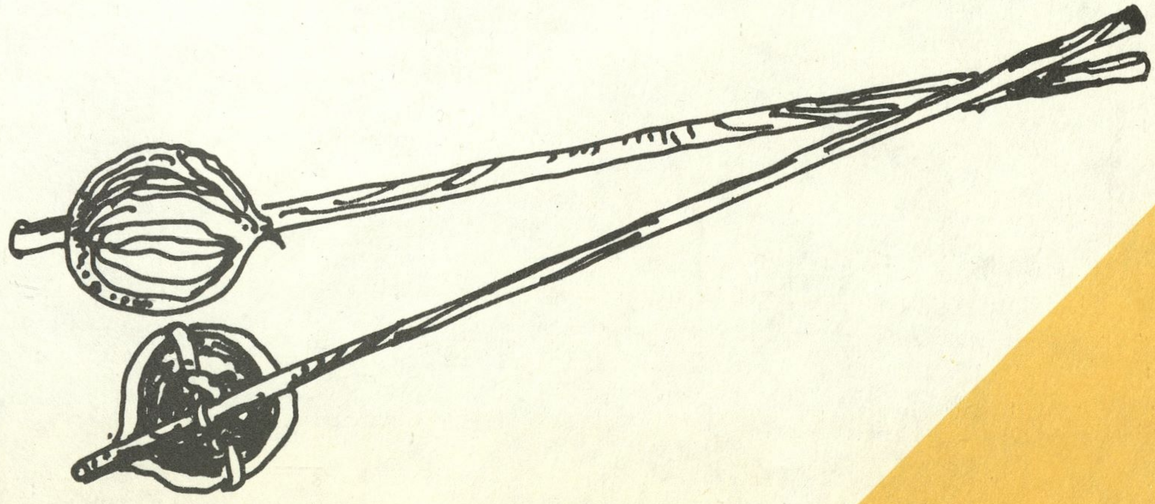
Tleskače lahko izdelamo iz manjših orehovih lupinic, gumbov, plastičnih zamaškov, pokrovčkov, školjk in iz drugih drobnih predmetov. Predmet preluknjamo in s pomočjo gumijaste zanke, ki jo speljemo skozi luknjici, nataknemo na prst.
Če uporabljamo en par tleskačev, nataknemo en tleskač na palec, drugega na sredinec ali kazalec. Sredinec, ki je spretnejši, udarja s svojim tleskačem po palčevem.

kako igramo:

Če uporabljamo dva para, nataknemo na eno roko orehove, na drugo roko pa plastične tleskače. Tleskače lahko uporabljamo tudi za udarjanje po mizi, škatli, visečih lesenih ploščicah, po cevastem lesu . . .
Par orehovih tleskačev lahko nataknemo na dve tanki leseni paličici. Take tleskače na držalu lahko uporabljamo kot glasbilo ali kot tolkalce: za ksilofon, za viseče lesene deščice ipd.

Tika, taka,
Tika, taka
. . .

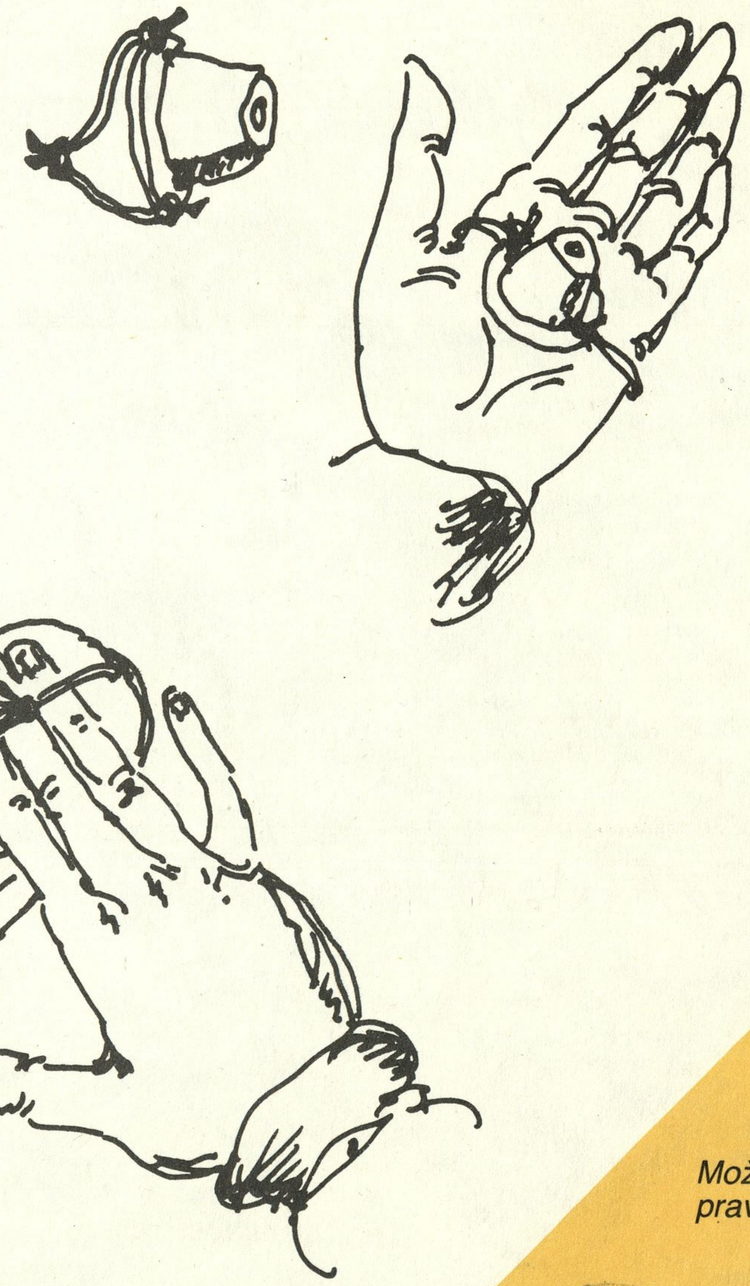
7. ploskači

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

Ploskači so podobni tleskačem, le da so malo večji. Ploskače nataknemo na dlan ali na srednje tri prste. Igramo z gibi votlega ploska – odtod ime ploskači.

izdelujemo:

Ploskače delamo iz vbočenih lesenih predmetov, iz skledic, kuhalnic, lončkov, plastičnih zamaškov, embalaže za jajca tako, da v preluknjane predmete napeljemo gumijaste zanke.

Možiček kopitljaček
prav bister je junaček . . .

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica

8. pokalica-bič, cevasta pokalica

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

2 prožna trakova iz plastike, plute ali kartona (širina 2–3 cm, dolžina 25–30 cm).

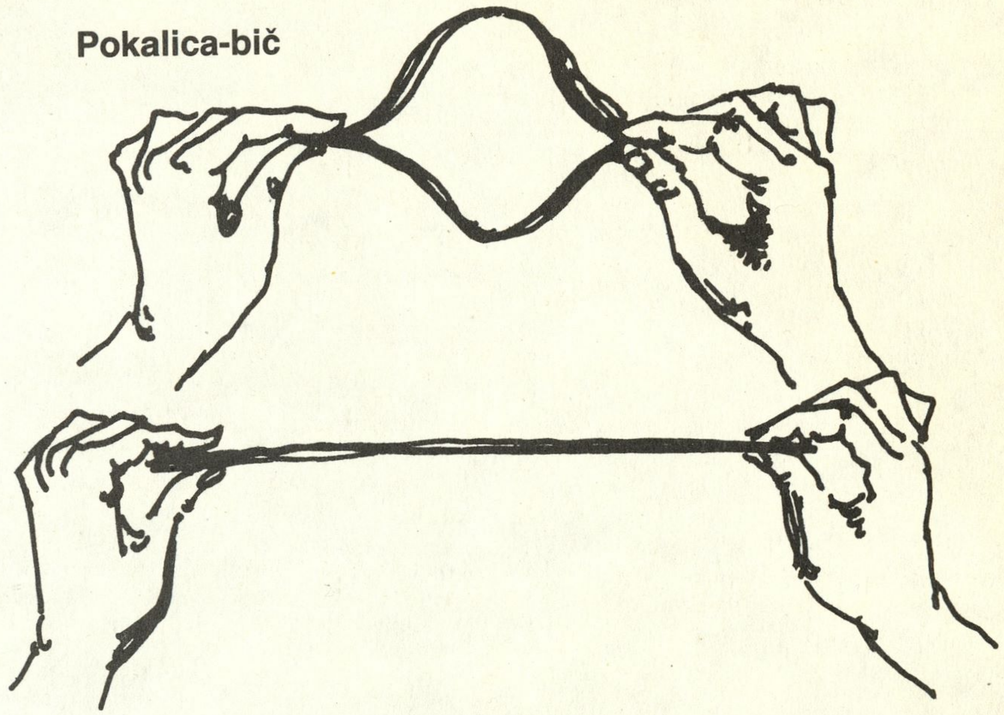
izdelujemo:

Trakova položimo drugega na drugega in ju na obeh koncih spnemo ali zlepimo.

kako igramo:

Pokalico primemo s prsti na obeh spetih koncih. Ko roki približamo, se trakova razpreta. Ko roki sunkovito raztegnemo, udarita trakova drug ob drugega. Nastane kratek, oster pok. Jakost poka je odvisna od moči potega.

Pokalica-bič

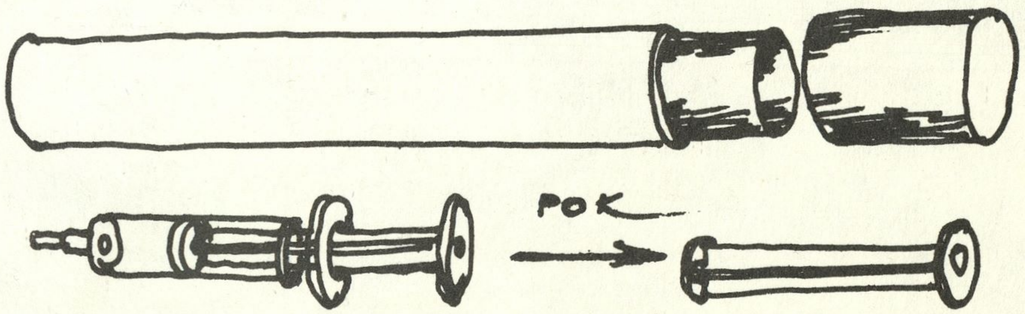
potrebujemo:

- *visoko valjasto ali oglato kartonasto škatlo s prilegajočim se pokrovom*
- *ali plastično brizgalko*
- *ali ročno zračno tlačilko z batom itd . . .*

kako igramo:

Tehnika igranja je podobna odmašitvi zamaška. Pokrov na hitro potegnemo s škatle. Ob vdoru zraka v škatlo nastane votel pok. Zvok cevaste pokalice ni tako oster in suh, kot je pok pokalice-biča.

Cevasta pokalica

Hi, konjiček,
hi, konjiček,
hi, hi, hi!

9. brlek

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

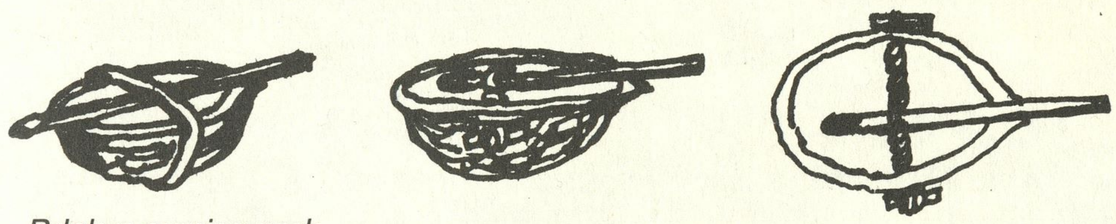
- *posodo s trdnim robom: orehovo lupinico*
- *ali plastični pokrov*
- *ali kartonasto, leseno ali pločevinasto valjasto posodo,*
- *okroglo gumico, zatič, vžigalico, cevčico ali leseno ploščico.*

izdelujemo:

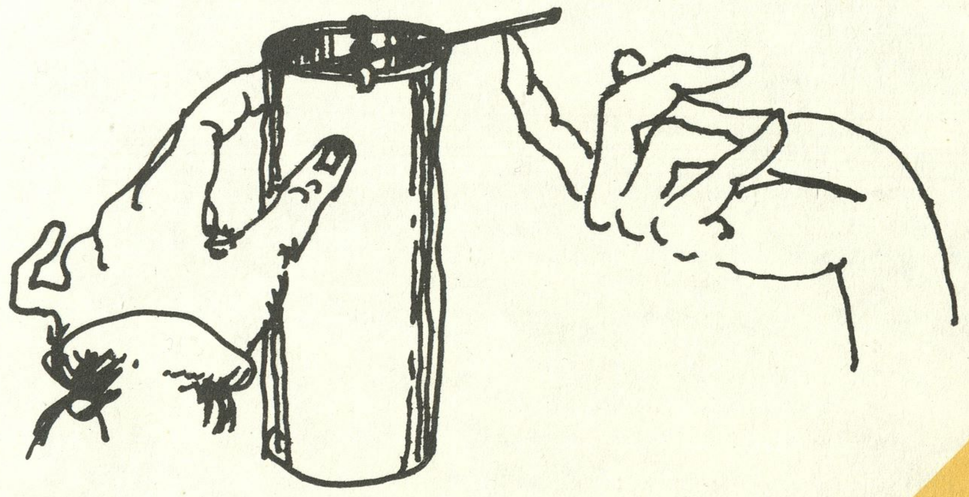
Malo pod robom zvrtamo v posodo dve dovolj veliki luknjici, da skoznju povlečemo okroglo gumico.
Na vsaki strani potisnemo skozi zanko gumice zatič.
Vžigalico vtaknemo na sredo obeh gumijastih trakov. Vrtimo jo toliko časa, da je trdno vpeta v gumijaste zavoje. Namesto vžigalice lahko vpnemo plastično cevčico, tanko leseno ploščico . . .
Vrtanju lukenj se lahko ognemo, če gumico nekajkrat zavijemo kar čez orehovo lupinico ali pokrovček in vanjo vpnemo paličico.

kako igramo:

Del paličice, ki gleda prek roba posode, s prstom malo dvignemo in takoj zatem spustimo, da udari ob rob.

Brlek z gumico prek orehove lupine

»Trk-trk, trk-trk,«
trka brglez.
Mi odmevamo:
»Trk-trk, trk-trk.«

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Tabor-Goriška knjižnica Franceta Bevka GORICA-GORIZIA

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

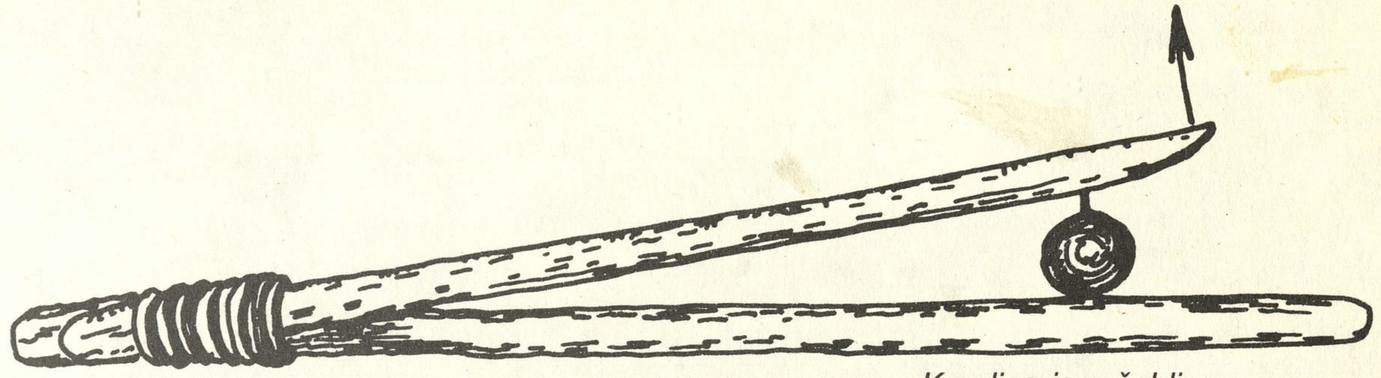
- *dve palici*
- *ali palico in ploh,*
- *leseno kroglico,*
- *gumice.*

izdelujemo:

- *Na tanjšo paličico pritrdimo udarno glavico – leseno kroglico.*
- *Palici na eni strani močno zvežemo z gumicami. Po večkrat jih ovijemo okoli palic.*
- *Na daljšo in tanjšo palico pritrdimo spodnjo palico ali ploh.*

kako igramo:

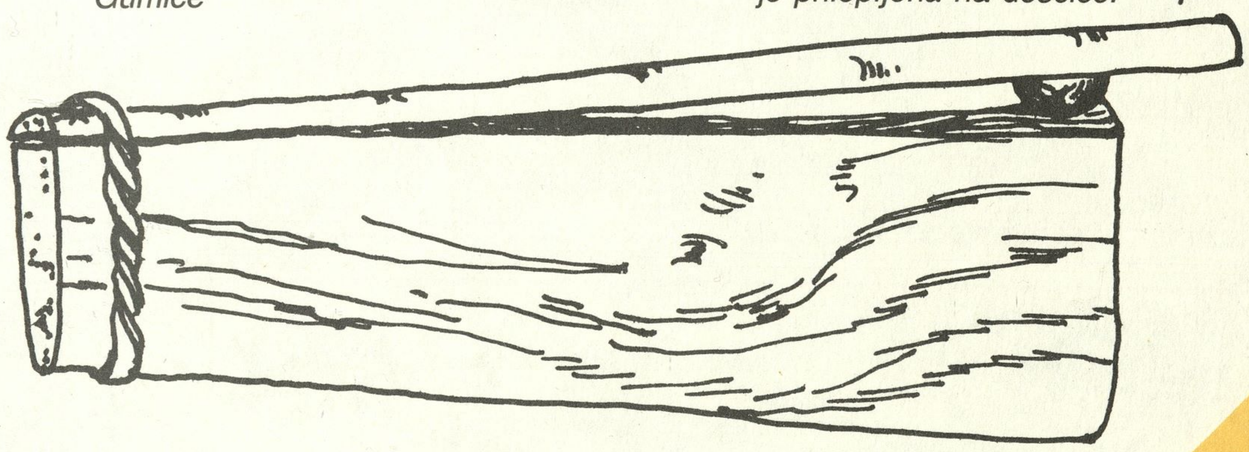
S prstom dvignemo zgornjo palico (deščico) in jo spustimo, da kot kladivce udari na spodnjo palico (ploh).

Kroglica je z žebljem pribita na palico.

Gumice

Polovica kroglice je prilepljena na deščico.

Za ptičji brzojav, za čudežni pisalni stroj . . .

11. cevasti les

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

- *lipovo palico ali kos oblega lubja ali dve plastenki, nataknjeni na ročaj,*
- tolkalce.

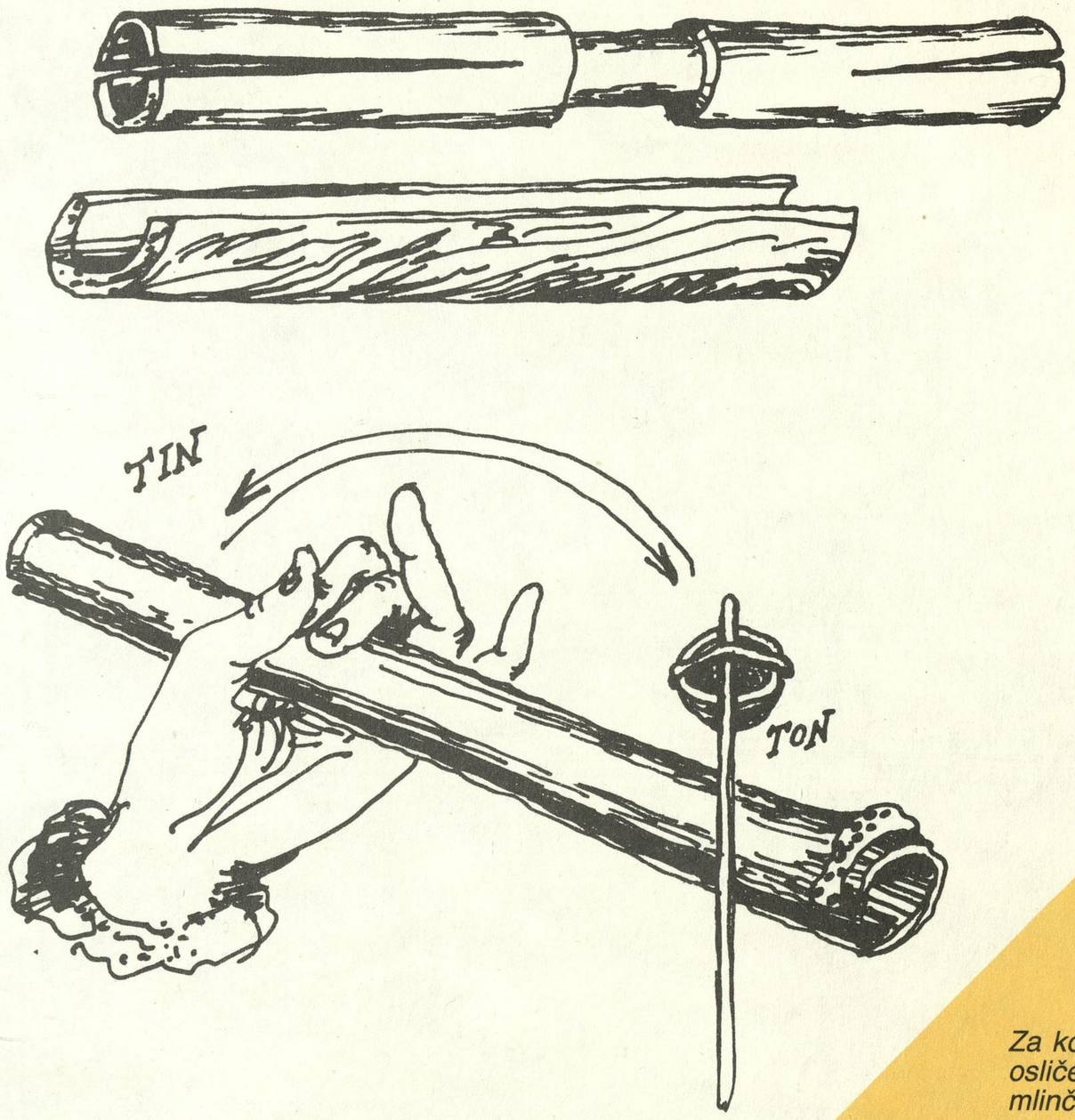
izdelujemo:

- *Lipovo palico dolbemo na obeh straneh, da nastaneta dve različno dolgi cevi.*
- *Cevasti les je sestavljen iz dveh različno dolgih lesenih cevi z razporkom in iz lesenega ročaja na sredi.*
- *Ker sta cevi različno dolgi, sta različna tudi zvoka, ki nastaneta pri udarcu na eno ali drugo cev.*

Podobno kot cevasti les lahko uporabljamo votlo cev z razporkom ali brez njega. Cev s prijemom prstov, ki glasbilo držijo, razdelimo v dva dela, ki različno zvenita.

kako igramo:

Z lesenim ali orehovim tolkalcem prožno udarjamo.

Za konjiče,
osliče,
mlinčke . . .

Vaško-goriška knjižnica Franceta Bevka
NOVA GORICA-SEMPETER
Narodna in univerzitetna knjižnica
Ljubljana

12. kastanjete na roču

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

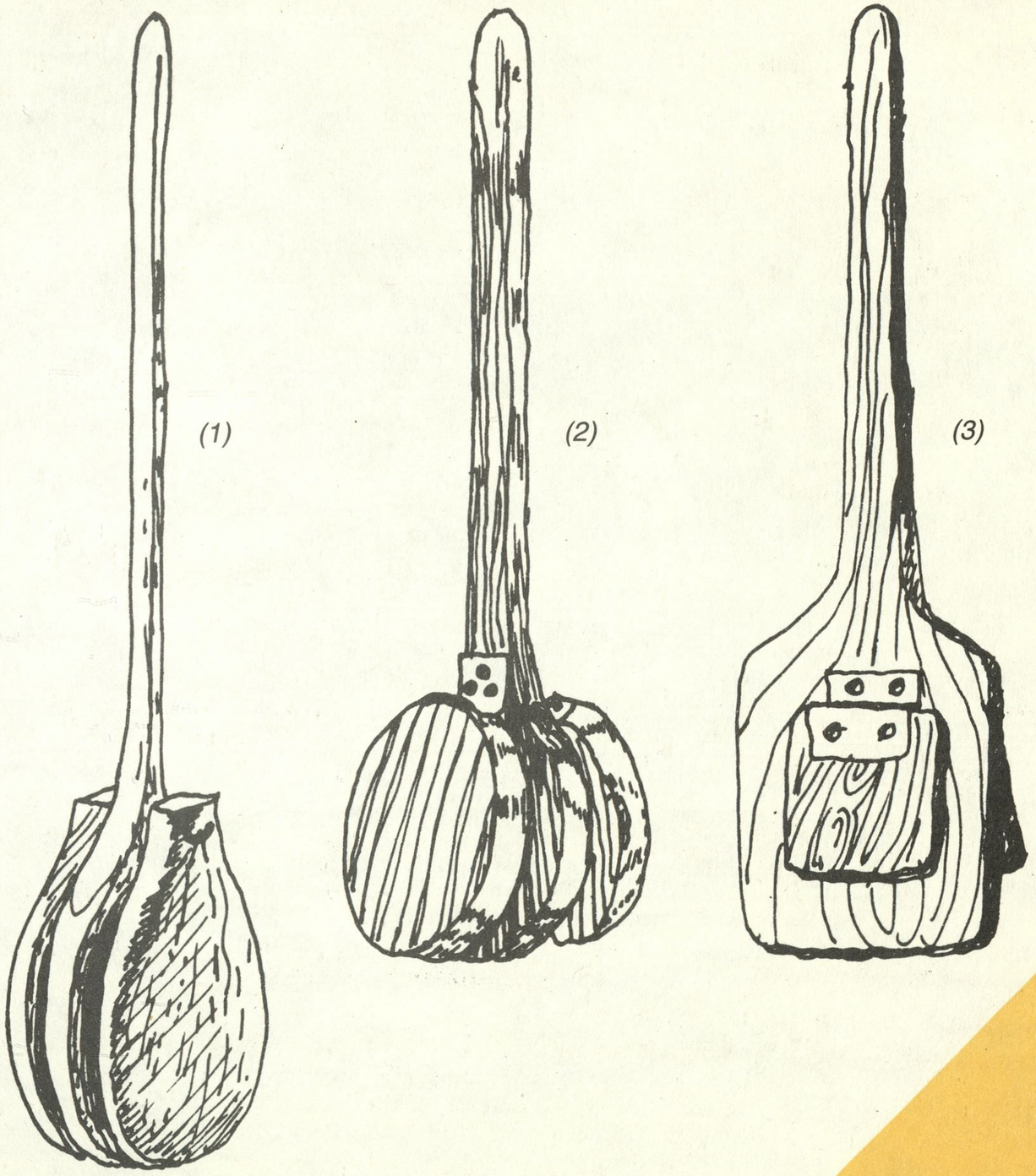
- *tri kuhalnice in laks (1),*
- *ali dve leseni ploščici in leseno deščico, zoženo v ročaj, dva koščka usnja, 8 (osem) žebljičkov (2), (3).*

izdelujemo:

- *Dvema kuhalnicama odrežemo ročaje.*
- *Kuhalnico z ročajem damo na sredo, drugi dve obrnemo z robom proti srednji.*
- *Vsem trem na istem mestu zvrtamo luknjici in jih zvežemo z laksom (1).*
- *Ploščici s pomočjo usnja pritrdimo na ploščico z ročajem (2), (3).*

kako igramo:

Kastanjete držimo v roki tako, da visijo navzdol. Ritmično jih stresemo ali pa z njimi udarjamo ob dlan.

(1) *(2)* *(3)*

Za pesmi o klepetavih račkah, goskah, krokodilih . . .

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

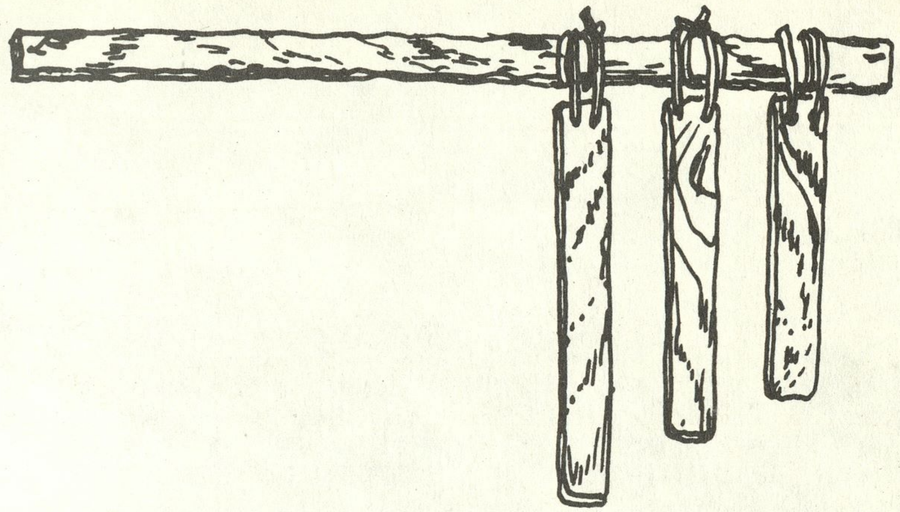
potrebujemo:

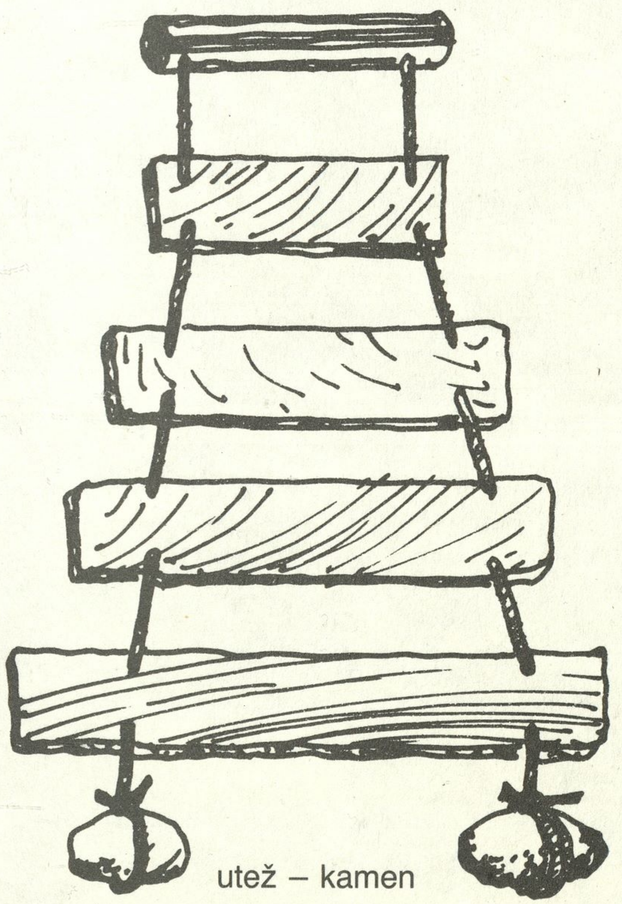
Dve, tri, štiri . . . različno uglašene, različno velike lesene ploščice sestavimo v večzvensko kratko zveneče melodično glasbilo.

izdelujemo:

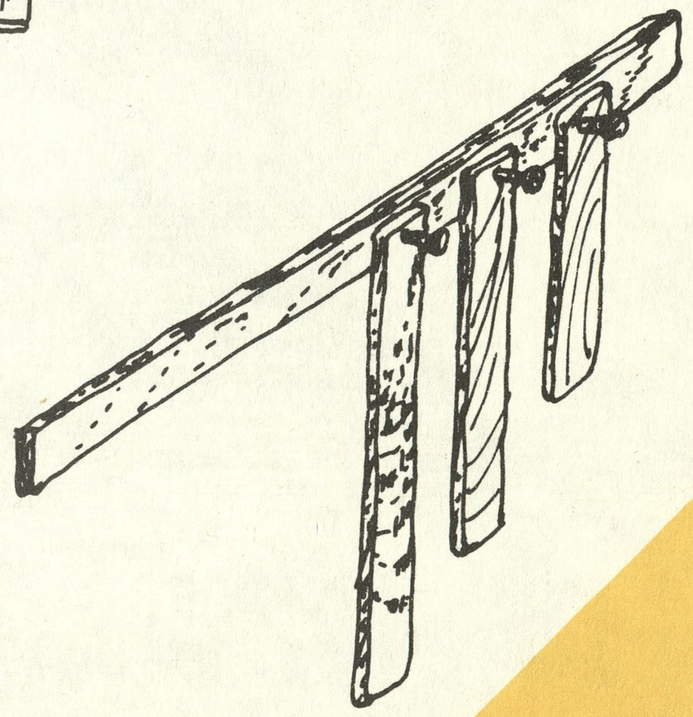
- *Ploščice lahko obesimo na ročaj tako, da v vsako zvrtamo dve luknjici in jih z vrvico obesimo na ročaj.*
- *Ploščice lahko nataknemo na žeblje, ki so zabiti v ročaj. V vsako zvrtamo po eno luknjo, ki je malo večja od kapice žeblja.*
- *Ploščice lahko z vrvicami zvežemo drugo k drugi in obesimo na ročaj. Spodnjo – največjo – ploščico obtežimo, da med udarjanjem glasbila ne niha premočno.*

Po ploščicah udarjamo s tolkalcem z leseno glavico ali s plastično žličko.

utež – kamen

Veverice teko po deblu navzgor- navzdol . . .

Knjižnica Frančeta Bevka NOVA GORICA
Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana

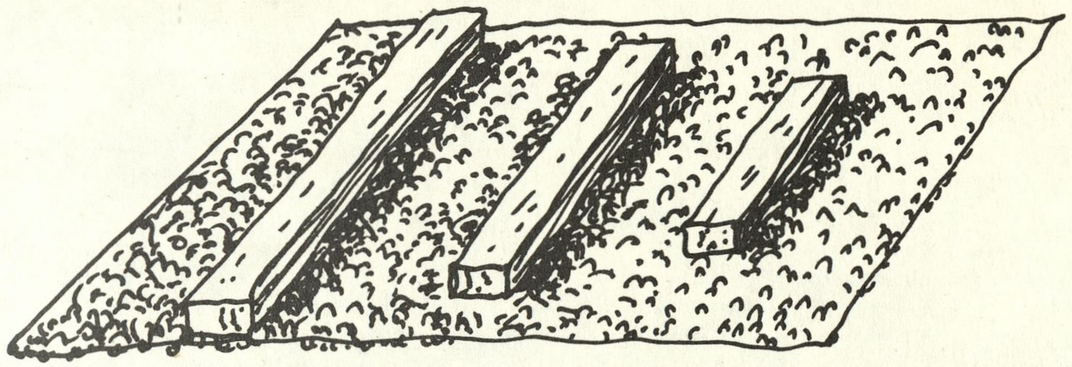
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

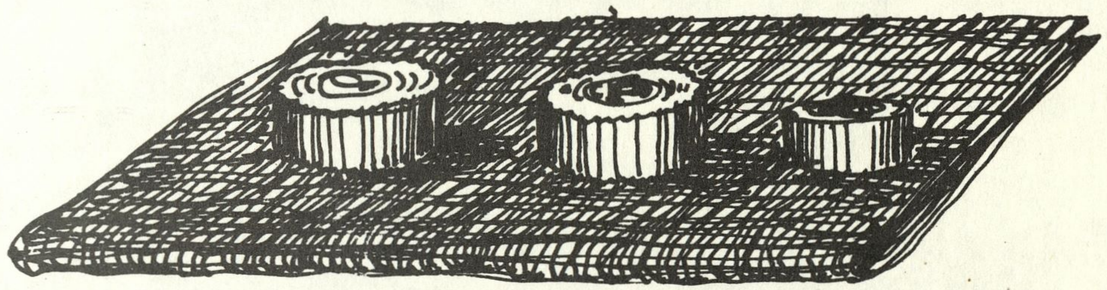
potrebujemo, izdelujemo:

Dve, tri, štiri . . . različno uglašene – različno velike lesene ploščice lahko tik pred uporabo sestavimo v večzvensko melodično glasbilo.

- *Ploščico položimo na zloženo brisačo iz frotirja ali na zloženo pletenje iz debele volne.*
- *Ploščice razvrstimo po višini: najnižje uglašena naj bo na levi strani.*
- *Ploščice položimo prek odprte kartonaste škatle (embalaže za jajca). Rob škatle lahko oblepimo s penasto gumo.*

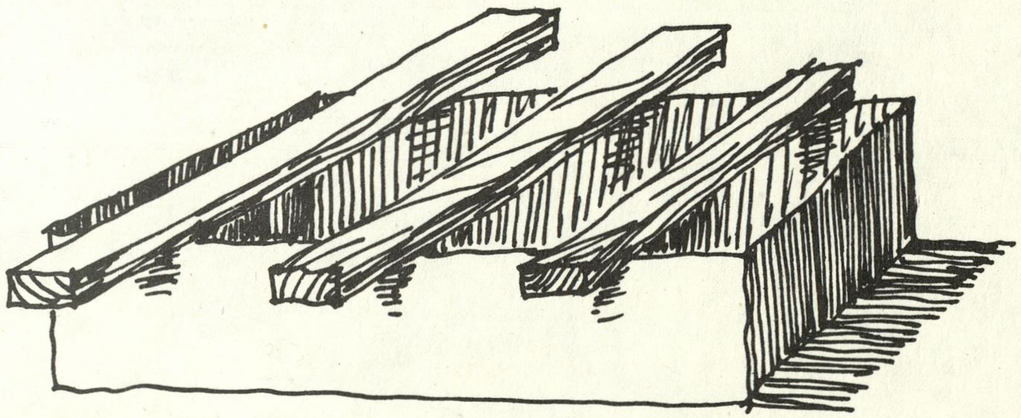
- *Večzvenske pinke-ponke lahko sestavimo iz treh ali več različno uglašenih plastičnih pokrovčkov (cedevita, kavni ekstrakt . . .). Pokrovčke razvrstimo po višini in postavimo na zloženo brisačo.*
- *Namesto iz plastičnih pokrovčkov lahko sestavimo večzvensko glasbilo iz različno uglašenih pokrovov pločevink.*

kako igramo:

Po ploščicah in pokrovčkih udarjamo s plastično žličko.

Pleši, pleši,
črni kos . . .

15. parna drdrala

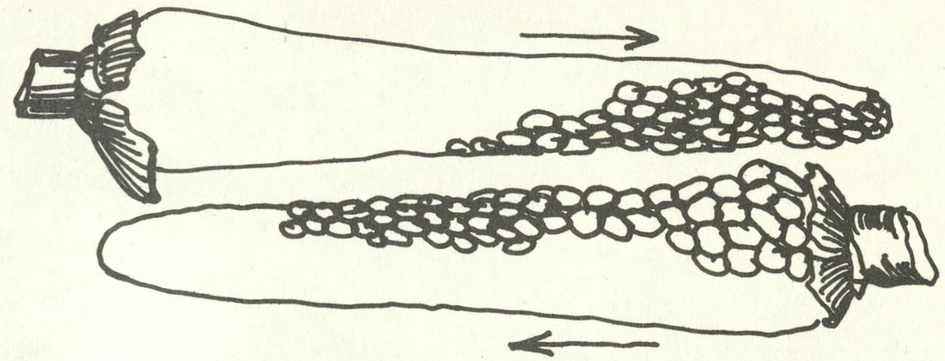
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

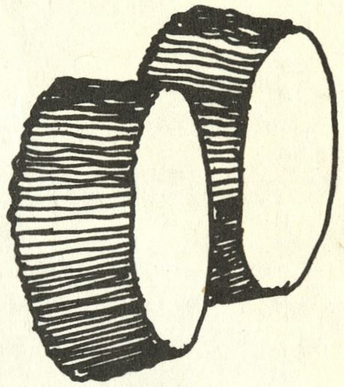
potrebujemo:

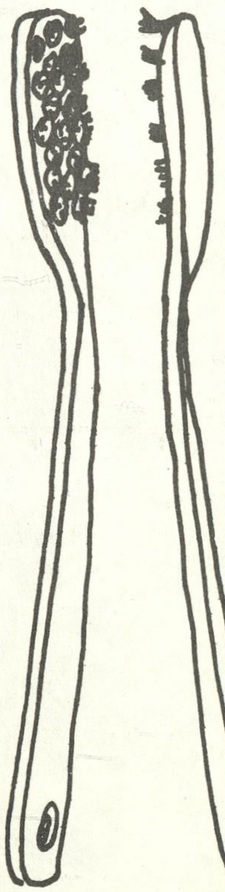
- *Par smrekovih storžev:*
  Drdrajo samo zdravi, suhi, lepo razprti storži. Obrnemo jih tako, da se luske pri drgnjenju ne zatikajo.
- *Par koruznih storžev: za drdrala uporabljamo zluščene ali polne storže. Naravna drdrala so še:*
- *Par školjk, orehovih lupin, ogrodij morskega ježka . . .*
- *Par plastičnih pokrovčkov z nazobčanim obodom.*
- *Par na kratko ostriženih zobnih ščetk.*
- *Smirkovo drdralo: smirkov papir prilepimo na dva tolkača ali na dve škatlici . . .*

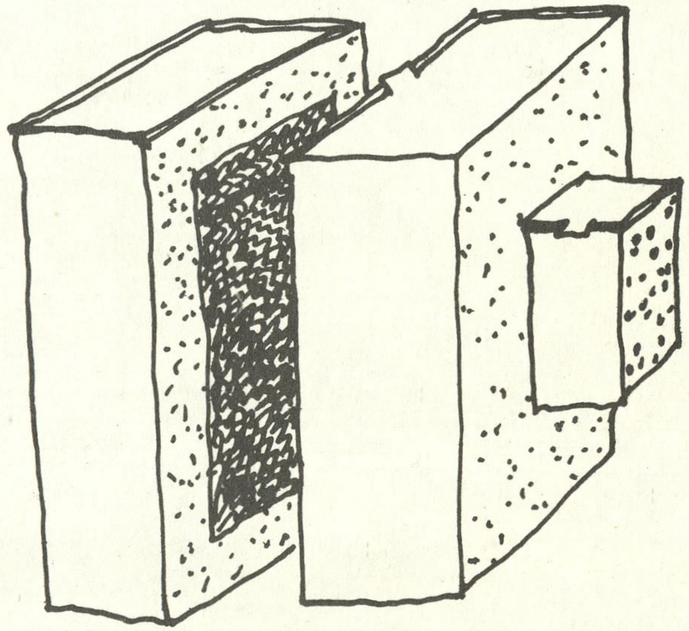
kako igramo:

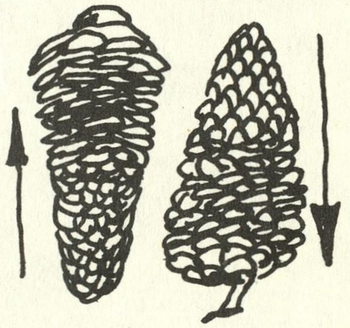
Z enim delom vlečemo po drugem.

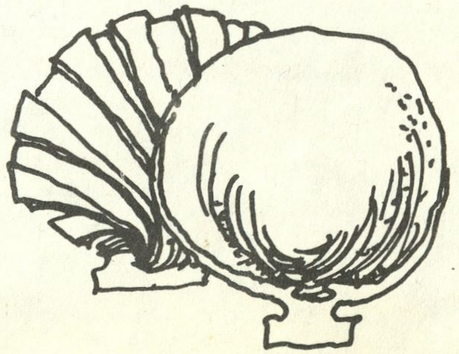

Za sikajočo kačo,
za močerada,
za parno lokomotivo . . .

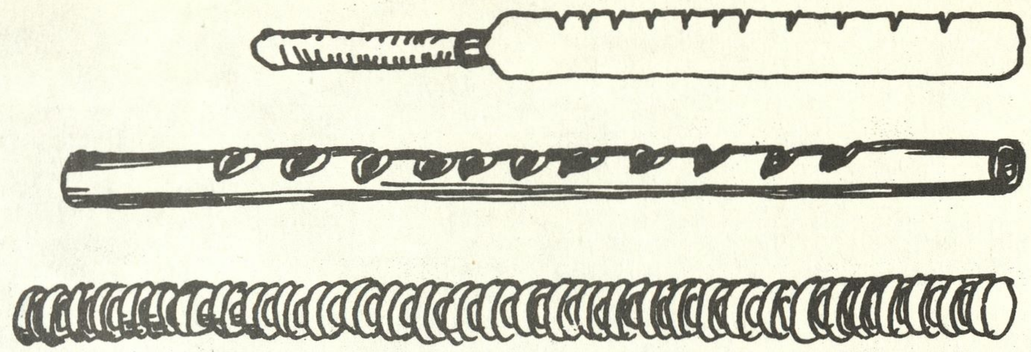
Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Knjižnica Frapcela Borica

16. drdrala, po katerih drdramo s prožnim drdralcem

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

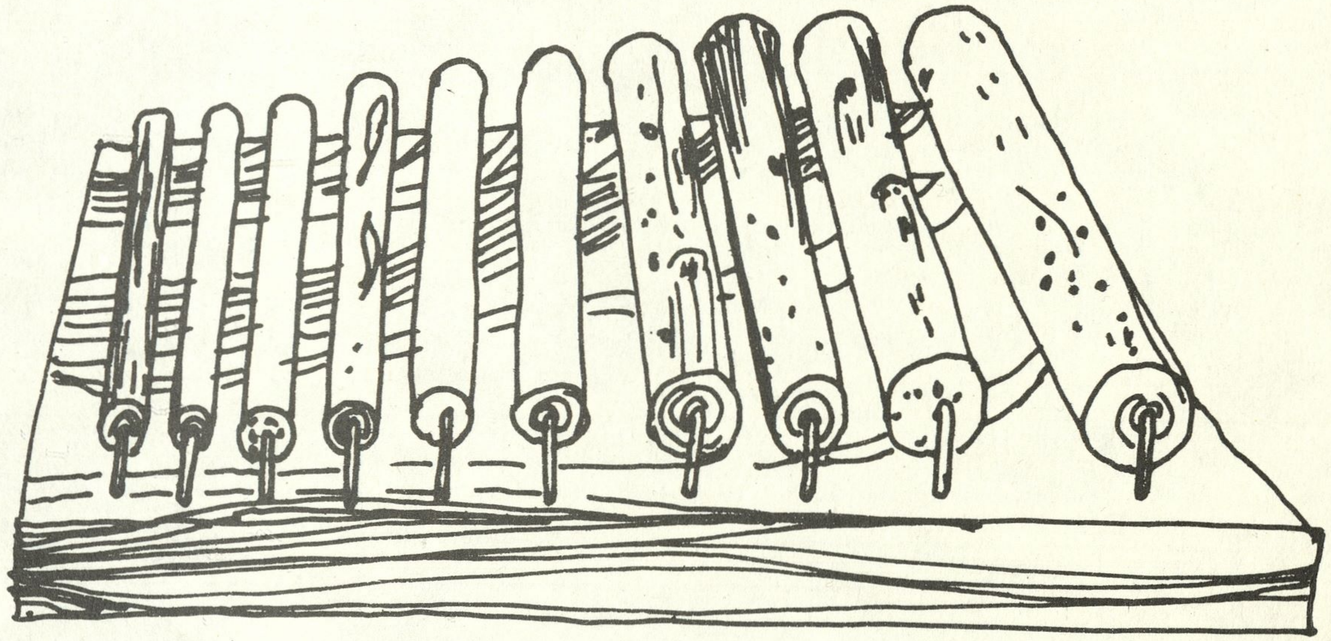
potrebujemo:

- *Drdralce lahko izrežemo iz jogurtovega lončka. Dober je tudi debelejši oblanec, lesena ali plastična ploščica, lesena paličica . . .*
- *Drdralo je lesen ali kovinski perilnik, valovita lepenka, široka zadrga, dno bonboniere, nazobčan lesen nož ali leseno stepalo za testo, nažlebkana lesena deska (robovi naj bodo ostri), nazobčkana bambusova ali katera druga votla palica, rebrasta plastična cev, iz palic sestavljeno drdralo . . .*

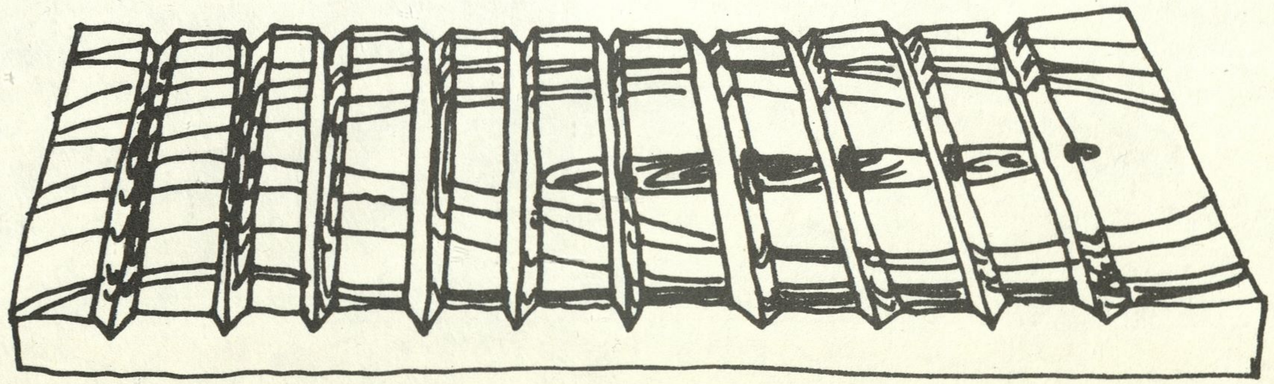
izdelujemo:

- *Valovito lepenko prilepimo na kartonasto ali plastično škatlico.*
- *Rebrasta cev, ki jo uporabljamo za drdralo, je lahko odprta ali zaprta na eni ali na obeh straneh. Cev lahko tudi zvijemo in zapremo s palico ali z drugo votlo cevjo.*

kako igramo:

Z drdralcem strgalcem potegujemo po hrapavi površini telesa.

Za pesem o volku:
Krampata, campata . . .

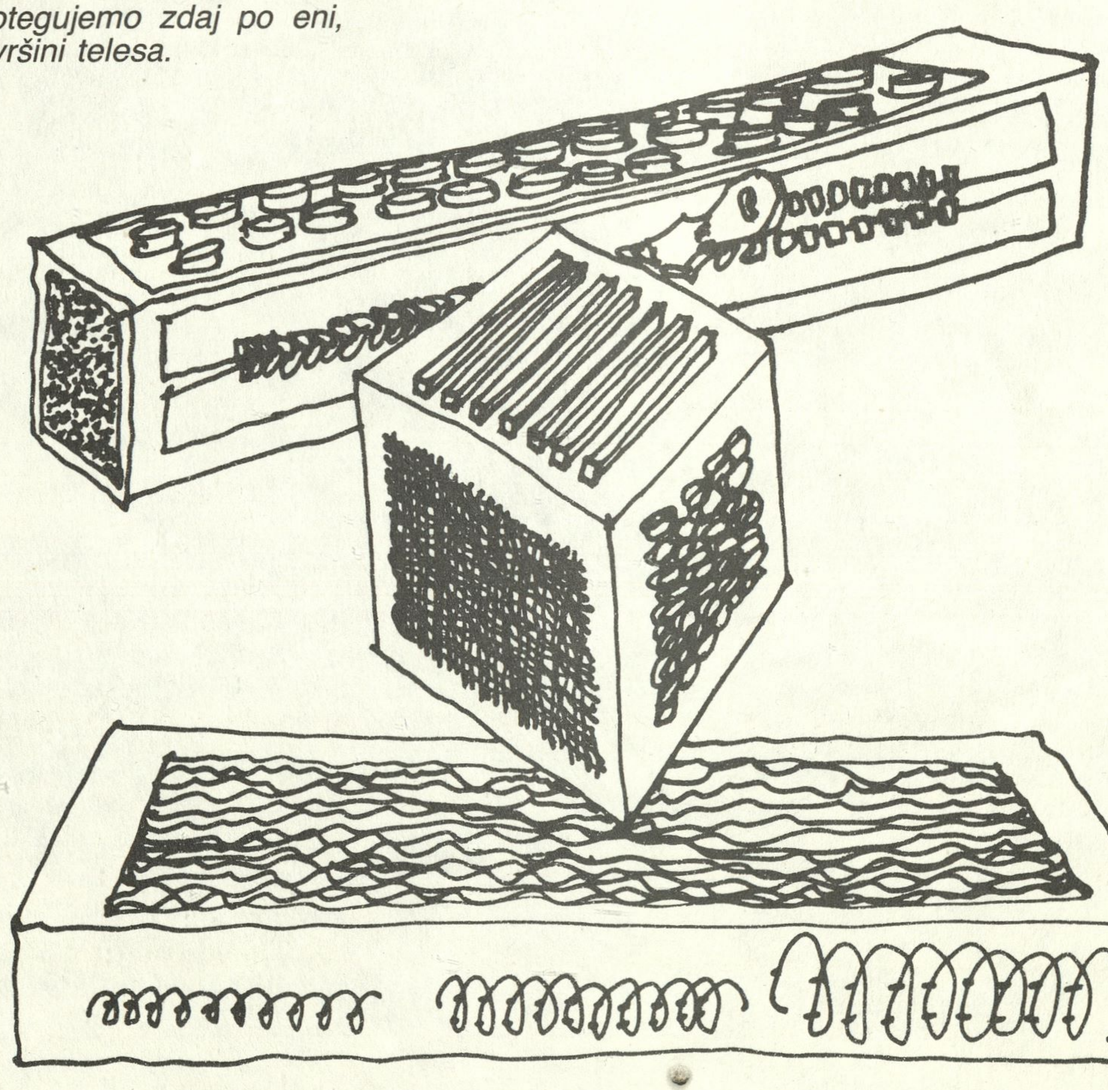
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

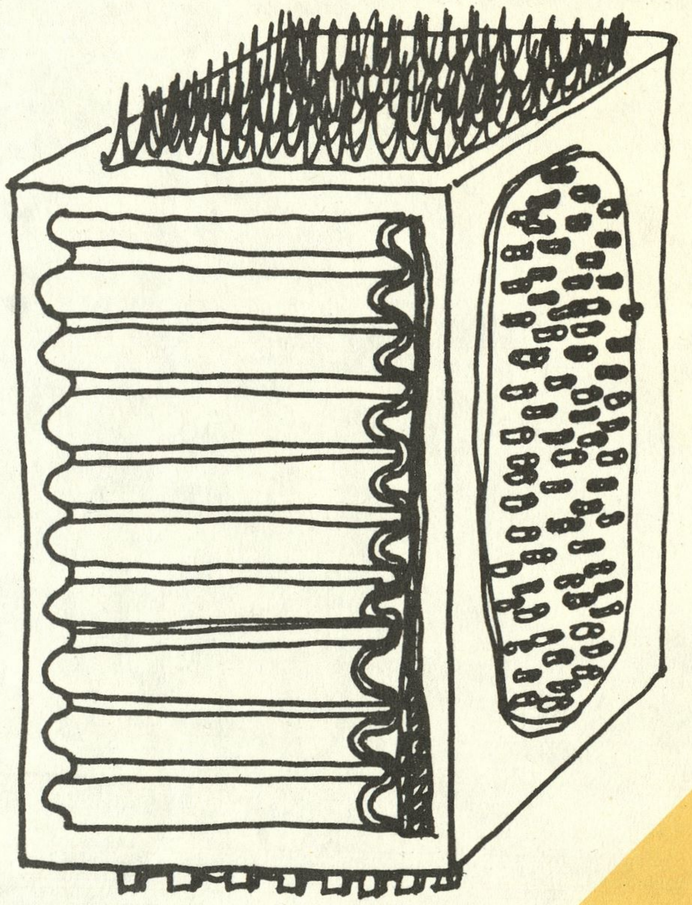
potrebujemo, izdelujemo:

Na škatlico s 6 stranicami lahko prilepimo kar 6 različnih hrapavin (hrapavih površin), npr.: vrsto prilepljenih vžigalic, plastično embalažo za tablete, dno bonboniere, zadrgo, kovinsko vzmet iz sprožilca kulija . . .

kako igramo:

S prožnim drdralcem potegujemo zdaj po eni, zdaj po drugi hrapavi površini telesa.

Za plazeče živali in Strahove.

NOVA GORICA Goriška knjižnica Franceta Bevka
Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana

18. mlinček iz jogurtovega lončka

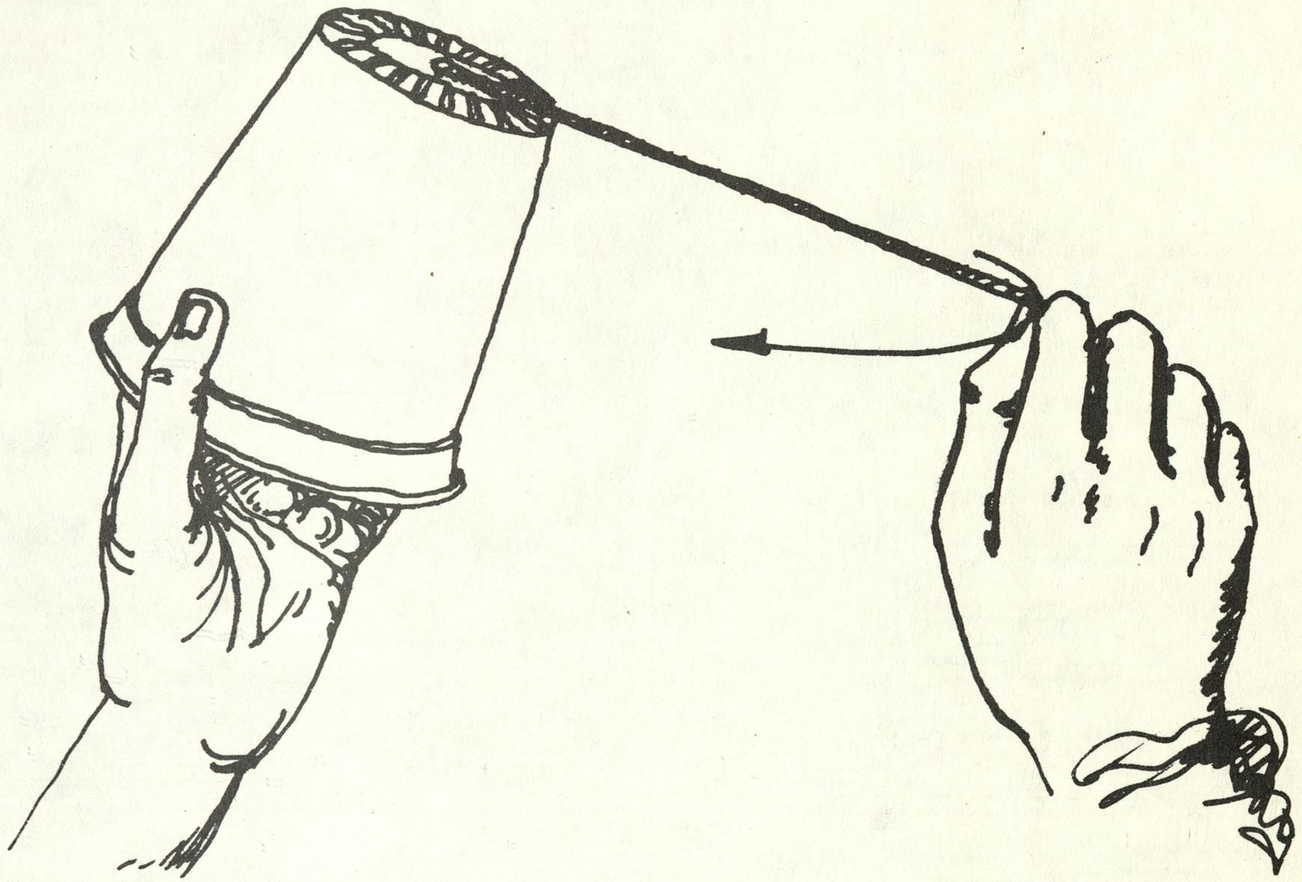
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

izdelujemo:

- *V dno lončka naredimo na sredi luknjo.*
- *Vrvico ali laks vtaknemo v luknjo in na notranji strani večkrat zavozlamo. Vrvica naj gleda iz lončka 15 do 20 cm.*

kako igramo:

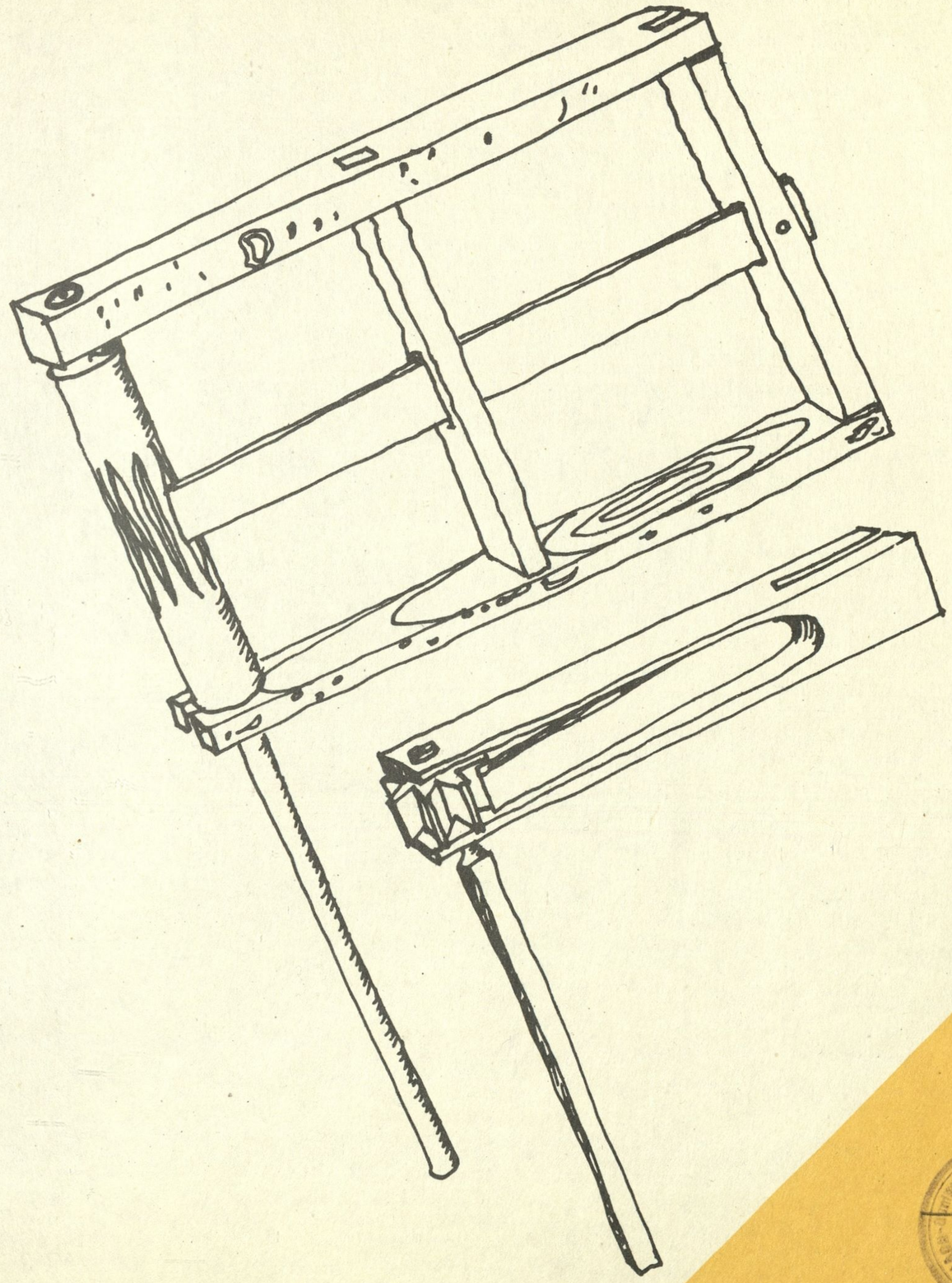
Vrvico napnemo in jo vrtimo kot ročico kavnega mlinčka ali pa z njo nihamo sem in tja.
Vrvica se drgne ob izbokline na dnu lončka. Pri tem nastanejo drdrajoči zvoki. Če postavimo lonček na stegna, bo zvok nižji.

Ob potoku melje mlinček . . .

19. raglje

Pri leseni raglji povzroča drdrajoče in pokljajoče zvoke prožen lesen jeziček, ki je vpet v lesen okvir. Prosti konec jezička drsi ali skače prek zobatega kolesa. To je pritrjeno na ročaj, s katerim vrtimo ragljo.
Z ragljo lahko ustvarjamo tudi posamezne zvoke v točno določenem ritmu, če okvir raglje vrtimo z roko.
Glasnost zvokov je odvisna od višine zobcev. Čim višji so, tem glasnejši zvok ima raglja.

Sredi vode se vrti
mlinček vrtiljak
klike, klike, klak . . .

Ljubljana

20. raglja iz jogurtovega lončka

potrebujemo:

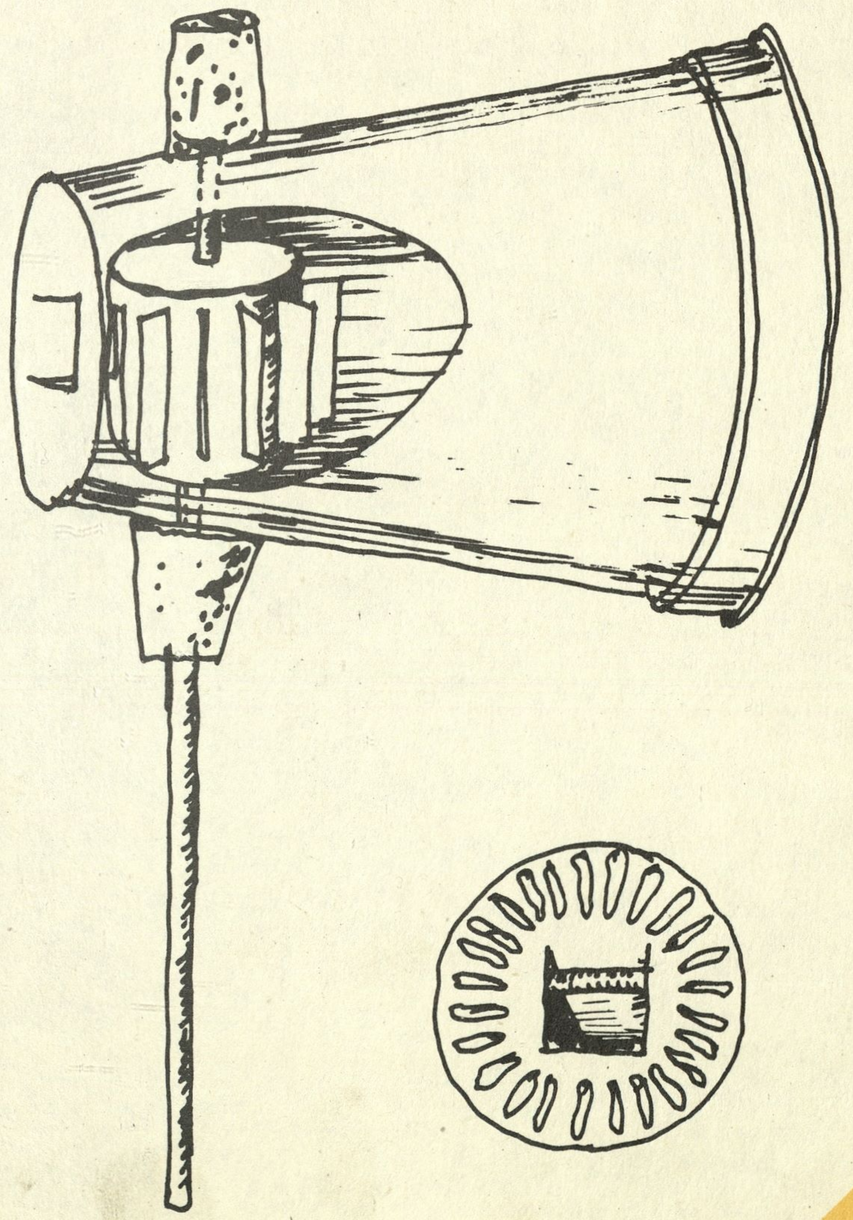
- *jogurtov lonček,*
- *dva manjša zamaška, ki držita paličico, da ne zdrsne iz lončka,*
- *plutovinast zamašek za zobato kolo,*
- *lesene ali plastične zatične ploščice,*
- *paličico.*

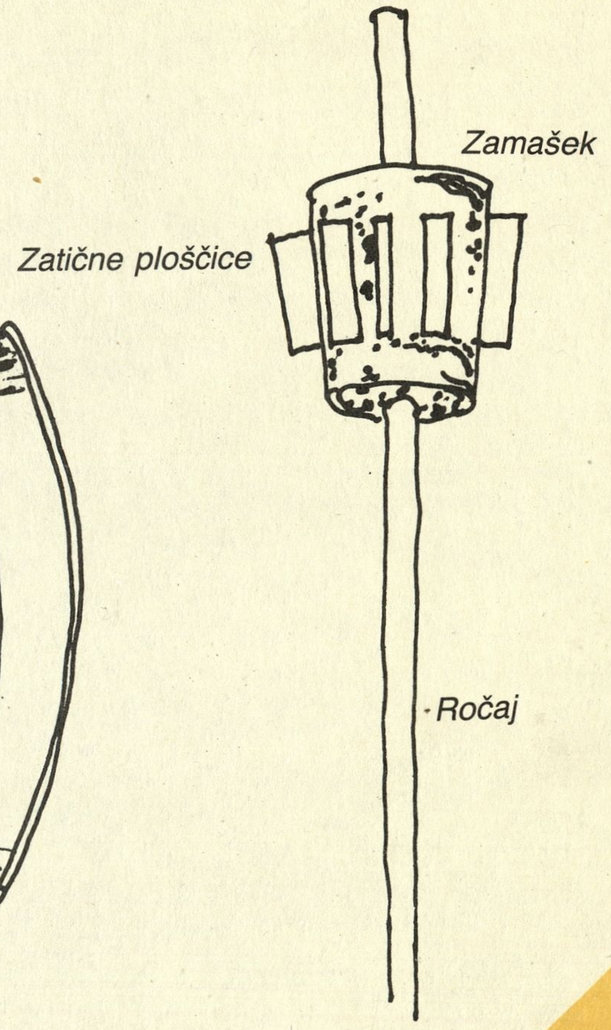
izdelujemo:

- *Prožni jeziček, ki drsi po zobcih, vrežemo v dno lončka in če je potreba napnemo z vžigalico.*
- *Zobato kolo nataknemo na leseno paličico, ki jo vtaknemo skozi luknji na lončku.*
- *Zunaj nataknemo na paličico še dva manjša zamaška.*

kako igramo:

Glasbilo držimo za ročaj in vrtimo kot ragljo.

Tralala-hopsasa,
pustne smo šeme.
Tralala hopsasa,
nič nismo lene.
Tralala hopsasa,
raglje vrtimo,
tralala hopsasa,
zimo podimo.

1.

Zing-zongi so glasbila z grozdastim zvokom. Zvok nastane ob premikanju in dotikanju množice gibljivih delcev.

zing zongi so:

- *ropotulje – gibljivi delci so v ohišju,*
- *zvočni nizi: gibljivi delci so nanizani,*
- *zvončki in kraguljčki.*

barva in jakost zvoka

sta odvisna od:

- *materiala in oblike ohišja ali ogrodja,*
- *materiala in količine gibljivih delcev,*
- *načina igranja.*

količina gibljivih delcev:

Če je ropotulja presita – preveč napolnjena – ne igra lepo, ker njeni gibljivi delci nimajo dovolj prostora za svobodno kotalikanje in prožno odbijanje. Gibljivim delcem v ropotulji odmerimo kakih 10 % prostornine. Vse drugo naj bo prazen prostor – telovadnica.
Tudi nanizani delci morajo imeti dovolj prostora za gibanje.

kako igramo:

Zing-zonge držimo z eno ali z obema rokama:

- *zing-zonge stresamo,*
- *zing-zonge obračamo sem in tja, tako da se material pretaka od enega konca na drugega.*
- *Po zing-zongu udarjamo s prsti ali pa z njimi udarjamo ob dlan.*
- *Po zing-zongih brenkamo.*

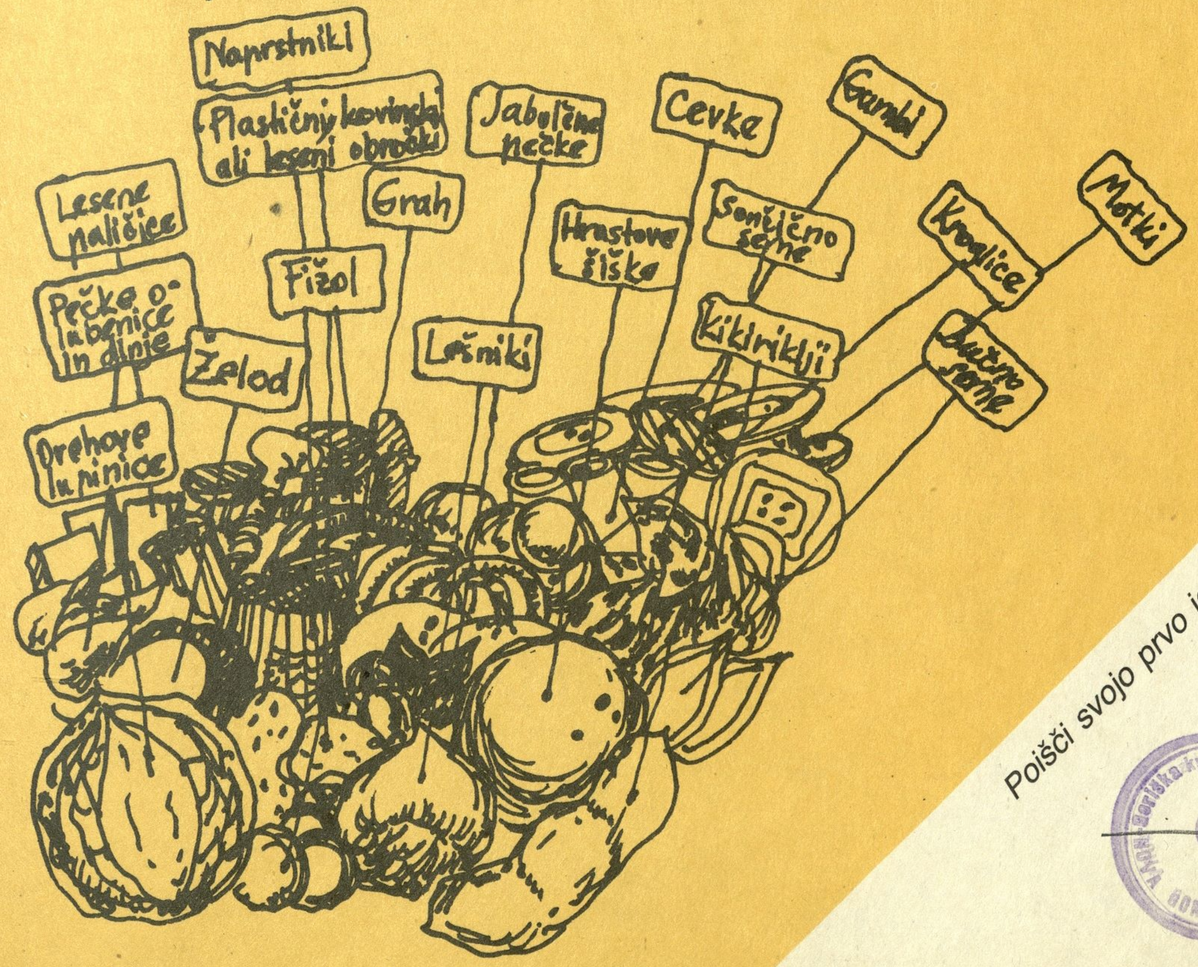
sorodniki:

Marakas, zvončki, zvonci, kraguljčki . . .

s čim polnimo ropotulje:

kaj lahko nizamo:

Poišči svojo prvo igračo – svoje prvo glasbilo.

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana

2. naravne ropotulje

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

- *Strok gledičevke*
  Gledičija ali gledičevka je okrasno drevo. Raste po parkih, vrtovih in na zelenicah. Za ropotulje uporabljamo rjave stroke, ki dozorijo pozno jeseni. Stroke nabiramo tudi pozimi in še zgodaj spomladi – vedno po močnem vetru.
- *Vrtni mak.*
- *Posušena glavica velikega vrtnega maka je najlepša naravna ropotulja.*
- *Posušena okrasna bučka.*
  Uporabne so predvsem manjše bučke hruškaste oblike z malo semenja. Če je zvok zaradi prevelike količine materiala zamolkel in grob, bučki odrežemo polovico vratu, odstranimo mehko notranjo plast in pečke, vsujemo vanjo nekaj zrn riža in oba dela spet zlepimo z dobrim lepilom.

Ropotulje so tudi:

- *posušen strok fižola,*
- *posušena paprika . . .*

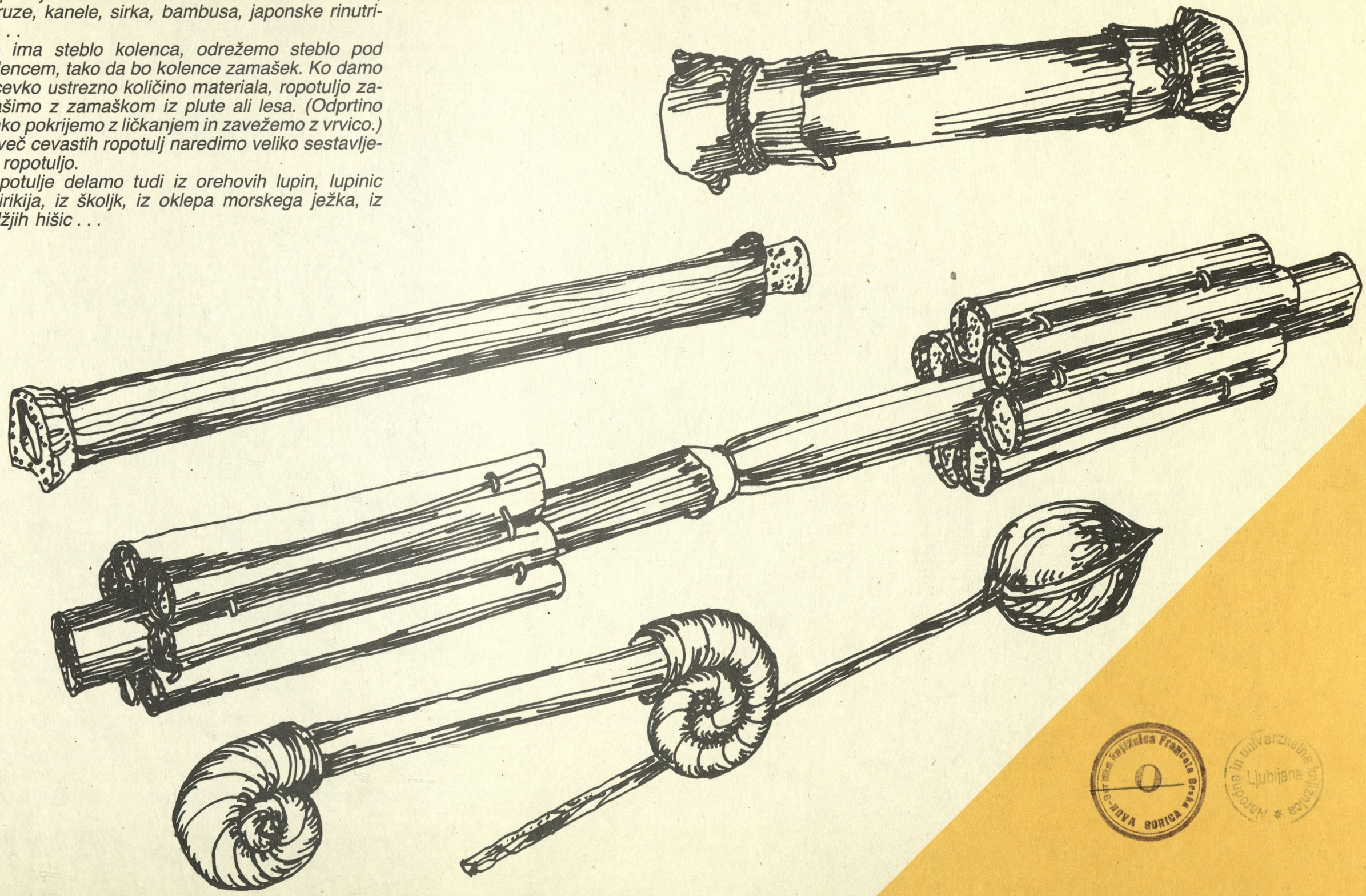

Lepo je jesen na svet,
začno ropotulje zoret.

3. ropotulje iz naravnega materiala

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

Ropotulje lahko izdelamo iz votlih stebel trsa, koruze, kanele, sirka, bambusa, japonske rinutrije . . .
Če ima steblo kolenca, odrežemo steblo pod kolencem, tako da bo kolence zamašek. Ko damo v cevko ustrezno količino materiala, ropotuljo zamašimo z zamaškom iz plute ali lesa. (Odprtino lahko pokrijemo z ličkanjem in zavežemo z vrvico.)
Iz več cevastih ropotulj naredimo veliko sestavljeno ropotuljo.
Ropotulje delamo tudi iz orehovih lupin, lupinic kikirikija, iz školjk, iz oklepa morskega ježka, iz polžjih hišic . . .

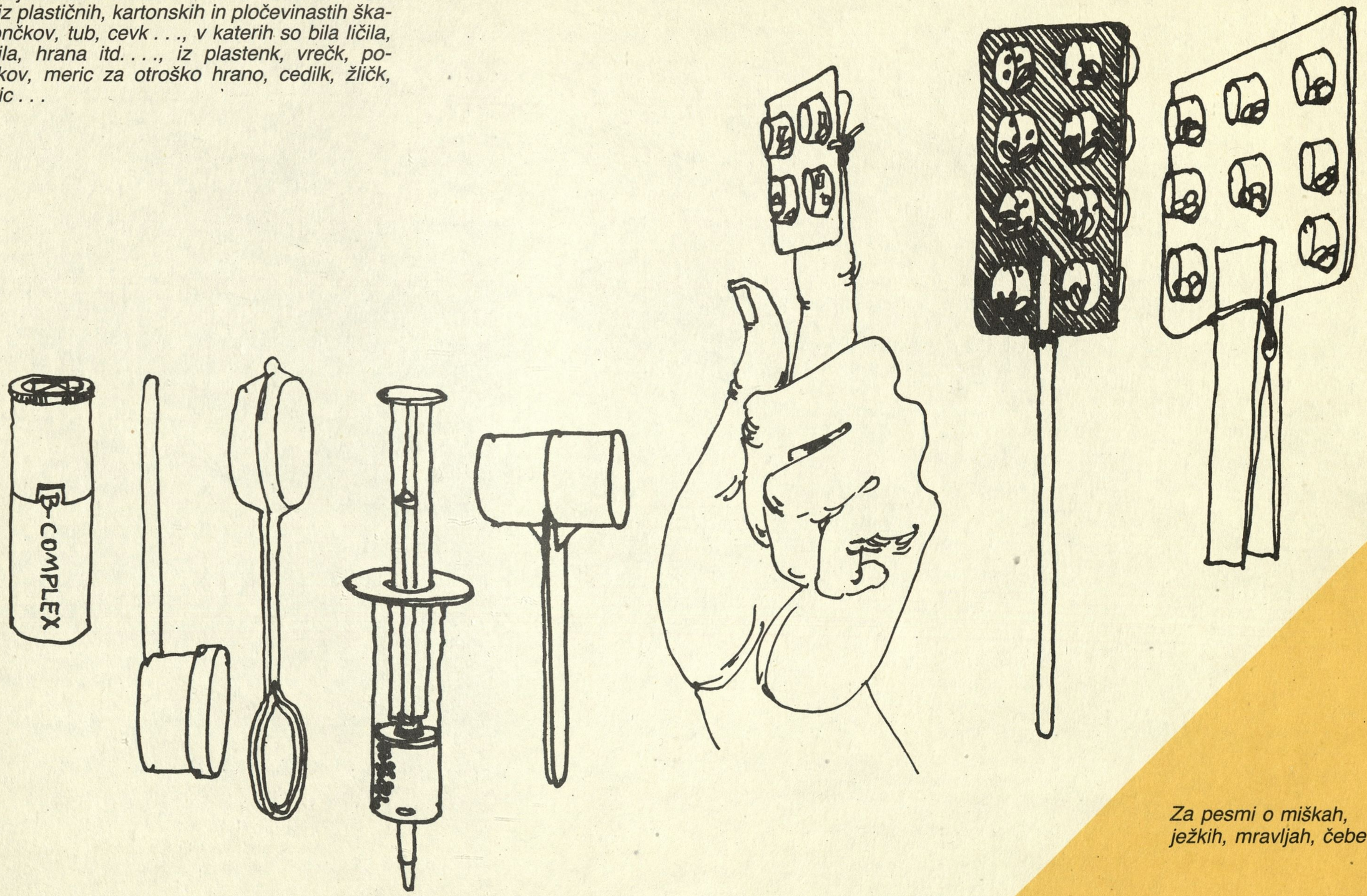

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Knjižnica Franceta Bevka NOVA GORICA

4. ropotulje iz stvari, ki jih sicer zavržemo

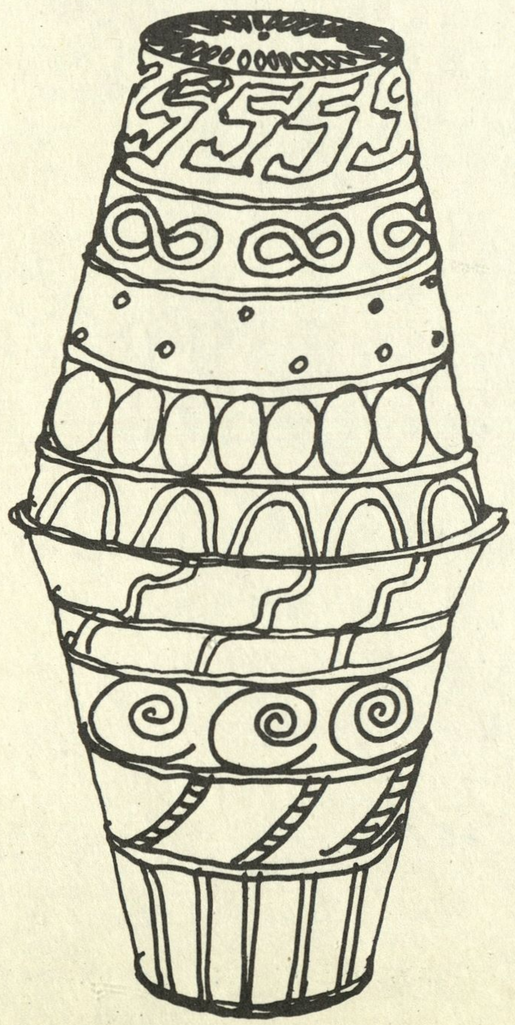
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

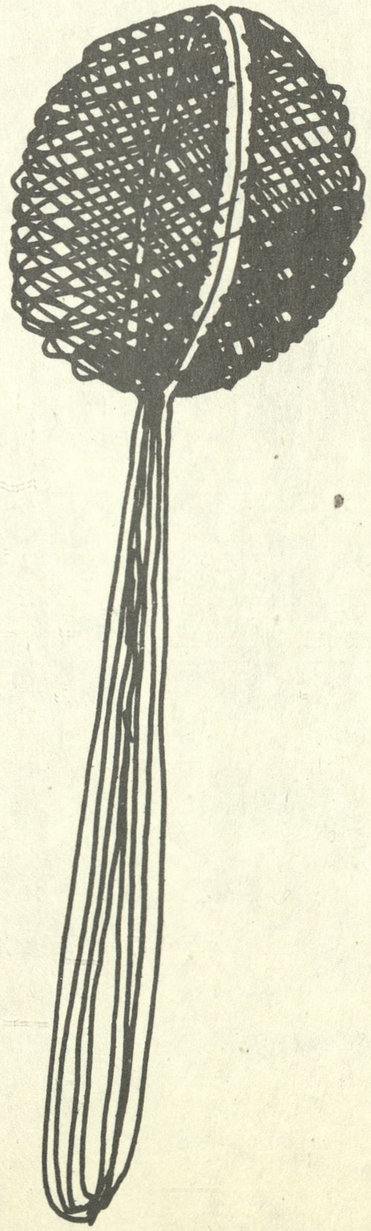
Ropotulje delamo iz različne lično izdelane embalaže: iz plastičnih, kartonskih in pločevinastih škatlic, lončkov, tub, cevk . . ., v katerih so bila ličila, zdravila, hrana itd. . . ., iz plastenk, vrečk, pokrovčkov, meric za otroško hrano, cedilk, žličk, bombic . . .

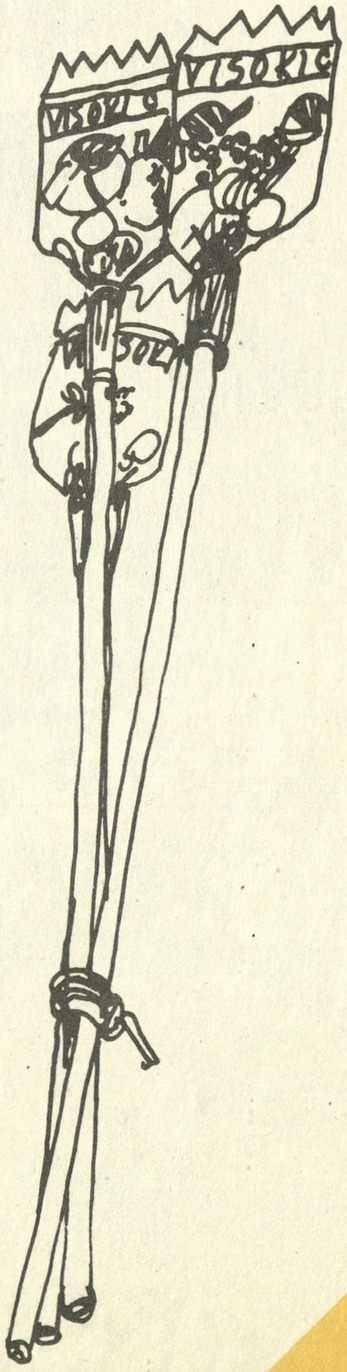

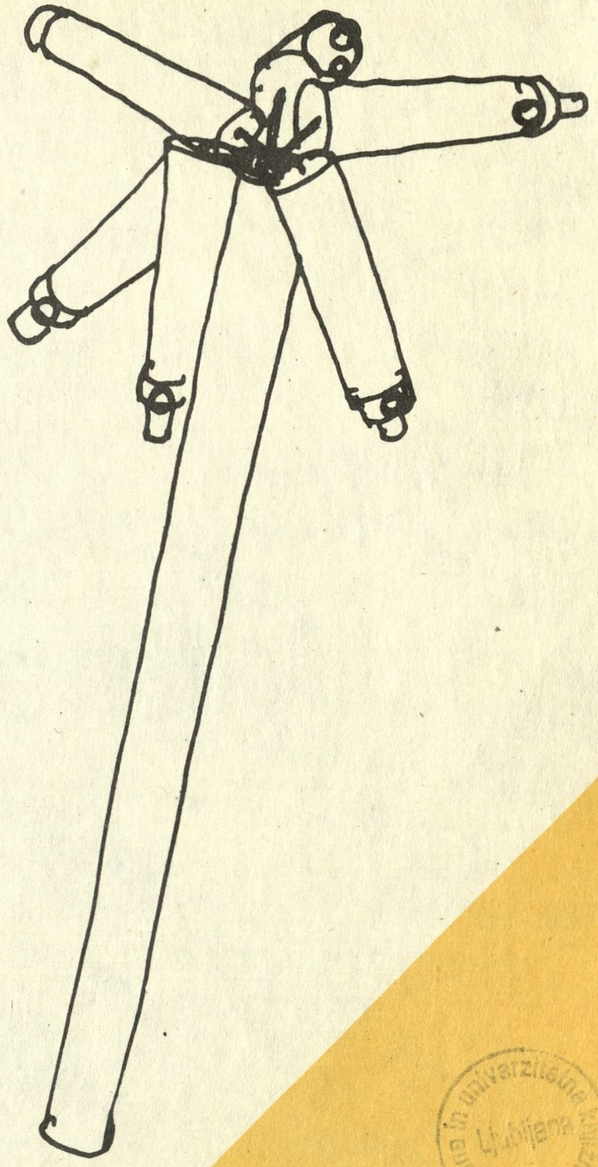
Za pesmi o miškah,
ježkih, mravljah, čebelah . . .

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

Ssssk,
zing-zong,
ni kača,
ni gong.

Le dojenček
bla-bla-bla
z glasbilom se igra.

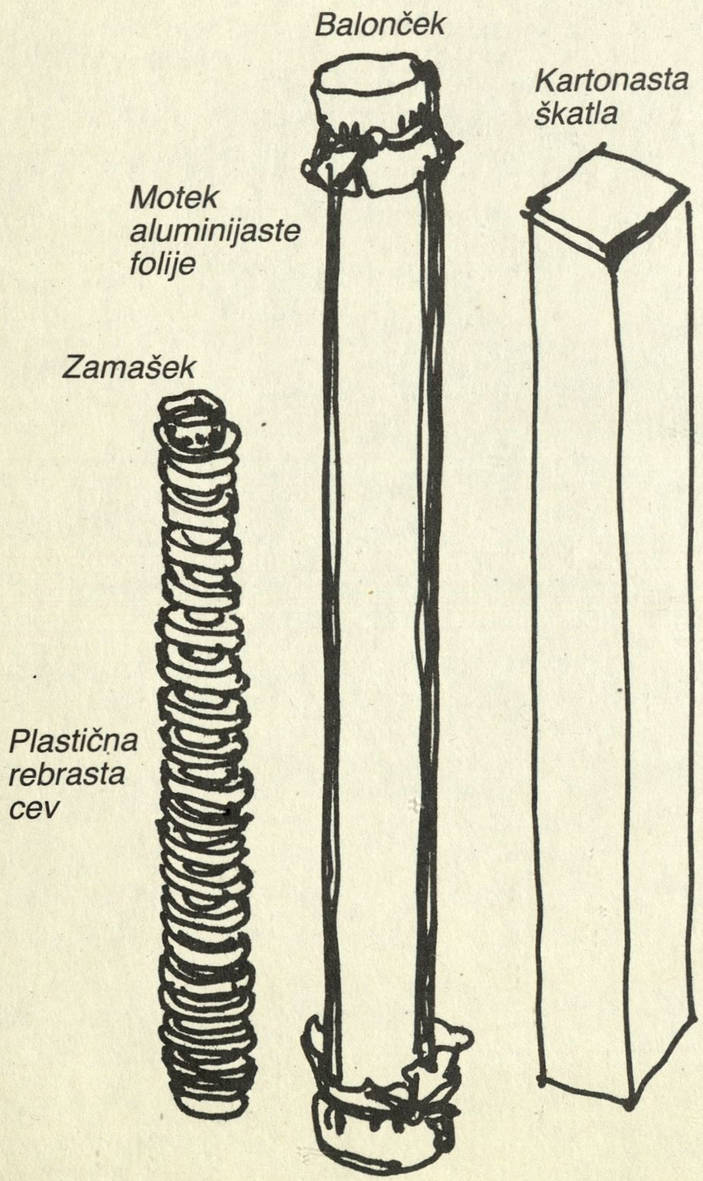
Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana

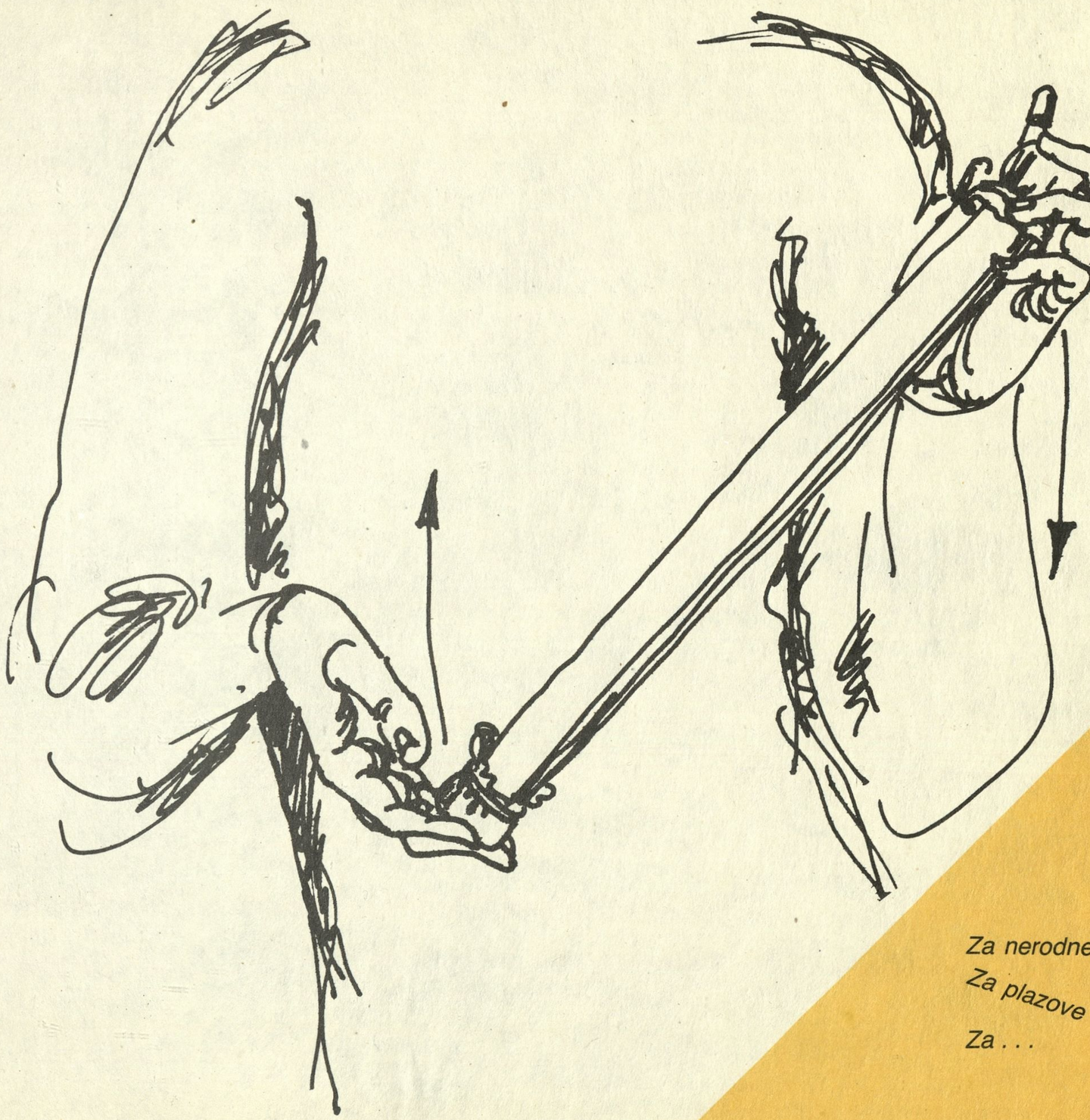
Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

6. ropotulje iz stvari, ki jih sicer zavržemo

Iz dolgih cevastih in oglatih kartonskih, pločevinastih ali plastičnih škatel naredimo ropotulje za pretakanje materiala. Podolgaste ropotulje izdelamo tudi iz rebrastih cevi, iz motkov aluminijaste folije . . .
Odprtino zamašimo z zamaški ali pokrijemo z balonom, usnjem . . . in zvežemo z vrvico ali gumico.

Za nerodne medvede
Za plazove snega
Za . . .

7. ropotulja balon

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

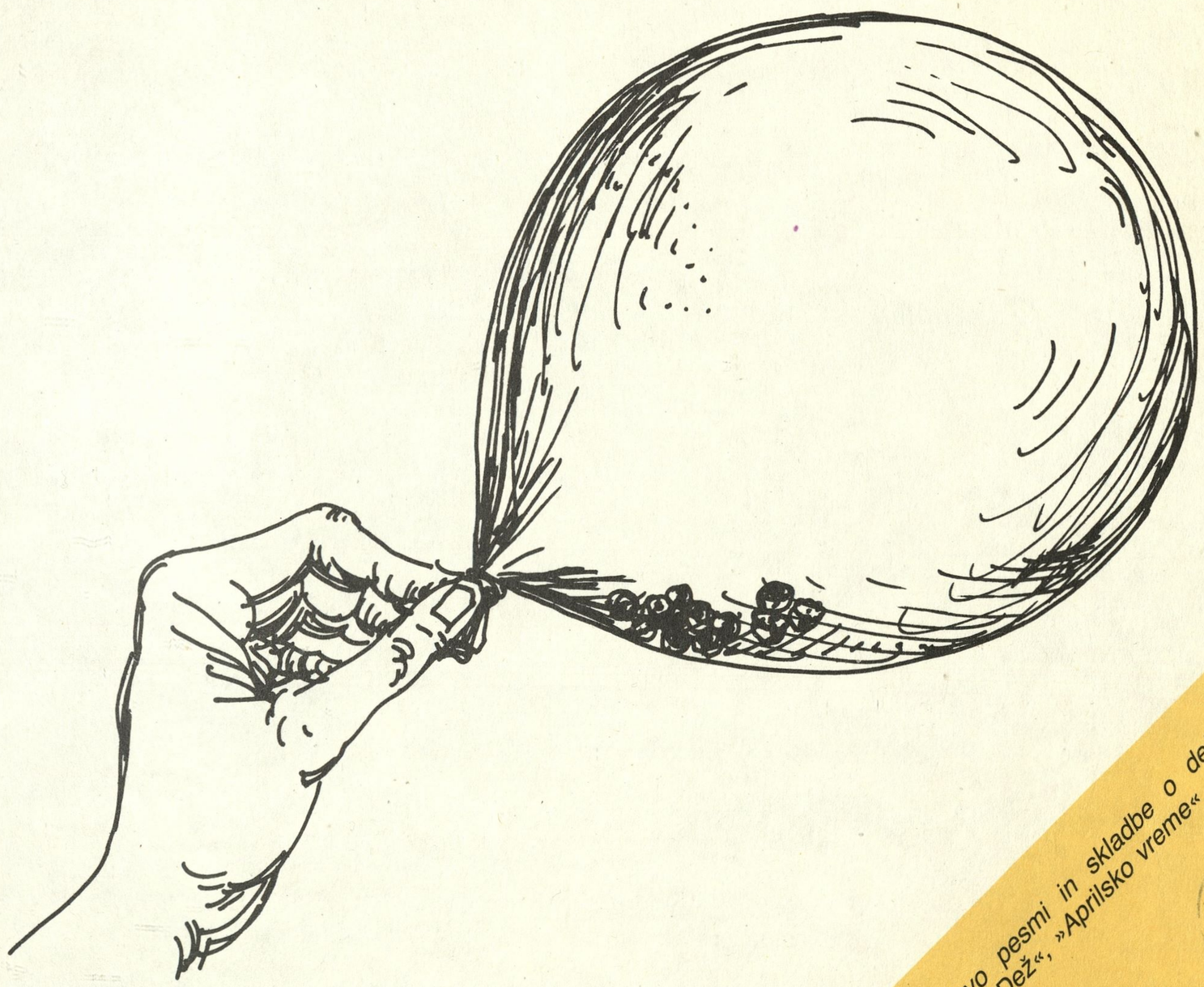
potrebujemo:

- *balonček,*
- *5 do 7 brinovih jagod ali grahkov ali poprovih zrn ali češnjevih pečk ali koruznih zrn . . .*
- *gumico.*

izdelujemo:

Zrnje damo v balon, ga napihnemo in zvežemo z vrvico.

Zvoki, ki nastanejo pri stresanju, so podobni škrebljanju dežnih kapelj po velikem dežniku, šotoru . . .

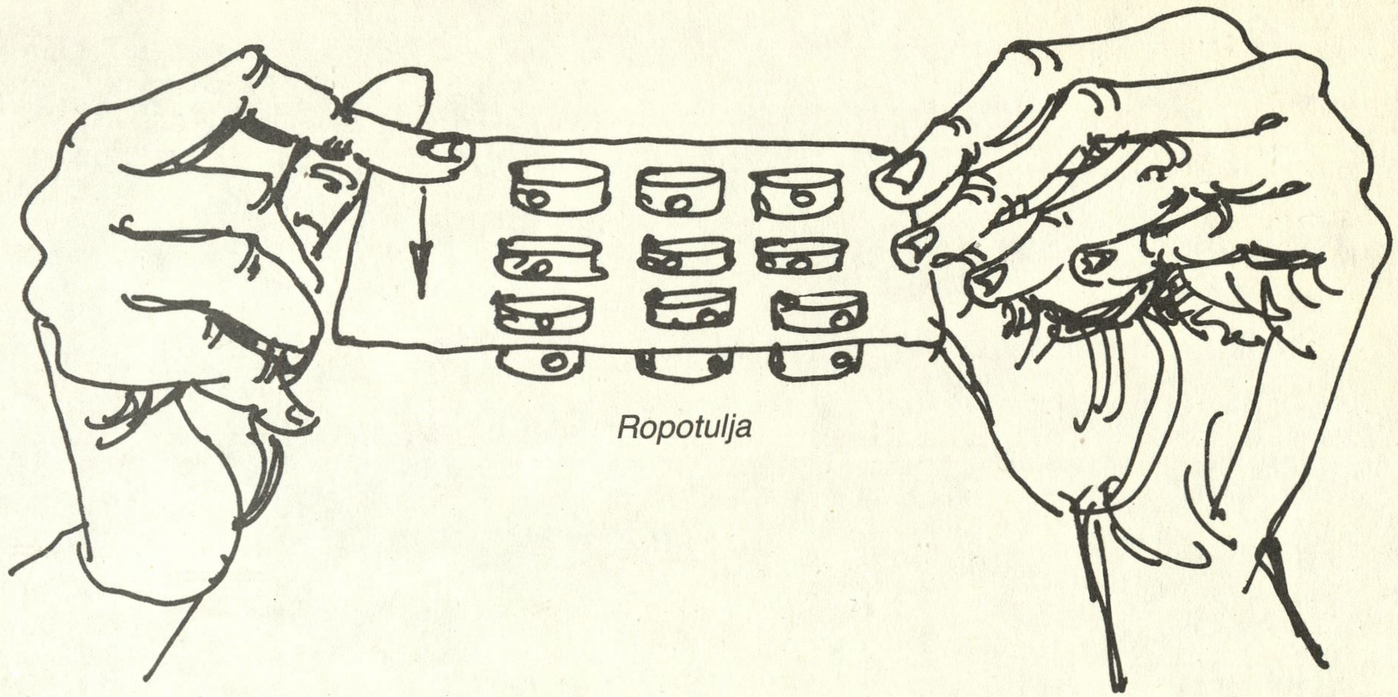
Za spremljavo pesmi in skladbe o dežju, za zvočno sliko »Dež«, »Aprilsko vreme« . . .

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Visoka šola za varstvo okolja Nova Gorica

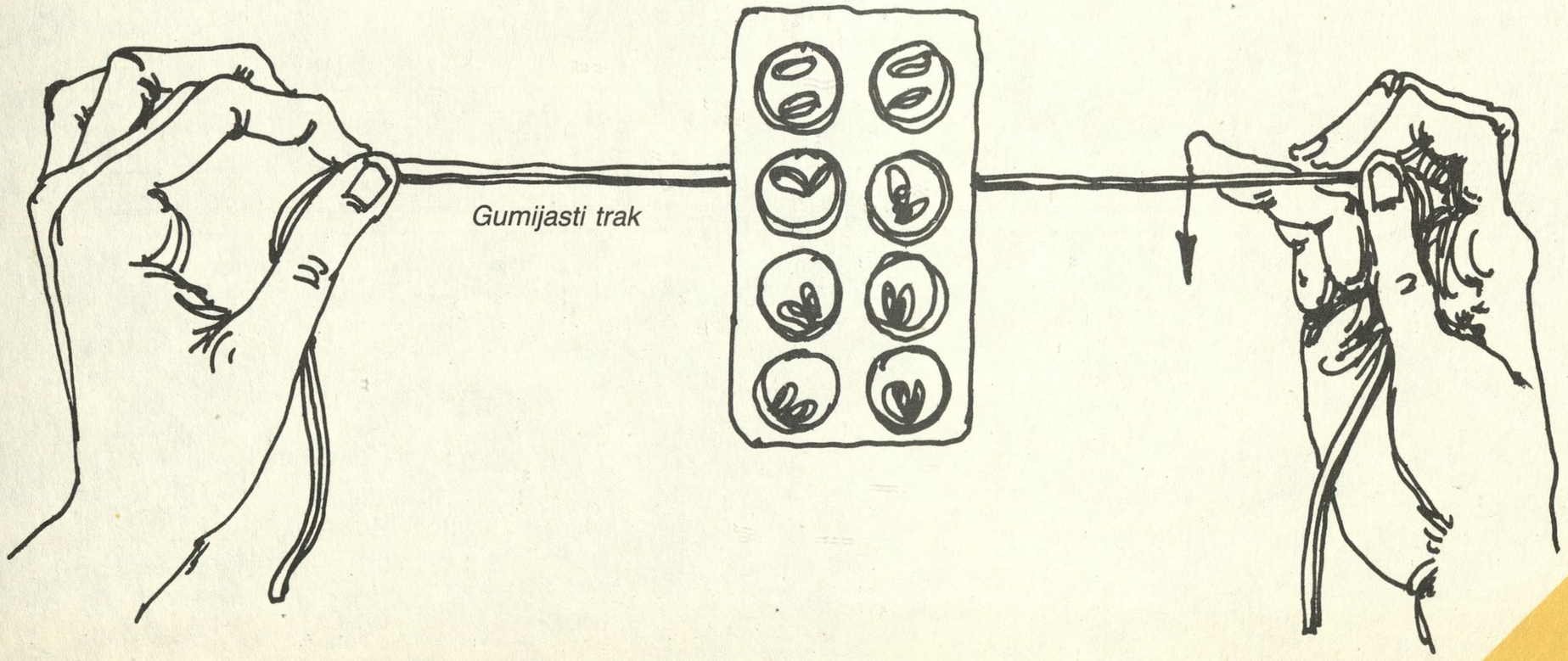
8. ropotulje za brenkanje

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

Brenkamo lahko po prožnem ohišju ropotulje ali po gumijastem traku, na katerega ropotulje napnemo.

Ropotulja

Škrap, škrap, škrap . . .
kaj miška škrablja
tam za vrati?
Ne,
le dežek ne more zaspati.

9. zvočni nizi

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

Zvočne nize oblikujemo tako, da nizamo gibljive delce drugega poleg drugega na različne oblike ogrodij.

- *Pri nizanju orehovih lupinic, školjk, kovinskih pokrovčkov in drugih vboklih stvari pazimo, da jih obrnemo z odprtino proti odprtini.*
- *Če nizamo cevčice, so med njimi ploščice ali kroglice.*

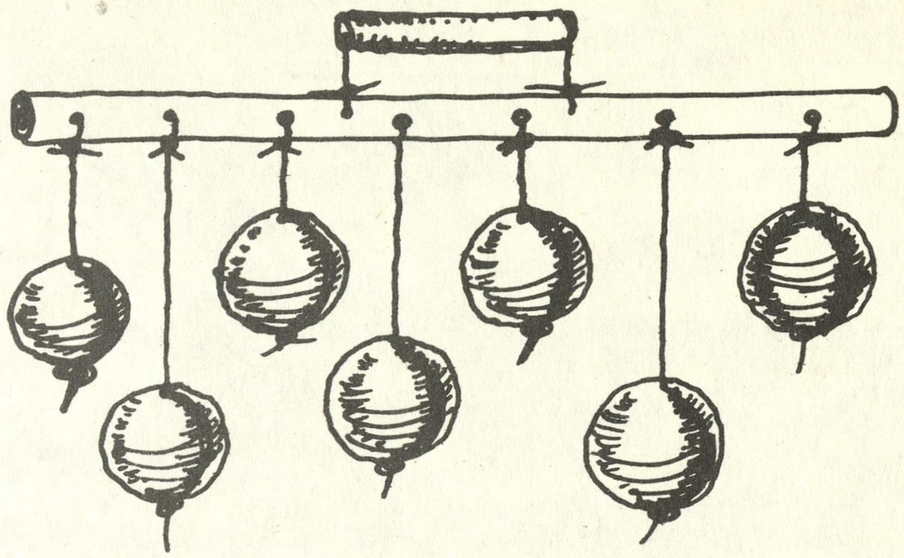
Danes smo vsi
hi-hi-hi . . . hi-hi-hi . . .
danes pustna šema
rojstni dan slavi.

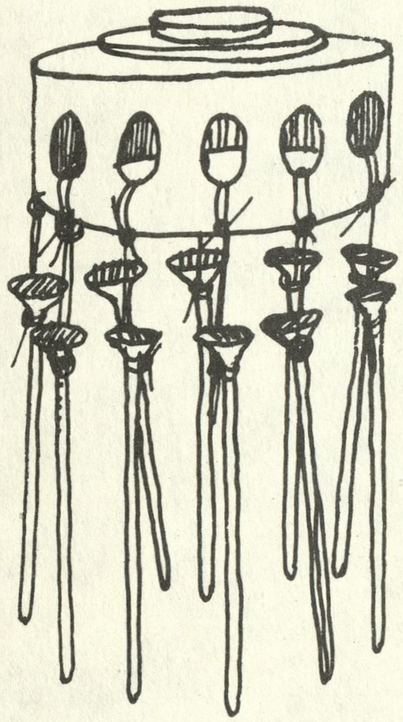
Italijanska kulturna skupnost Franceta Bevka
Gorica - NOVA GORICA
Narodna in univerzitetna knjižnica
Ljubljana

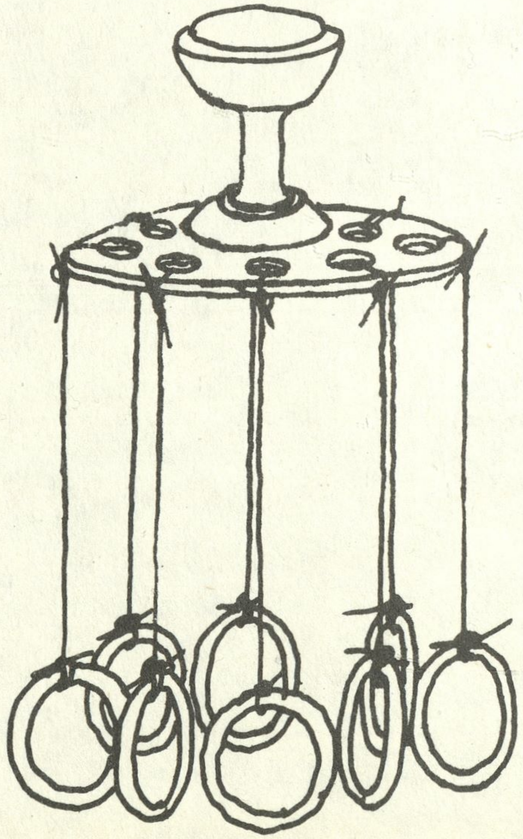
10. zvočni nizi

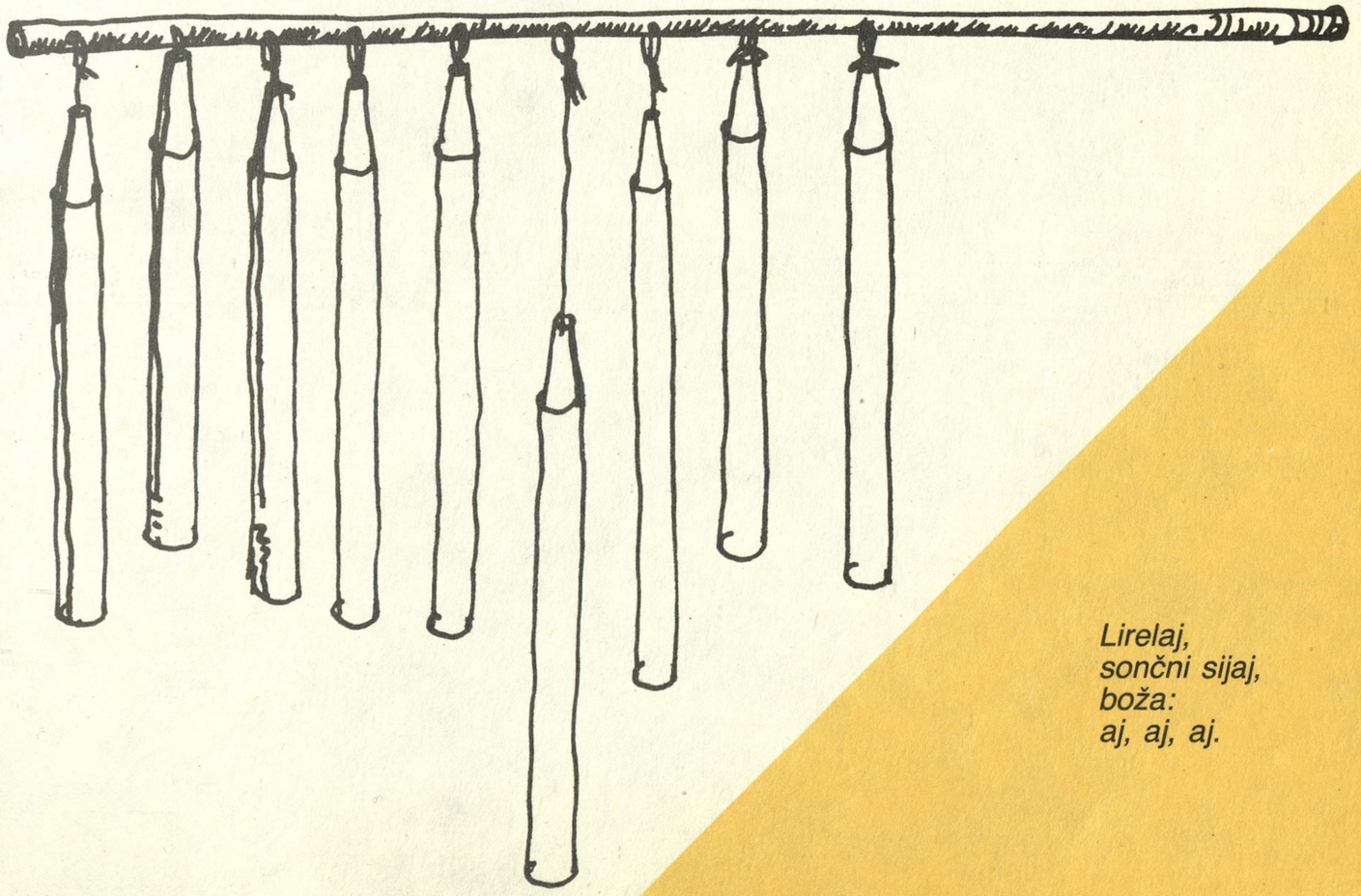
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

Gibljive delce lahko vsakega zase z vrvico obesimo na ogrodje: palico, peščico, lok, pokrov od sveče, pokrov velike plastenke, obroč . . .

Lirelaj,
sončni sijaj,
boža:
aj, aj, aj.

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

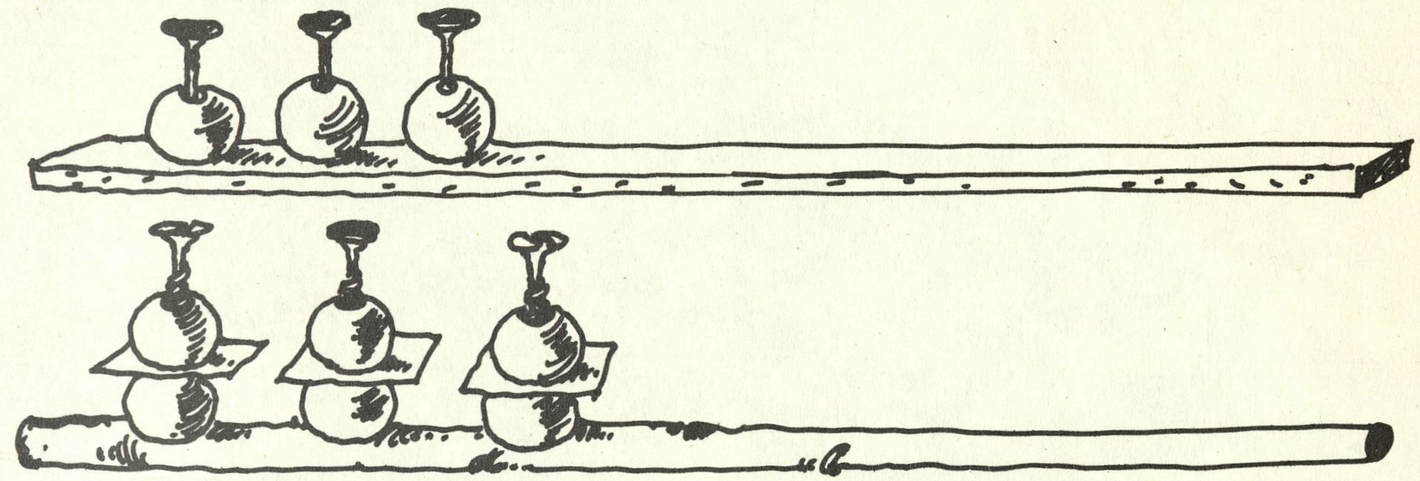
- *en ali dva para kovinskih pokrovčkov, nekaj parov plastičnih pokrovčkov, plastične ali lesene ploščice, kroglice . . .*
- *vijake ali žeblje,*
- *lesen ročaj.*

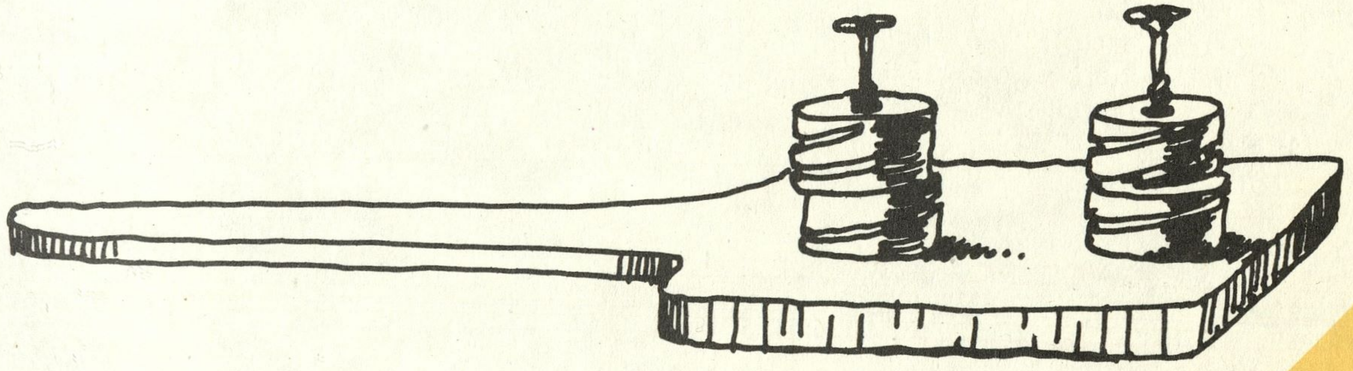
izdelujemo:

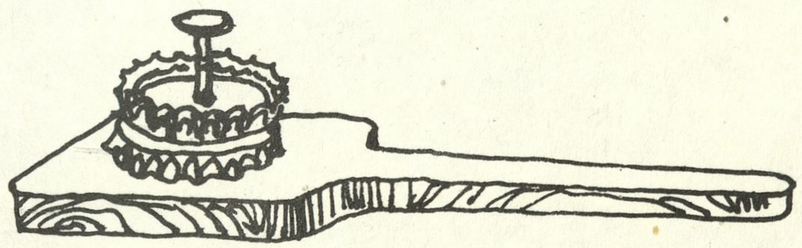
Gibljive delce po dva in dva z vijakom ali žebljem pritrdimo na deščico, palico ali kuhalnico.

kako igramo:

Glasbilo držimo za ročaj in z lesenim delom ogrodja udarjamo ob dlan.

Skoči konjiček moj,
skoči v galop,
nesi me v beli svet,
hop, hop, hop, hop.

Šolska knjižnica Frančeta Bevka
5000 NOVA GORICA
Narodna in univerzitetna knjižnica
Ljubljana

potrebujemo:

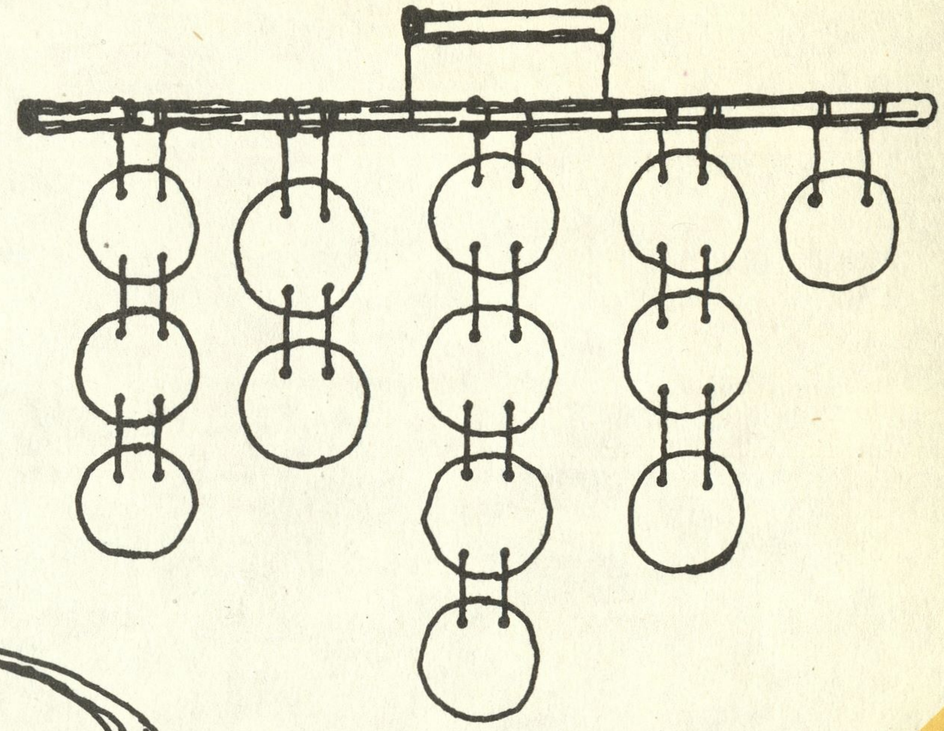
- *verige trakov kovinske folije, šumečega papirja . . . ipd.,*
- *vence sploščenih kovinskih pokrovčkov, pokrovčkov iz alufolije . . .*

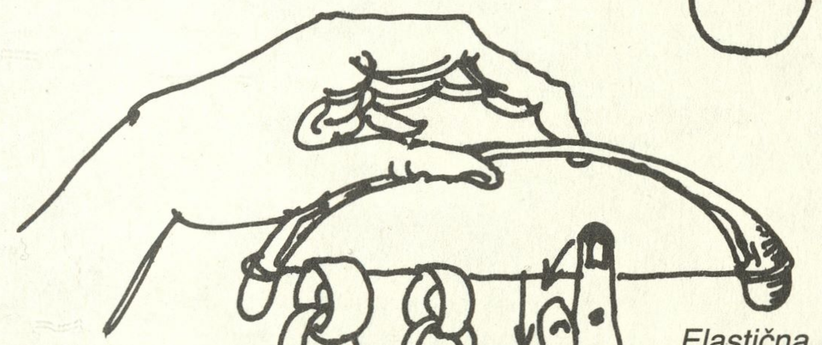
izdelujemo:

Nize sestavimo iz več vencev ali verig nanizanih delcev.

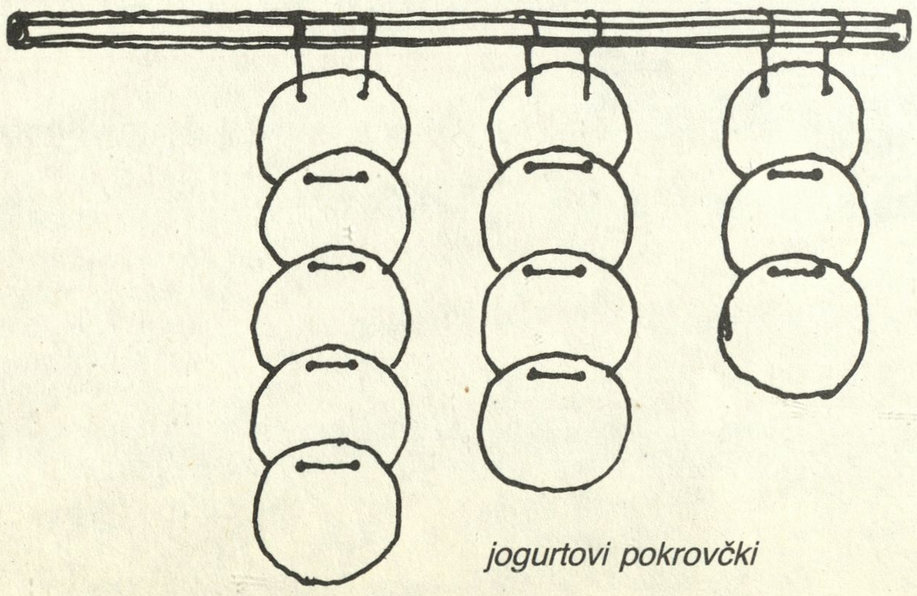
kako igramo:

Sestavljene nize lahko stresamo, ali pa brenkamo po prečni vrvici, na katero so pritrjene ali pa pihamo vanje.

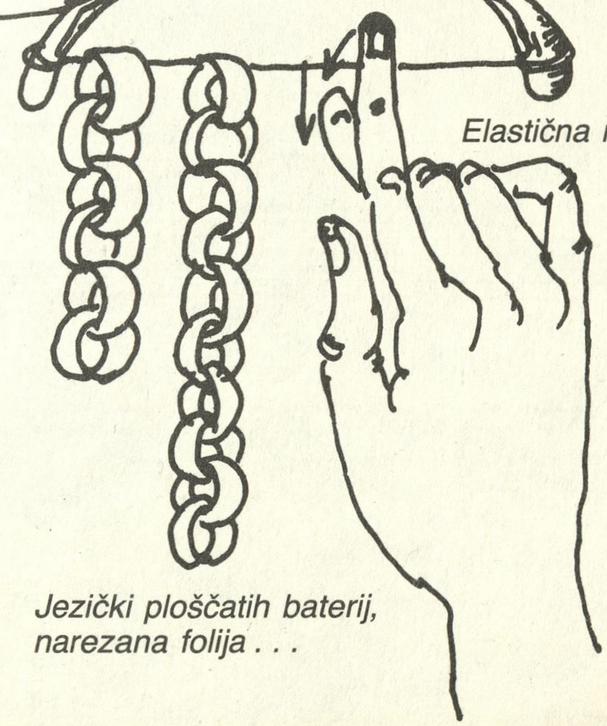

Elastična nitka, po njej brenkamo.

jogurtovi pokrovčki

Jezički ploščatih baterij, narezana folija . . .

Tiho, tiho
padajo
bele snežinke z neba.

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

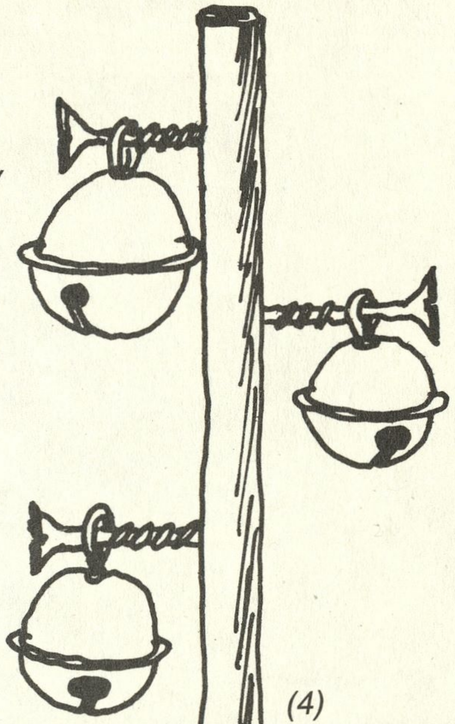
potrebujemo:

Kragulјčke ali lepo zveneče kovinske in glinene zvončke s kembljem. Zvončke lahko naredimo tudi iz kovinskih cevi, iz kapic kolesarskih zvoncev, iz kovinskih naprstnikov.

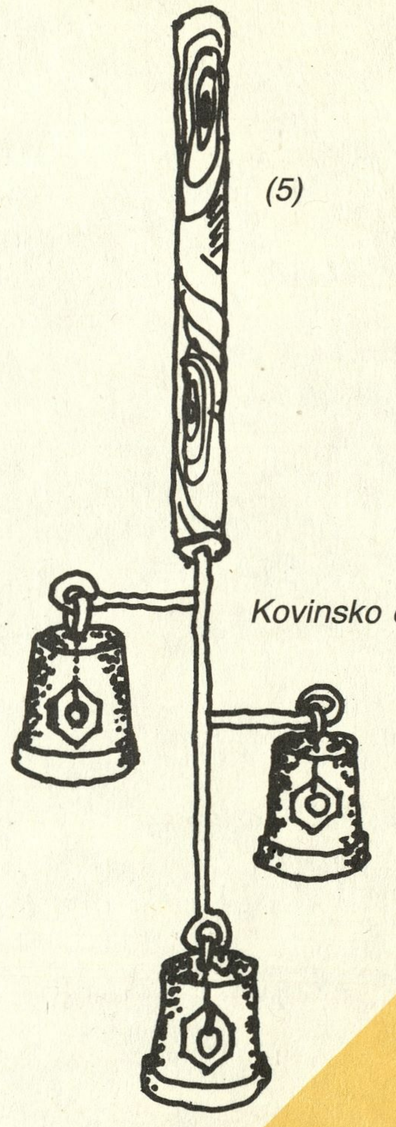
izdelujemo:

- *kembelj-matico obesimo na laks (1), (2), (3),*
- *kragulјčke ali zvončke pritrdimo na držalo (4), (5),*
- *kragulјčke prišijemo na usnjen ali platnen trak*

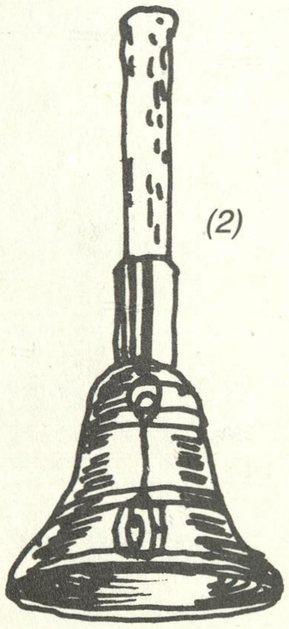
Zvončki iz kovinskih naprstnikov ali kragulјčkov

(5)

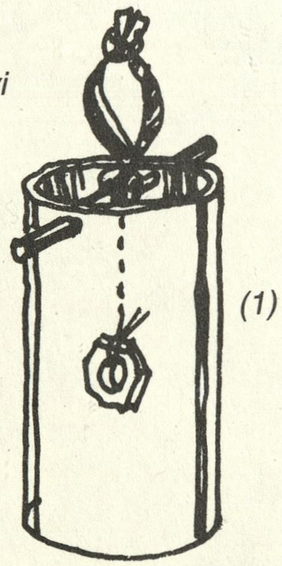
Kovinsko ogrodje

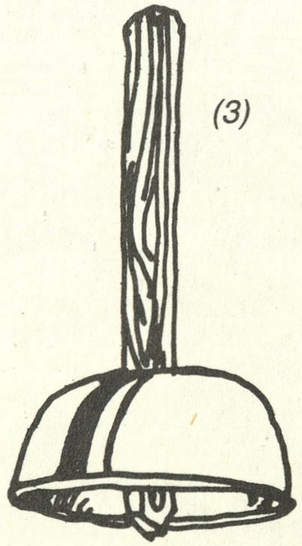
(2)

Zvonček iz kovinske cevi

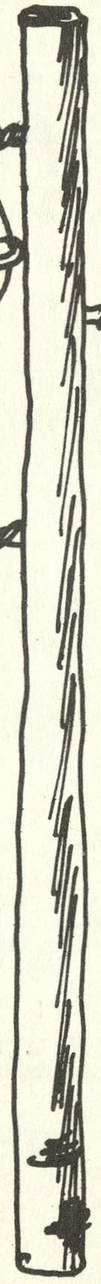
Kovinska ali lesena paličica

(1)

(3)

(4)

Lesena palica

Zvonček iz kapice kolesarskega zvonca

Išči zvonček,
ki cinglja,
cin-cin-cin, cin-cin-cin.
Išči Mojco, ki igra,
cin-cin-cin, cin-cin-cin.

Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana

IV. BAMBERBAMI

1.

Bamberbami so glasbila z eno ali več opnami. Po opni udarjamo z roko ali s tolkalcem.
Zvok je odvisen od opne, od posode, na katero je opna napeta, in od tolkalca.
Za opno uporabimo balonček ali živalski mehur, celofan, pergament, usnje, skaj, plastično folijo ali blago ali . . . Trdna opna je lahko dno kartonaste, plastične, lesene ali kovinske škatle, pokrov . . .

bamberbami so:

- *Bobni z napeto opno,*
- *bobni s trdno opno,*
- *sestavljeni – dvojni, trojni . . . bobni,*
- *bobni z dvema opnama,*
- *brundalo (drgalni boben).*

sorodniki:

Pauke, bobni, tamburini, afriški bongosi, tamtam . . .

kako igramo:

- *z eno roko,*
- *z obema rokama*
- *s prsti,*
- *s tolkalci brez ročajev,*
- *s tolkalci z ročaji,*
- *s tleskači.*

Z eno roko igramo na manjše bamberbame, ki jih držimo v roki, in na večje, ki jih držimo pod roko.

Z obema rokama igramo na bamberbame, ki jih ni treba držati z obema rokama.

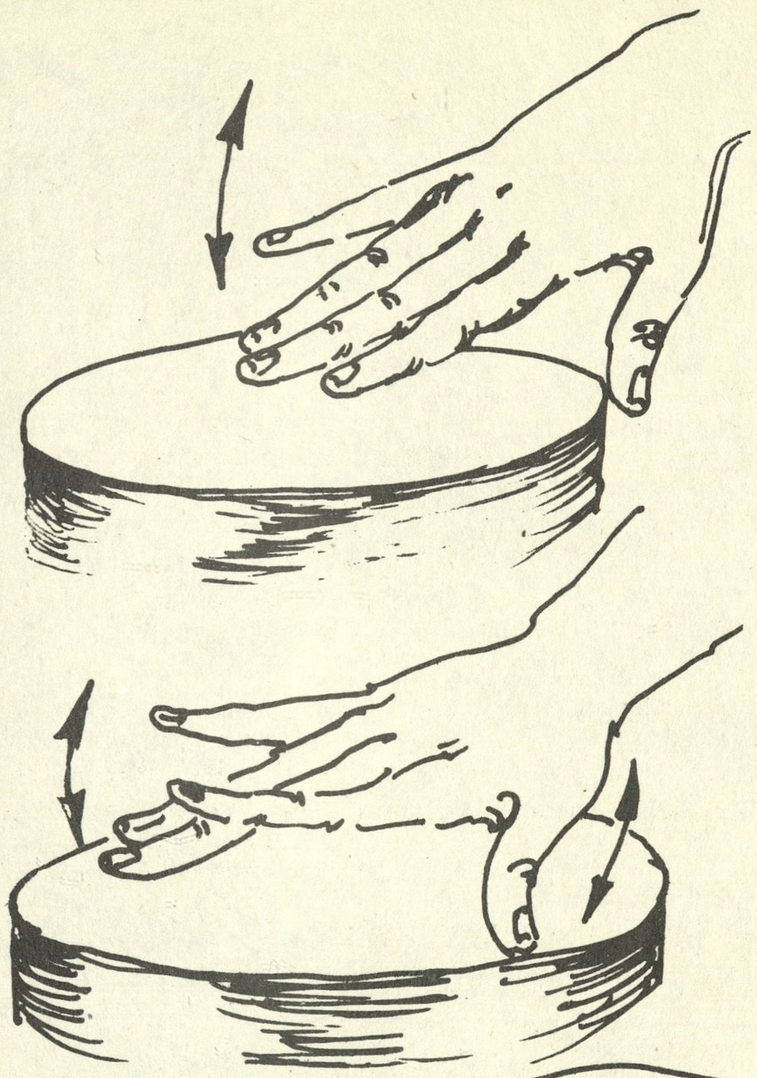
- *Držimo jih med koleni,*
- *visijo okoli vratu,*
- *z elastičnim trakom ali vrvico so privezani okoli pasu,*
- *držimo jih objete z eno nogo,*
- *stojijo na lastnih nogah.*

Živalski mehur za opno dobiš v klavnici, v črevarni, pri domačem mesarju . . .

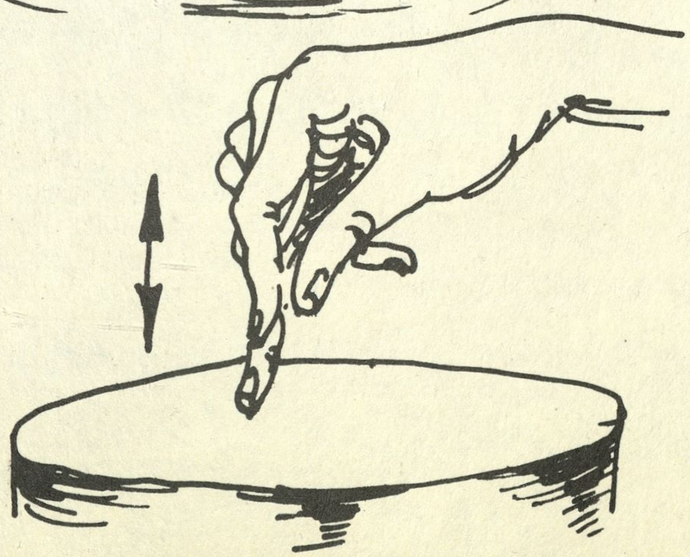
Glasbena knjižnica Nova Gorica

igrajmo s prsti:

Po opni prožno udarjamo sočasno s stegnjenimi srednjimi tremi prsti (kazalec, sredinec, prstanec) ali pa izmenično v ritmičnih zaporedjih.

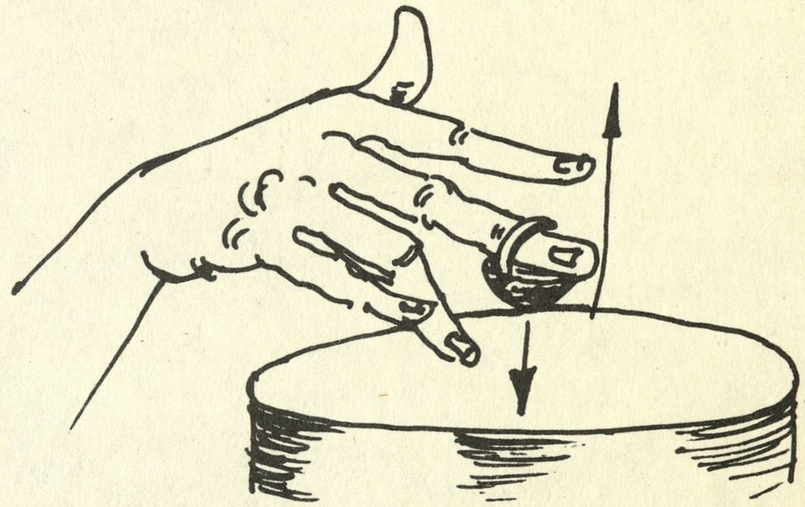
Po opni udarjamo z enim prstom: s stegnjenim sredincem ali s stegnjenim palcem ali izmenično s palcem in sredincem.

Po opni udarjamo pravokotno z otrdelim sredincem. Palec in kazalec sta mu v oporo.

igramo s tleskači:

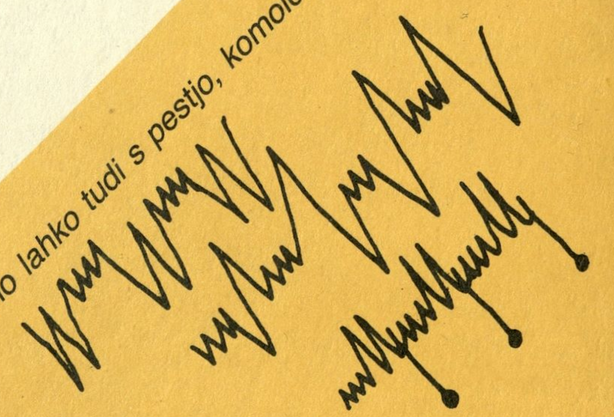
- *Na sredinec nataknemo tleskač-gumbek, šiško . . . in udarjamo po opni;*
- *S pomočjo gumice pripnemo na sredinec manjšo radirko, košček plute, stiropora, plastične cevke . . .;*
- *Z obližem, selotejpom ali izolirnim trakom prilepimo na sredinec manjši predmet.*

Igramo s tolkalci brez ročajev. Po opni udarjamo z majhnimi predmeti, ki jih držimo s prsti:

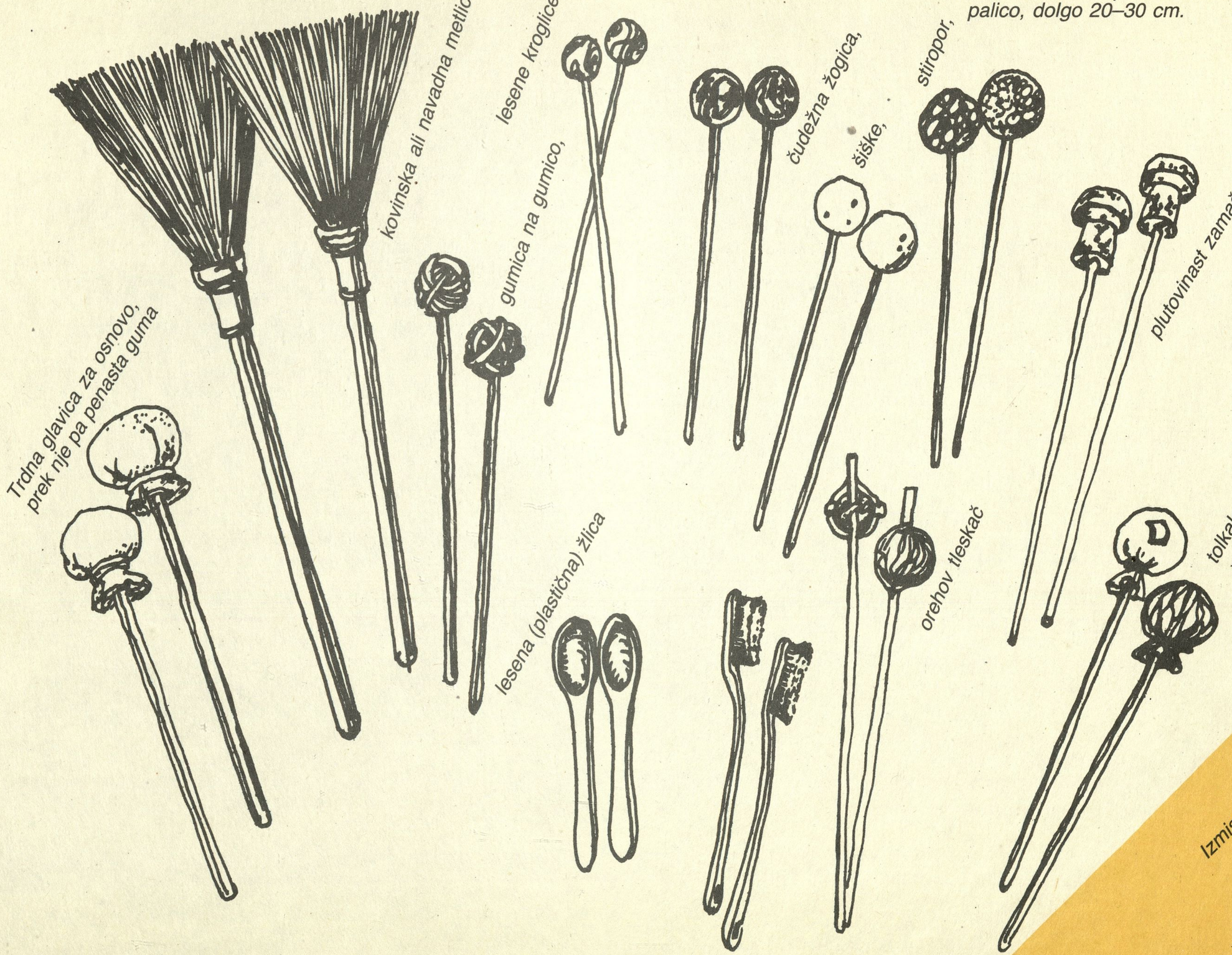
- *radirka,*
- *zamaški iz plute,*
- *cevke iz mehke plastike.*

Igramo lahko tudi s pestjo, komolcem . . . ritmi:

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

Glavico tolkalca pritrdimo na ročaj – tenko, leseno palico, dolgo 20–30 cm.

Izmisli si še druga tolkalca

Narodna in univerzitetna knjižnica
Osnovna šola Kališnica Franceta Bevka
NOVA GORICA

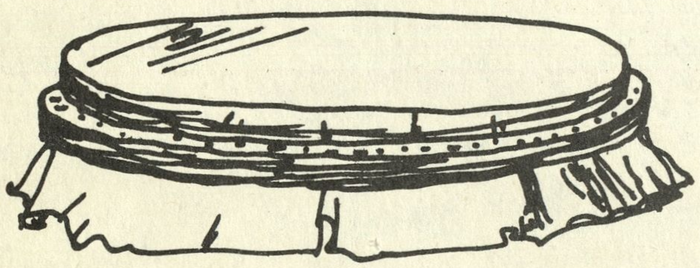
potrebujemo:

Poleg opne potrebujemo tudi trden lesen, plastičen ali kartonast obod: sito, pločevinko brez dna, škatlo, valj . . . ipd.

izdelujemo:

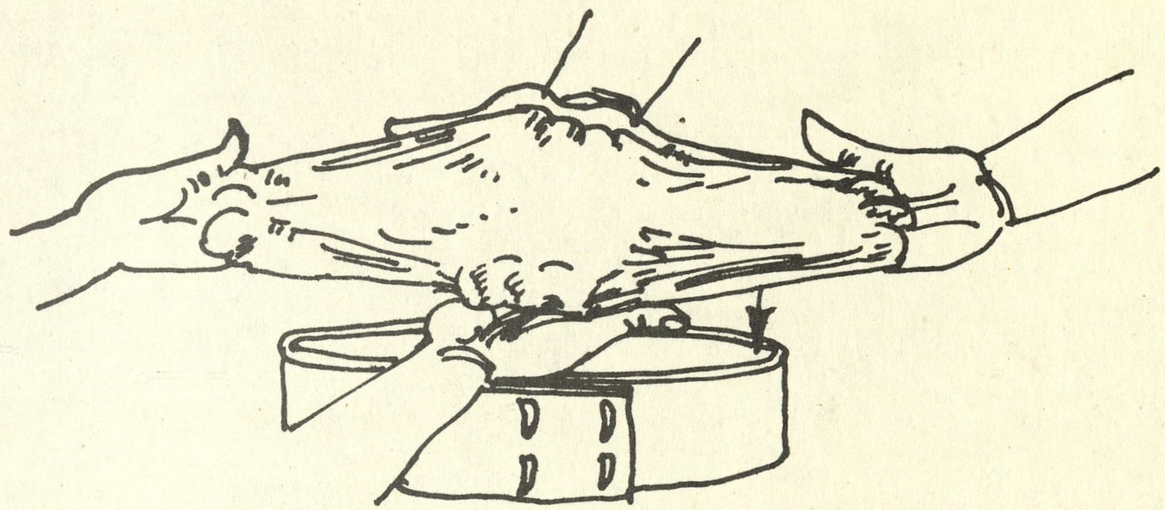
- *Bodočo opno ukrojimo v primerno okroglo obliko.*
- *Opno zmočimo z vodo, da postane prožna.*
- *Opno enakomerno napnemo čez obod in privežemo. Pri napenjanju naj sodelujejo trije mojstri: dva napenjata, tretji pa opno priveže z elastično vrvico.*
- *Boben damo sušit na omaro. Dokler opna ni suha, pustimo boben pri miru.*

Bolj izkušeni mojstri lahko svoj izdelek izboljšajo s tem, da napetost membrane utrdijo še s tankimi žeblji in vijaki.

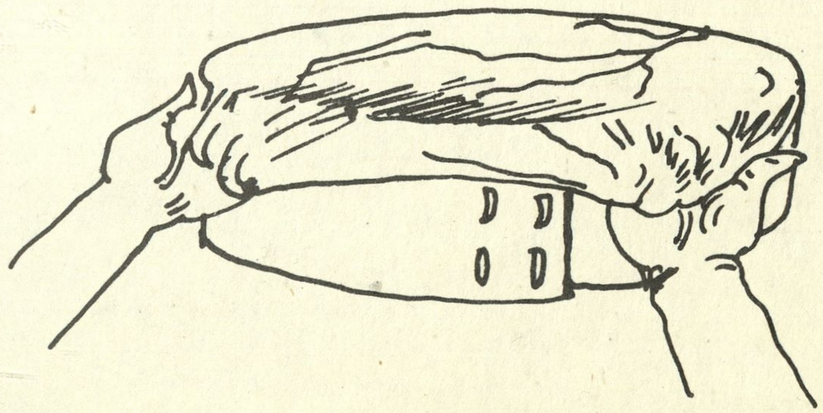

Celofan lahko napnemo na okvir za vezenje.

Bobni z napeto opno – živalski mehur, celofan, pergament

Vse štiri roke naj vlečejo z enako silo.

za bobnarsko šolo
Dežek pada tip, tip, tip . . .

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

balonček

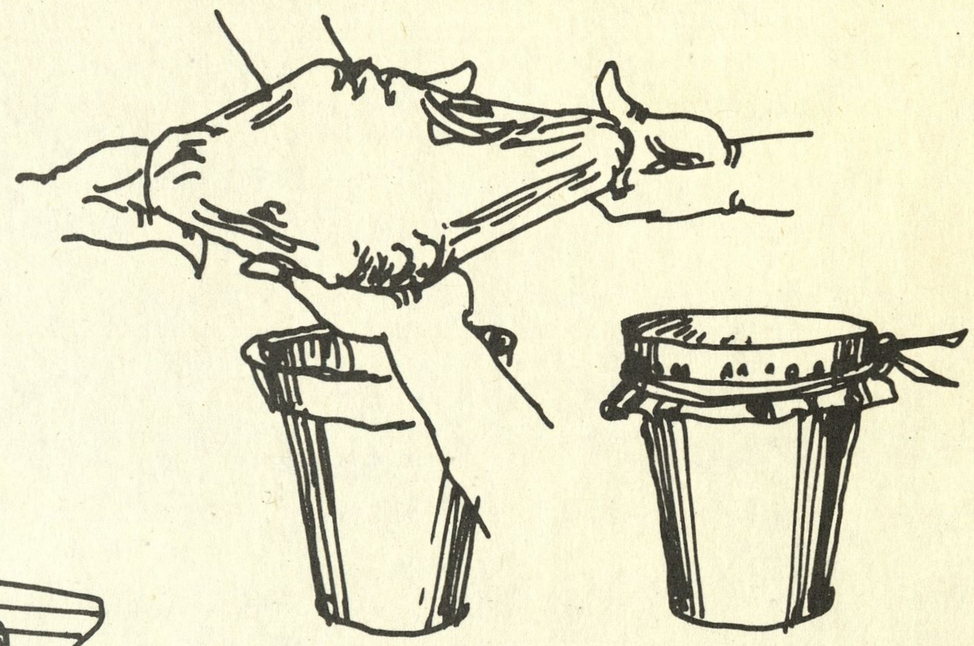
- *Balonček razrežemo in ukrojimo.*
- *Poiščemo ustrezno velik in dovolj trden plastičen, pločevinast, kartonast ali lesen obod ali jogurtov lonček.*
- *Balonček močno napnemo in ga z elastiko ali gumicami pritrdimo na obod.*

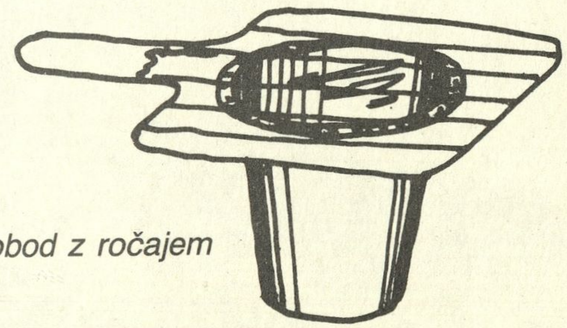
samolepilni trak

- *Za obod bobna z opno iz samolepilnega traku poiščemo oglato ali okroglo posodo s širokim, ravnim robom: plastika, karton, les, kovina, kost. Obod lahko naredimo iz škatle, tako da v dno izrežemo oglato ali okroglo odprtino.*
- *Samolepilni trak lepimo z roba na rob. Tako nastane prek odprtine opna.*

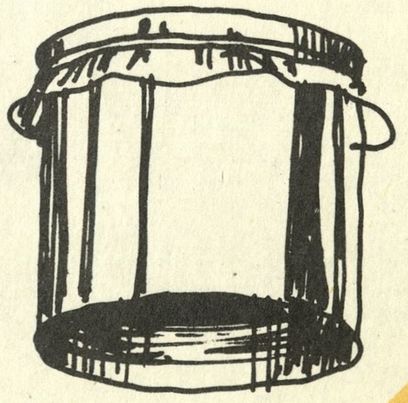
Tanjši samolepilni trak lepimo v dveh plasteh (druga plast pravokotna na prvo), debelejšega pa v eni plasti.

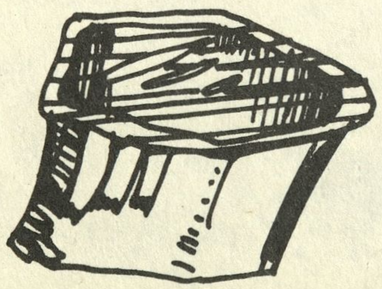
Štiri roke balonček enakomerno napnejo.

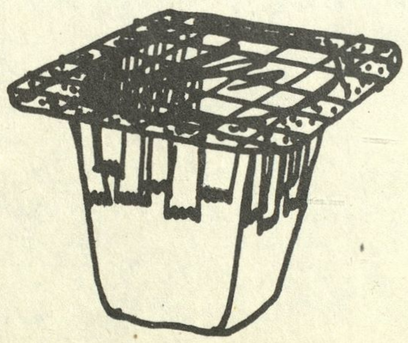

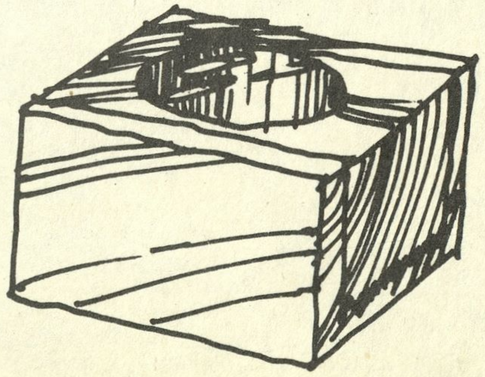

Preluknjan kartonast obod z ročajem

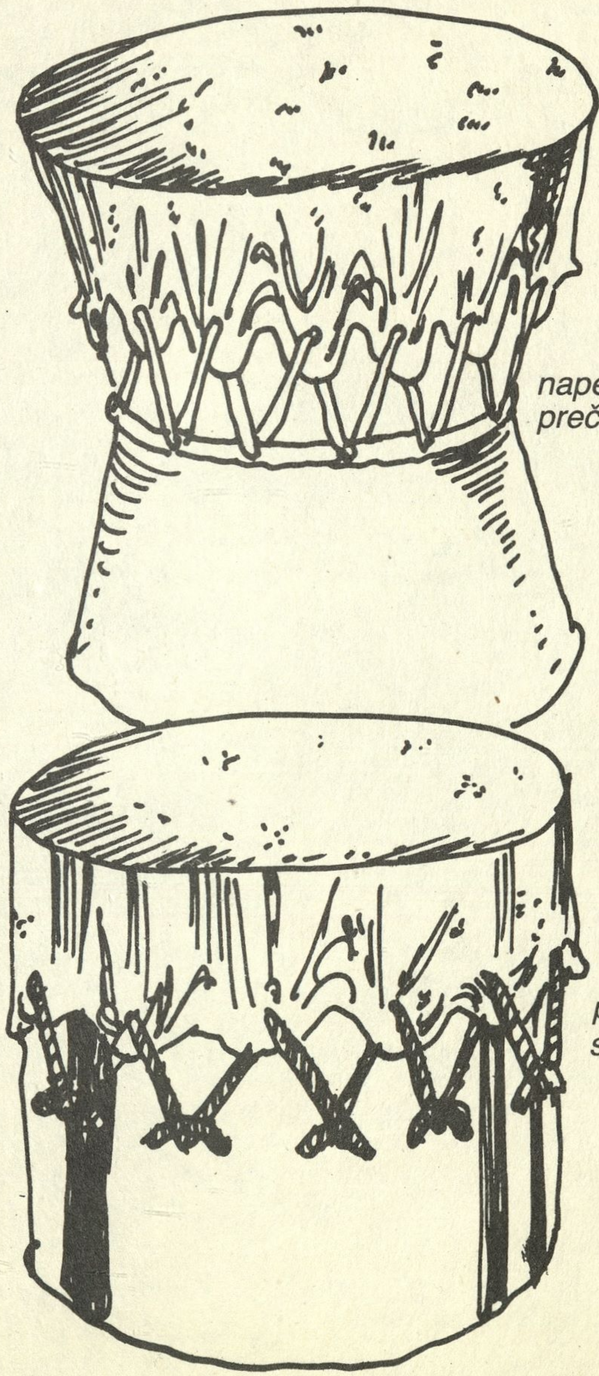
Hopla, hopla sem in tja skače moja žogica,
žogica marogica, glej, da mi ne boš ušla.

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Osrednja knjižnica Prešerna Kranj - NOVA SODOBA

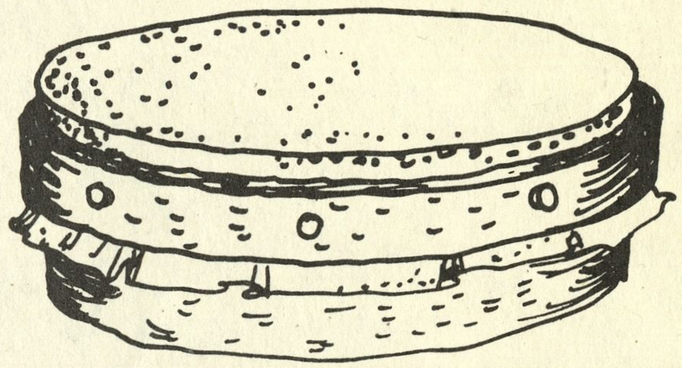
izdelujemo:

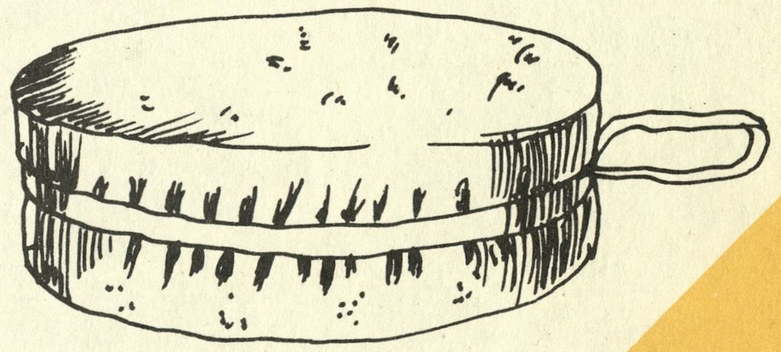
- *Material za opno primerno ukrojimo.*
- *Opno močno napnemo čez trden obod, sito ipd.*
- *Pritrdimo jo z dodatnim lesenim, plastičnim ali usnjenim obročem, ki ga pribijemo z žeblji, privijemo z vijaki, spnemo s sponkami, prilepimo ali zakovičimo . . .*

Opno lahko pritrdimo z navadno ali elastično vrvico na prečno vrv.

napenjalna vrv
prečna vrv

prečno vrv lahko napeljemo skozi luknje v obodu.

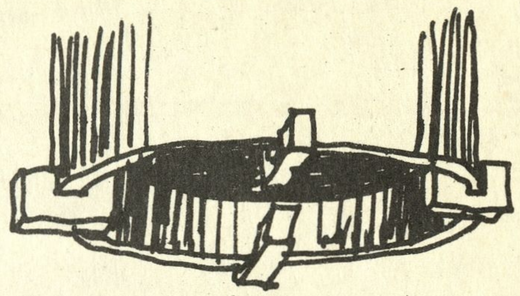
Bambrbam,
jaz pa bobenček imam.
Bambrbam,
tudi bobnati že znam.

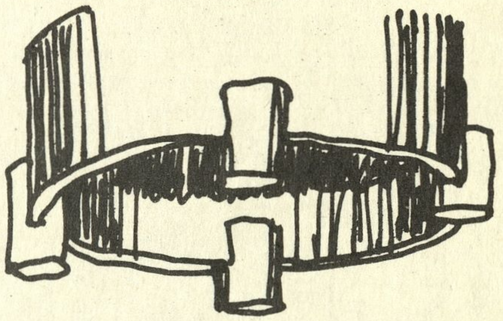
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

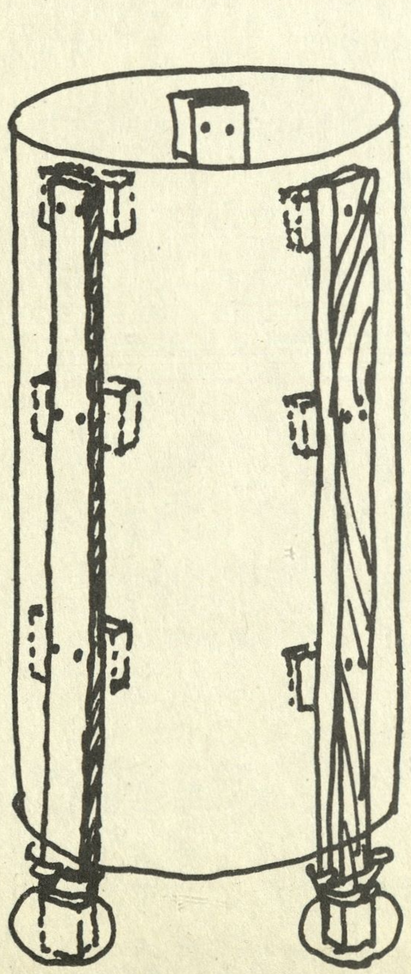
- *Bobne najdemo med kartonastimi, plastičnimi in lesenimi škatlami. Čim večja je škatla, tem boljša je.*
- *Škatli snamemo pokrov, jo dvignemo, obrnemo, objamemo z roko in bobnamo po dnu. Če se dobro sliši, je škatla boben.*
- *Zunanjost bobna lahko olepšamo z lepljenko, strganko ali z raznobarvnimi vzorci, ki jih naslikamo ali narišemo na papirnate trakove, te pa prilepimo na boben.*

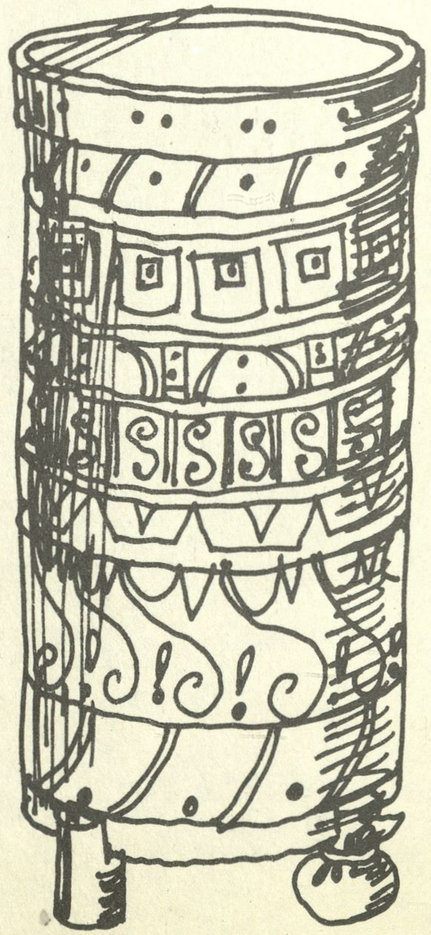
Boben držimo pod roko, med koleni (če sedimo na stolu ali če klečimo nad bobnom), objetega z nogo in naslonjenega na skrčeno nogo (če sedimo na tleh), obešenega okoli vratu ali čez ramo (če se med igranjem gibljemo).

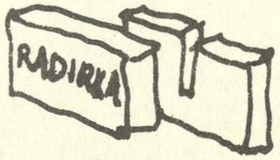
- *Najbolj bobnarsko se počutimo, če bobni okoli nas stojijo na lastnih nogah.*
  Boben potrebuje 3 ali 4 noge, obute v copate iz penaste ali polne gume (zračnica kolesa, žoge . . .), če naj stoji sam in lepo igra!

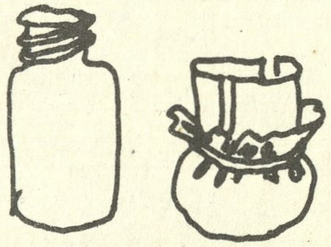

Radirko zarežemo v širini oboda

penasta guma, noga iz plastenke

zamašek iz plute zarežemo, prek njega pa nataknemo gumijast zamašek

Za medvede, za grmenje . . .

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana

Osrednja knjižnica Frančeta Prešerna Kranj

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

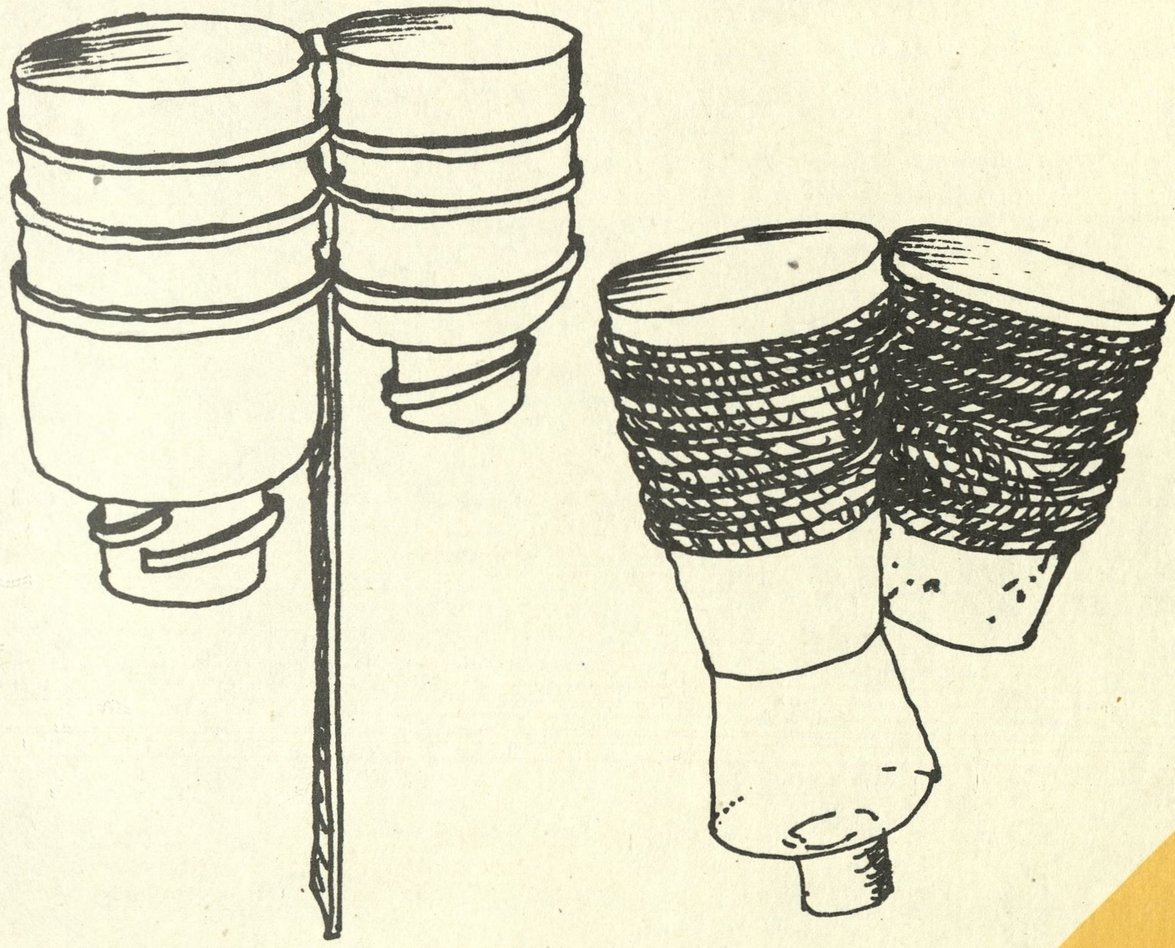
potrebujemo:

Par različno uglašenih bobnov združimo v eno glasbilo. Lahko imata trdno opno ali pa napeto membrano. Pare izbiramo po zvoku. Združimo bobna, ki se po višini in barvi zvoka značilno razlikujeta, obenem pa dobro ujemata. Do zaželene zvočne razlike pridemo na več načinov:

- *Združimo dva enaka, a različno visoka bobna. Npr.: boben iz dveh litrskih plastenk: eni odrežemo samo vrat, drugi pa vrat in še tretjino, četrtino ali petino telesa.*
- *Združimo dva različno široka bobna.*
- *Združimo bobna z različno debelo opno (različna plastika, karton . . .).*
- *Združimo boben s trdno opno in boben z napeto opno.*
- *Sestavimo bobna z različno napetima opnama (usnje in svinjski mehur, balon in celofan . . .).*

izdelujemo:

- *Bobna združimo z gumico ali gumijastim trakom in pritrdimo na podolžno deščico-ročaj.*
- *Bobna povežemo z vrvico, ki jo ovijamo in lepimo izmenično okoli enega in drugega bobna.*

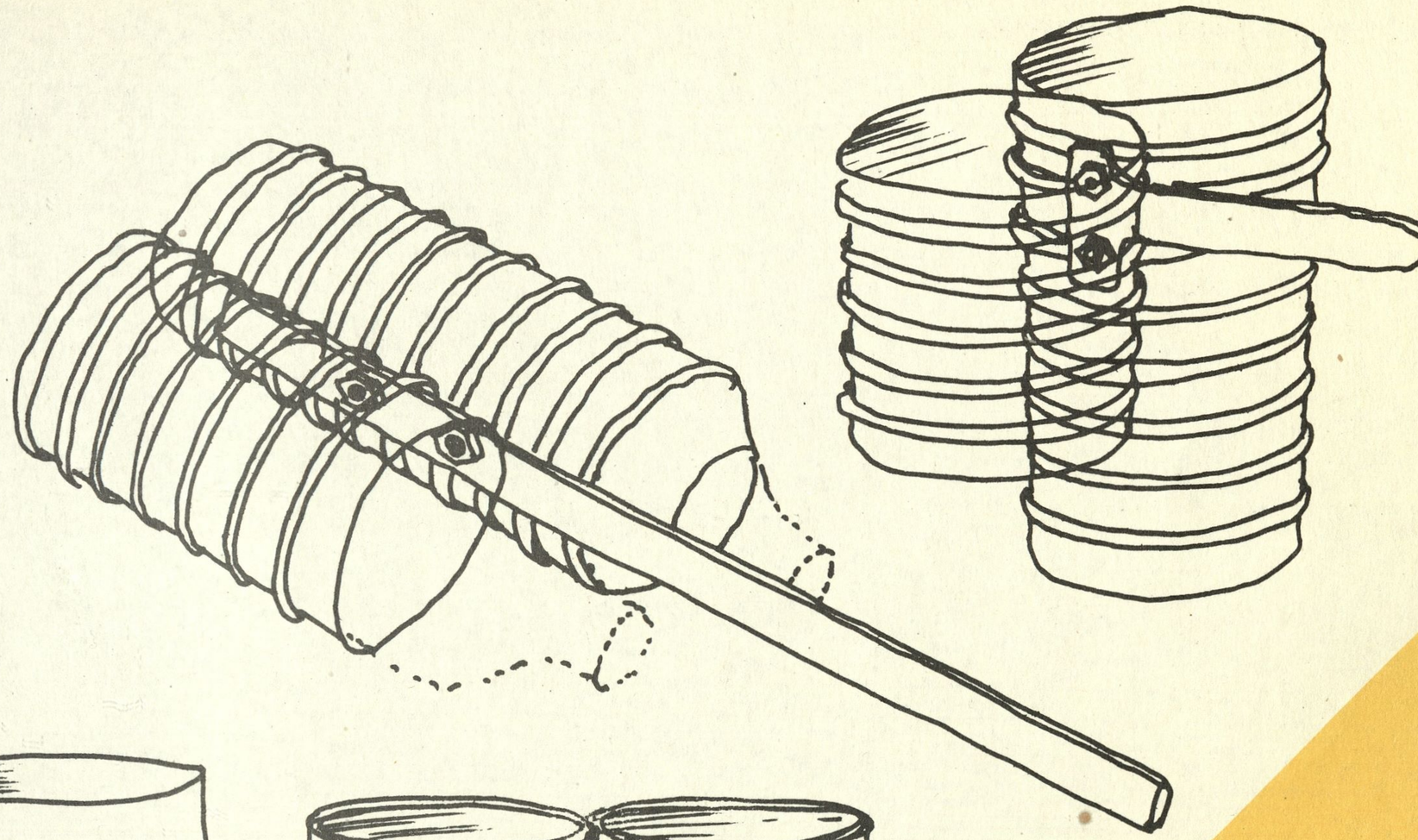
Tupa,
tup, tupa,
tup, tupa, tupa,
tup.

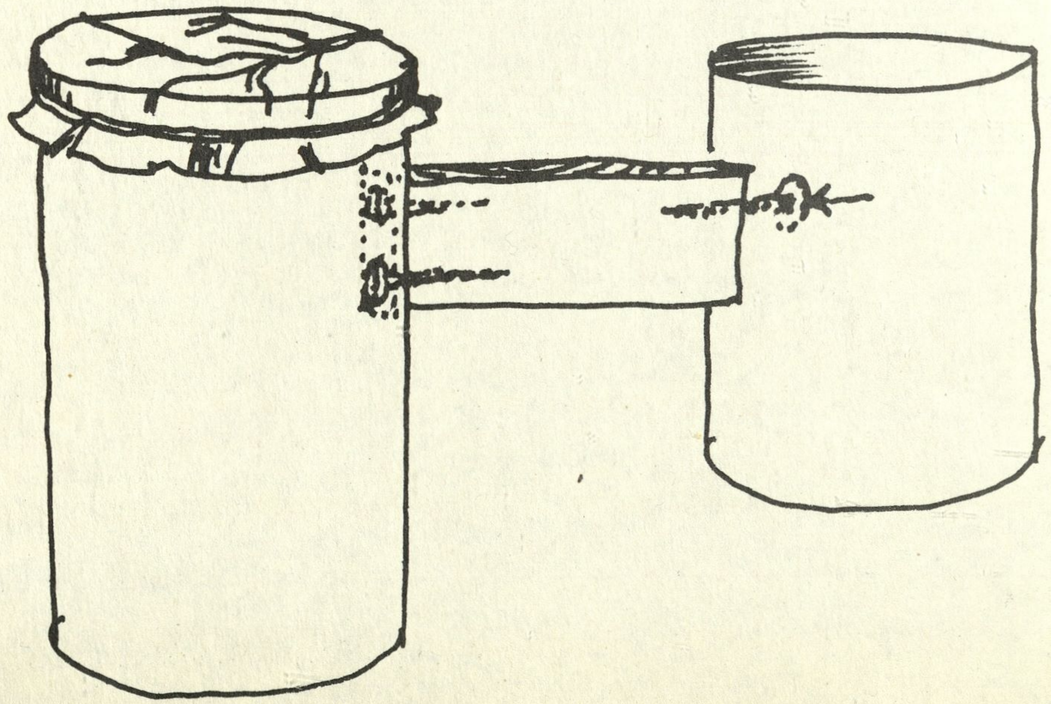
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

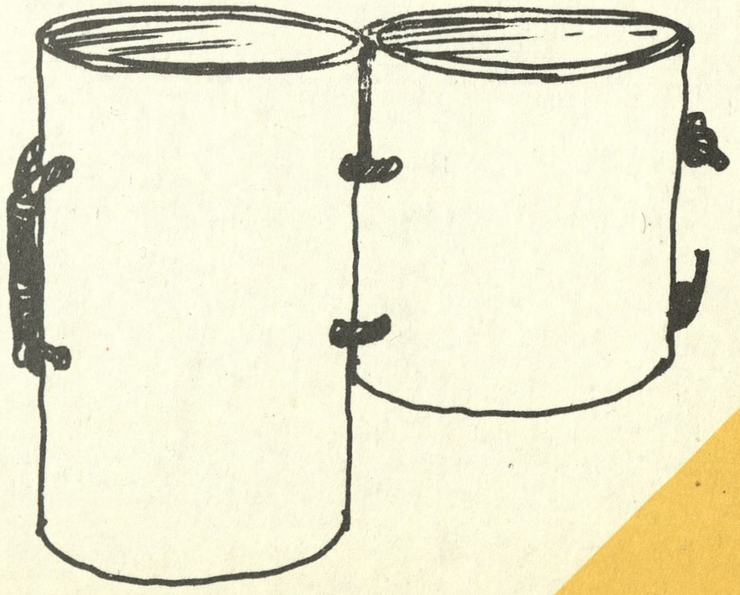
izdelujemo:

- *Bobna pritrdimo na podolžno deščico – ročaj z vijaki, tesnili in maticami.*
- *Bobna privijemo z vijaki in tesnili na prečno palico.*
- *Bobna zvežemo z vrvico. Iz nje naredimo še stranski ročaj.*

Za ročaj uporabljamo tanke, dolge deščice. Izrežemo jih iz lesonita, plastike ali lepenke.
Pri sestavljanju bobnov pazimo, da sta opni v isti višini.

Za ples zamorčkov.

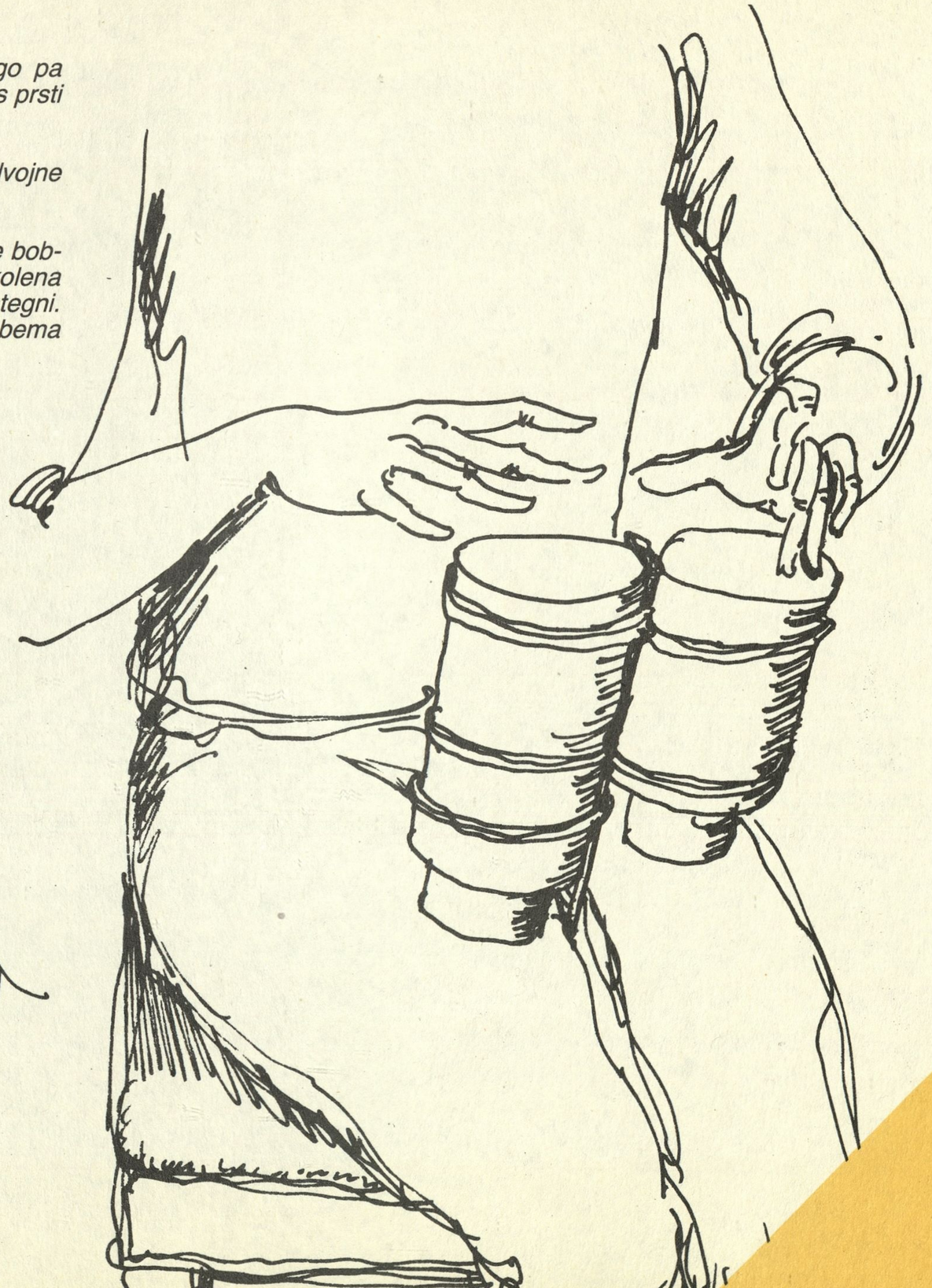
Knjižnica * Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani

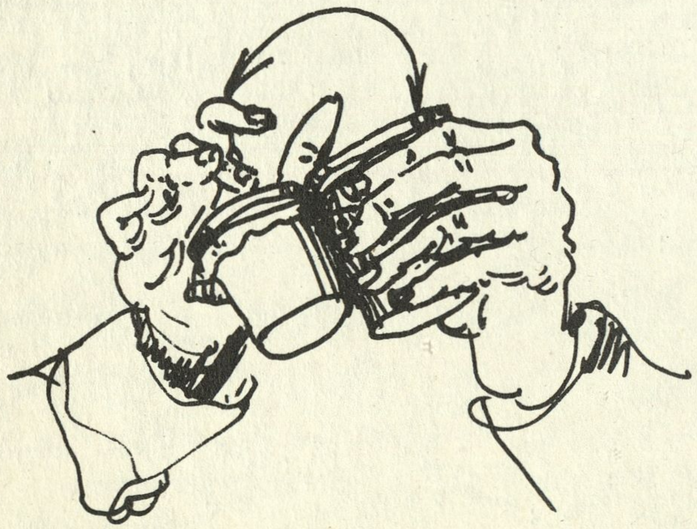
kako igramo:

- *Dvojni boben držimo v eni roki, z drugo pa udarjamo izmenično po eni in drugi opni s prsti ali s tolkalcem.*

Tako igramo na majhna glasbila in na dvojne bobne s stranskim in prečnim ročajem.

- *Večje dvojne bobne brez ročaja in dvojne bobne s podolžnim ročajem si posadimo na kolena ali stegna. Ročaj stisnemo s koleni ali stegni. Po opnah udarjamo s prsti, tolkalcem, z obema rokama izmenično ali sočasno.*

Za pravljico o žolni in detlu.

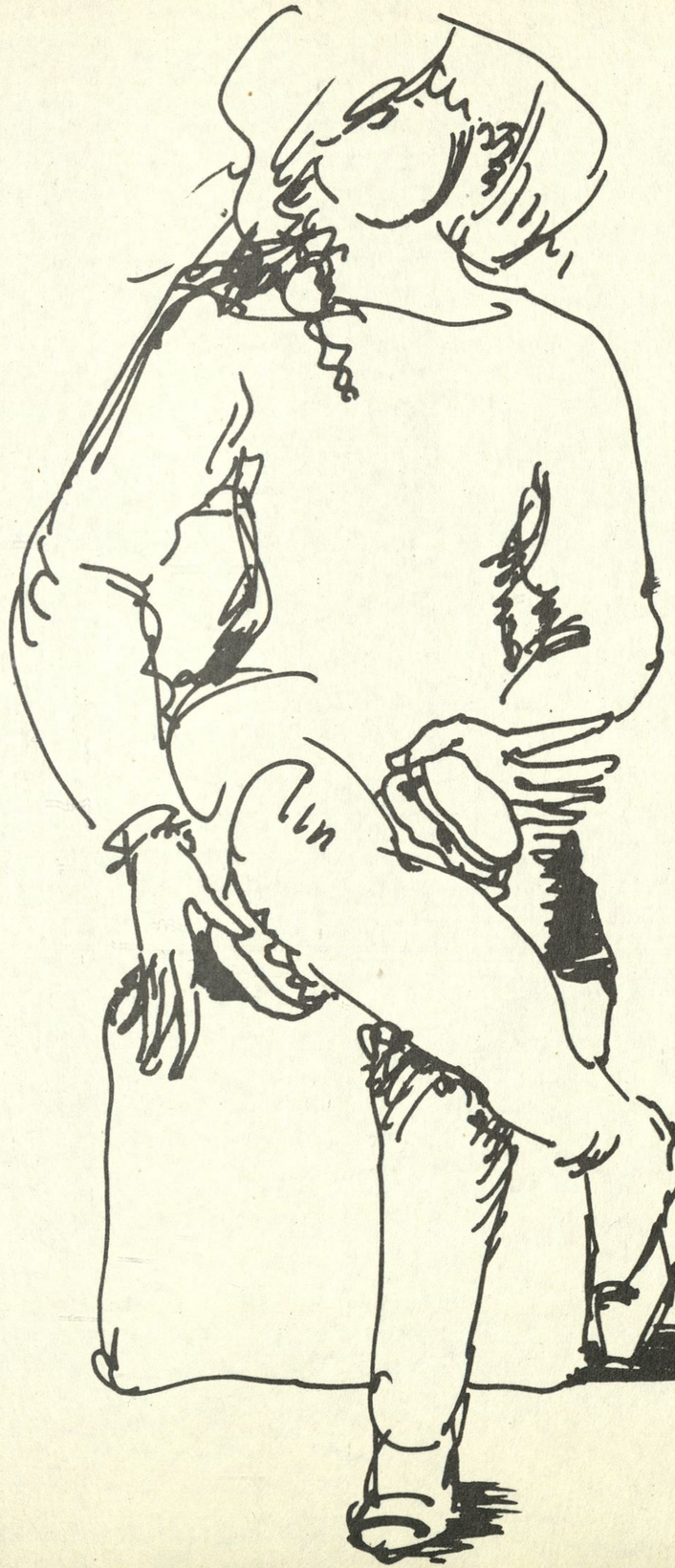
11. bobni z dvema opnama

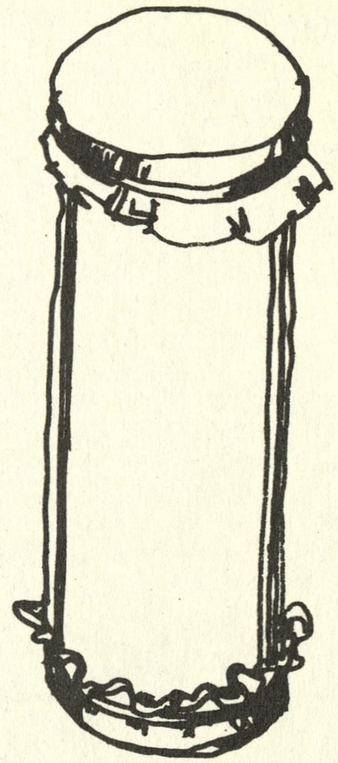
Bobne z dvema opnama lahko izdelamo na več načinov:

- *Pločevinko ali leseno škatlo odpremo na obeh straneh in na obe strani napnemo usnje, živalski mehur, balonček ipd.*
- *Na jogurtov lonček napnemo balonček: ena opna je dno lončka, druga pa balon.*
- *Na večjo plastenko s širokim vratom napnemo usnje.*
- *Če spodnjo odprtino podolgovate, oglate škatle iz lepenke prelepimo s selotejpom, zgornjo pa z dvema plastema selotejpa ali s plastičnim izolirnim trakom, nastane boben z dvema različno uglašenima opnama.*

kako igramo:

Na boben z dvema opnama igramo sede s prekrižanimi nogami. Boben držimo z zgornjo nogo. Bobnamo izmenično z levo in desno roko po levi in desni opni.

Klopa, klopa,
klopa, klopa,
klop,
konja ženeta
galop.
Potlej hop,
čez vodo skok,
jezdec pa:
v vodo – čmok.

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani
Knjižnica Frančoja Sevka

12. brundalo ali drgalni boben

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

Brundalo je daljni sorodnik bamberbamov. Ima sicer opno kot bamberbam, vendar po njej ne udarjamo.
V opno pritrdimo gladko, votlo palico. Po njej drgnemo z mokrimi prsti gor in dol kot lok po struni cigu-migu goslic. Zvoki, ki nastanejo, so brundavi. Pri potegu navzgor so zvoki drugačni kot pri potegu navzdol. Brundalo lahko naredimo iz napete ali trdne opne.

za brundalo iz trdne opne potrebujemo:

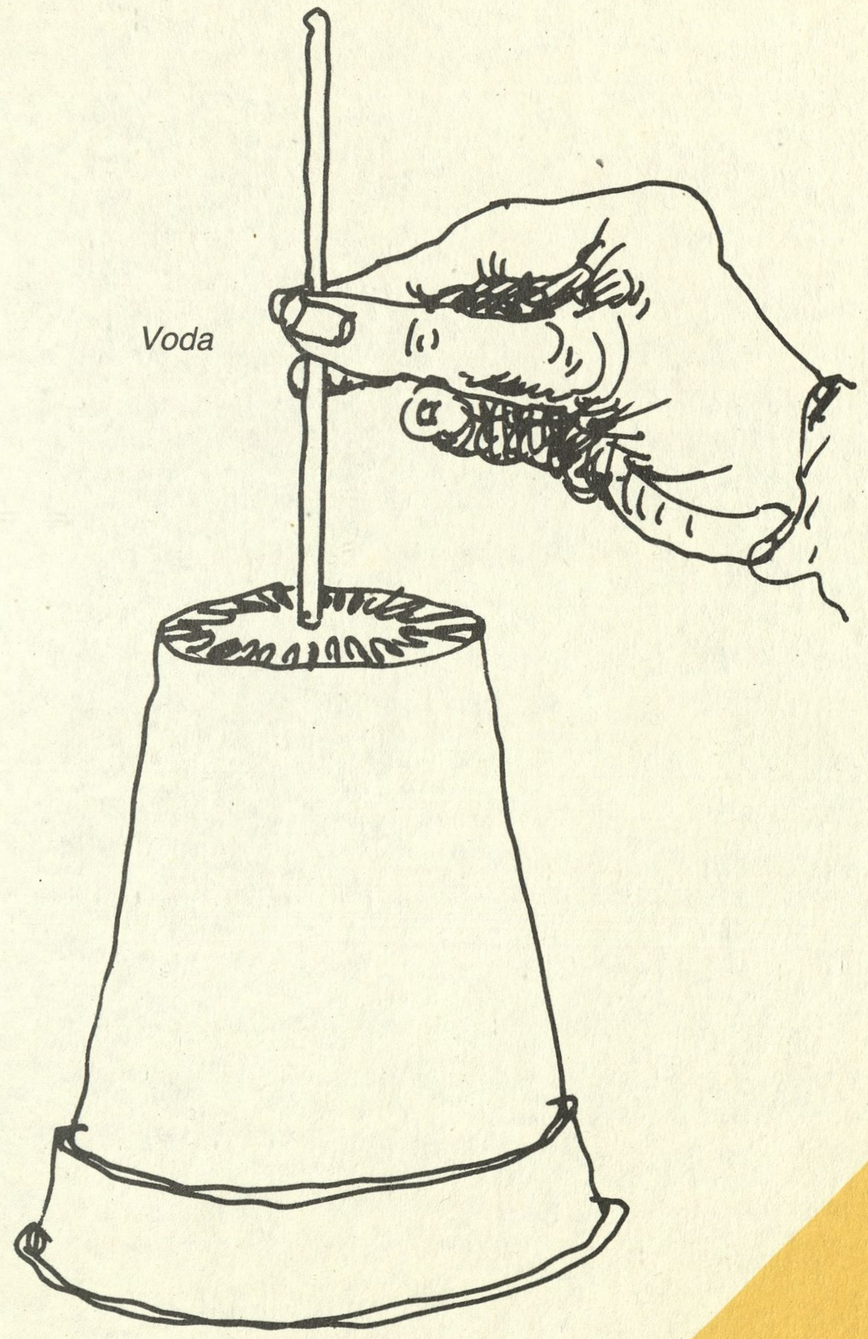
- *pollitrski plastični (skutin) lonček,*
- *gladko, plastično cevčico – slamico za sok.*

izdelujemo:

- *Cevčico na eni strani priostrimo.*
- *V dno lončka – na sredi naredimo luknjo za cevko. Pazimo, da ne bo prevelika. Cevki mora biti v njej zelo tesno.*
- *Priostreni del cevke potisnemo – zavrtamo v luknjo toliko, da je približno en cm gleda na drugi strani ven.*

kako igramo:

Med igranjem moramo imeti prste ves čas mokre. Zato jih pomakamo v lonček z vodo. Preden začnemo igrati, zmočimo tudi cevko. Z vsemi petimi prsti ali samo s palcem, kazalcem in sredincem narahlo primemo paličico in s prsti drsimo gor in dol.

Za godrnjave medvede in druge godrnjavce.

13. brundalo iz napete opne

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

potrebujemo:

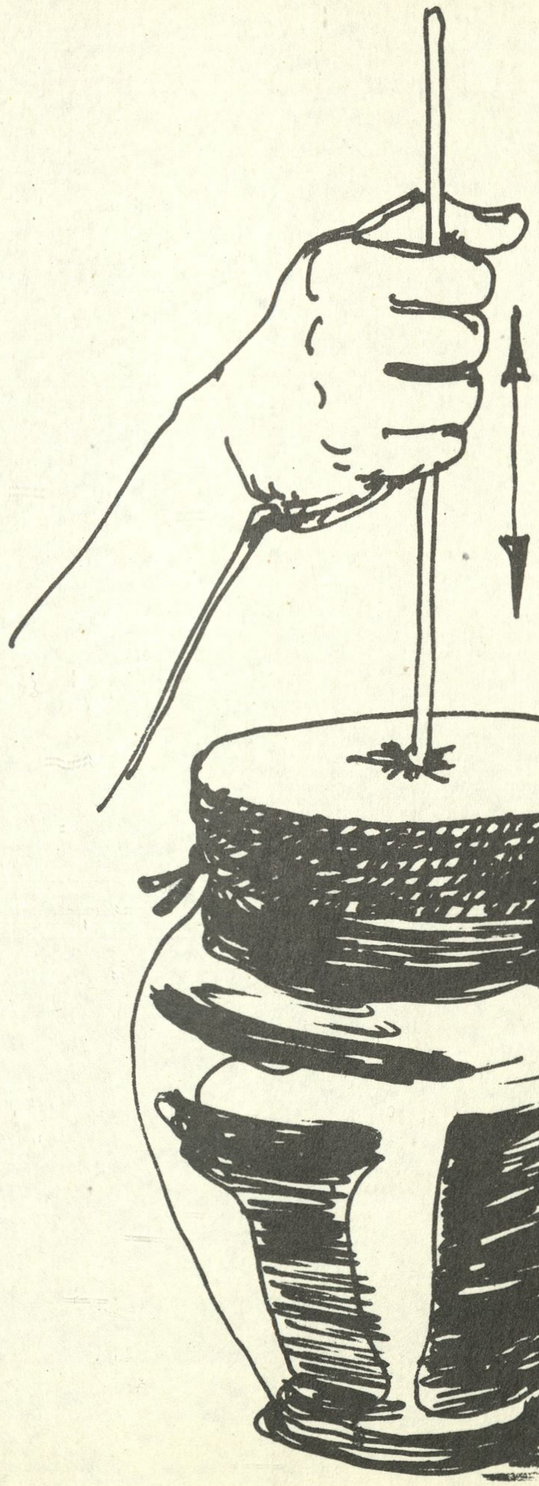
- *Gladko, votlo palico – najboljša je sirkova, lahko pa je tudi plastična;*
- *opno – živalski mehur, debelejši polivinil, balonček . . .;*
- *leseno, lončeno, plastično ali pločevinasto posodo z dnom;*
- *gumico ali tenko vrvico in elastični trak.*

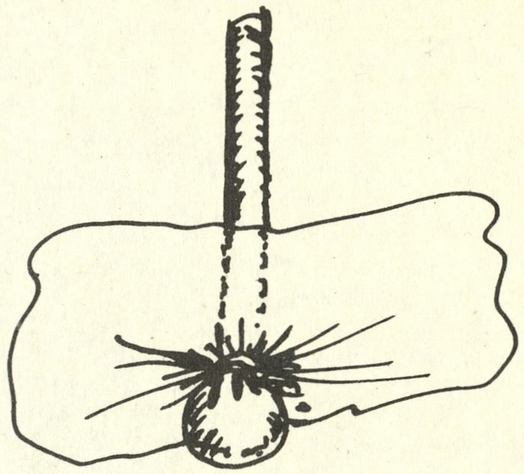
kako igramo:

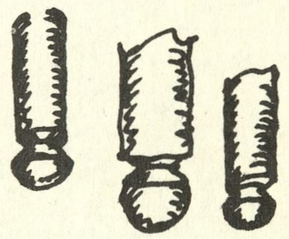
Igramo kot na brundalo iz trdne opne. (Ko močimo prste in votlo palico, pazimo, da ne zmočimo opne iz mehurja.)

izdelujemo:

- *Rob palice zaoblimo, nato zarežemo približno pol cm od roba plitek žlebiček za vrvico.*
- *Zarezani del palice postavimo na sredo opne. (Če je opna živalski mehur, jo pred tem navlažimo.)*
- *Opno malo napnemo in z gumicami ali vrvico, ki jo navijemo v žlebiček, privežemo palico na opno.*
- *Opno enakomerno napnemo na obod in privežemo z elastičnim trakom.*
  (Vlažna opna se mora nekaj časa sušiti!)

Namesto kontrabasa.

Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica
Mladinska in študijska knjižnica Ljubljana

V. BRENKICE

1.

Brenkice so brenkala – glasbila na katera brenkamo.
Za brenkanje potrebujemo eno- ali večstrunsko glasbilo. Po struni brenkamo s prstom ali s plastično ploščico. Izrežemo jo lahko iz jogurtovega lončka.
Če napnemo struno čez votlo telo – trup, npr. čez leseno škatlo, je zvočnost večja, kot če struno napnemo čez trdno telo – npr. čez leseno klado.

Zvočnost povečamo tudi s tem, da postavimo glasbilo na kako drugo zvočno telo – npr. na mizo, lesen predal, na boben, klavir . . .

Strune so lahko gumijaste nitke (potegnemo jih iz gumijastega traku), ploščate gumice, laks, žica in seveda prave strune (plastične, jeklene ali črevnate).

Struno lahko zanihamo samo, če se ne dotika podlage. Zato jo na obeh straneh podložimo – speljamo čez dve sedli.
Tako nastane nadvoz. Struno pa lahko speljemo tudi skozi votlo telo – trup.
Sedlo je lahko leseno, plastično, kovinsko ali kamnito.

brenkice so:

- *večstrunska brenkala,*
- *enostrunska brenkala, struno med igranjem napenjamo,*
- *enostrunska brenkala z ubiralko,*
- *enostrunska brenkala s pomično kobilico,*
- *brenkalca z jezički.*

sorodniki:

Brenkice imajo veliko imenitnih sorodnikov: harfo, kitaro, tamburico, mandolino, citre, oprekelj, cimbale . . .

Za odrabljene strune lahko poprosite upravo bližnje glasbene šole.

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana

Mestna knjižnica Frančeta Bevka Nova Gorica

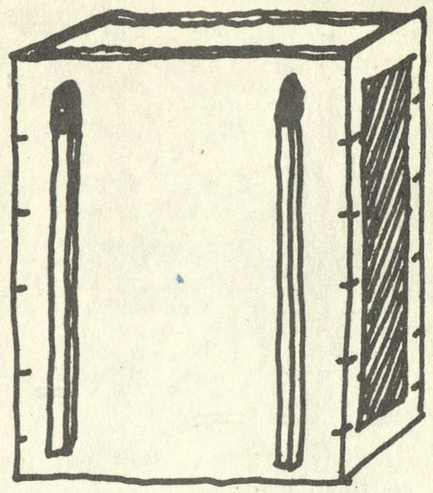
2. večstrunska brenkala

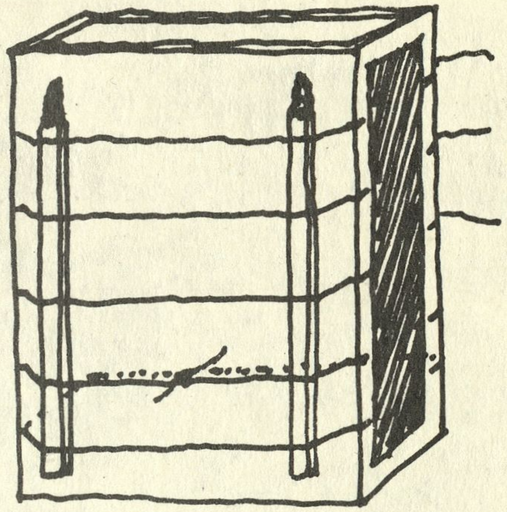
potrebujemo:

- *vžigalično ali kako drugo škatlico,*
- *dve vžigalici ali cevčici,*
- *4 do 6 gumijastih nitk za strune.*

izdelujemo:

- *Dve sedli – dve vžigalici ali cevčici – prilepimo na trup podolgem: 5 do 6 mm od roba;*
- *strune pritrdimo s pomočjo tenkih zarez na vseh štirih robovih škatlice. Zareze delamo z britvico ali grafičnim nožem. Če delamo 5-strunsko brenkalce, naredimo 20 zarez;*
- *vsako struno – gumijasto nitko – potegnemo najprej v zarezo na spodnji strani, nato v prvo zarezo na zgornji strani. Preden jo potegnemo v tretjo zarezo, jo napnemo, da zazveni v želeni višini. Prosta konca vsake strune lahko zvežemo.*

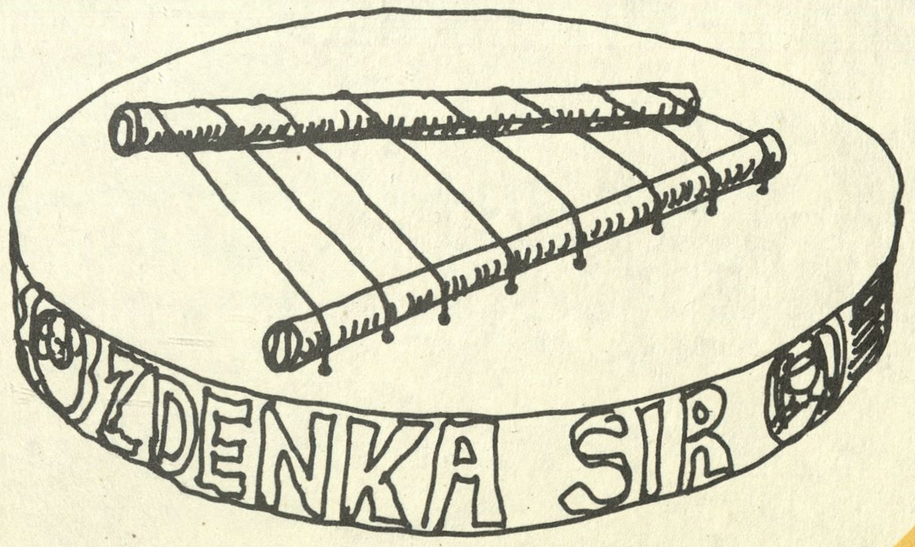

kako igramo:

S prstom ali trzalico brenkamo po posameznih strunah: ustvarjamo melodijo. Lahko pa potegnemo prek vseh strun: črikamo.
Glasbilo lahko imenujemo brenkalce.

Škatlico od sira odpremo. Gumijaste nitke napeljemo s šivanko. Konca vsake nitke zavozlamo.

Sedli-cevčici ali paličici – sta lahko vzporedni ali nekoliko navzven.

Čriček gode, gode
že od rane zore . . .
crik, crik.

potrebujemo:

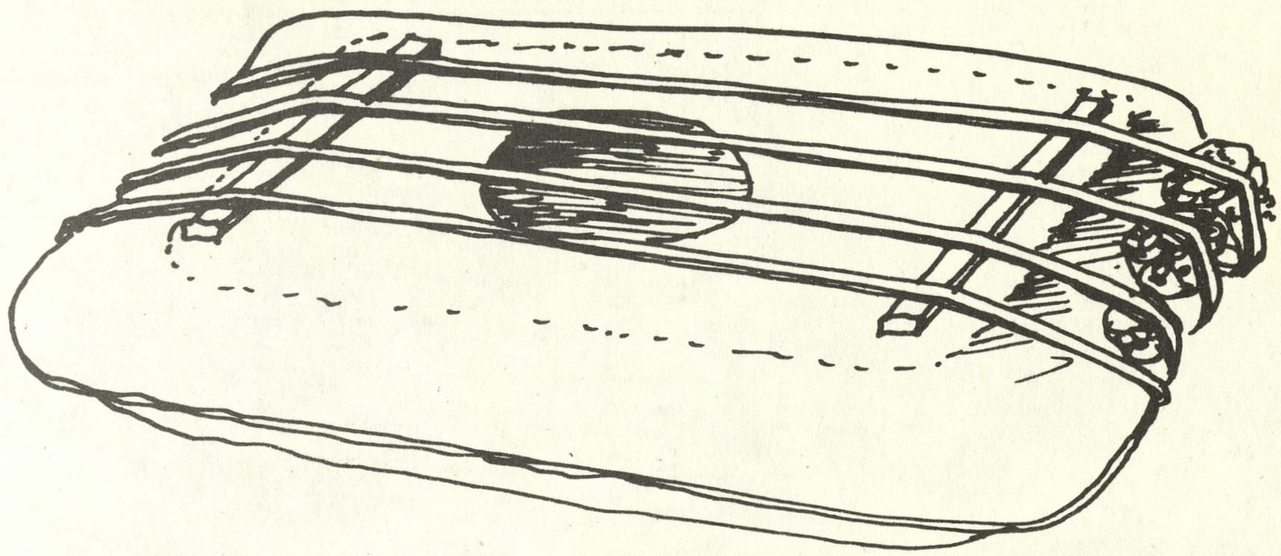
- *za trup: dve enaki tasi iz stiropora, kartona ali plastike, lahko tudi škatlo s pokrovom ali kartonasto embalažo za jajca,*
- *za sedli: dve ribniški špili, plastični cevki ali kaj podobnega,*
- *za strune: več gumic različne debeline,*
- *za uglaševanje: koščke stiropora, plute ali kartona . . .*

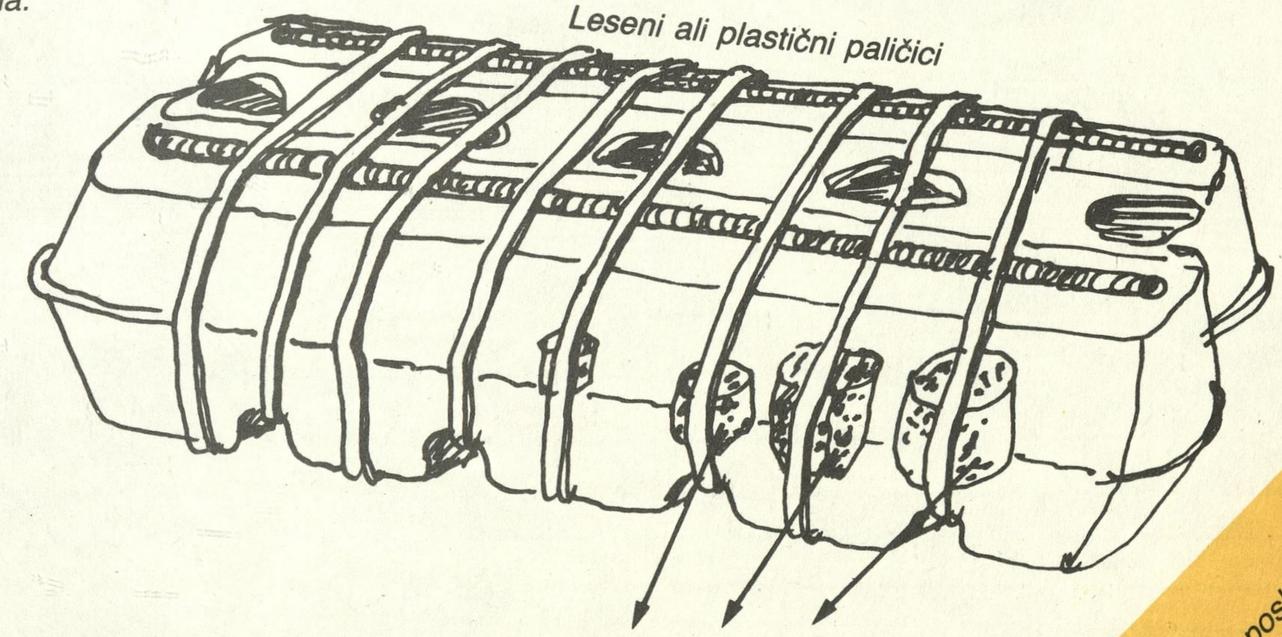
izdelujemo:

- *Tasi zlepimo,*
- *na trup prilepimo obe sedli ali vzporedno ali malo navzven. Nataknemo gumice. Če zvenijo enako visoko, jih uglasimo s pomočjo različno velikih koščkov stiropora.*

kako igramo:

Brenkamo lahko z eno roko ali z obema rokama.

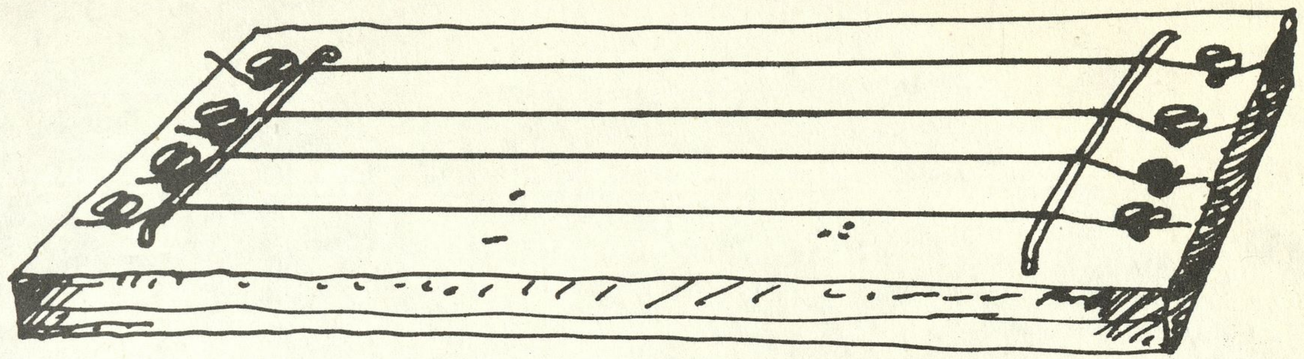
Za poskočne kobilice, bolhe, prste.

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

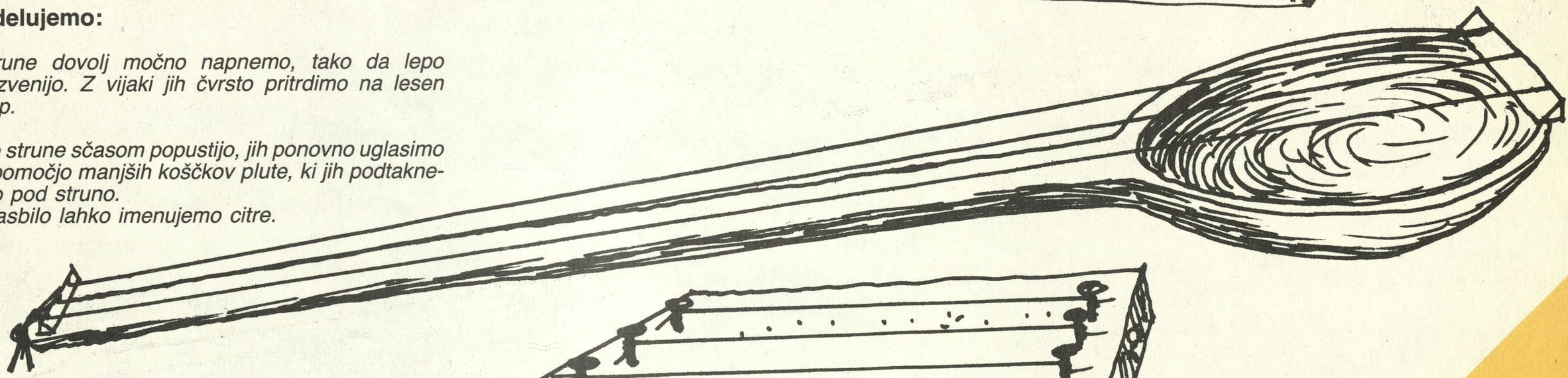
- *za trup: oblo ali oglato desko, lahko tudi veliko kuhalnico . . .*
- *za sedli: dve leseni, plastični ali kovinski paličici;*
- *strune: več enakih ali različnih plastičnih, črevastih ali jeklenih žic;*
- *za pritrditev: vijake ali žeblje.*

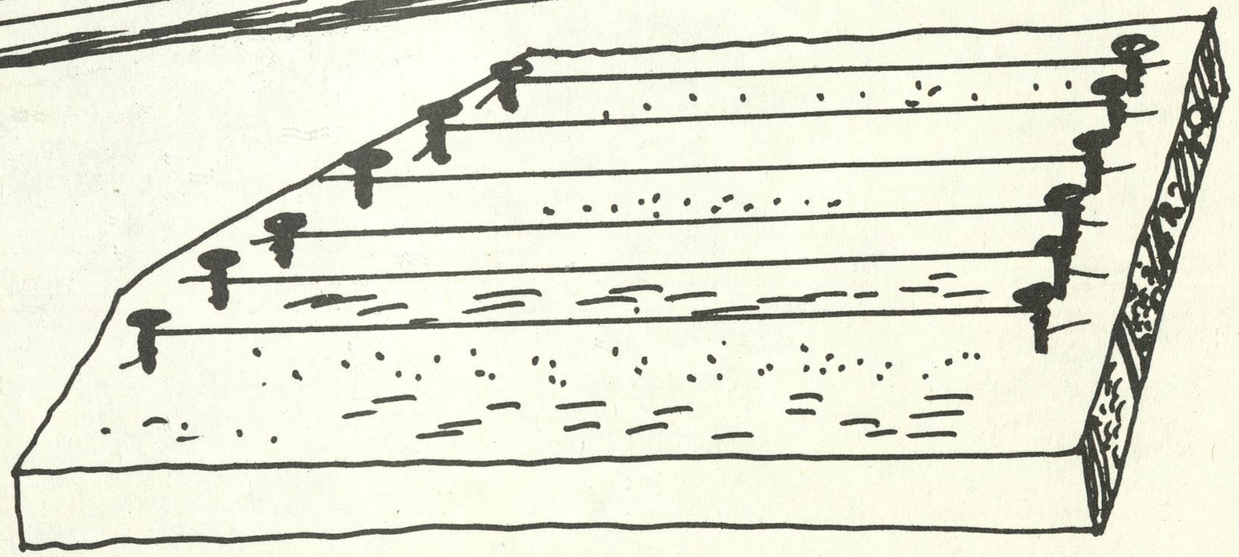

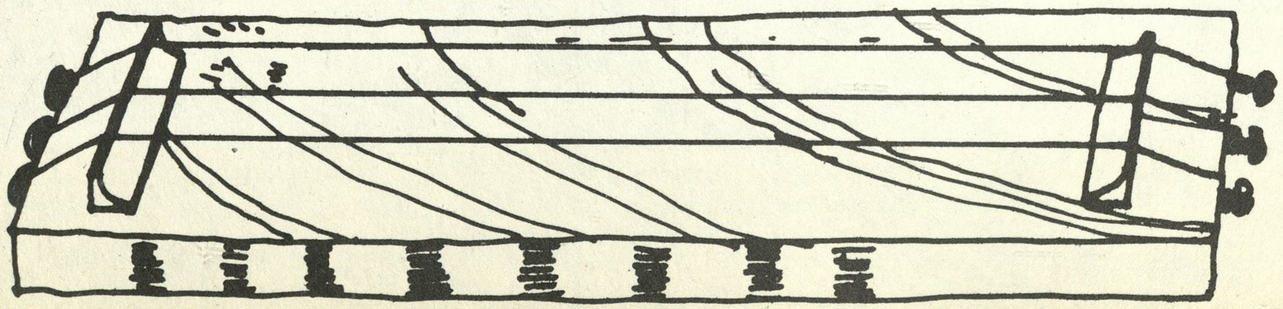
izdelujemo:

Strune dovolj močno napnemo, tako da lepo zazvenijo. Z vijaki jih čvrsto pritrdimo na lesen trup.

Če strune sčasom popustijo, jih ponovno uglasimo s pomočjo manjših koščkov plute, ki jih podtaknemo pod struno.
Glasbilo lahko imenujemo citre.

Za spretne prste.

5. enostrunsko brenkalo (struno napenjamo)

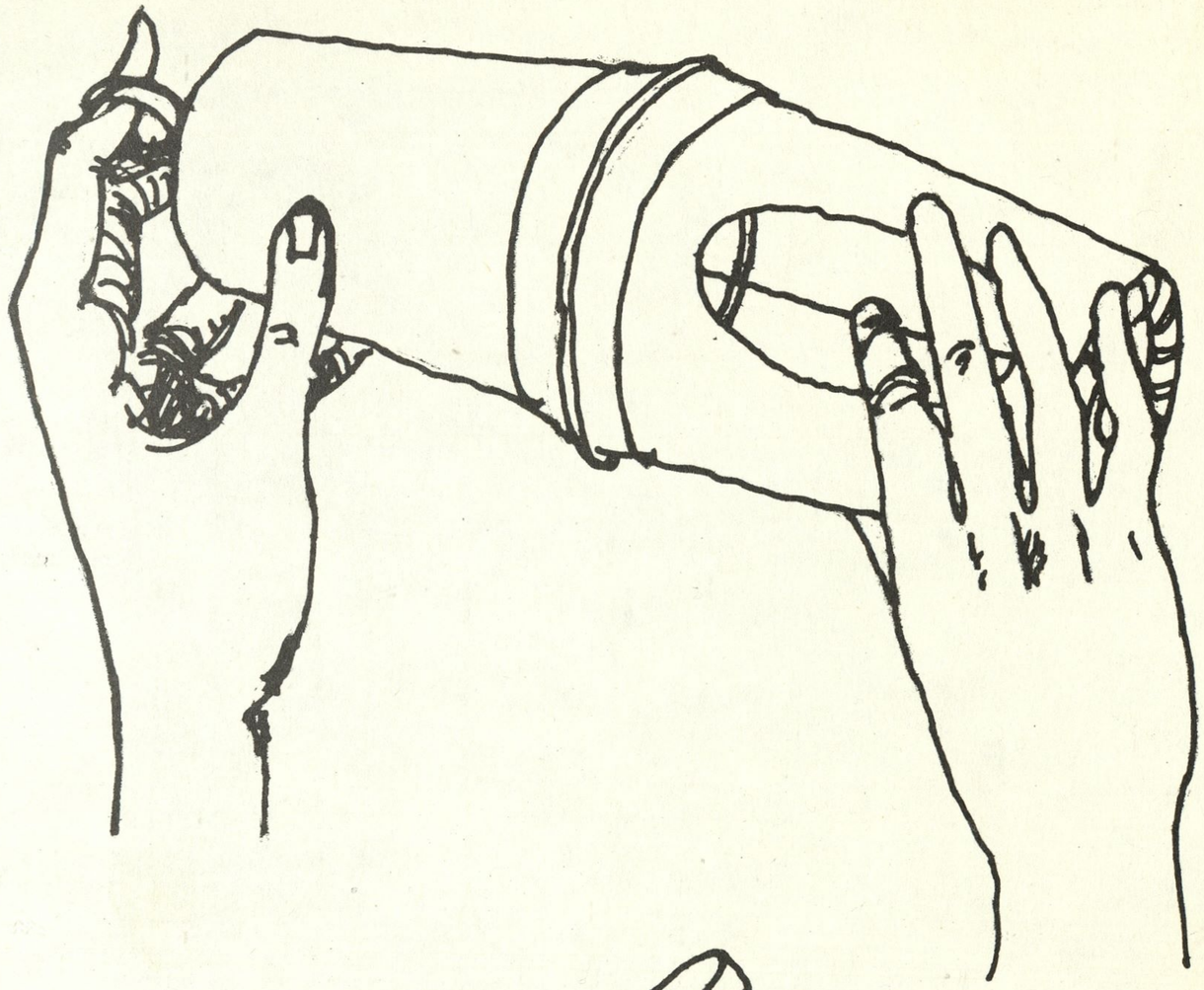
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

- *2 trdna jogurtova lončka,*
- *40 cm laksa,*
- *gumb,*
- *plastični obroček ali motek,*
- *kos usnja, klobučevine ali gume,*
- *lepilo.*

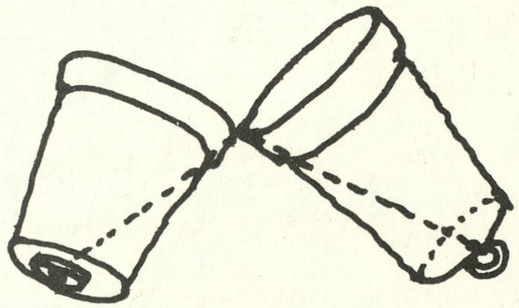
izdelujemo:

- *S škarjami odrežemo okroglo ali ovalno odprtino v en lonček.*
- *V dno vsakega lončka naredimo luknjico (s hladnim ali segretim šilom ali šivanko).*
- *Iz usnja ali gume izrežemo okroglo tesnilo in ga preluknjamo.*
- *Na en konec laksa dobro zavozlamo gumb. Nato nataknemo tesnilo in speljemo laks skozi oba lončka. Na drugi strani privežemo obroček.*
- *Preverimo napetost strune: instrument zapremo in pobrenkamo po struni. Če ne zveni, trup spet odpremo in laks še bolj napnemo.*
- *Robova lončkov namažemo z lepilom za plastiko in čez čas stisnemo.*
  Glasbilo lahko imenujemo kitara iz jogurtovega lončka.

kako igramo:

En kazalec vtaknemo skozi obroček. Z drugim kazalcem brenkamo po struni. Med brenkanjem prvi kazalec napenja in popušča struno. Tako nastaja zaželena višina zvoka (večja napetost – višji ton).

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani

Vija-vaja,
vija-vaja,
stric deževnik
se sprehaja.

Vaja-vija,
vaja-vija,
sem in tja
se spretno zvija.

6. enostrunsko brenkalo (struno napenjamo)

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

potrebujemo:

- *za trup: trdno, podolgovato, vitko plastenko z vrtljivim pokrovčkom, ki ga moramo nekajkrat zavrteti, da se odpre,*
- *za struno: pol metra laksa,*
- *dva gumba,*
- *košček gume, usnja ali klobučevine za dve tesnili.*

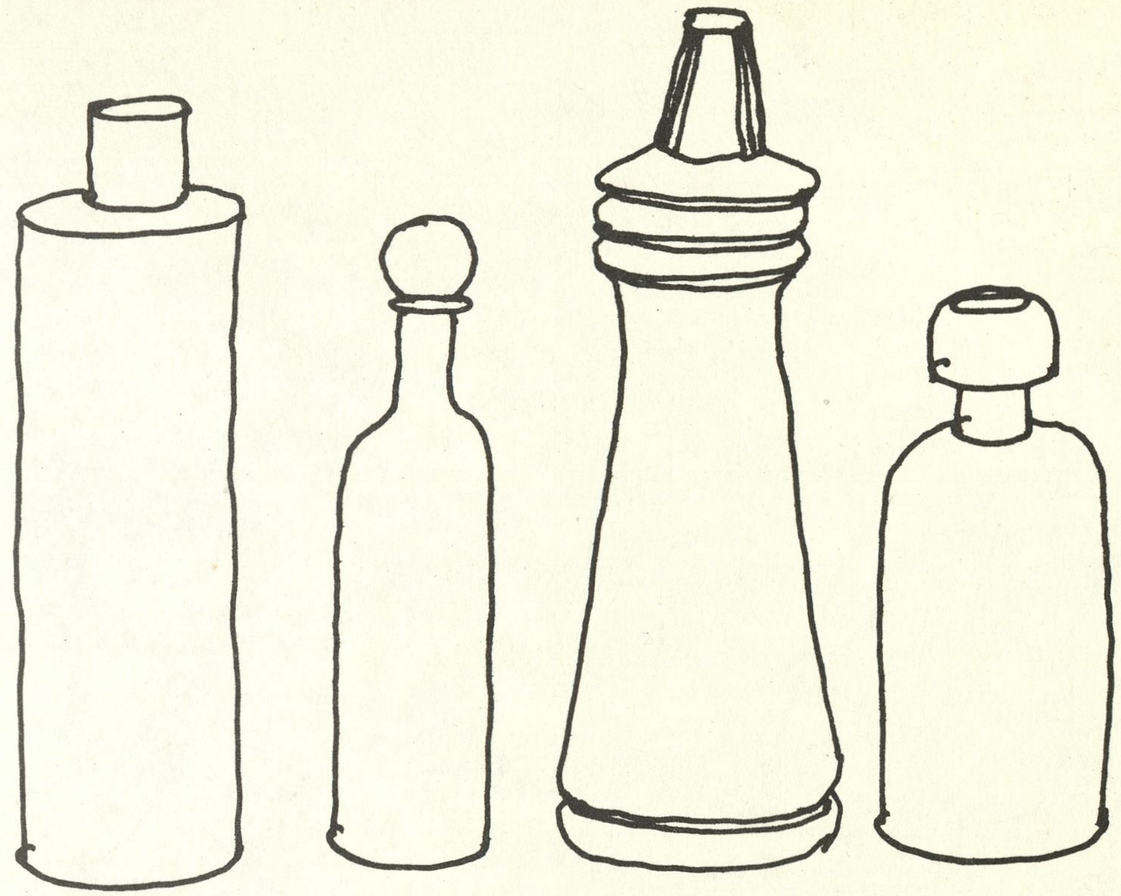
izdelujemo:

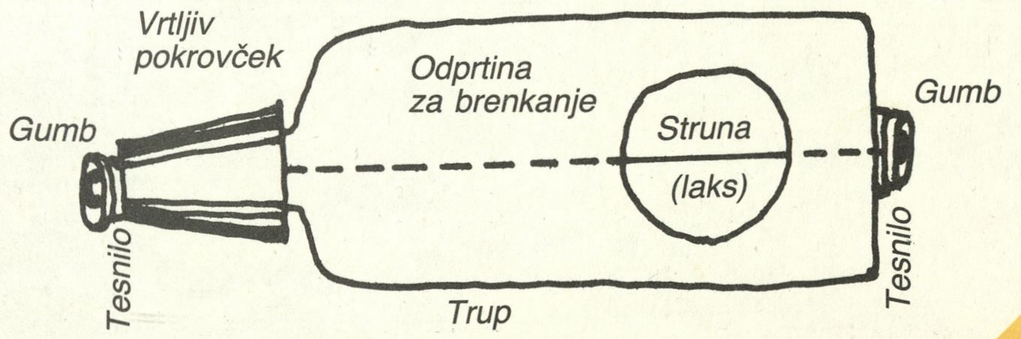
- *Izrežemo dve tesnili v velikosti gumba in ju preluknjamo,*
- *izvrtamo luknjico v dno plastenke in v pokrovček,*
- *v spodnji del plastenke vrežemo okroglo ali ovalno odprtino,*
- *laks privežemo na gumb, speljemo skozi tesnilo skozi luknjico na dnu, skozi luknjico v pokrovčku, skozi tesnilo in gumb;*
- *pokrovček privijemo, laks s kleščami močno nategnemo, tako da dobro zveni, in zavozlamo na gumb.*

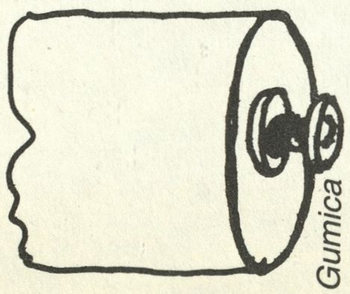
kako igramo:

- *Glasbilo držimo z obema rokama.*
- *S kazalcem ene roke brenkamo po struni.*
- *S palcem, kazalcem in sredincem druge roke vrtimo pokrovček. Z odvijanjem struno posredno napenjamo – zato so zvoki vedno višji.*

S privijanjem struno popuščamo, zato so zvoki vedno nižji.

Če se struna raztegne, zavijemo med gumb in tesnilo eno ali dve gumici.

Kobilica skače z bilke na bilko.

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

kako igramo:

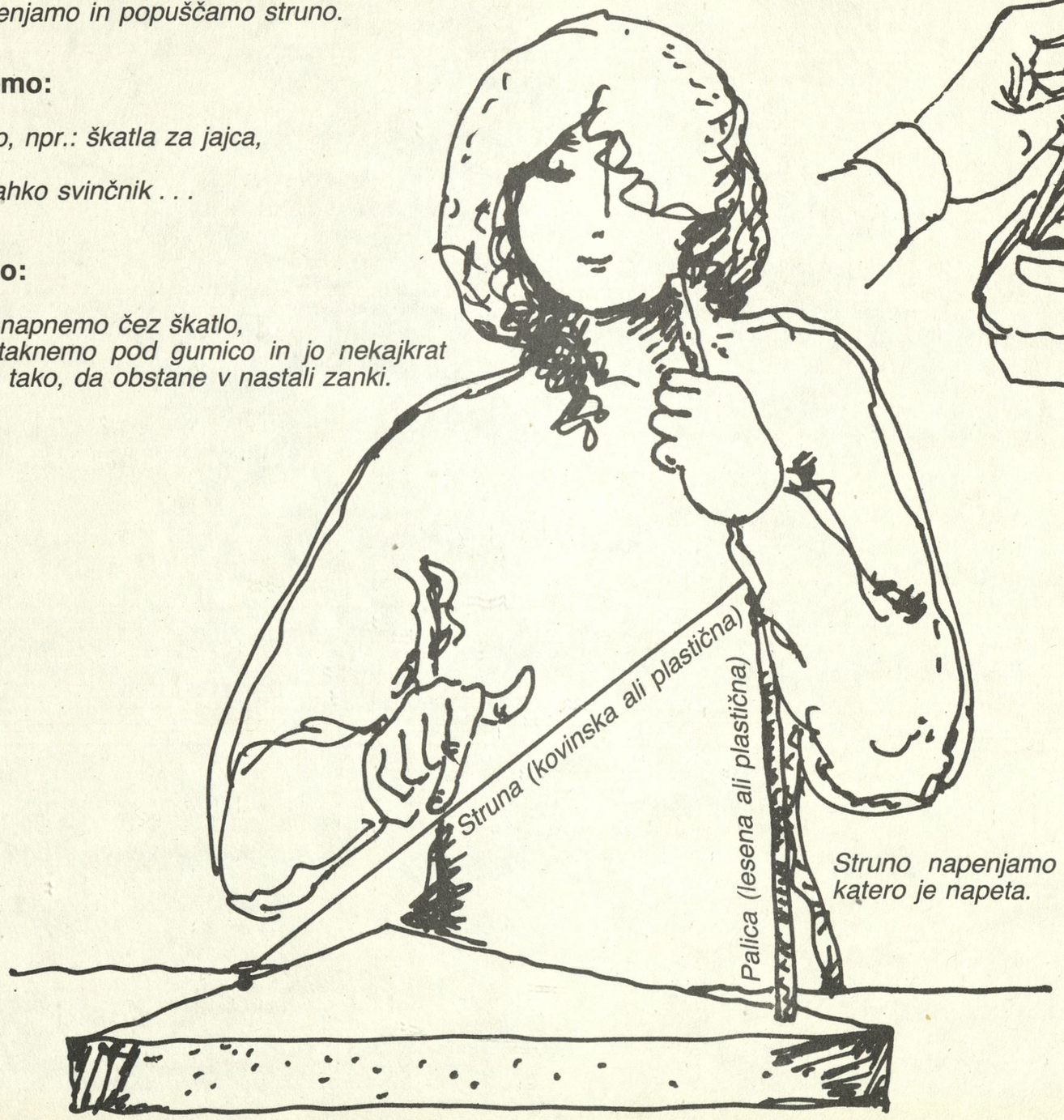
Z eno roko brenkamo, z drugo premikamo palico.
S tem napenjamo in popuščamo struno.

potrebujemo:

- *votlo telo, npr.: škatla za jajca,*
- *gumico,*
- *palico, lahko svinčnik . . .*

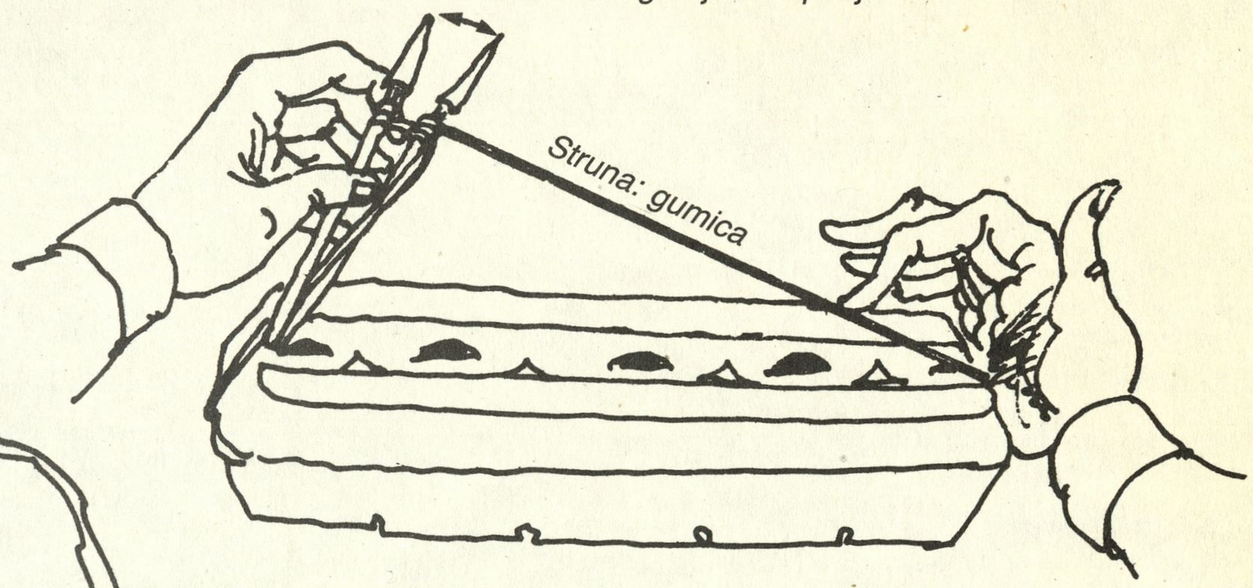
izdelujemo:

- *Gumico napnemo čez škatlo,*
- *palico vtaknemo pod gumico in jo nekajkrat zavrtimo tako, da obstane v nastali zanki.*

Trup (lesen okvir s pokrovom iz lepenke).

Struno med igranjem napenjamo.

Struno napenjamo z upogibanjem paličice, na katero je napeta.

Naša raketa
kmalu bo izšteta:
tri, dva, ena,
že je izstreljena.
U-J-I

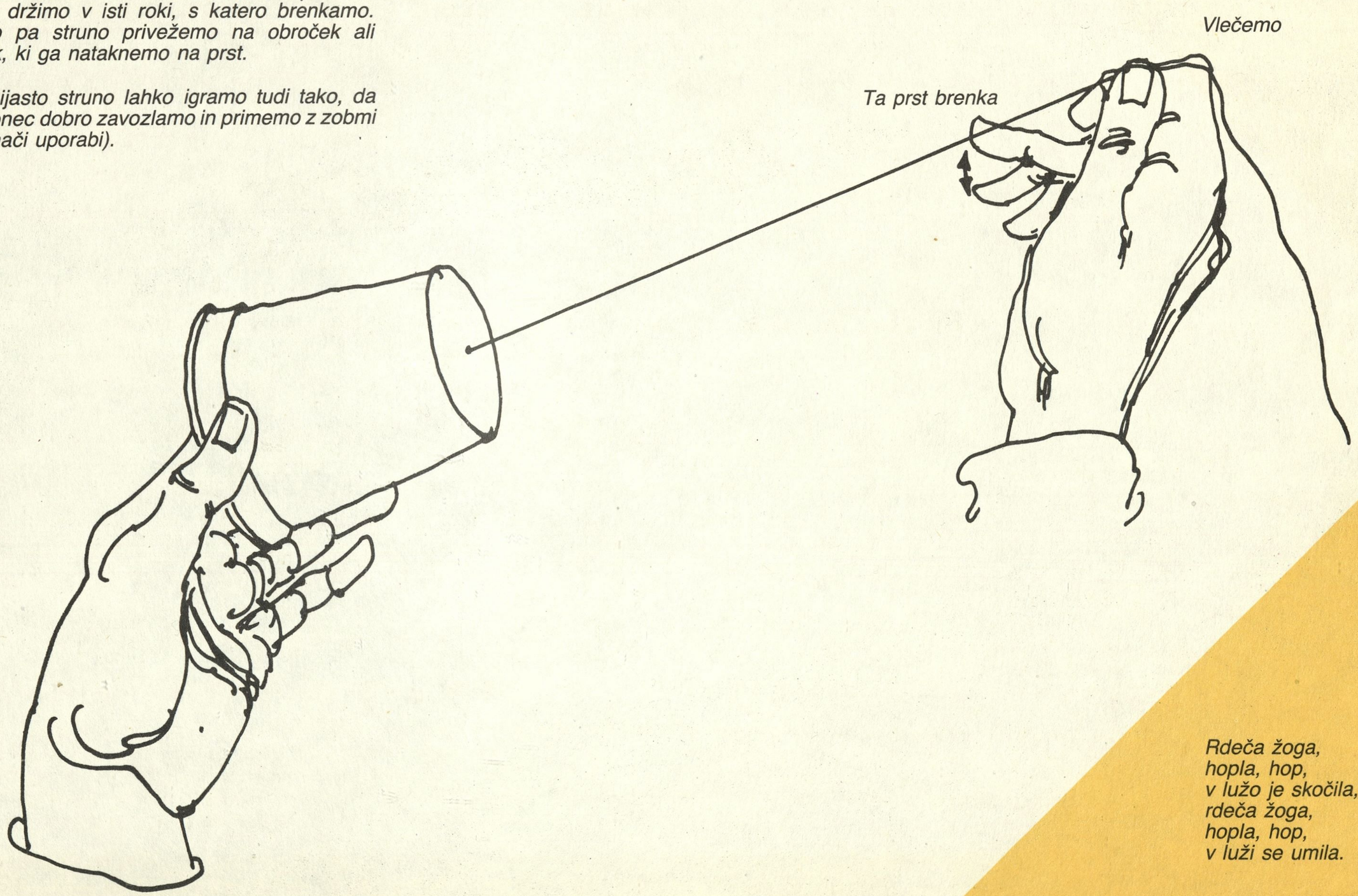
Šolska knjižnica Trubarjeva
Nova Gorica

8. enostrunsko brenkalo (struno napenjamo)

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

- *Struno zavozlamo in potegnemo skozi luknjico na dnu trupa – jogurtovega lončka, plastenke, lesene, kartonaste ali kovinske škatlice.*
- *Prosti konec strune – laksa, vrvice, šopa žime itd. – držimo v isti roki, s katero brenkamo. Lahko pa struno privežemo na obroček ali motek, ki ga nataknemo na prst.*

Na gumijasto struno lahko igramo tudi tako, da prosti konec dobro zavozlamo in primemo z zobmi (pri domači uporabi).

Rdeča žoga,
hopla, hop,
v lužo je skočila,
rdeča žoga,
hopla, hop,
v luži se umila.

9. struno posredno napenjamo (s stiskanjem)

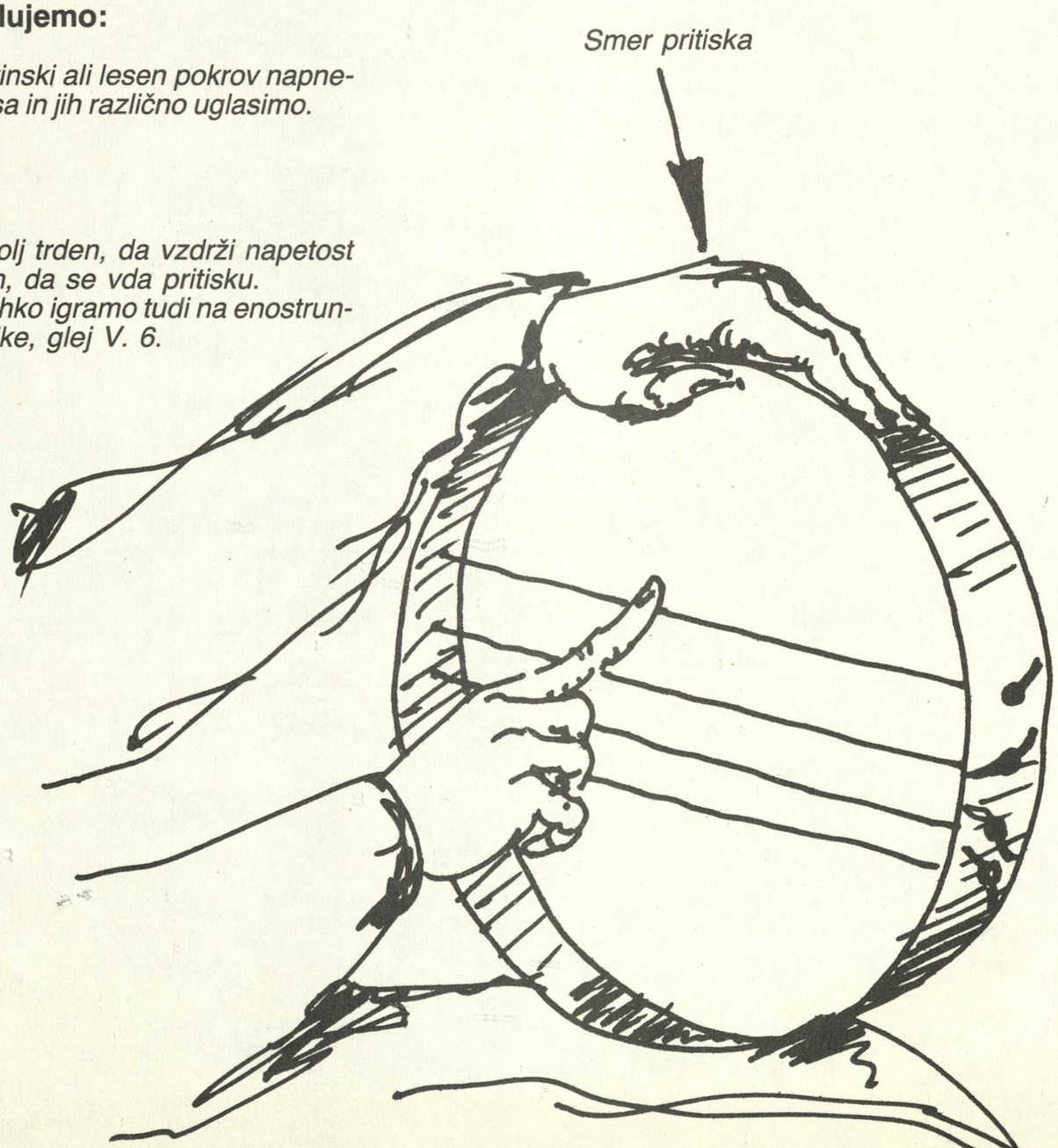
Posredno struno napenjamo s stiskanjem glasbila. Smer pritiskanja na trup mora biti pravokotna na struno.
Med pritiskom se trup oži in daljša, zato so zvoki čedalje višji.

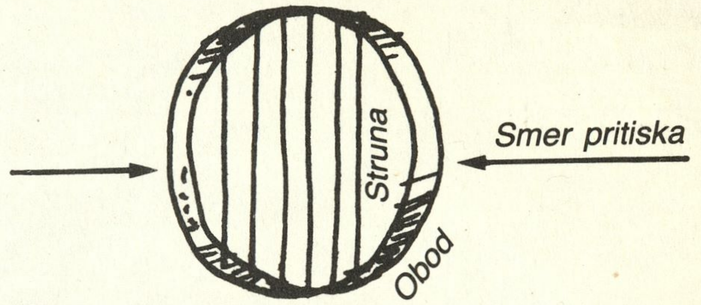
potrebujemo, izdelujemo:

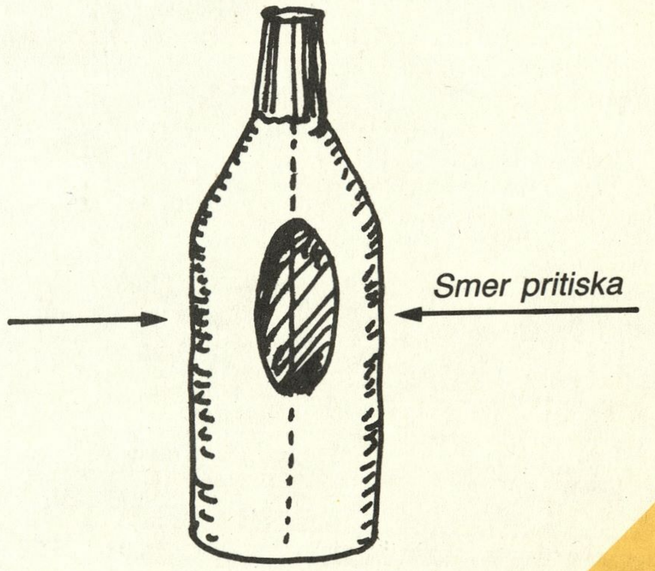
Na večji plastični, kovinski ali lesen pokrov napnemo 4 do 6 strun iz laksa in jih različno uglasimo.

kako igramo:

Pokrov mora biti dovolj trden, da vzdrži napetost strun in dovolj prožen, da se vda pritisku.
S stiskanjem ohišja lahko igramo tudi na enostrunsko brenkalo iz plastike, glej V. 6.

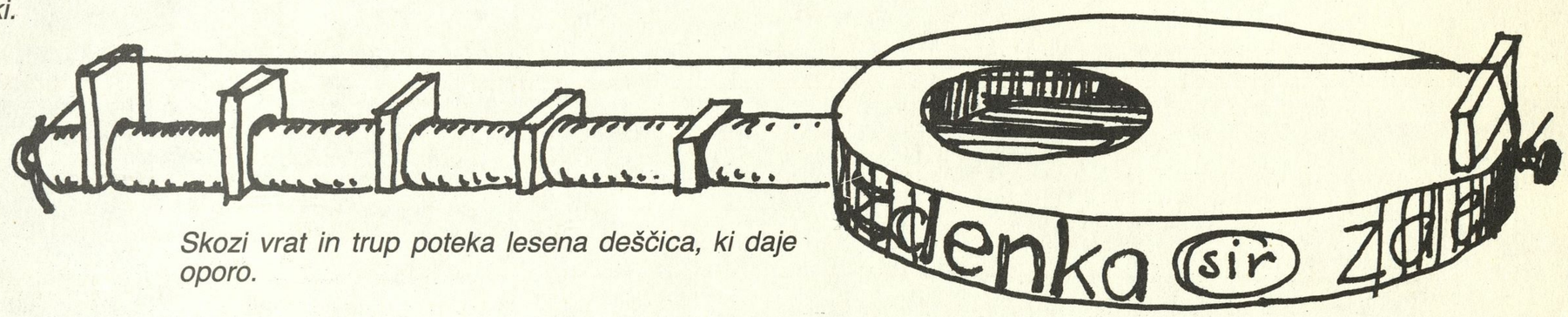

Pleza mucek na drevo
vedno više, vedno više.
Pleza mucek na drevo,
z vrha gleda že na hiše.

10. enostrunska brenkala z ubiralko

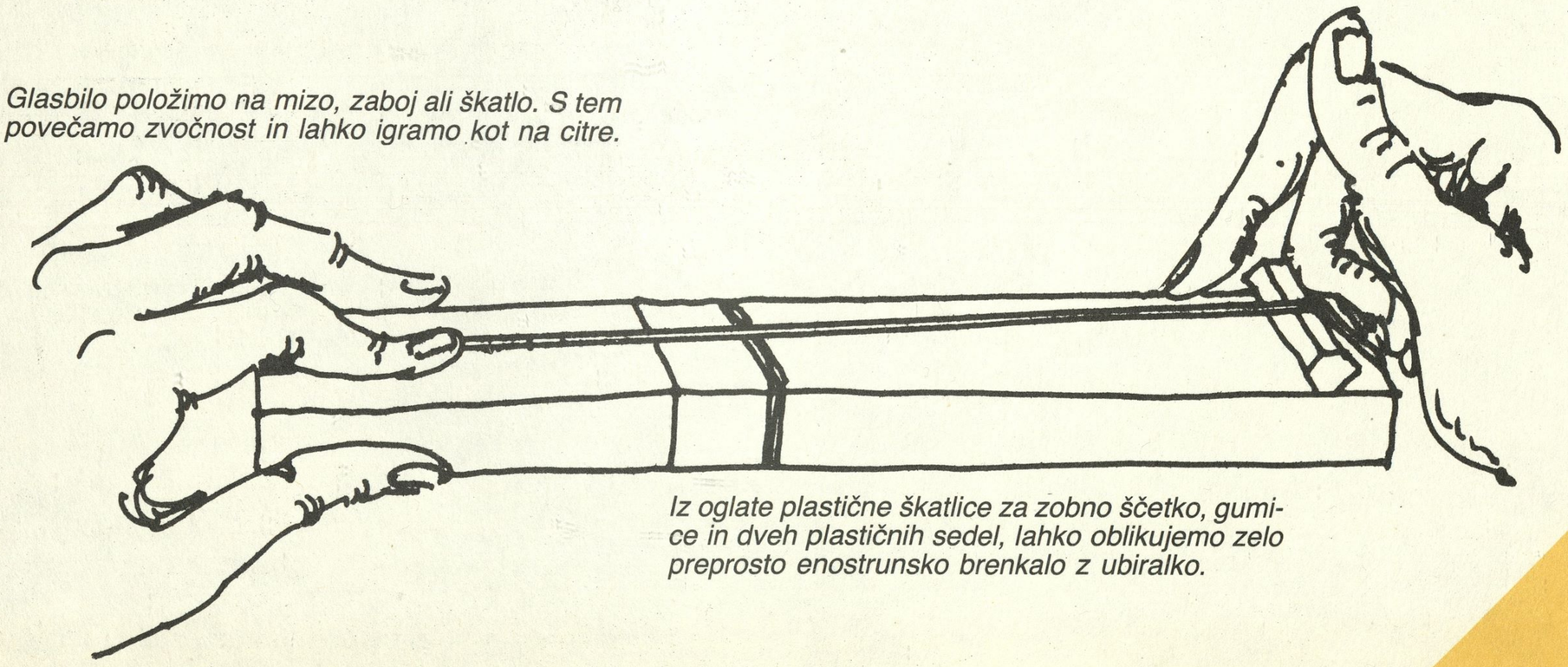
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

- *Ubiralko imenujemo tisti del glasbila, na katerem struno s prsti preprijemamo in jo tako krajšamo in spet daljšamo.*
- *Ubiralka je lahko vrat glasbila ali kar polovica trupa.*
- *Ubiralka je lahko gladka – brez prečk, ali pa ima pritrjene lesene, plastične ali kovinske prečke za prijeme.*
- *Trup je lahko lesena deska, škatla . . .*
- *Struna je jeklena, črevnata, plastična ali gumica.*
- *Sedli sta leseni, plastični ali kovinski.*

Skozi vrat in trup poteka lesena deščica, ki daje oporo.

Glasbilo položimo na mizo, zaboj ali škatlo. S tem povečamo zvočnost in lahko igramo kot na citre.

Iz oglate plastične škatlice za zobno ščetko, gumice in dveh plastičnih sedel, lahko oblikujemo zelo preprosto enostrunsko brenkalo z ubiralko.

Za tvoje melodije . . .

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

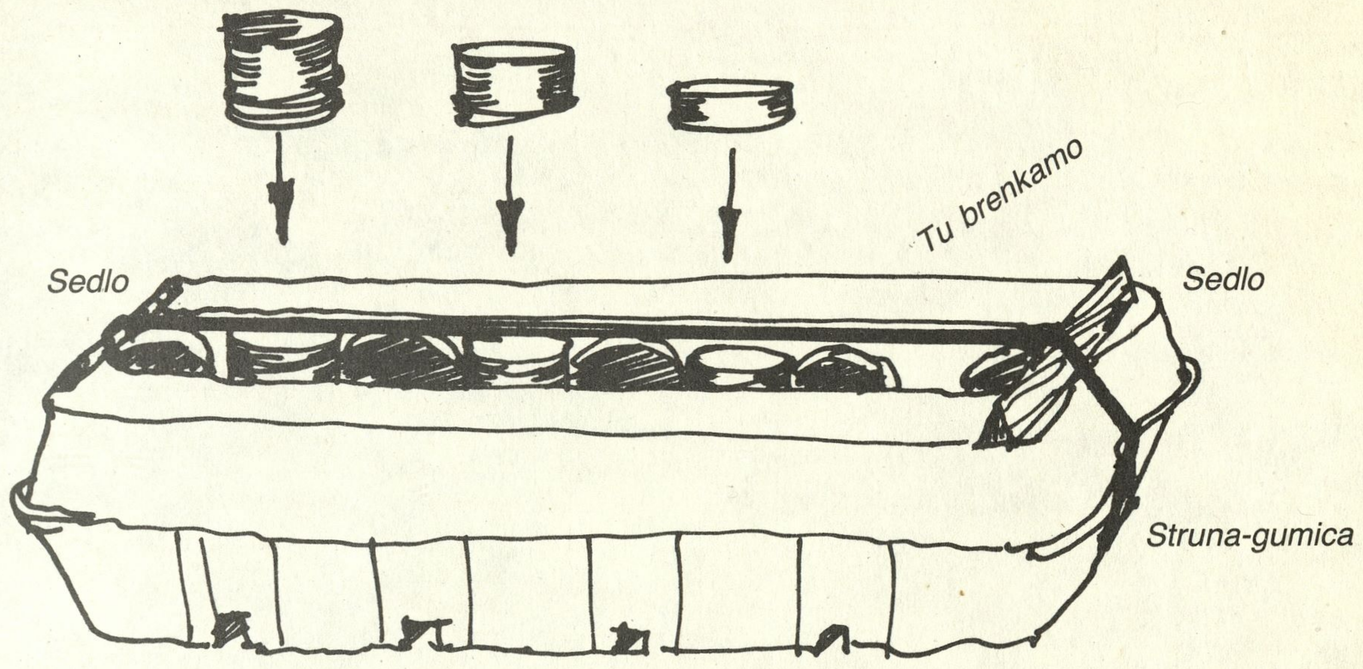
- *Struno privijemo z dvema vijakoma in tesniloma.*
- *Podstavimo obe sedli.*
- *Lesene prečke (npr. vžigalice) prirežemo, da so čedalje tanjše.*
- *S kazalcem leve roke pritisnemo struno med dvema prečkama k deski. Z desnim kazalcem brenkamo.*
- *Če so odnosi med zvoki, ki jih dobimo z različnimi prijemi na ubiralki, prijetni, označimo mesto s svinčnikom in tja prilepimo prečke.*

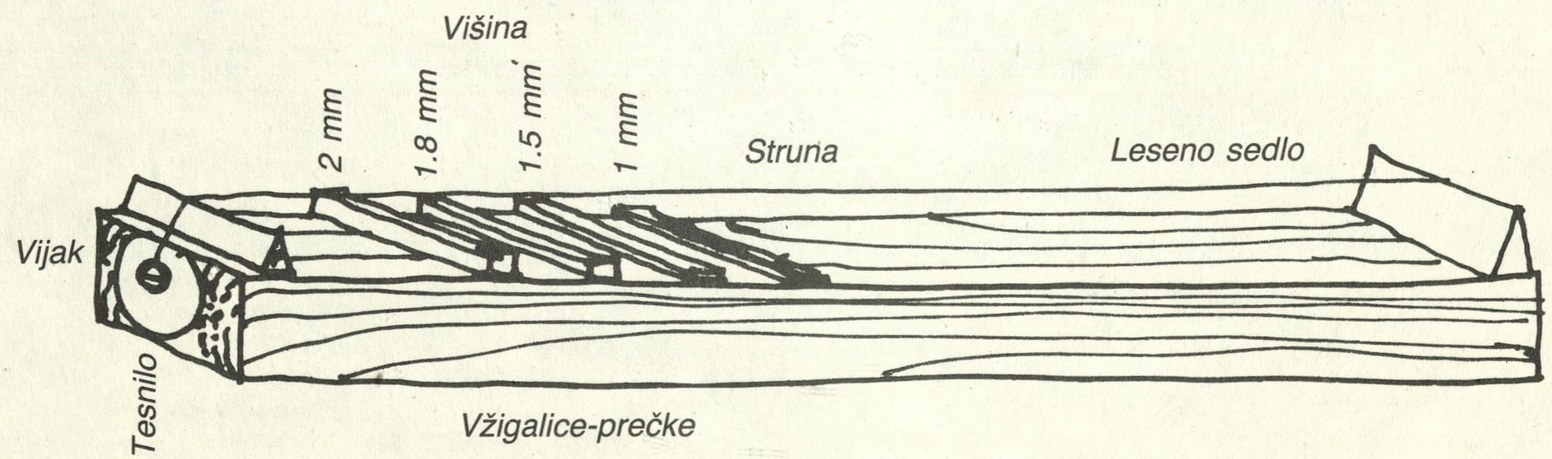
Sicer pa prečke premikamo toliko časa sem in tja, dokler ne dosežemo zvokov z ustreznimi višinskimi razlikami.

kako igramo:

- *Igramo tako, da s prostom pritisnemo struno na zamašek 1, 2 ali 3.*
  Z drugo roko brenkamo.
- *S prstom pritisnemo struno med dvema prečkama k trupu, z drugo roko brenkamo.*

Zamaški za prijeme so različno visoki

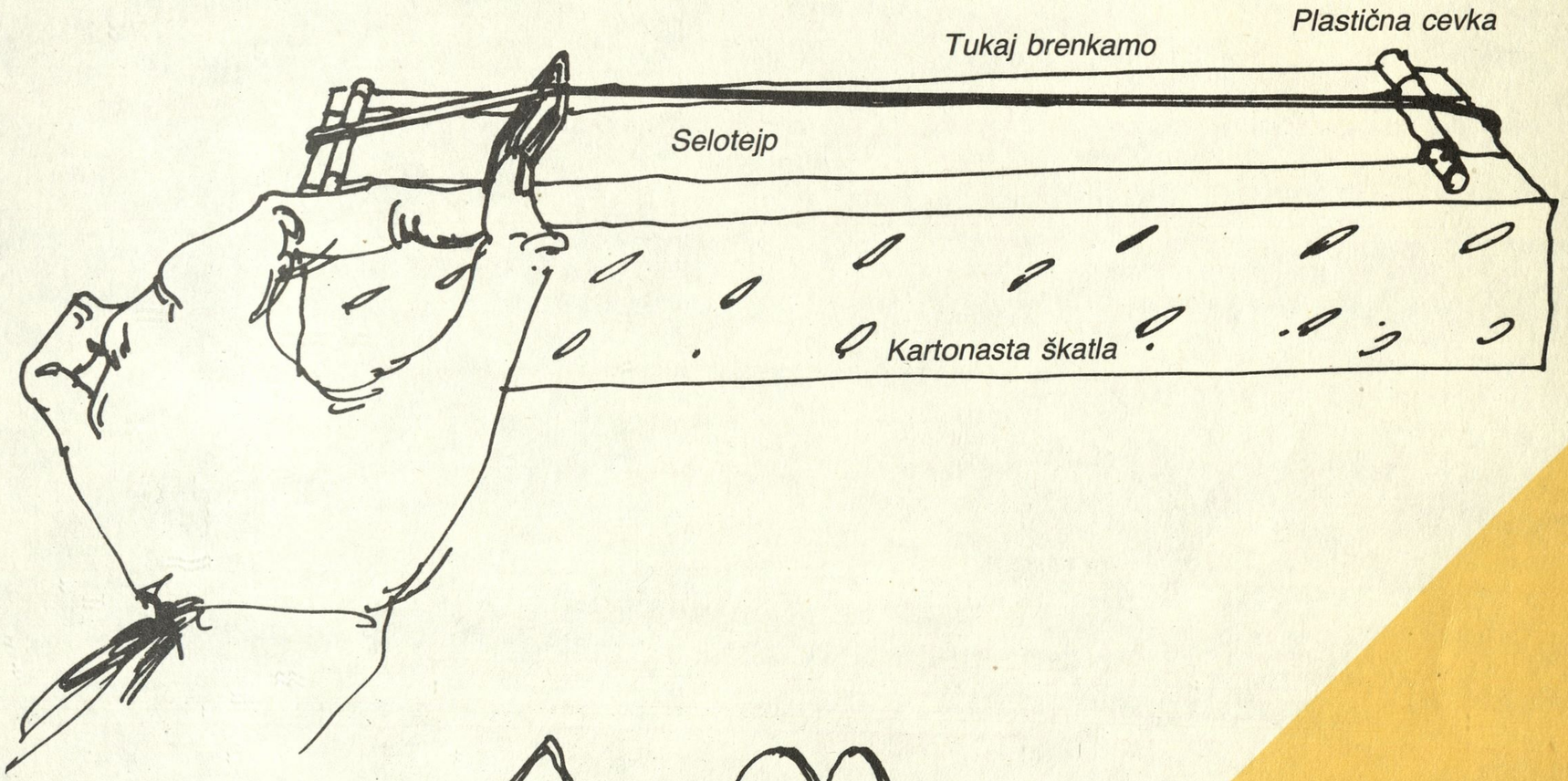
Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Knjižnica Frančeta Bevka Nova Gorica

potrebujemo:

- *enostrunsko brenkalo, pri katerem je struna napeljana prek dveh sedel;*
- *pomično kobilico; ta je lahko lesena ali plastična cevka, pokrovček ličila za ustnice, plastična cevasta škatlica, plastični, kovinski ali lesen motek, večja kovinska sponka za liste, radirka s selotejpom na spodnji strani (da bolje drsi), frnikola, plastični pokrovček.*

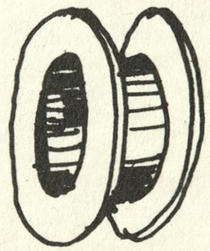
izdelujemo:

Pod struno, ki je že napeta čez pritrjeni sedli, podstavimo kobilico. Kobilica je v bistvu tretje sedlo, ki po višini odločno presega krajni sedli. S pomično kobilico struno med igranjem krajšamo. Zazveni samo struna v dolžini od kobilice do sedla.
Za kobilico izberemo tisti predmet, ki daje med vsemi najlepši zvok in je tudi dovolj priročen za pomikanje – drsi gladko in brez šuma.
Zelo hitro je narejeno glasbilo iz kartonaste škatlice, gumice dveh plastičnih cevk, selotejpa in sponke ali motka za kobilico.

Pisarniška sponka

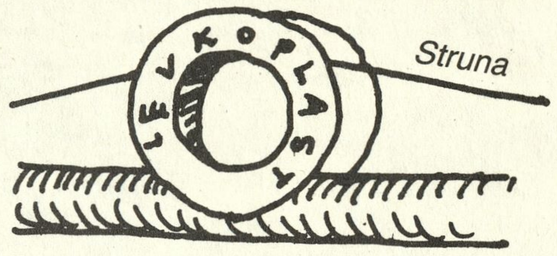
Motek od obliža

Preizkusi več različnih kobilic.

13. enostrunska brenkala s pomično kobilico

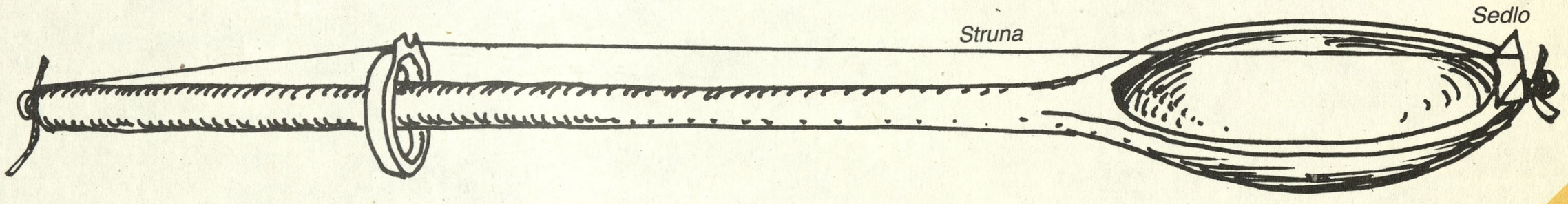
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

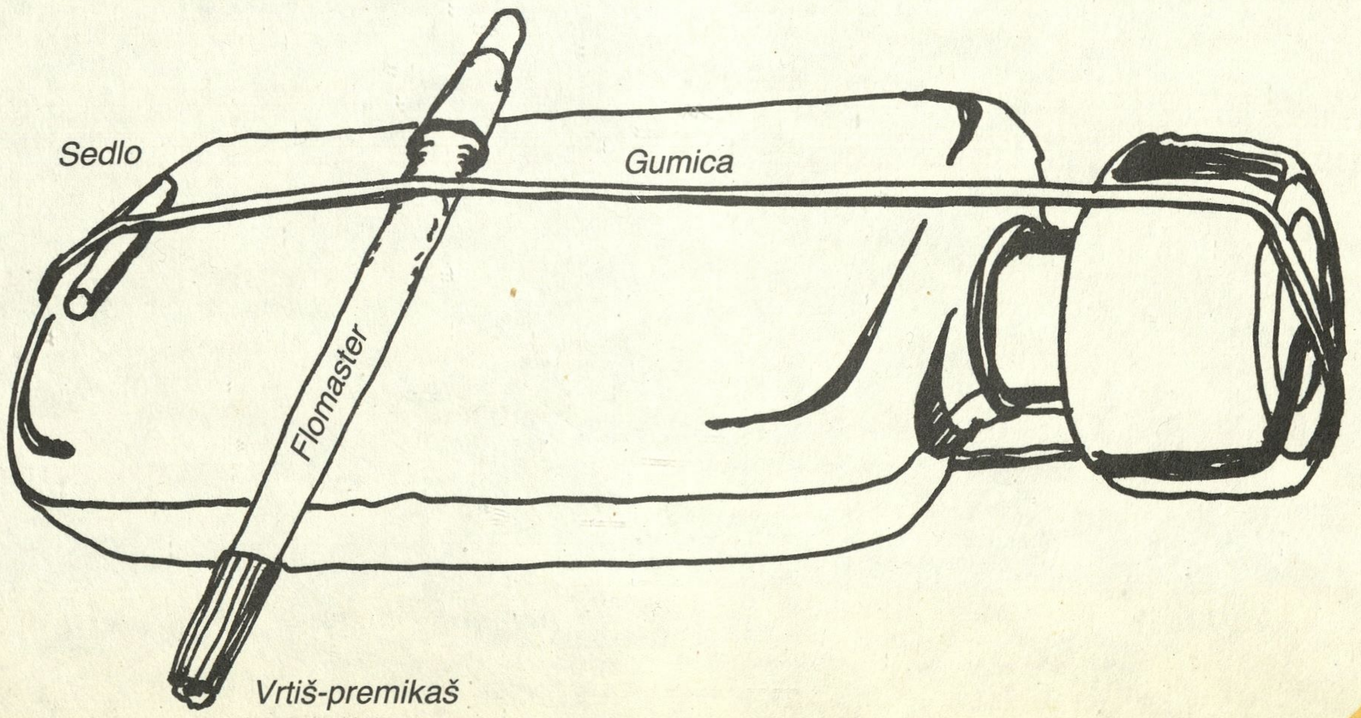
Preluknjan plastični pokrovček nataknemo na vrat kuhalnice še pred napenjanjem strune.
Namesto pokrovčka lahko uporabimo motek lev-koplasta. Podtaknemo ga pod že napeto struno.

kako igramo:

- *Glasbilo položimo ali postavimo na mizo (zaradi večje zvočnosti).*
- *Na glasbila z večjim, votlim, okroglim trupom igramo sede. Prislonimo jih ob kolena ali stegna.*
- *Roki držita glasbilo, obenem pa leva pomika kobilico, desna pa brenka.*

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Slovenska knjižnica Franceta Bevka GORICA

Čebelica maja,
zum, zum, zum,
kaj si že vstala,
zum, zum, zum?

14. enostrunska brenkala s pomično kobilico

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

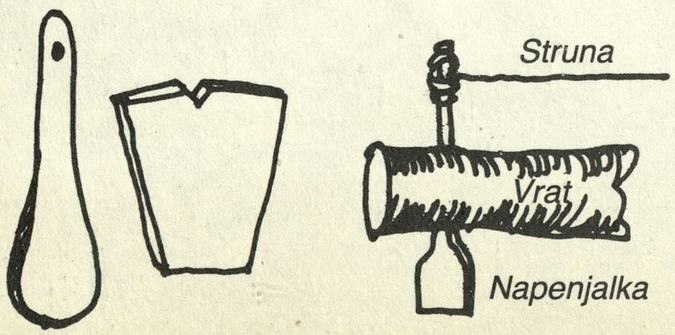
- *plastenko,*
- *20–25 cm dolgo plastično ali leseno palico s premerom vratu plastenke (za podaljšek vratu),*
- *jekleno ali plastično struno,*
- *lesen zatič za napenjalko in za gornje sedlo,*
- *leseno oporno deščico, ki je obenem spodnje sedlo,*
- *pomično kobilico,*
- *gumb.*

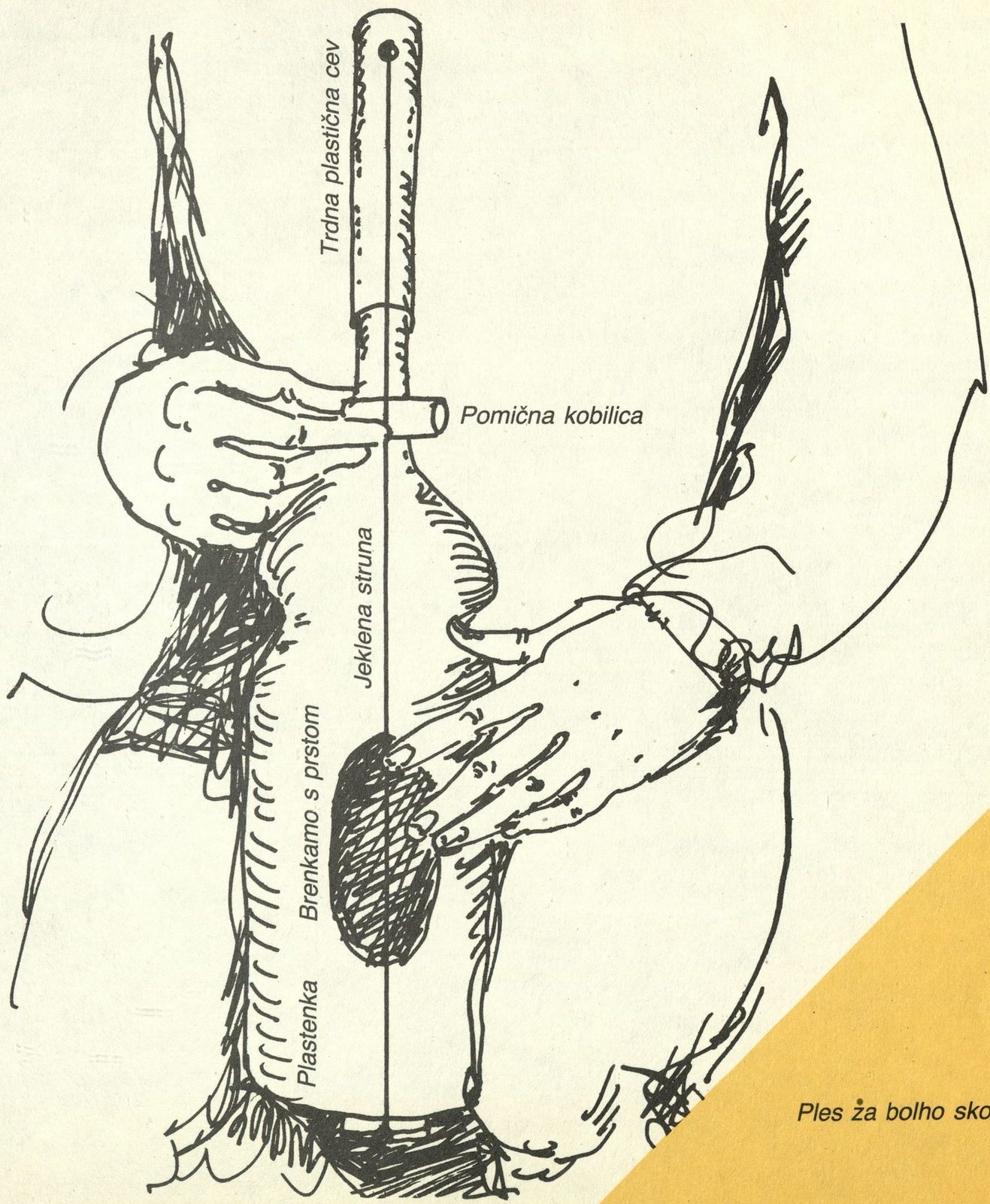
izdelujemo:

- *Plastenki podaljšamo vrat. Dodano cev na vrhu preluknjamo za zatič – napenjalko.*
- *Izdelamo napenjalko.*
- *V spodnji del trupa izrežemo okroglo odprtino.*
- *Preluknjamo dno plastenke – za struno.*
- *Zunaj in na dno prilepimo oporno deščico – spodnje sedlo.*
- *Struno privežemo na gumb, speljemo skozi luknjico na dnu, prek deščice, ki je spodnje sedlo, do napenjalke, kamor jo privežemo in privijemo.*

kako igramo:

- *s pomočjo pomične kobilice: ustrezno velikega motka, cevaste škatlice ipd. struno krajšamo in, spet daljšamo,*
- *igramo sede.*
- *ena roka brenka, druga pomika kobilico.*

Ples ža bolho skokico in bolho . . .?

15. brenkalca z jezički

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

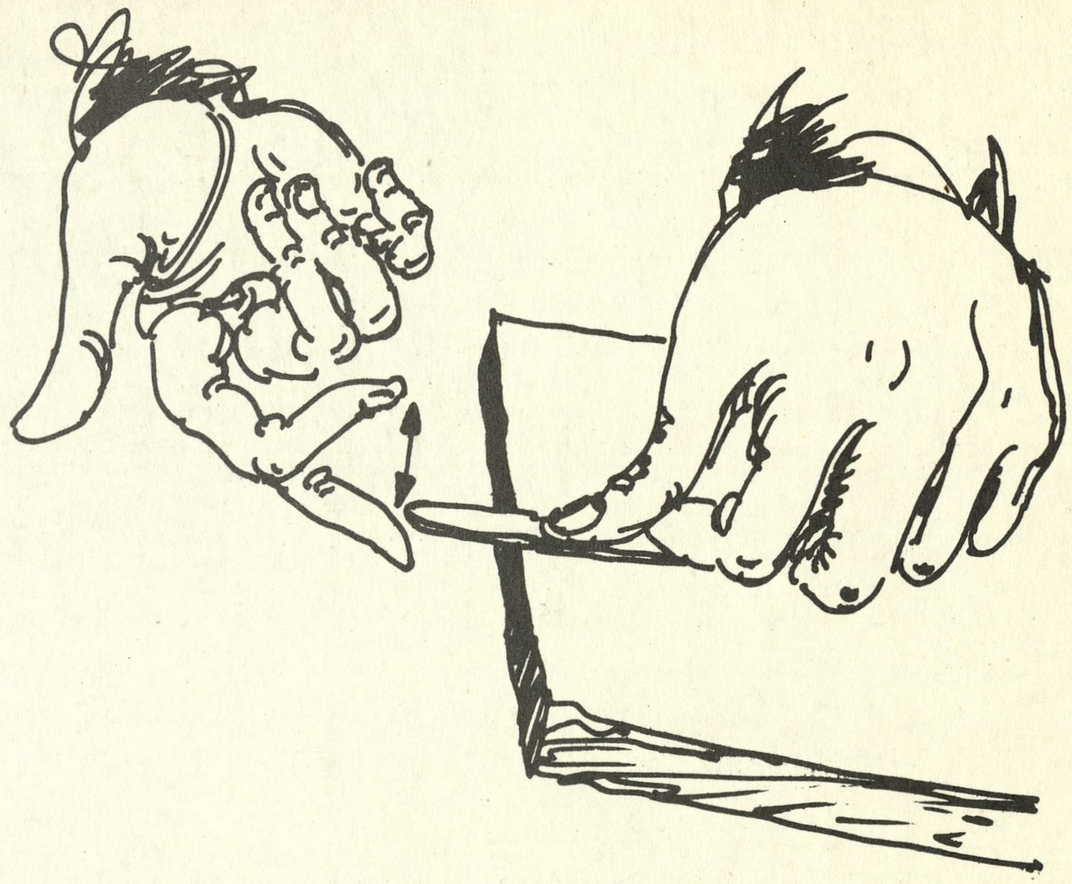
Podolgovata tanka prožna kovinska, plastična ali lesena ploščica je lahko večzvensko brenkalo.

potrebujemo:

Za brenkalo uporabljamo: plastične žličke, tanka ravnila, jezičke ploščatih baterij, del kovinske vzmeti velike ure, kovinsko ploščico mehanizma za spenjanje listov v mapi ali fasciklu . . .

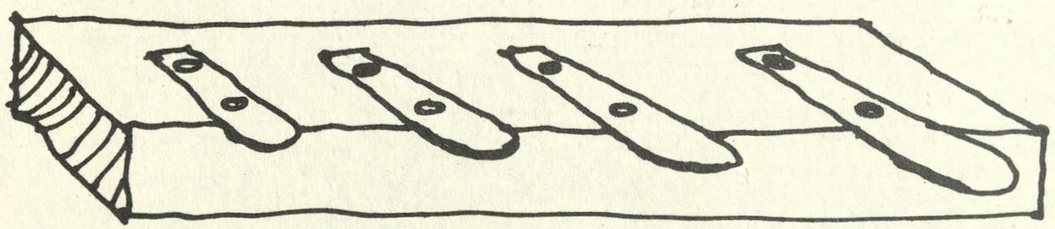
kako igramo:

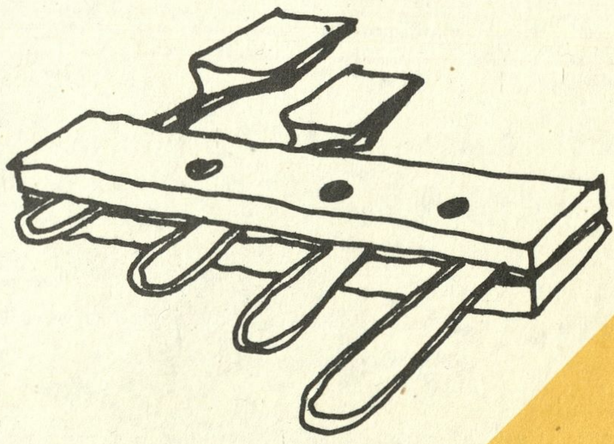
S palcem ene roke ploščico močno pritisnemo ob rob mize. S kazalcem ali sredincem druge roke brenkamo po prostem delu ploščice – po jezičku, ki moli čez rob.

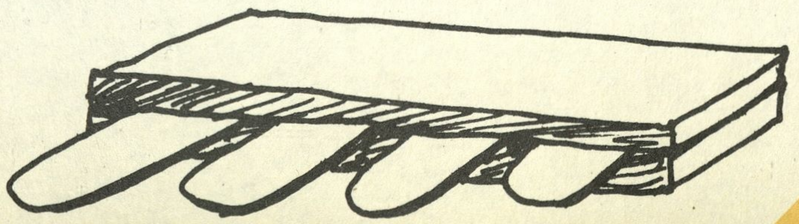
izdelujemo:

Več kovinskih jezičkov različnih dolžin z vijaki in tesnilno gumo pritrdimo na deščico.

Plastične ali kovinske jezičke lahko vdelamo med dve deščici.

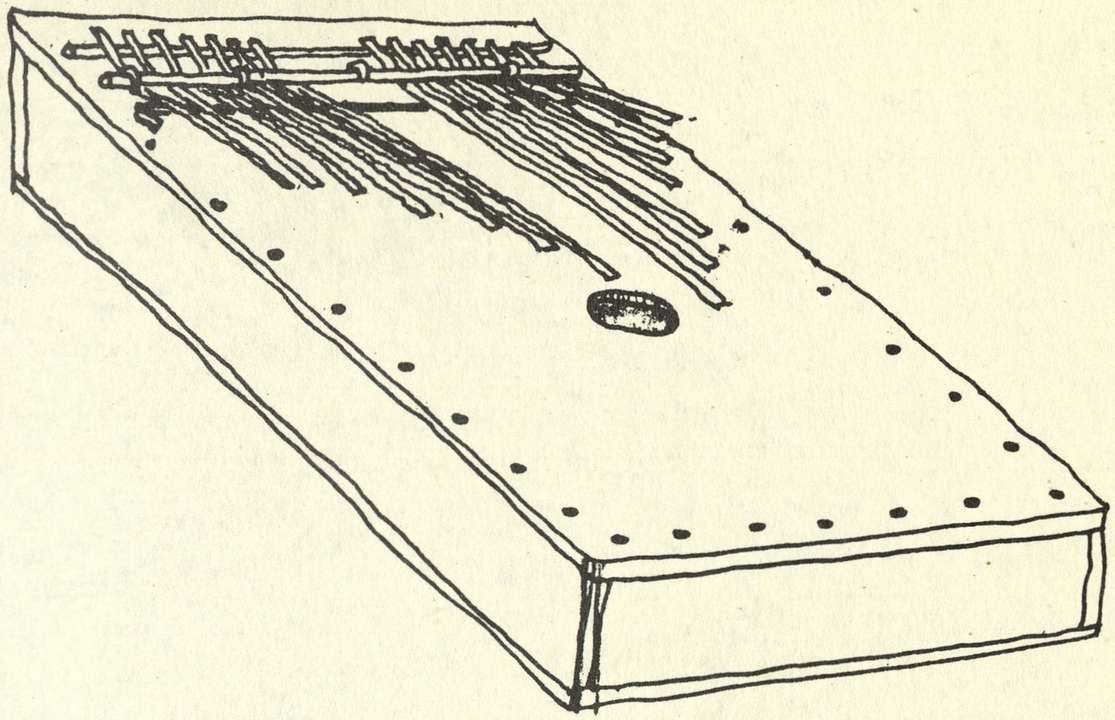

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana

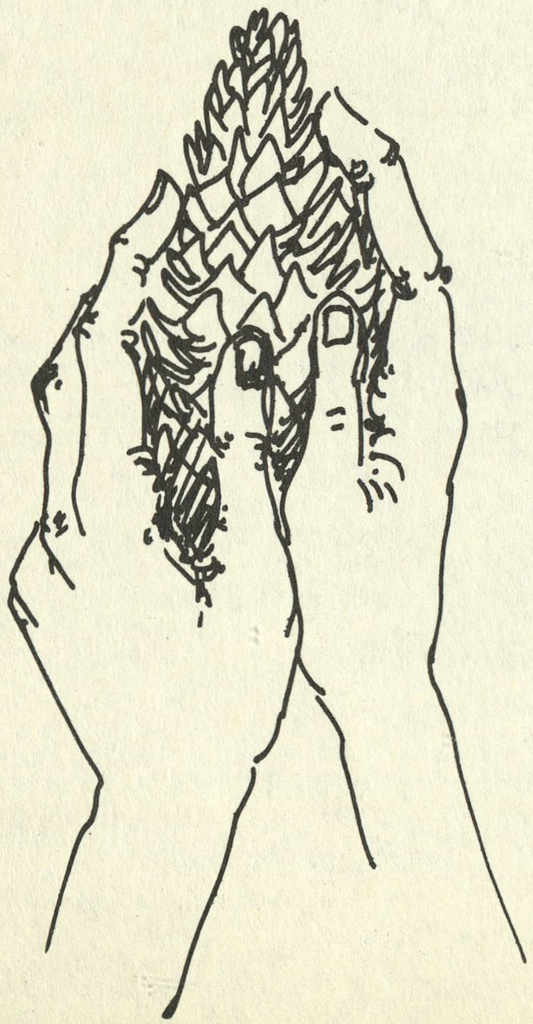
16. brenkalca z jezički

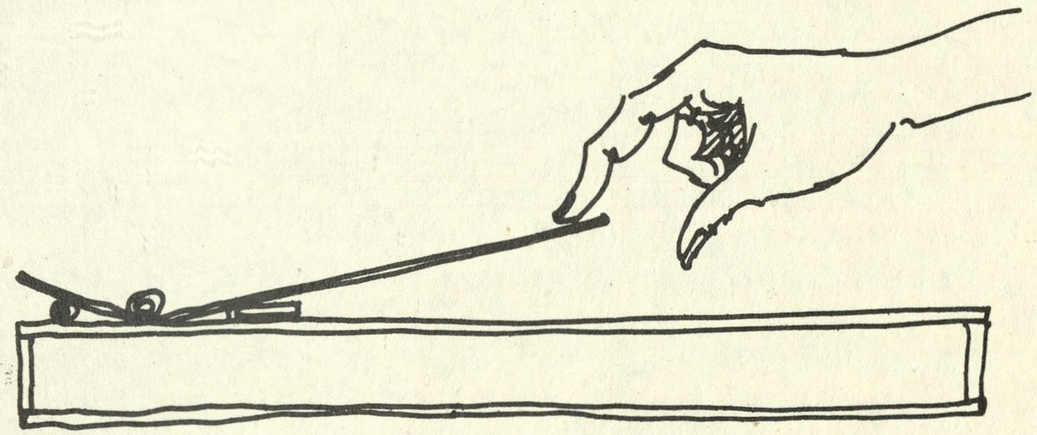
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

Zanzas je afriško jezično brenkalo z votlim lesenim trupom in različno dolgimi kovinskimi jezički. Pritrjeni so na dno s kovinsko palico, napeti pa čez eno ali dve sedli.

Dobro posušen razpet smrekov storž primemo z obema rokama.
S kazalcem leve in desne roke izmenično brenkamo na različno uglašene luske.

Urice tiktakajo, miške in dežne kaplje škrebljajo,
ježki tekajo . . .

VI. GOSLICE

1. goslice so godala.

Za igranje potrebujemo godalo in lok. Z lokom vlečemo po struni. S tem jo zanihamo, da zazveni. Med lokom in struno mora nastati trenje. Zato namažemo lok z lepljivo smolo – kolofonijo. Višina zvoka je odvisna od dolžine, napetosti in debeline strune.

goslice so:

- *gosli s trebuščkom,*
- *dvostrunske gosli (z dvema kobilicama),*
- *trostrunske gosli,*
- *gusle,*
- *dan bau,*
- *koruzne goslice.*

sorodniki:

Goslice imajo zelo imenitne sorodnike: violine, viole, violončela, kontrabase in gusle, pojoče žage . . .

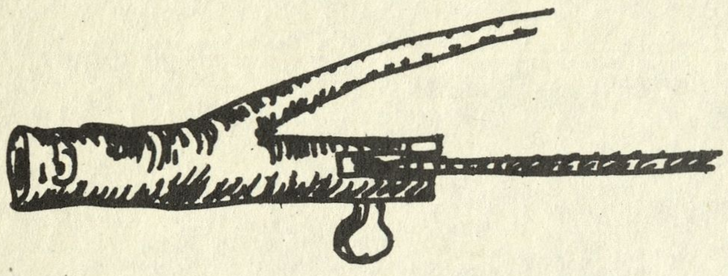
V glasbeni šoli prosi, naj ti dajo kolofonijo in rabljeno struno. Žimo lahko dobiš pri konju – oslički.

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Goriška knjižnica Franceta Bevka N.G. NOVA GORICA

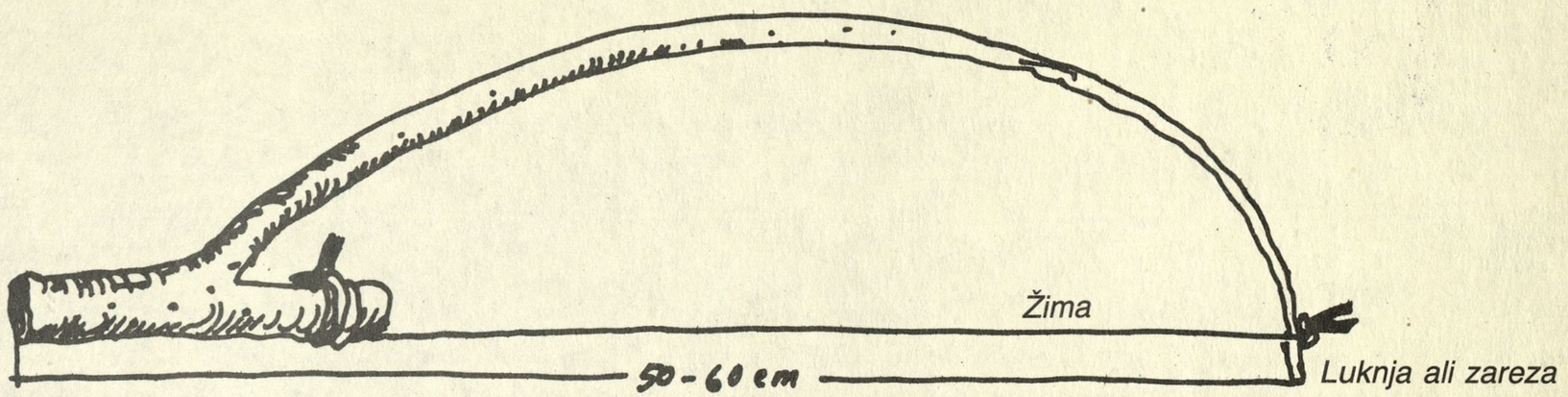
2. loki

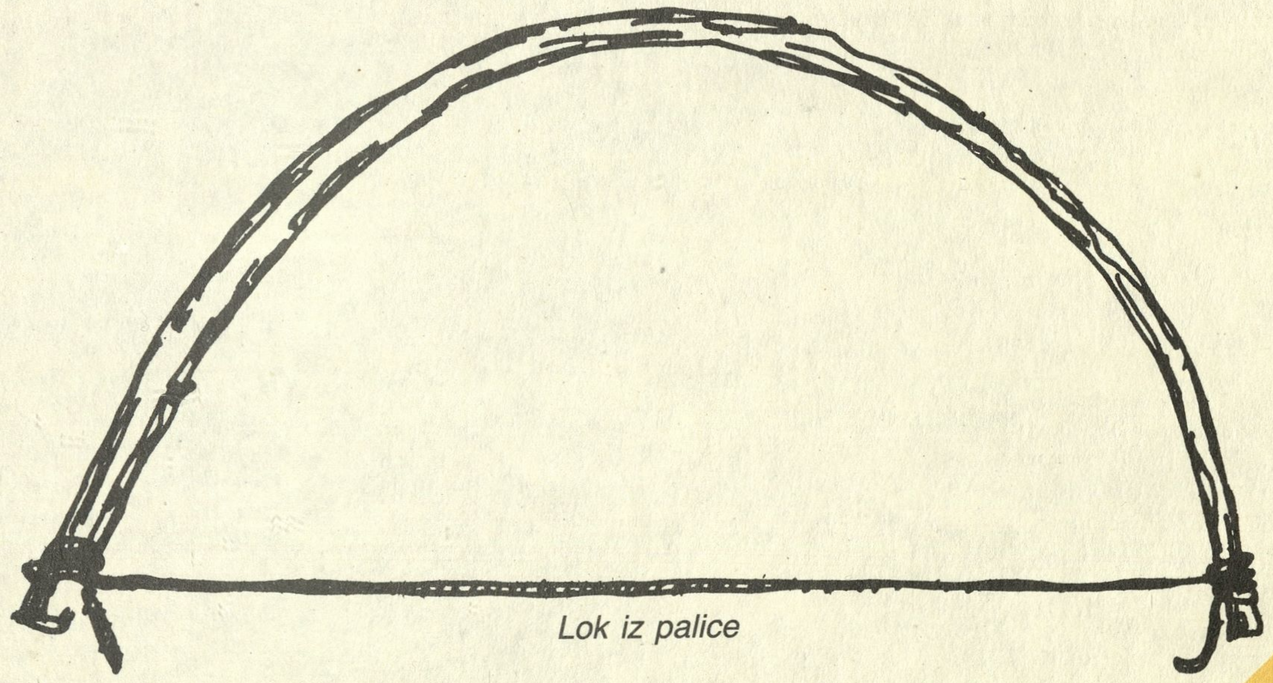
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

Lok je po obliki podoben strelnemu, le da tetivo nadomesti šop 40–60 cm dolge žime. Godalni lok lahko izdelamo iz češnjeve rogovile.

Žimo lahko napenjamo tudi s posebnim vijakom – napenjalcem.

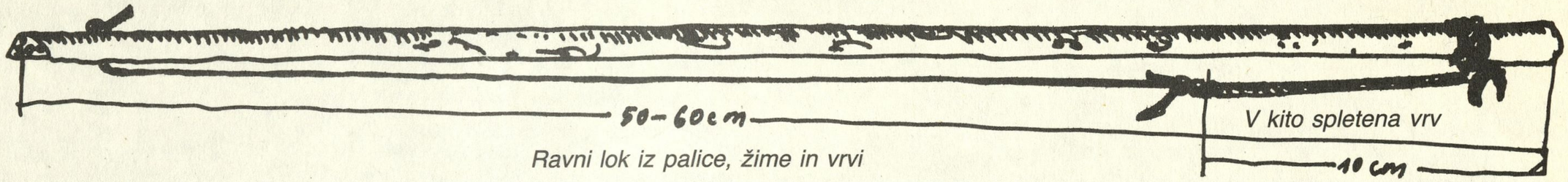
Lok iz palice

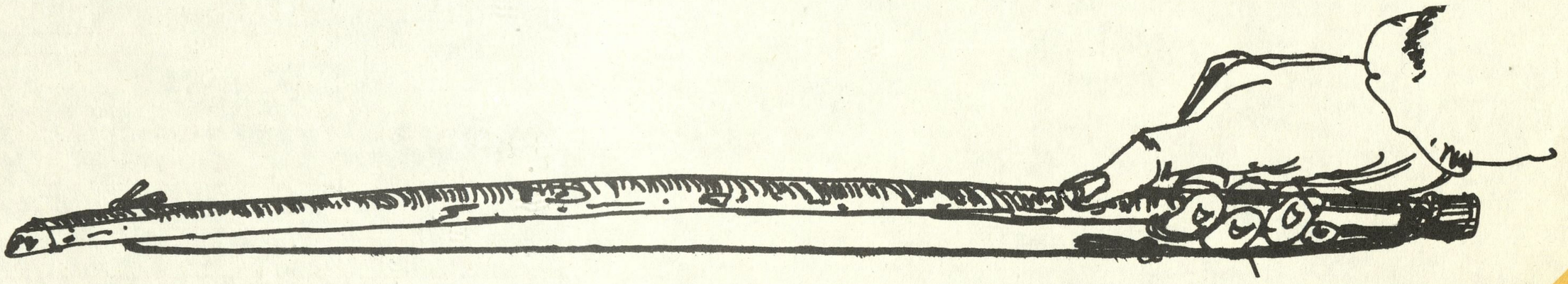
Lok iz obešalnika

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

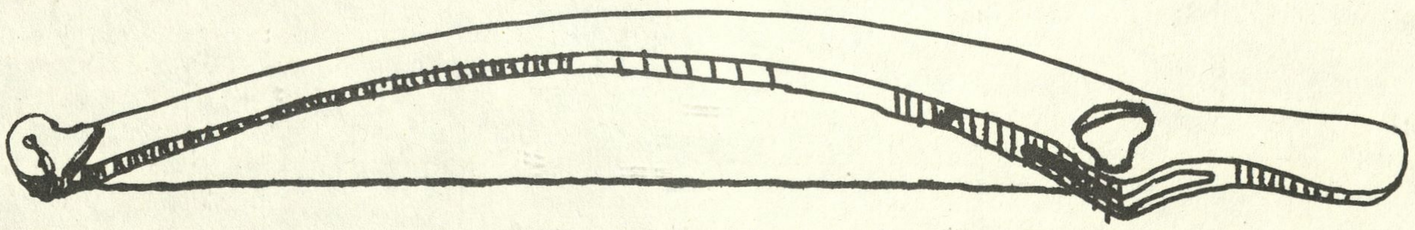
Razpolovljena palica

Ravni lok iz palice, žime in vrvi

Lok napnemo tkao, da vtaknemo prste med palico in vrv.

Industrijsko izdelan lok za gusle.

Univerzitetna knjižnica Maribor
Ljubljana
Knjižnica Franceta Bevka
NOVA GORICA

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

- *okoli 50 cm dolgo ploščato palico ali desko,*
- *okroglo plastično ali leseno škatlo (premer približno 1o cm) ali dvotrebušno bučo,*
- *60–70 cm dolgo struno (kovinsko, črevnato, plastično ali šop žime),*
- *dva vijaka.*

izdelujemo:

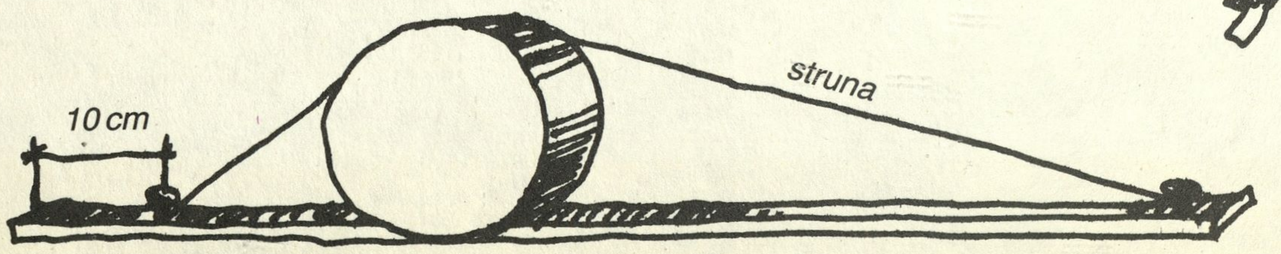
Med pritrjevanjem strune imamo škatlo na sredi palice. Nato instrument uglasimo: škatlo nekoliko premaknemo, da dobimo dva neenako dolga dela strune za dva različno visoka tona.

kako igramo:

Gosli držimo z levo roko in naslonimo na levo ramo. Z desno roko držimo lok in z njim vlečemo zdaj po enem zdaj po drugem delu strune. Tako ustvarjamo melodije na dveh tonih.

Za skladbo o šepavi stonogi.

5. gosli s trebuščkom

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

potrebujemo:

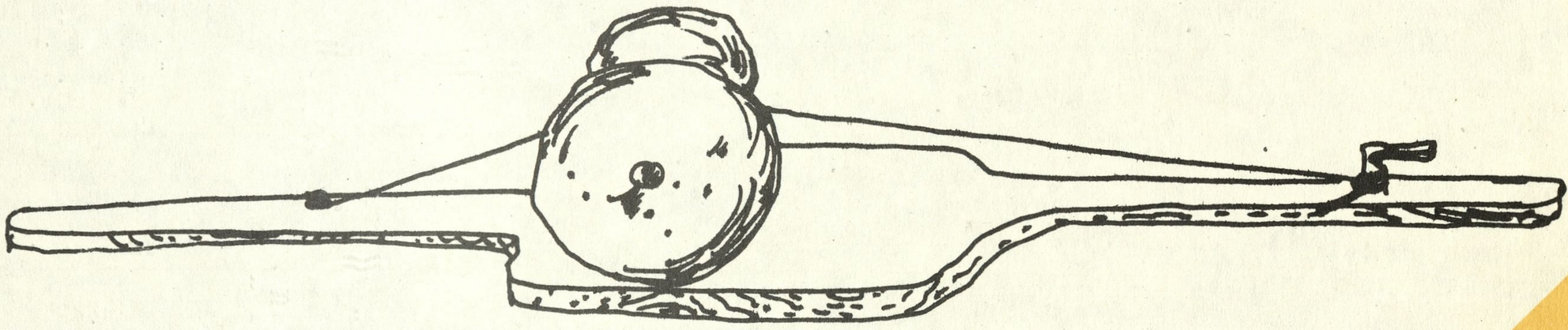
- *desko ali ploščato palico za trup,*
- *dvotrebušno bučo, plastenko . . . za trebušček,*
- *šop žime ali pravo struno,*
- *dva vijaka.*

kako igramo:

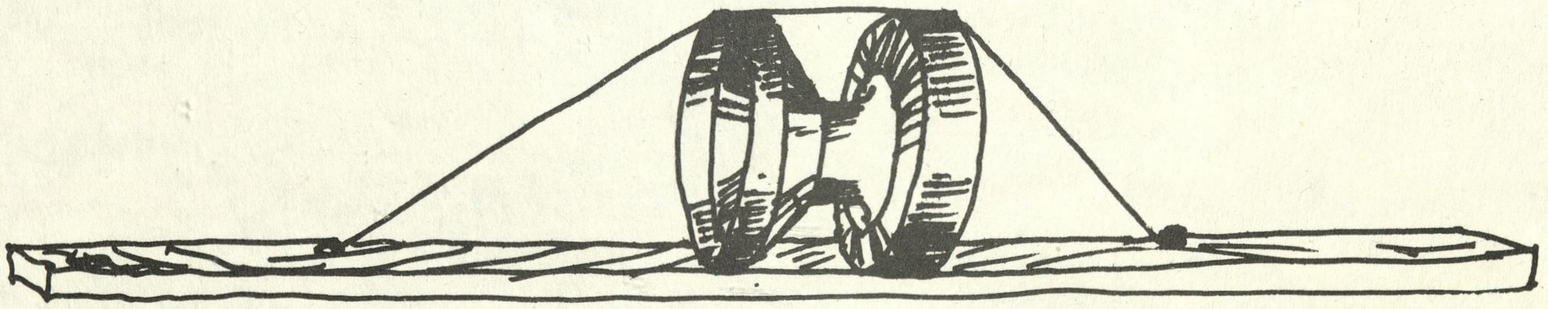
glej VI. 6.

Dvotrebušna buča

Plastični pokrov

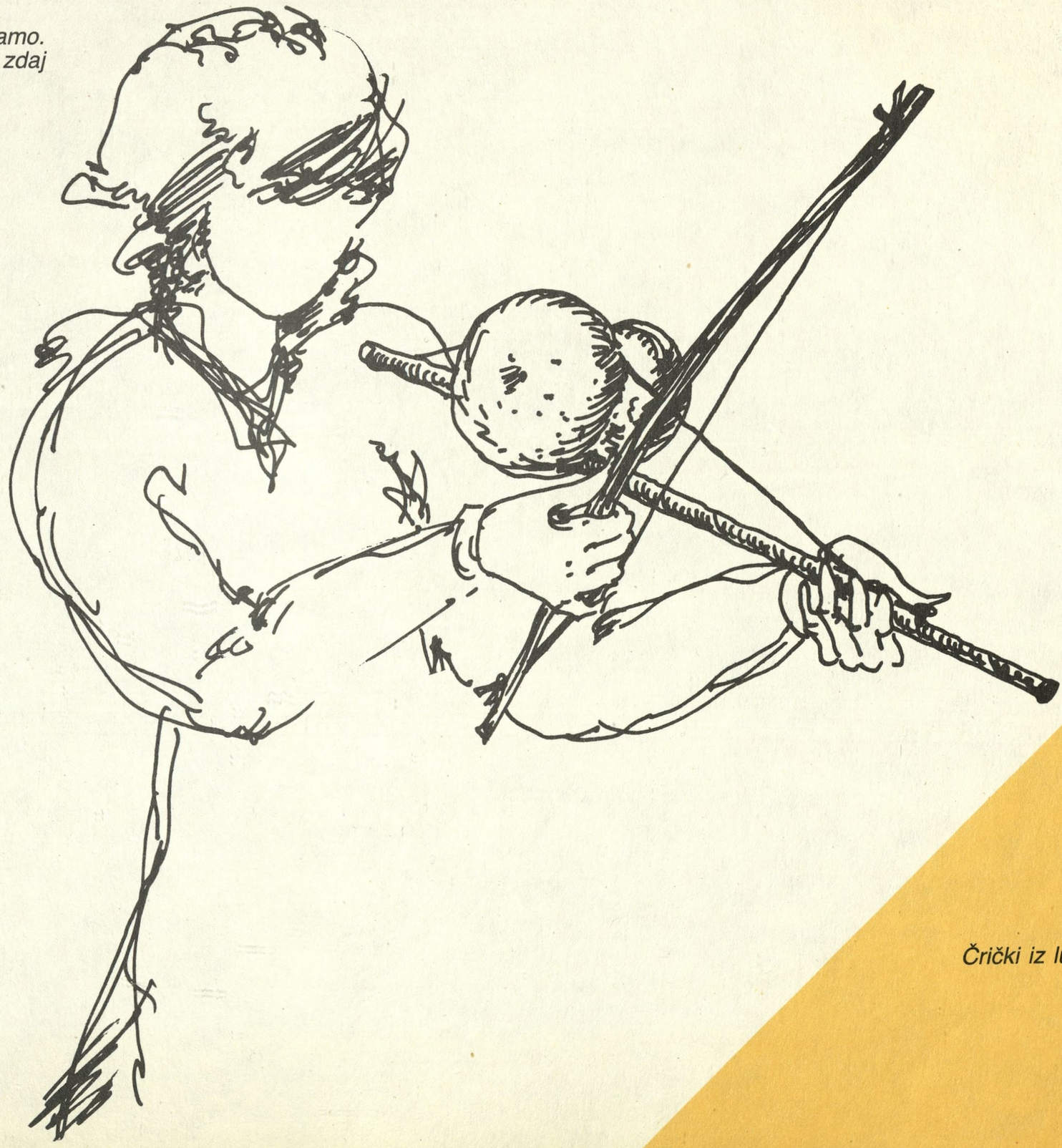
Muhe sitnice.

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani
Slovenska knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

kako igramo:

*Gosli držimo z levo roko in opremo ob levo ramo.
Z desno roko držimo lok in z njim vlečemo zdaj
po enem zdaj po drugem delu strune.
Tako ustvarjamo melodije na dveh tonih.*

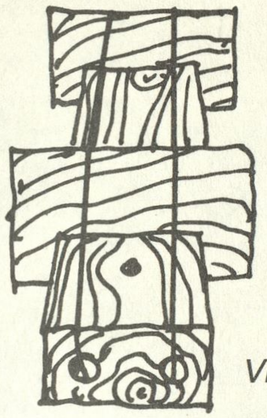
Črički iz lukenj!

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

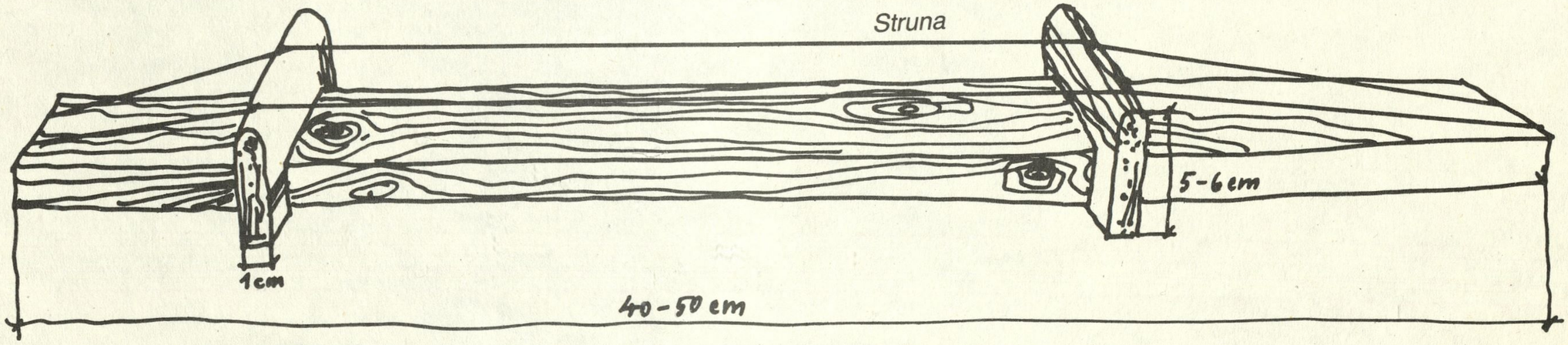
potrebujemo:

- *lesen ploh,*
- *dve leseni kobilici, ki se tesno prilegata plohu, pa sta vendar premični,*
- *4 vijake,*
- *dve struni, ki naj bosta različni: iz različnega materiala ali različno napeti ali različno debeli.*

Gosli uglasimo s premikanjem obeh kobilic tako, da vsako struno razdelimo na tri različno dolge dele: s tem dobimo šest (6) zvokov.

Vijak

Za pravljico o štirih potepuških mušicah in sitnih muhah.

Univerzitetna knjižnica Ljubljana
Goriško-Beneška knjižnica Franceta Bevka NOVA GORICA

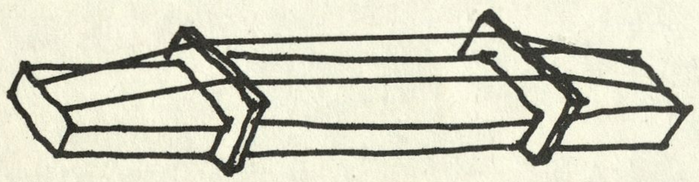
kako igramo:

Igramo tako, da glasbilo naslonimo na ramo. V taki legi z lokom lažje dosežemo posamezne dele ene in druge strune.

Za pravljico o šestih potepuških tonih.

Kje vlečemo z lokom, da dobimo šest zvokov?

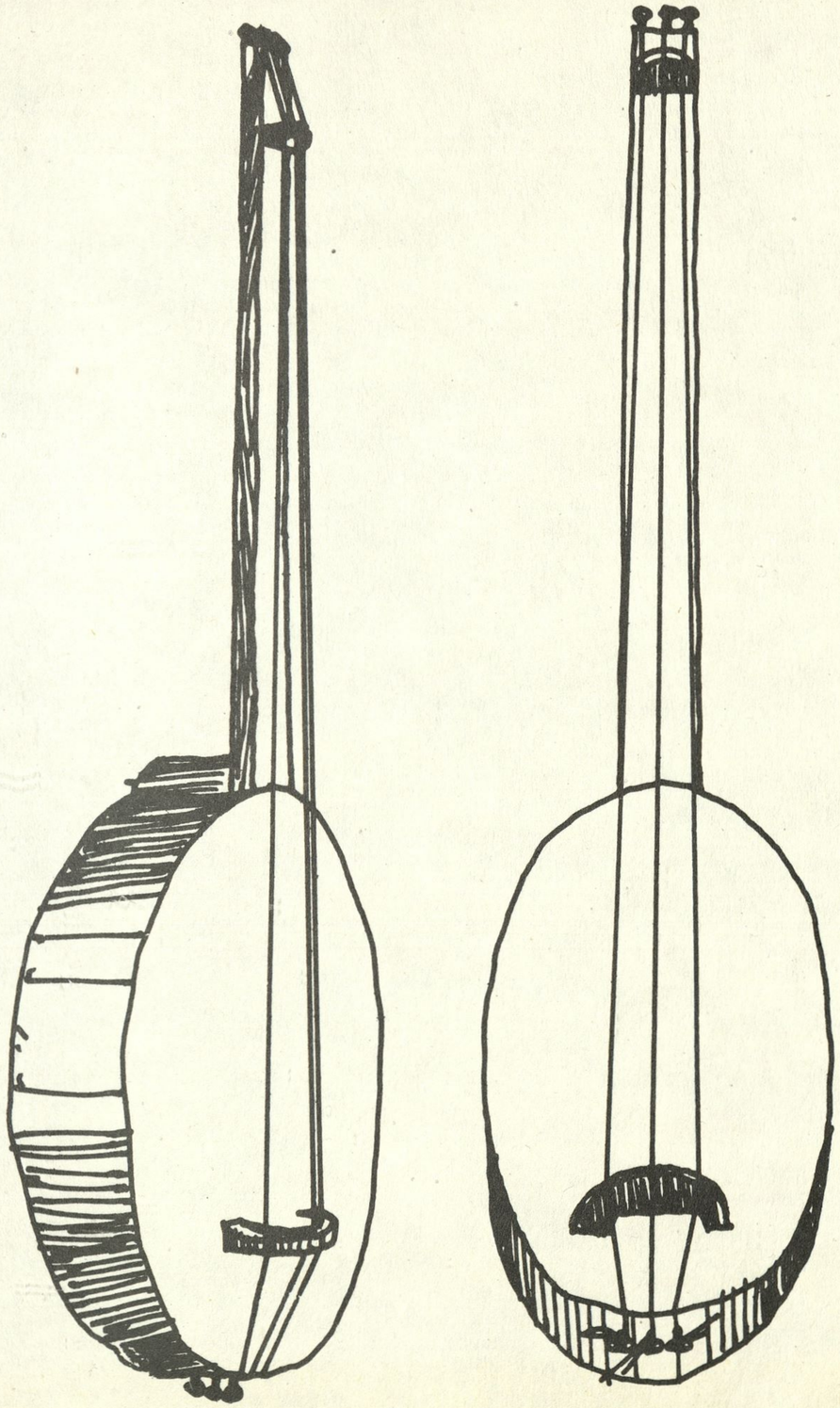

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

- *Za trup uporabimo ovalno, okroglo ali oglato leseno škatlo s pokrovom.*
- *Leseni vrat prilepimo na trup in ojačamo z opornikom.*
- *Strune so lahko iz enakega ali različnega materiala (jeklene, črevesne ali plastične). Napnemo jih tako, da so zvoki različni.*

Pozor! Sedlo in kobilica morata biti polkrožna. Le tako bomo lahko z lokom dosegli vse tri strune.

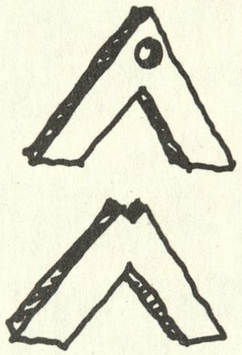
Jaz imam
pa goslice,
goslice
zveneče.

Knjižnica Frančiška Bevka
GORICA
Ljubljana

10. gusle

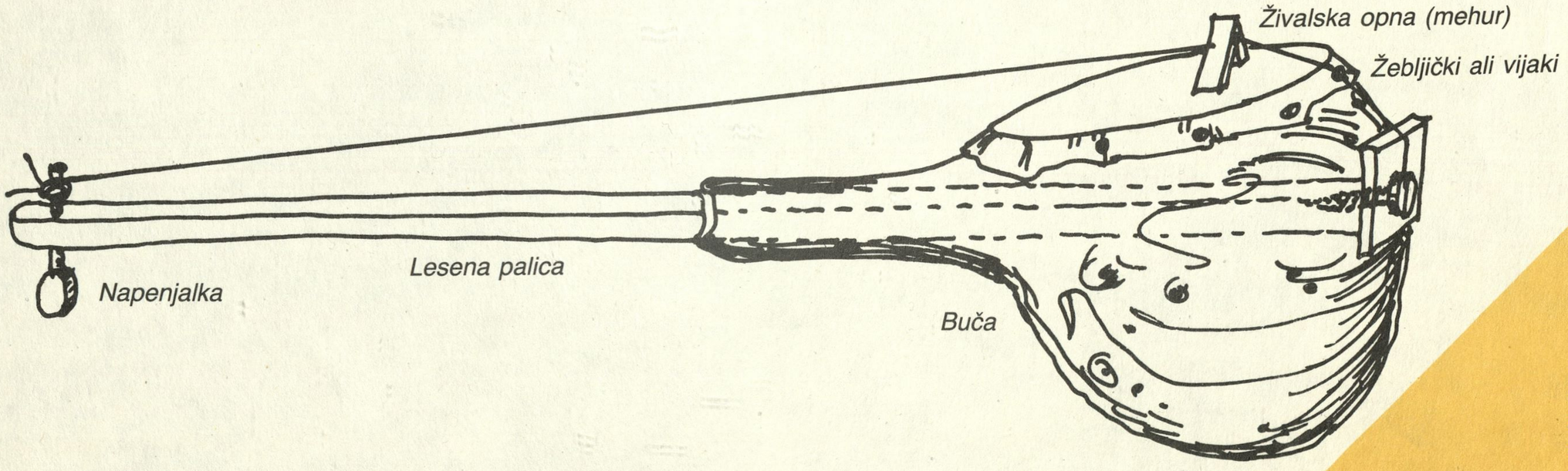
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

- *Gusle so enostrunsko godalo, ki imajo šop žime za struno. Namesto žime lahko napnemo jekleno, črevnato ali plastično struno.*
- *Čez izvotljeni trup je napeta opna.*
- *Kobilica je trikotne oblike. Postavljena je na opno.*
- *Vrat ima na vrhu luknjo za vrtljiv zatič – napenjalko. Struna je pritrjena na napenjalko in na spodnji del trupa. Napenjalka nadomešča sedlo.*
- *Gusle lahko izdelamo iz buče in lesene palice. Buči odrežemo del trebuha in odprtino prekrijemo z opno. Pritrdimo jo s tenkimi žeblji ali vijakci.*

kako igramo:

- *Z lokom vlečemo po struni,*
- *struno preprijemamo na ubiralki (glej slike VI–12),*
- *struno med igranjem napenjamo z napenjalcem (slika VI–13),*
- *struno krajšamo s pomično kobilico (slike VI–14).*

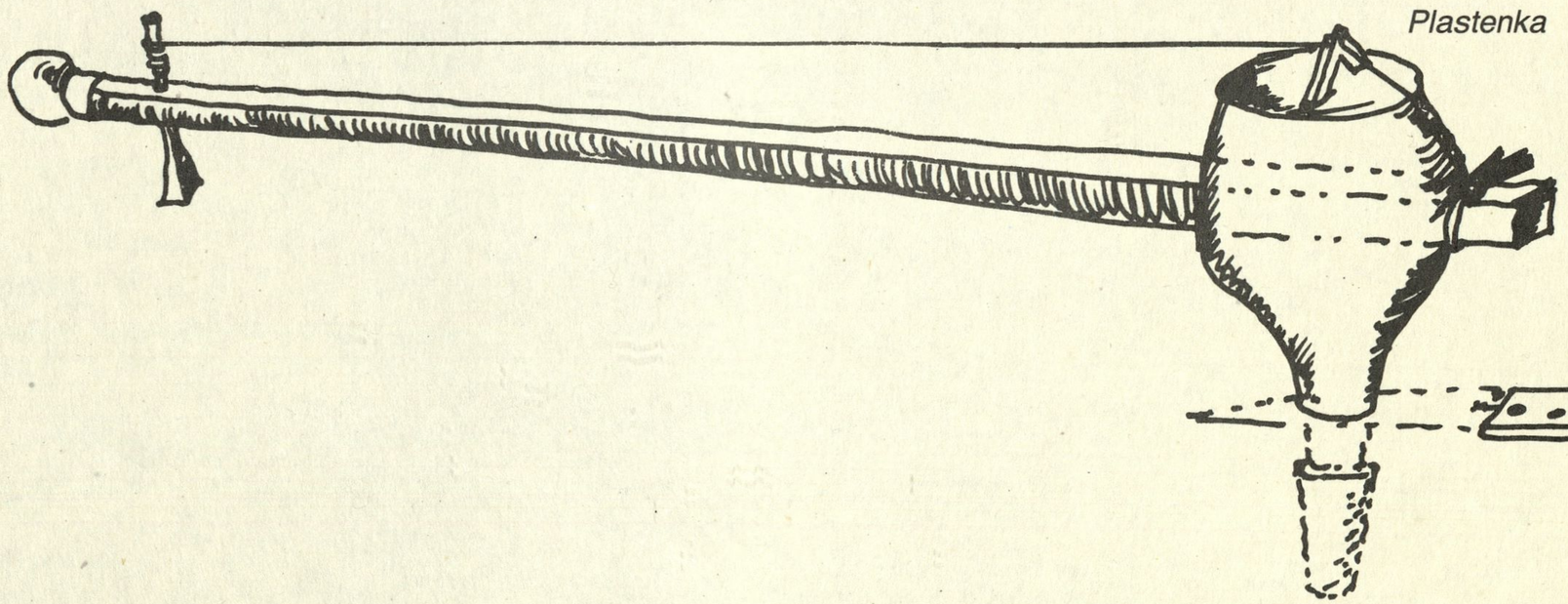
Vija, vaja,
vija, vaja,
stric deževnik
se sprehaja.

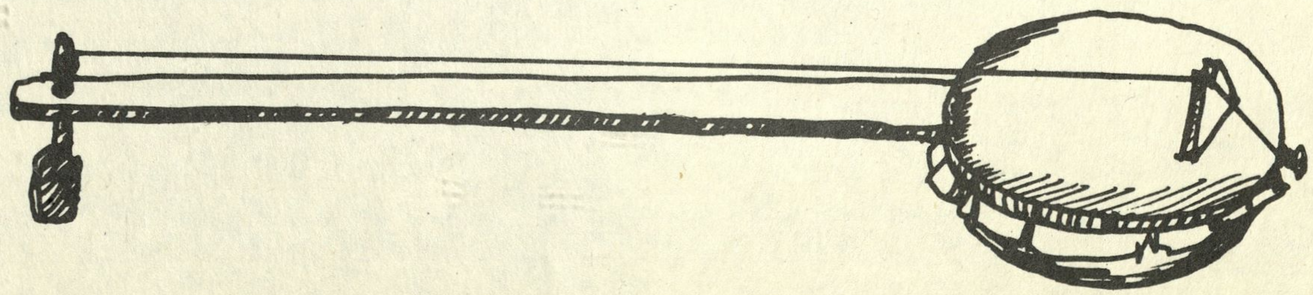
potrebujemo:

Gusle lahko izdelamo iz trebušaste trdne plastenke in lesenega oglatega vratu.
Izdelamo jih lahko iz velike, lesene ali plastične zajemalke in opne (živalski mehur, usnje, pergament ipd.).

kako igramo:

Glej slike VI–12, VI–13, VI–14,

Vija vaja,
vaja, vija,
sem in tja
se spretno zvija.

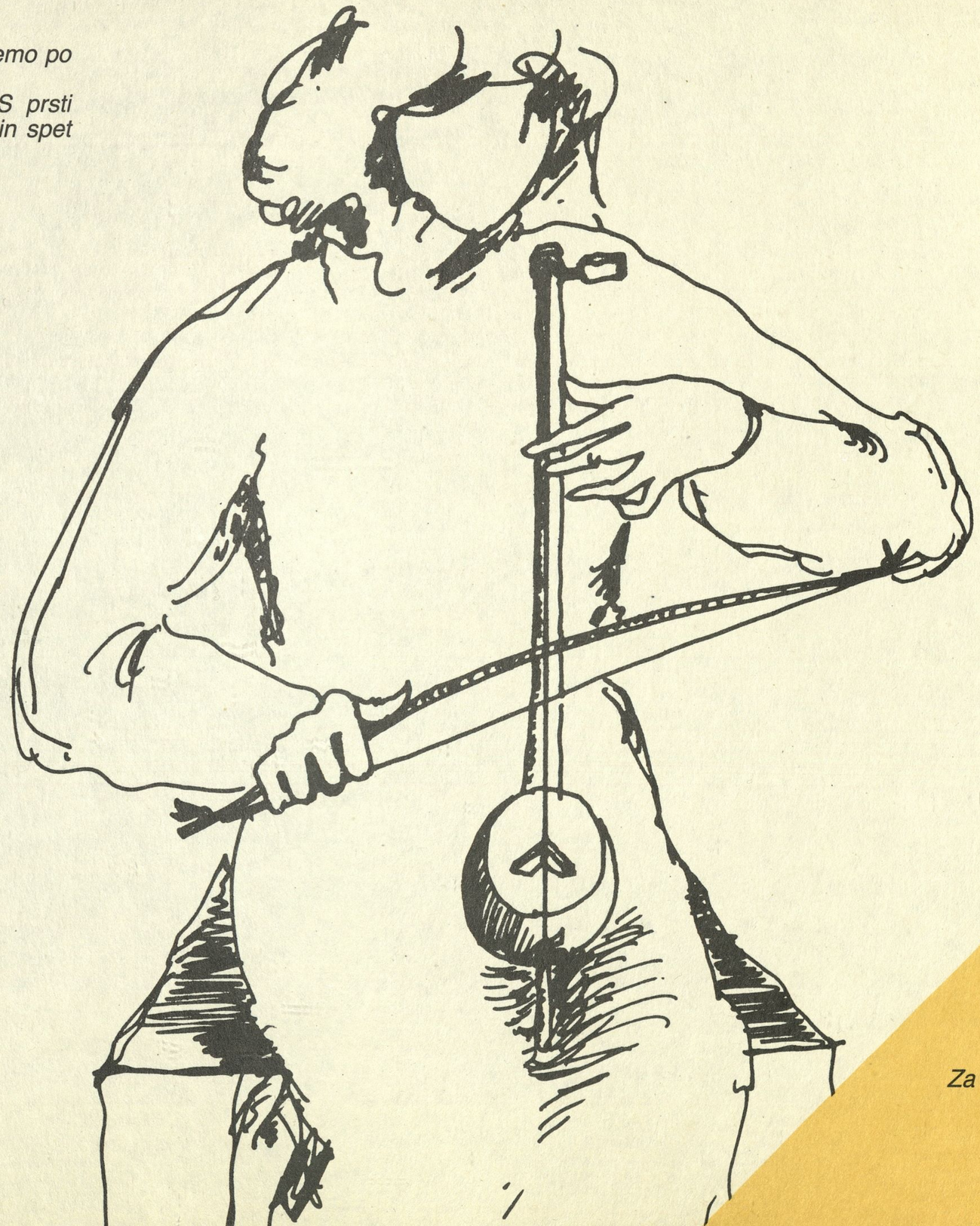
Ljubljana

12. gusle (struno preprijemamo na ubiralki)

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

kako igramo:

Gusle naslonimo na koleno. Z lokom vlečemo po struni.
Med igranjem imamo vrat za ubiralko. S prsti struno preprijemamo in jo tako krajšamo in spet daljšamo. Nastajajo različno visoki toni.

Za prijazne in godrnjave dedke.

13. gusle (struno napenjamo z napenjalko)

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

kako igramo:

Na gusle igramo tako, da jih naslonimo na koleno, ali na ramo.
Med igranjem z napenjalko napenjamo in popuščamo struno. Tako nastajajo različno visoki toni.

Za pesem o brenčavih čmrljih.

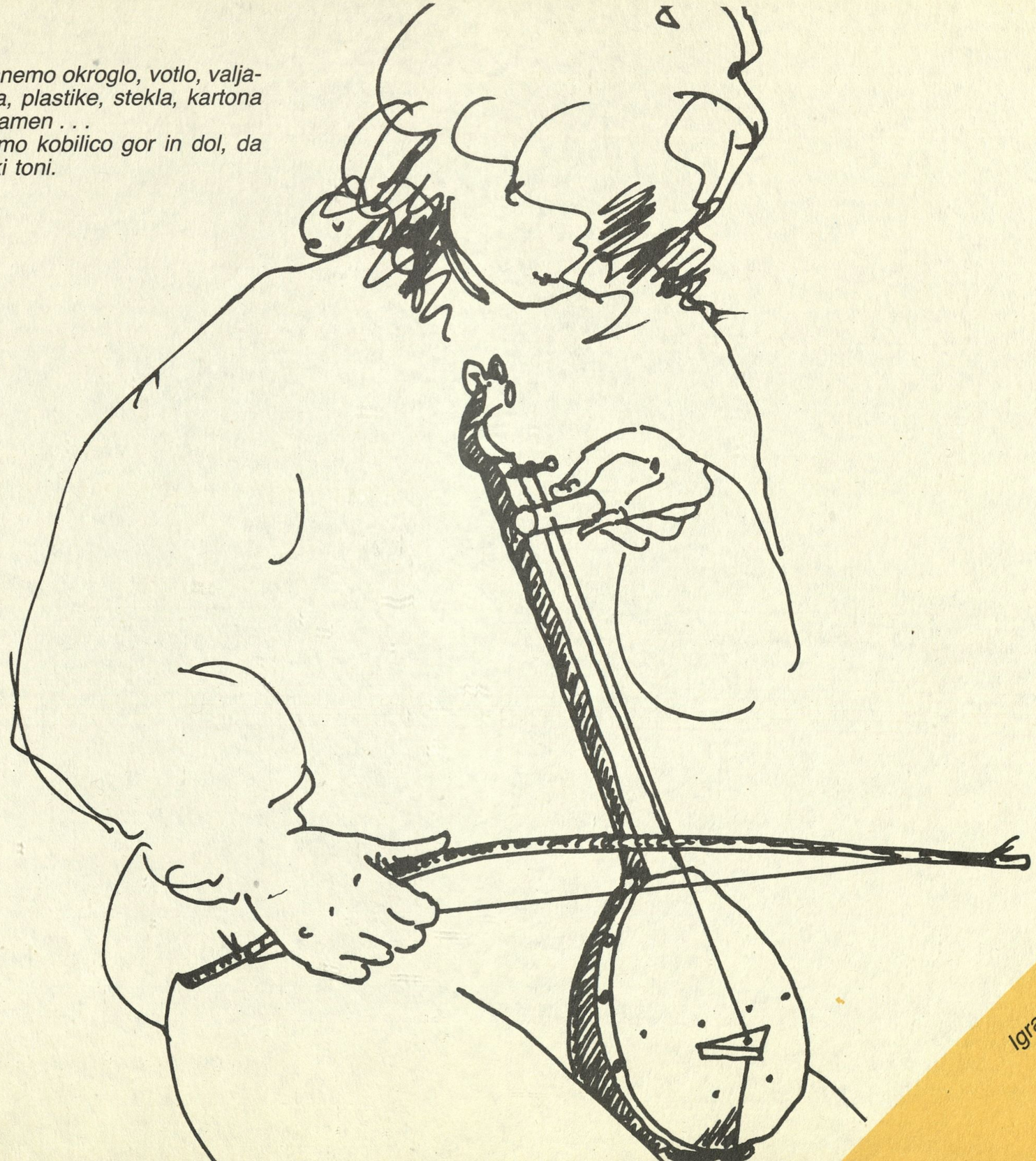
Glasbena šola Franceta Bevka
NOVA GORICA
Ljubljana

14. gusle s pomično kobilico (struno krajšamo s pomično kobilico)

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

kako igramo:

Med struno in vrat potisnemo okroglo, votlo, valjasto kobilico iz bambusa, plastike, stekla, kartona ali kovine ali ploščati kamen . . .
Med igranjem premikamo kobilico gor in dol, da nastajajo različno visoki toni.

Igraš lahko melodije znanih pesmi.

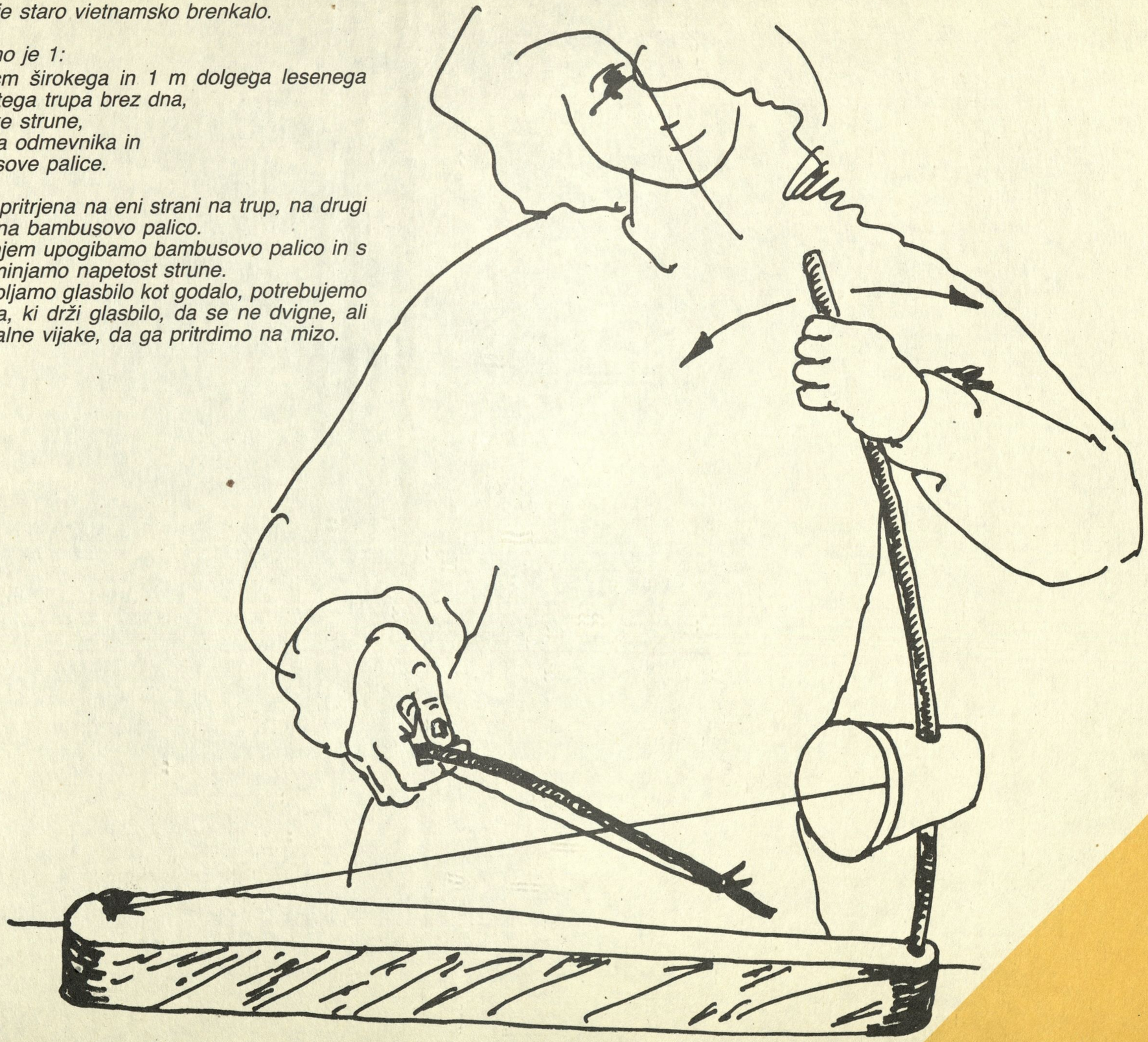
15. dan bau

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

Dan bau je staro vietnamsko brenkalo.

Sestavljeno je 1:
- *iz 12 cm širokega in 1 m dolgega lesenega škatlastega trupa brez dna,*
- *kovinske strune,*
- *lijastega odmevnika in*
- *bambusove palice.*

Struna je pritrjena na eni strani na trup, na drugi strani pa na bambusovo palico.
Med igranjem upogibamo bambusovo palico in s tem spreminjamo napetost strune.
Če uporabljamo glasbilo kot godalo, potrebujemo pomočnika, ki drži glasbilo, da se ne dvigne, ali pa prijemalne vijake, da ga pritrdimo na mizo.

»Dudl' dadl'
da da du ...«

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Knjižnica Franceta Bevka
Nova Gorica

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

potrebujemo:

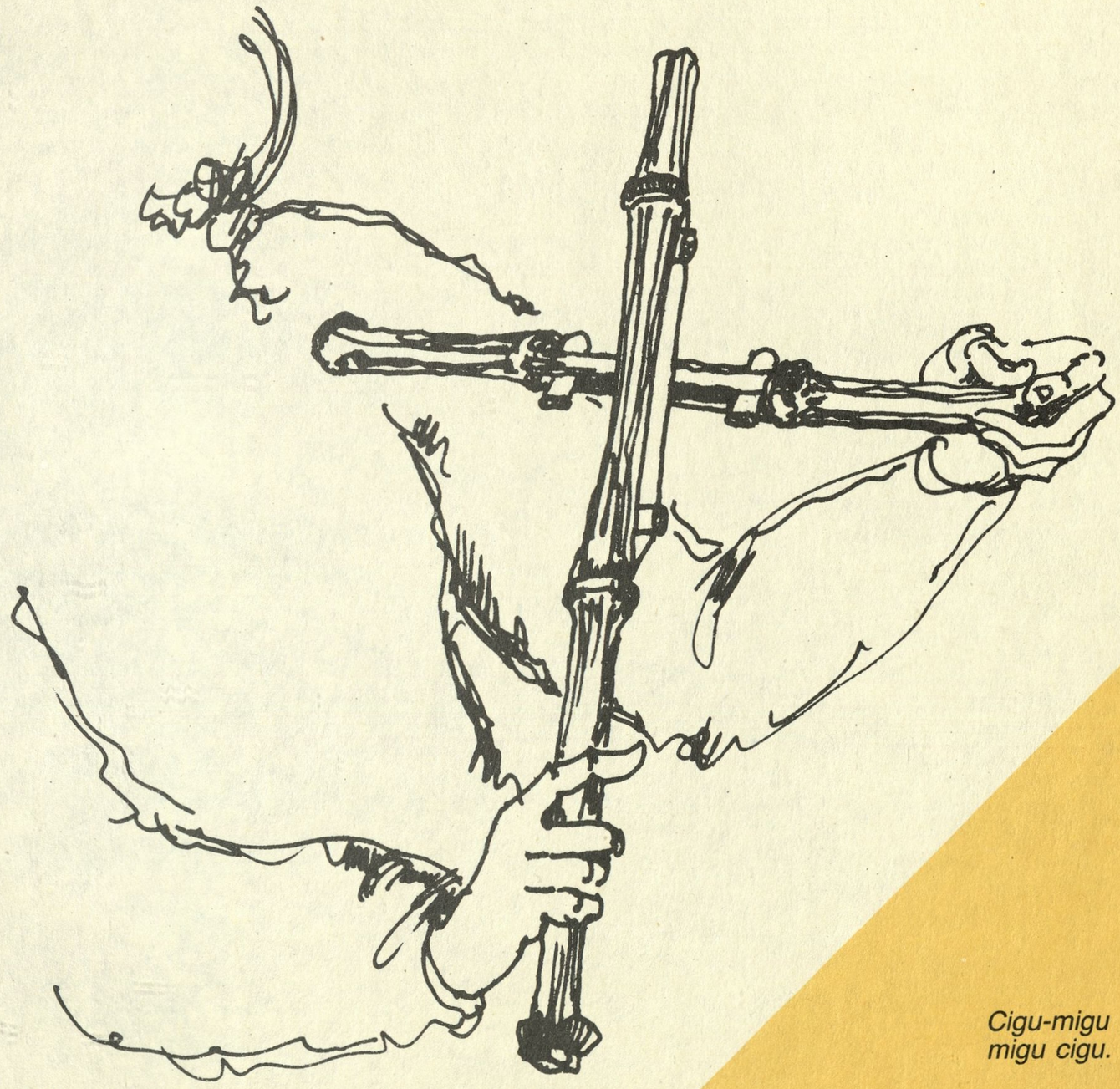
- *Godalo in lok sta enaka. Oba izdelamo iz koruznega stebla.*

izdelujemo:

- *Steblo odrežemo v dolžini štirih kolenc. V srednjem delu zarežemo po dolgem dve zarezi v razdalji 3–5 mm. Narezani del (struno) dvignemo in podložimo z dvema razpolovljenima koruznima paličicama (sedloma).*
  Del stebelca pod struno lahko izdolbemo.

kako igramo:

- *Pred igranjem in med igranjem struno na godalu in struno na loku močimo z vodo.*

Cigu-migu
migu cigu.

So glasbila, v katera pihamo, pojemo, jih vrtimo v zraku . . . ali kako drugače zanihamo zrak, ki je v njih, da nastane zvok.

pih-puh-pah pihalke so:

- *trobente,*
- *trstenke – pihalke,*
- *trstenke – piščalke,*
- *piščalke,*
- *stekleničke – piščalke,*
- *piščalke na poteg,*
- *didldajčki,*
- *žvrglje in žuboriži,*
- *piskalke na papir,*
- *vrtivke.*

Če znaš igrati že na vse pihalke, zaprosi mamo za blok flavto.

sorodniki pih-puh-pah pihalk so:

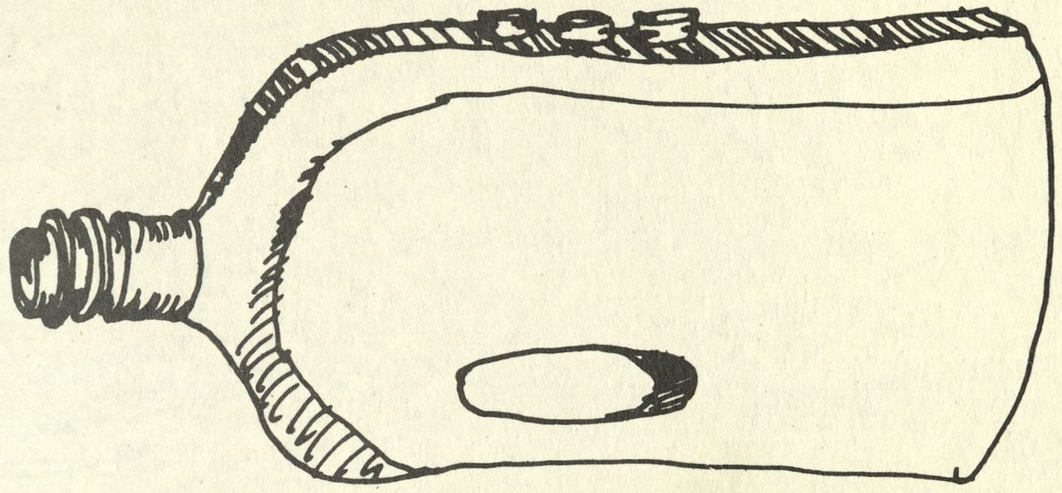
- *pastirske piščali,*
- *blok-flavta,*
- *flavta,*
- *oboa,*
- *klarinet,*
- *fagot,*
- *rog,*
- *trobenta,*
- *pozavna,*
- *orgle,*
- *harmonika,*
- *orglice . . .*
  ali, ali . . .

Knjižnica Frančeta Bevka
NOVA GORICA

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

2. trobente

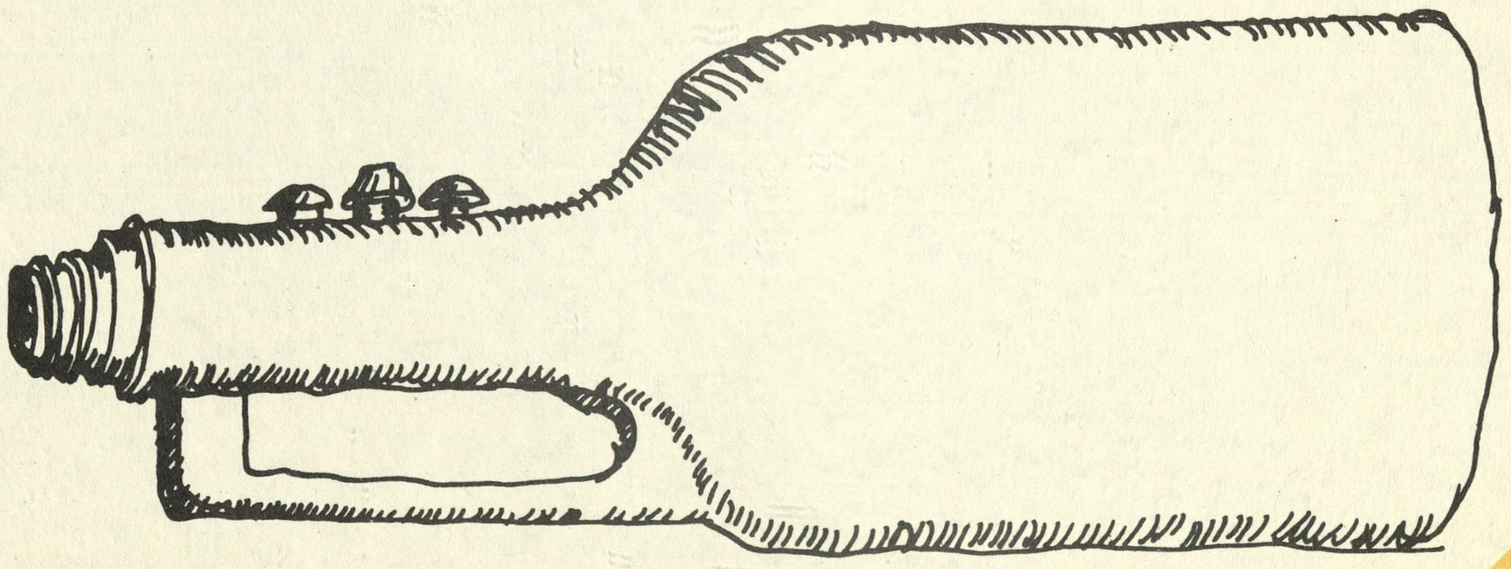
Veliki plastenki z ročajem ali brez odrežemo dno. Na zgornji del ali na vrat prilepimo ali kako drugače pritrdimo nekaj gumbkov ali pokrovčkov ali zamaškov . . .
V trobento pojemo
tu tu
tu tu ru tu
to to ro to
in tako naprej . . .

lahko igramo tudi tako:

Z roko – s prsti – podaljšamo ustnik, da se usta ne dotikajo trobente, ampak roke.

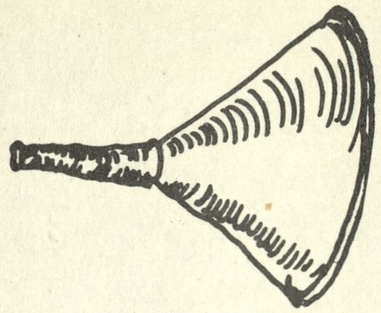
Glasbilo lahko imenujemo trobenta-plastenka.

Za lovce, vojake, volkove . . . pihalno godbo, duhove, podvodnega moža, za čarovnike . . .

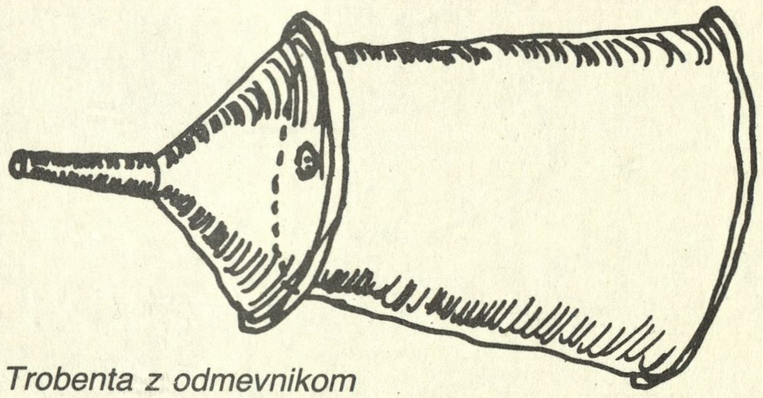
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

V plastičen ali kovinski lijak trobimo – pojemo: tu tu ru tu.

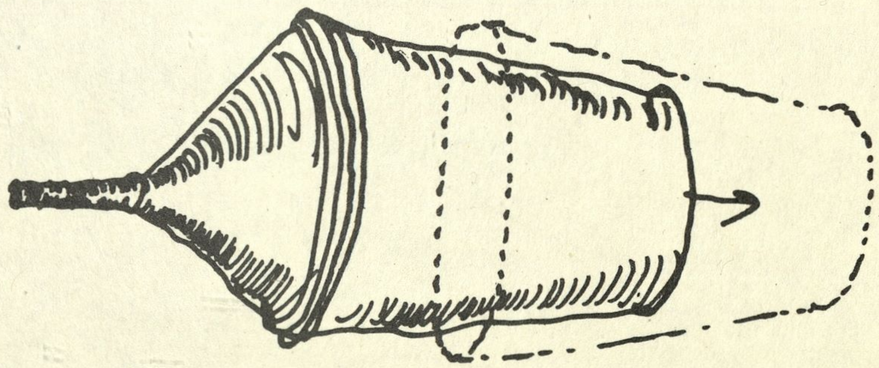
Trobento lahko podaljšamo s plastičnim lončkom.
Za odmevnik.
Dno lončka na sredini preluknjamo.

Z eno roko držimo lijak, z drugo pa lonček – odmevnik.

Trobenta z odmevnikom

Na dnu preluknjani plastični lonček obrnemo z odprtino proti odprtini lijaka.
Med igranjem lonček odmikamo in primikamo.

Trobenta z dušilcem

Godba na pihala, koračnice . . .

Univerza v Ljubljani
Glasbena šola Frana Gerbiča Nova Gorica

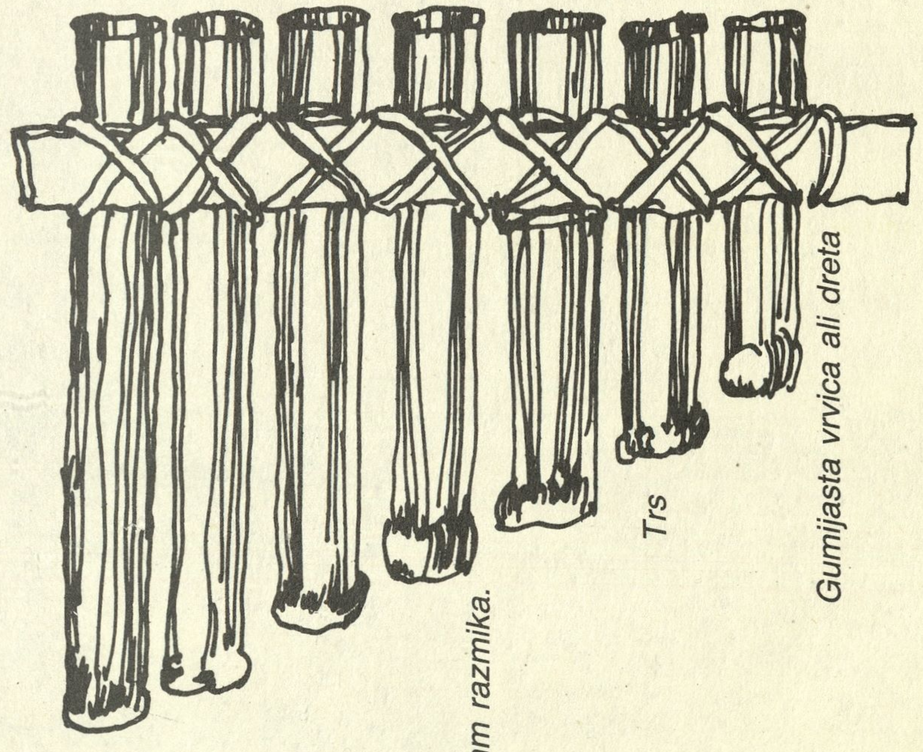
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

4. trstenke

Trstenke so sestavljene iz več različno dolgih, med seboj spetih cevčic.
Trstenke uporabljamo kot pihalke (vanje pihamo iz višine) in kot piščalke (cevke so spodaj zamašene; vsako cevko prislonimo na spodnjo ustnico in pihnemo v rob cevke).
Pri pihalkah se sliši ojačan pih, pri piščalkah se oglasi ton določene višine.

Cevčice spnemo na več načinov:
- *z vrvico pritrdimo na prečno deščico,*
- *z gumico pritrdimo na prečno deščico,*
- *zvežemo z vrvico na dveh mestih,*
- *cevčice vtaknemo v luknjice na deščici – držalu,*
- *cevčice prilepimo na držalo iz lepenke,*
- *cevčice zlepimo drugo k drugi.*

Z vrvico na deščico vežemo predvsem trdne cevke (trs, bambus, kanela . . .).

Veter, šumenje listja, potok . . .

5. trstenke – pihalke

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

- *močvirni trs, bambus, kanelo, reinutrio japonico,*
- *cevke iz lepenke (motki od pletiva), cevke iz papirja,*
- *rebrasto plastično cev,*
- *držala od flomastrov in drugih pisal,*
- *gumijasto cev,*
- *cevke iz slamic,*
- *kovinske cevke,*
- *gumice,*
- *deščico ali lepenko.*

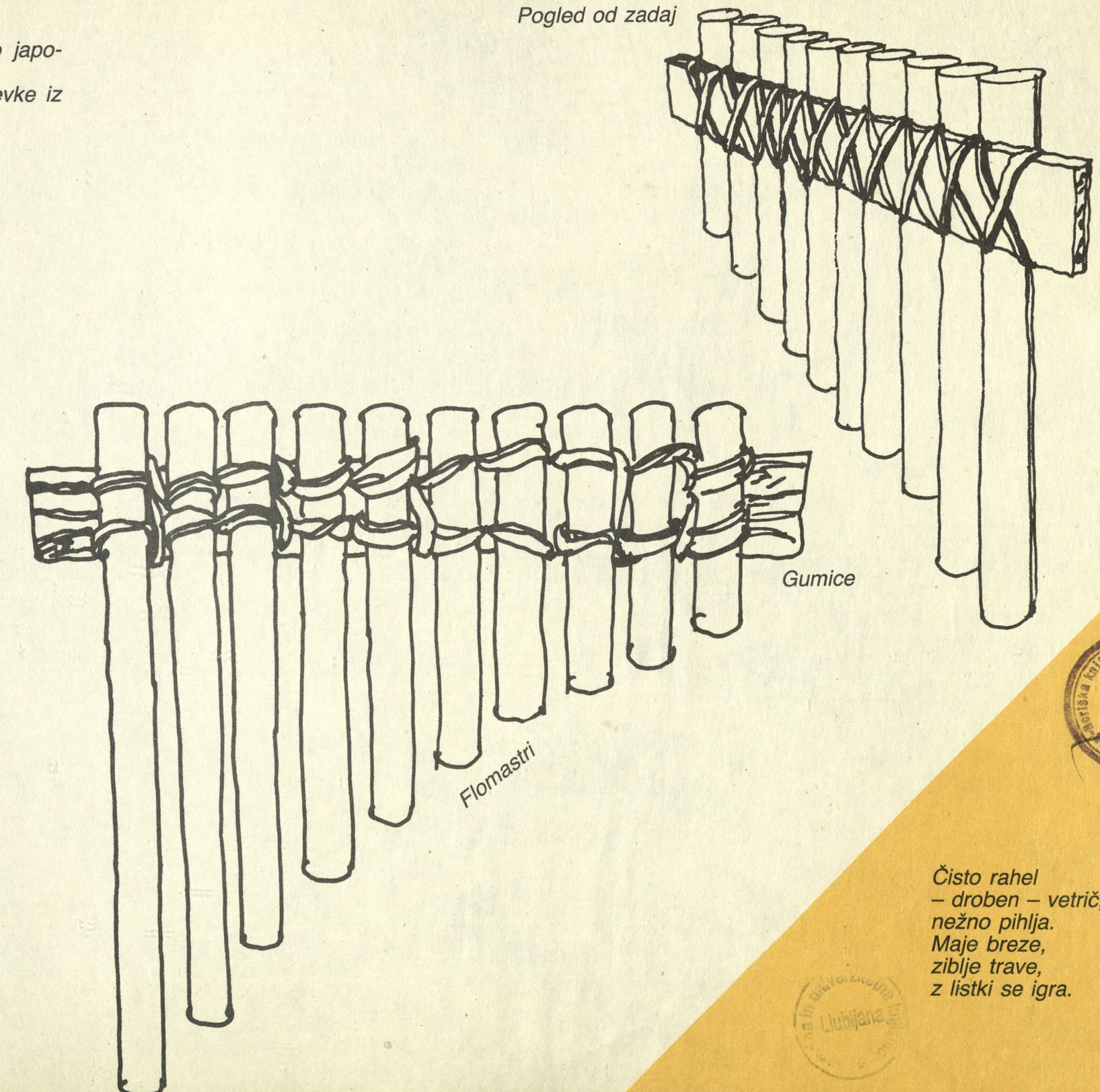
izdelujemo:

- *Z gumicami pritrdimo cevčico na držalo.*

kako igramo:

Glej VII–6.

Pogled od zadaj

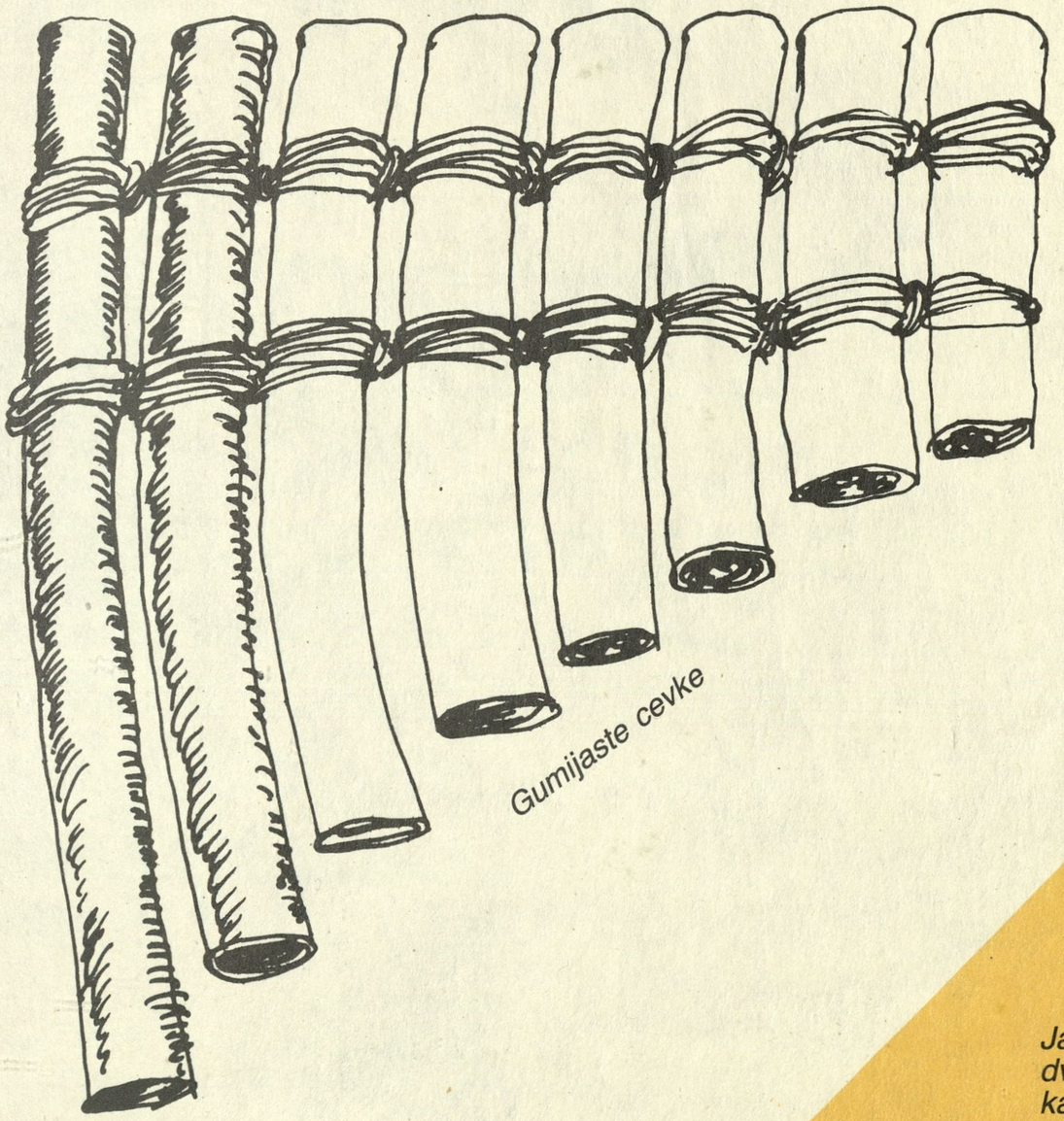

Čisto rahel
– droben – vetrič,
nežno pihlja.
Maje breze,
ziblje trave,
z listki se igra.

Glasbena knjižnica Frančeta Bevka
Nova Gorica
Ljubljana

kako igramo:

- *Trstenke primemo z obema rokama: na levi so daljše cevčice – tiste, ki dajejo nižje zvoke.*
- *Na cevčice pihamo iz višine 2–3 cm.*
- *Pihamo lahko z neprekinjenim dihom od najdaljše do najkrajše cevčice in obrnjeno. Ali pa z vmesnimi presledki in v različnih ritmih.*

Vrvica ali gumica, elastični trak . . .

Gumijaste cevke

Jaz sem veter,
dvigam prah,
kaj vas ni,
otroci, strah?

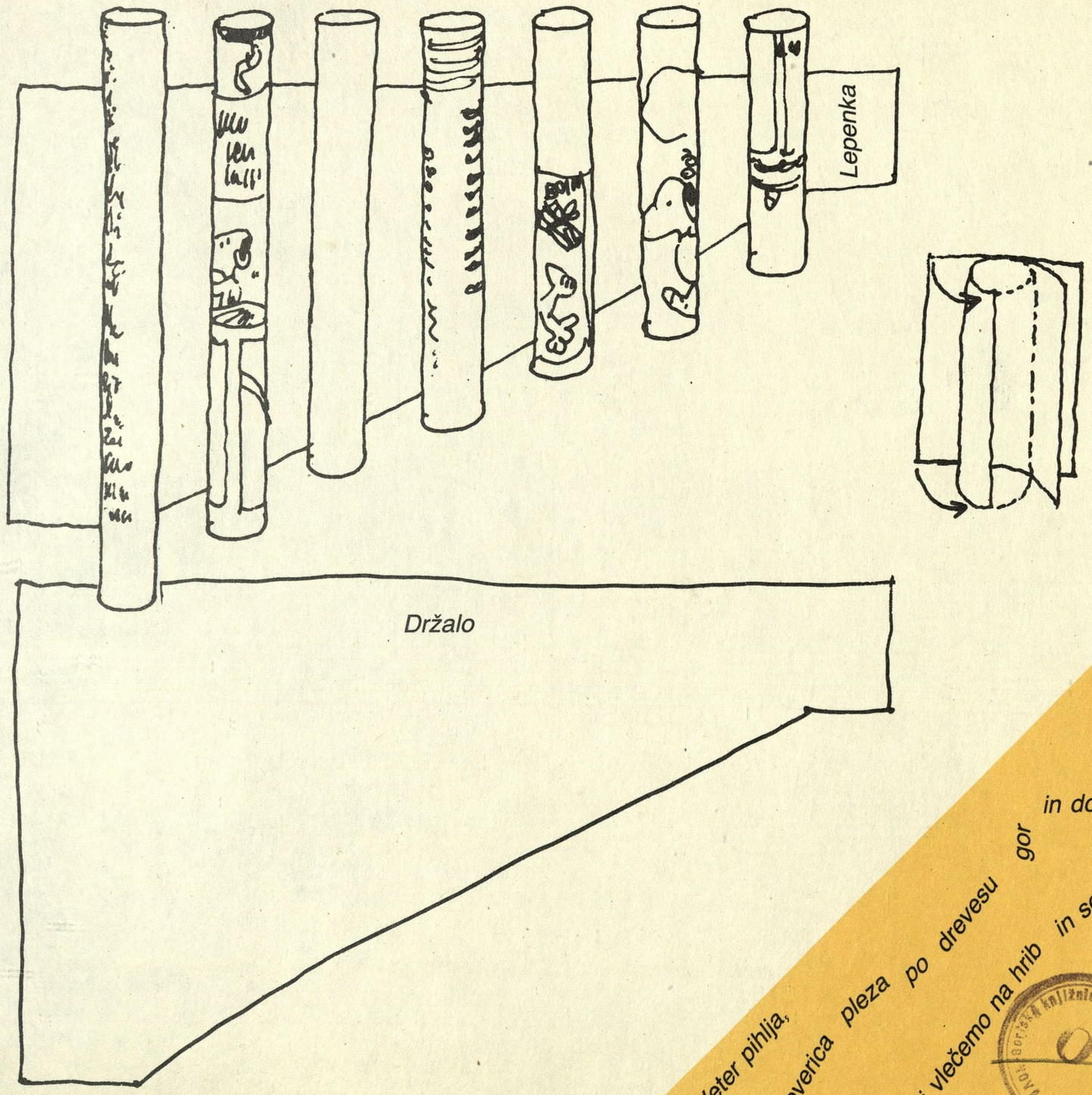
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

izdelujemo:

- *Iz malo tršega papirja – lahko tudi iz revialnega revijalnega – izrežemo pravokotnike različnih dolžin. Zvijemo jih v valje in zlepimo.*
- *Iz lepenke ali kartona izrežemo držalo ustrezne oblike.*
- *Z razmakom 5–8 mm prilepimo na držalo cevčice. Največjo prilepimo na levi strani držala.*

kako igramo:

Glej VII–6

Veter pihlja,
veverica pleza po drevesu gor in dol . . .
Sani vlečemo na hrib in se spustimo navzdol . . .

Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Goriška knjižnica Franceta Bevka NOVA GORICA

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT državna založba slovenije

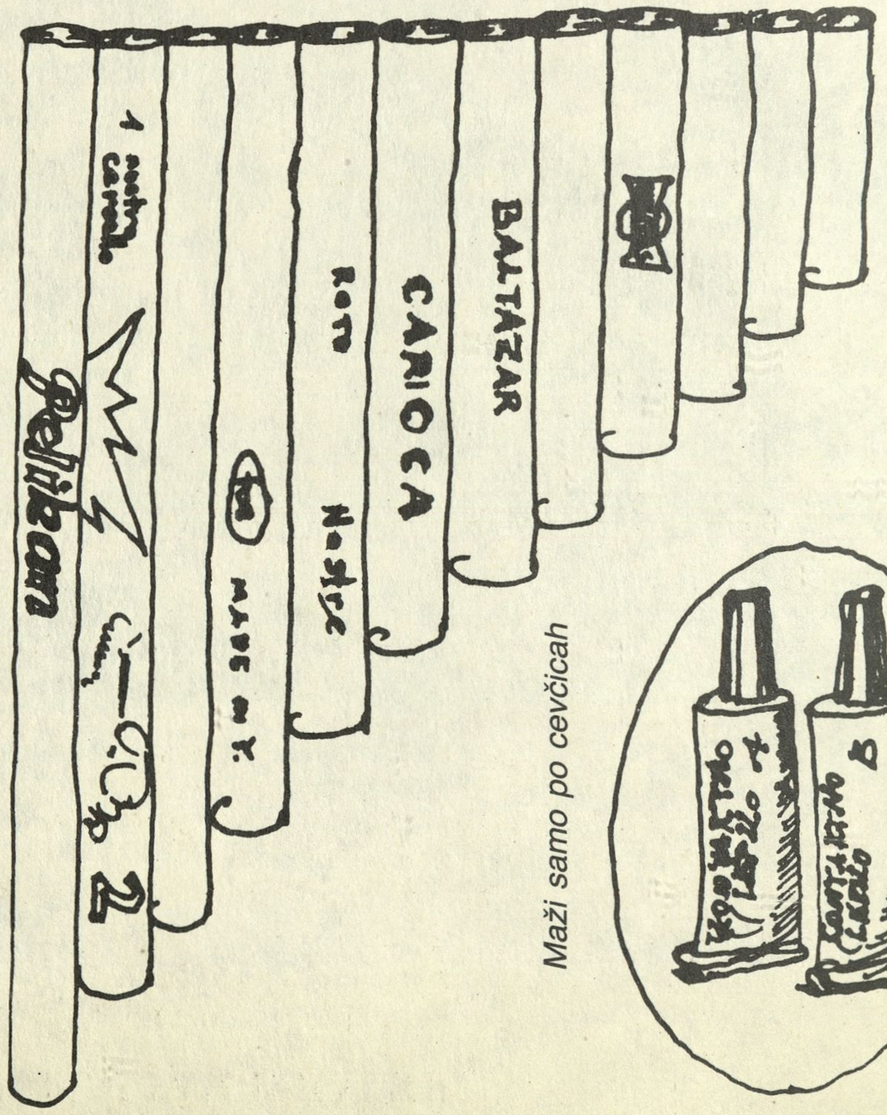
izdelujemo:

- *Plastične cevčice pisal (lahko tudi kartonaste cevke) lahko lepimo drugo k drugi s kontaktnim lepilom.*
- *Cevčice lahko z gumicami pritrdimo na oporno deščico.*
- *Cevčice vtaknemo v luknjice, ki jih zvrtamo v paličico ali deščico.*

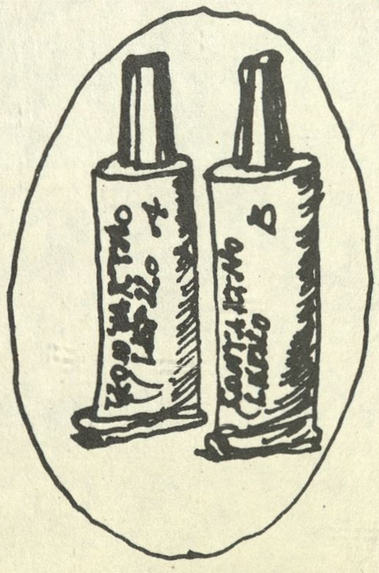
kako igramo:

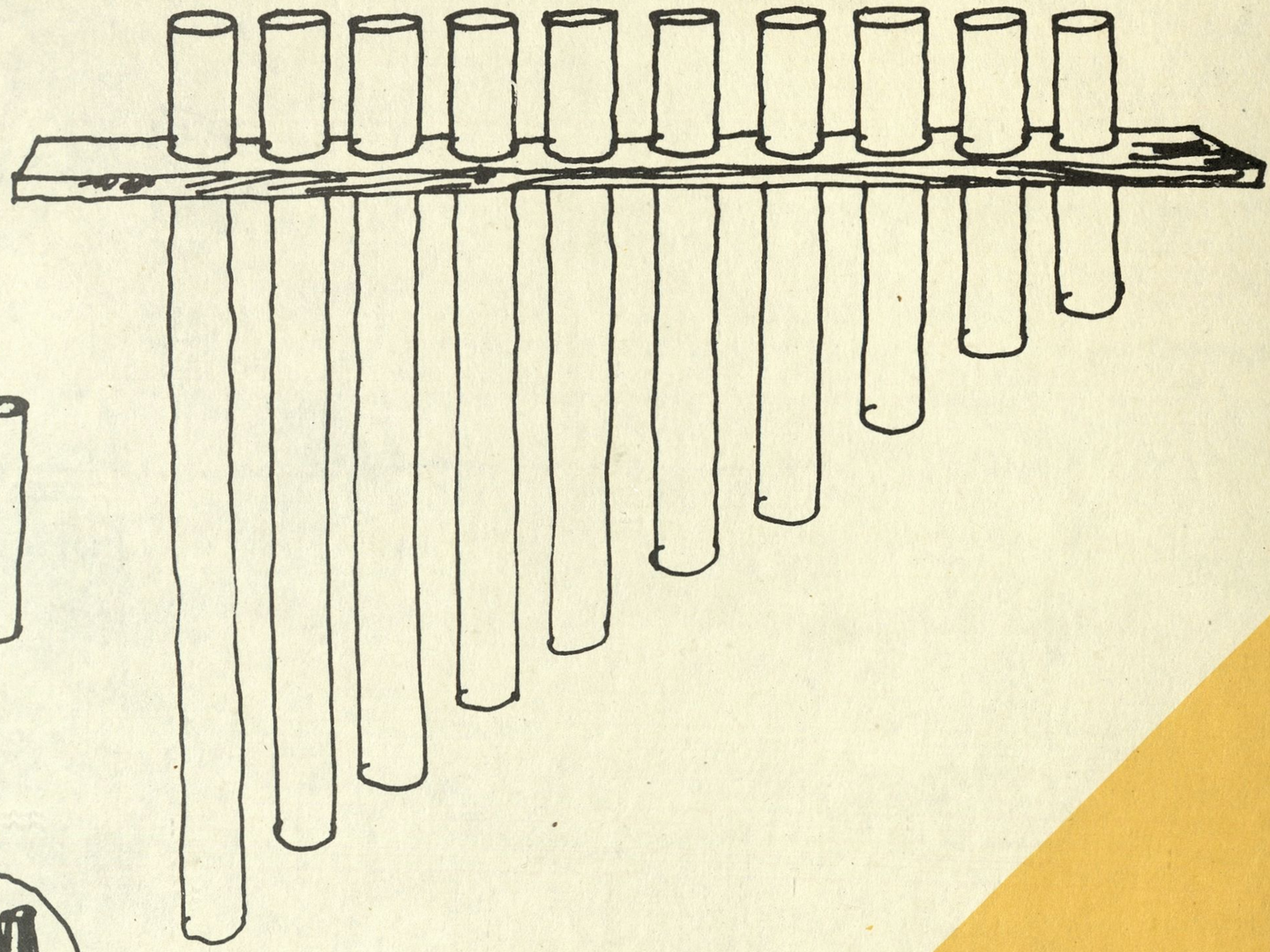
Glej VII–6

Cevčice različnih pisal

Maži samo po cevčicah

Pih-pih-puh,
pojejo duhci,
ki živijo v panovi piščali.
Pah-pah-poh
pa tisti, ki so v barvnikih.

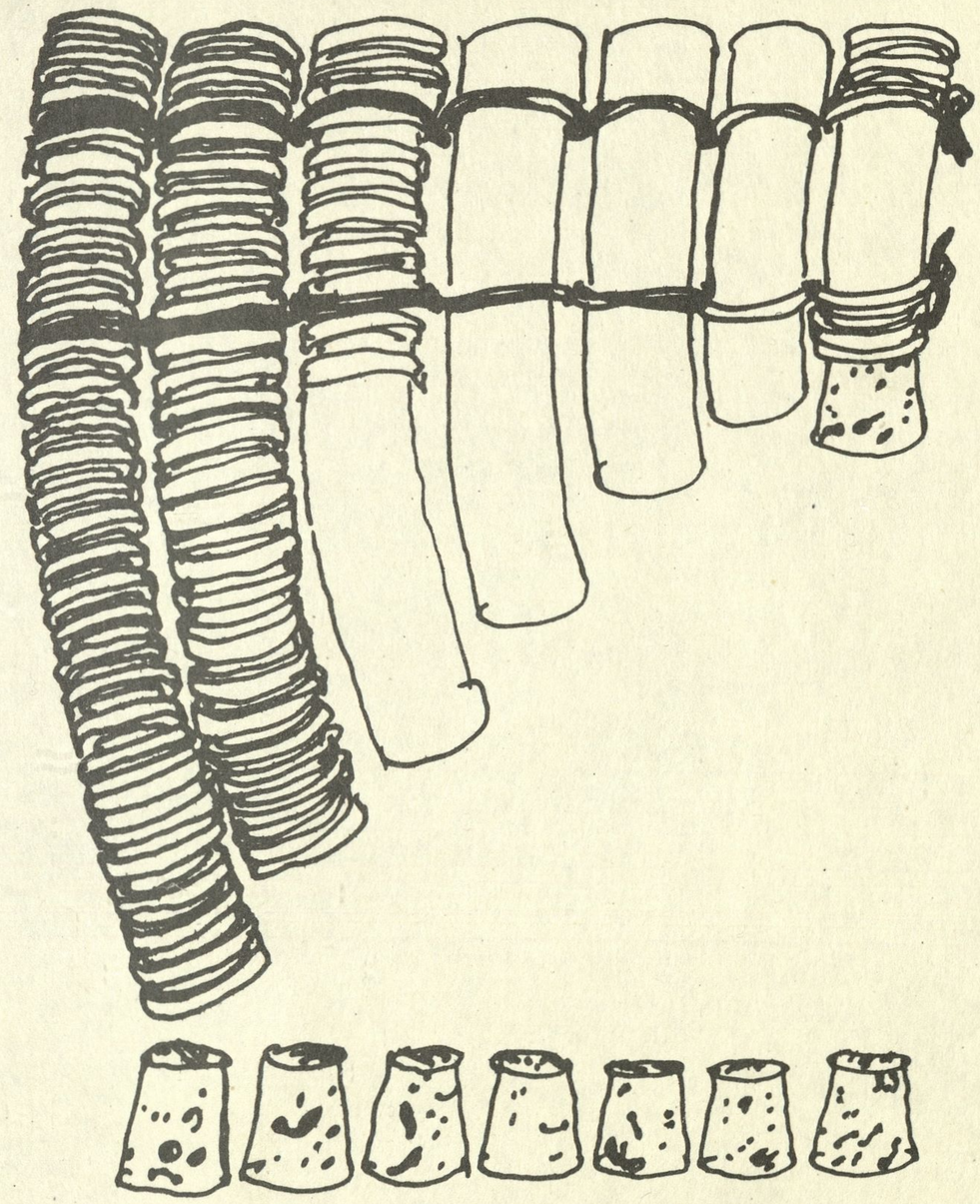
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

Trstenke pihalke delamo iz odprtih cevčic in iz cevčic, ki so na eni strani zamašene: bodisi s kolencem (trs, bambus, kanela, sirk, japonska rainutrija – visokostebelni plevel, ki raste ob vodi) ali zamaškom.
Odprte cevčice zvenijo višje kot zaprte.

kako igramo:

Glej VII. 6.

Zamaški

Odprte trstenke: veter
Zaprte: burja in vihar.

Univerza v Ljubljani
Pedagoška knjižnica Ivanka Gorica

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

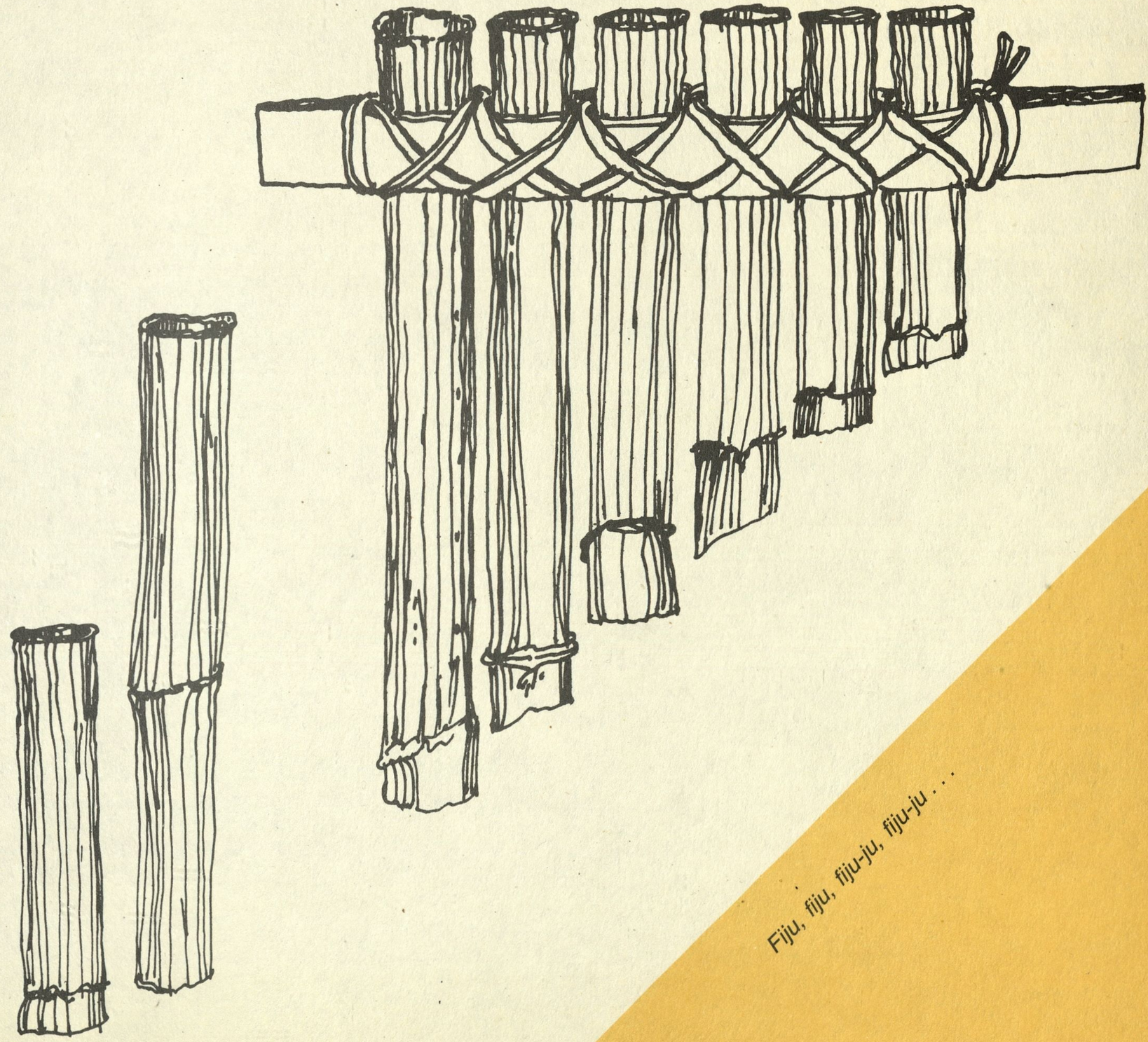
Trstenke – piščalke delamo samo iz zaprtih cevčic vodnega trsa, bambusa, kanele in visokostebelnega plevela – japonska reinutrija.

izdelujemo:

- *Pri rezanju pazimo, da je rob cevčic čisto gladek.*
- *V glasbilo združimo cevčice, ki so po višini zvoka različne. Če je razlika premajhna, lahko zvok zvišamo z voskom, ki ga nakapamo na dno cevčice (s tem cevčico skrajšamo).*

kako igramo:

- *Igramo na vsako cevčico posebej. (1) Prislonimo jo na spodnjo ustnico. Zrak pihnemo skozi ustnično režo naravnost proti robu cevke.*
- *Igramo lahko tudi na eno samo cevko (2) in na dvojno cevko (3) (tako, da jo obračamo).*

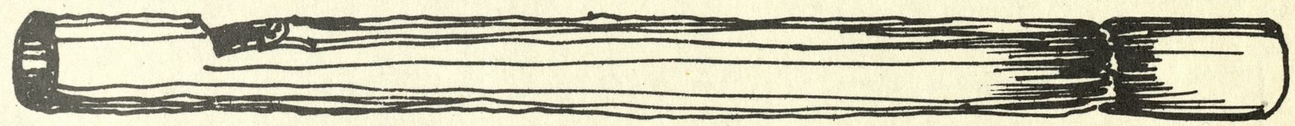
Fiju, fiju, fiju-ju, fiju-ju . . .

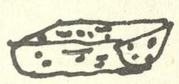
11. piščalka

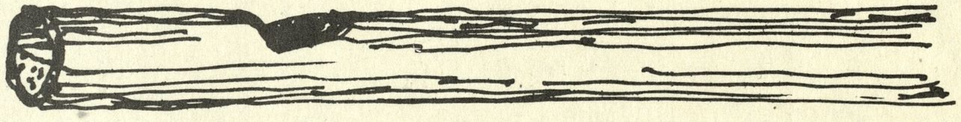
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

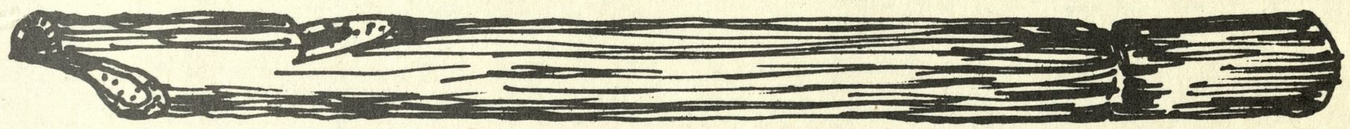
izdelujemo:

- *V cevko, ki je na eni strani zaprta (s kolencem ali z zamaškom), zarežemo trikotno režo.*
- *Odrežemo kos paličice, ki se prilega cevi, jo zgoraj sploščimo in potisnemo v cev, da nastane ustnik z ustnično režo.*
- *Ko je zamašek že prilepljen, in če je cev dovolj trdna, lahko ustnik zožimo.*

Za pastirje

Ovčke bele pasem,
gledam na gore,
na piščalko piskam
lepe pesmice.

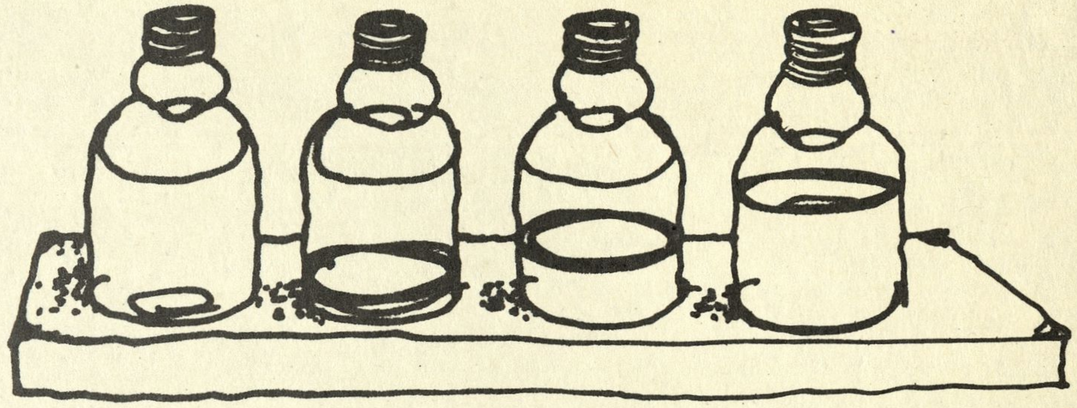
Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
Goriška knjižnica Franceta Bevka GORICA

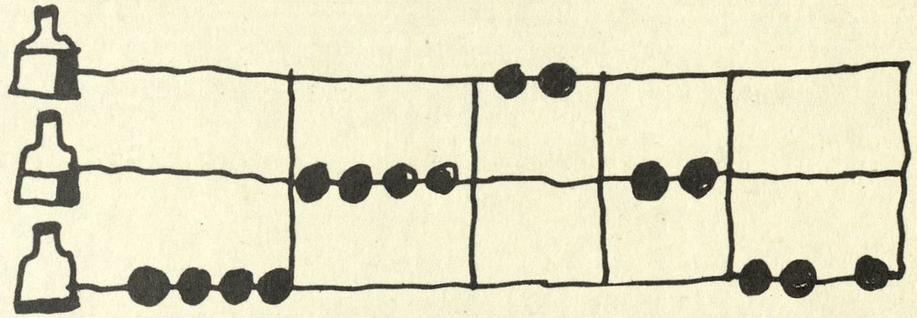
izdelujemo:

- *2, 3 ali več stekleničk (do 2 dcl) uglasimo s pomočjo vode. Najnižje zveni prazna steklenička. Z dolivanjem dobimo vedno višje tone.*
- *Stekleničke – piščalke lahko vdelamo ali prilepimo na stojalo, deščico ali škatlo.*

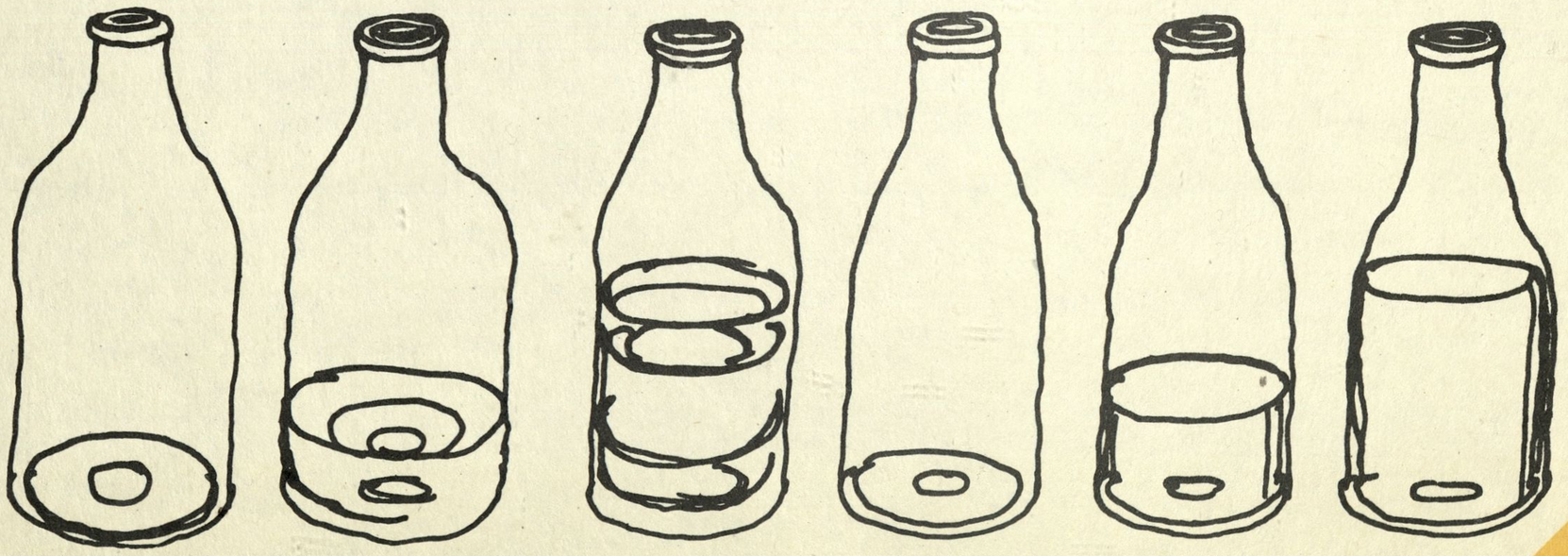
kako igramo:

- *Z ustnicami naredimo režo. Spodnjo ustnico potisnemo malo naprej in nanjo prislonimo vrat steklenice. Sapo usmerimo v rob tako, da gre nekaj sape v steklenico, nekaj pa mimo nje.*
- *Igramo lahko tako, da en sam izvajalec igra na vse stekleničke piščali ali pa*
- *si stekleničke razdelimo. Vsak zaigra le tedaj, ko je na vrsti njegov ton.*

Kuža pazi, z repkom miga, vstane, leže, tačko dà.

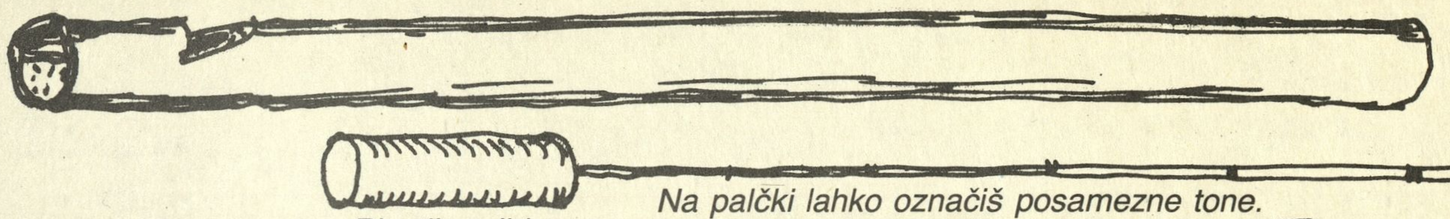

Dve steklenički piščalki lahko uglasimo v kukavico: Ku, ku-ku
Tri v melodijo: Kuža pazi,
Štiri pa v: melodijo Marko skače . . .

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

13. piščalka na poteg

- *Piščalko naredimo iz 0,5 m dolge odprte, gladke cevi. Pemer naj ima približno 1,5 cm.*
- *S pomičnim batom, ki ga med igranjem premikamo, cev daljšamo in krajšamo. S tem dobivamo nižje in višje tone.*

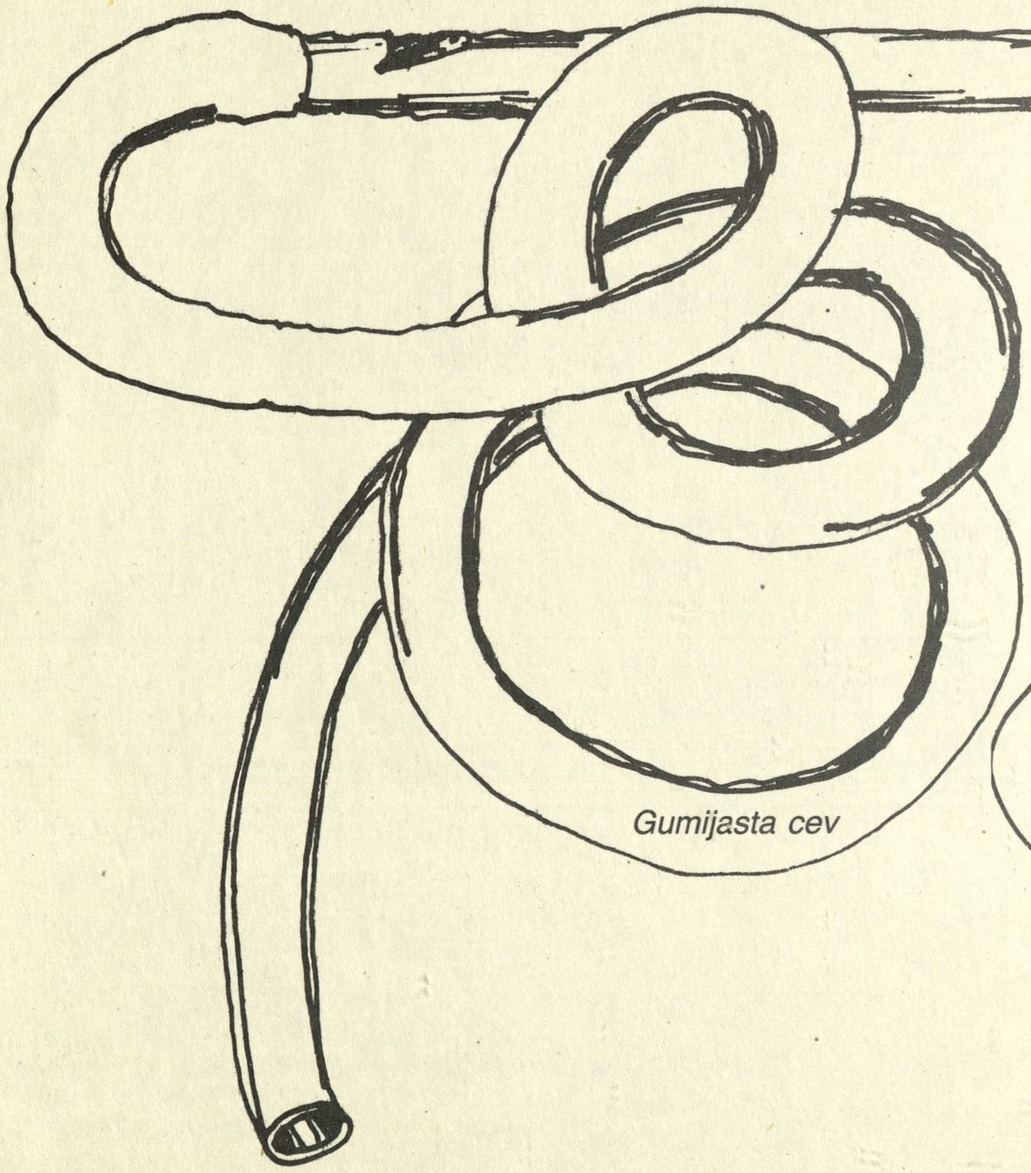
Na palčki lahko označiš posamezne tone.

Plastika ali les

Kovinska palica

Ročaj

Kovinska ali plastična cev

Gumijasta cev

Bat mora biti krajši od cevke, da ne porineš palčke ven.

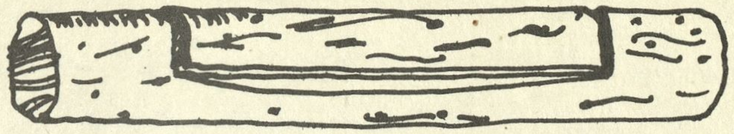
- *Ustnik lahko podaljšamo z gumijasto (plastično) cevko. Tako lažje premikamo bat. Da bo bolj gladko drsel, ga namažemo z milom ali magnezijo.*

Za zvočno sliko tobogan, polet in pristanek rakete in sestradane volkove.

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

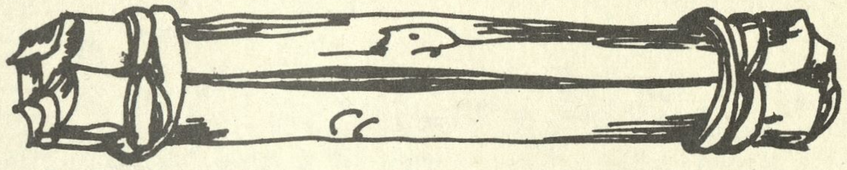
- *Glasbilo je sestavljeno iz trupa, ki ima režo in iz tenkega, prožnega traku.*
- *Trup je lahko lesena palica, dolga 8–12 cm (lahko tudi daljša) ali dve deščici.*
- *Za trak lahko uporabimo:*
- *travnato bilko ali list,*
- *ploščato gumico,*
- *zožen selotejp,*
- *obliž,*
- *trak plastike, povoščenega papirja . . .*

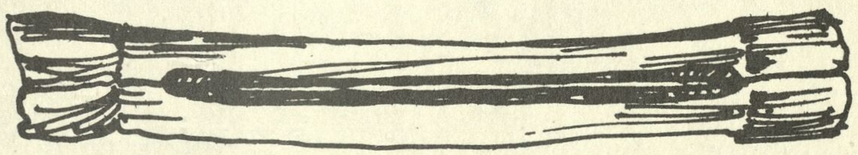
Nategnjena ploščata gumica

kako igramo:

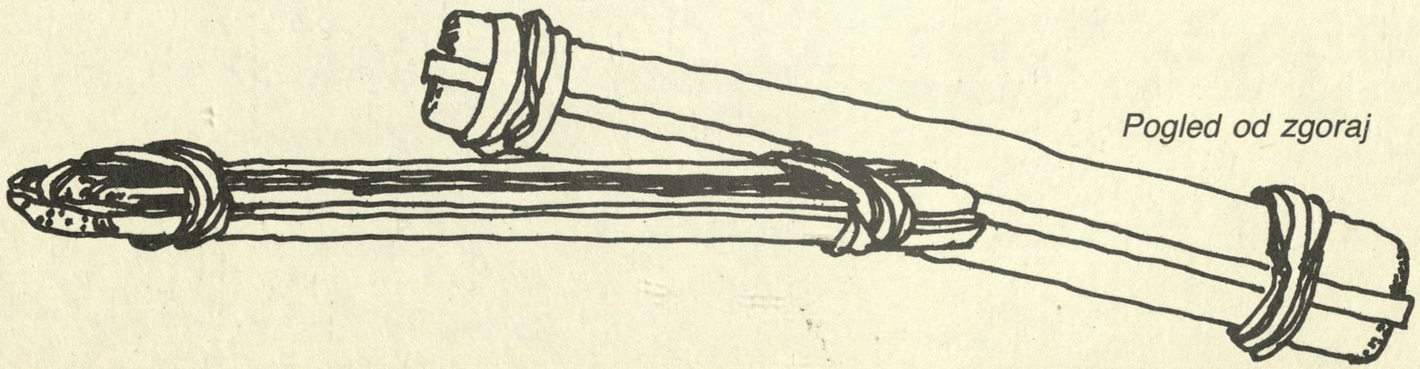
Glasbilo primemo z obema rokama, prislonimo na ustnice in pihamo skozi režo.

Ozek košček plastičnega ali papirnatega obliža

Tenka plastika

Pogled od zgoraj

Lajanje

Hupanje (moj rdeči avto še hupo ima) . . .

Skovikanje

15. didldajčki

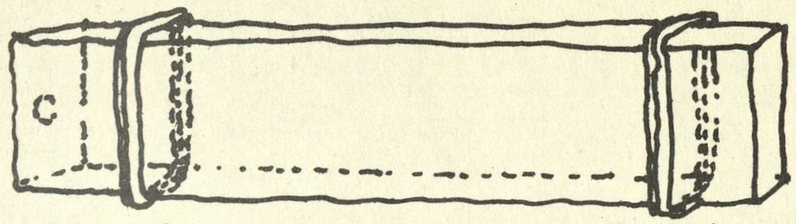
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

potrebujemo:

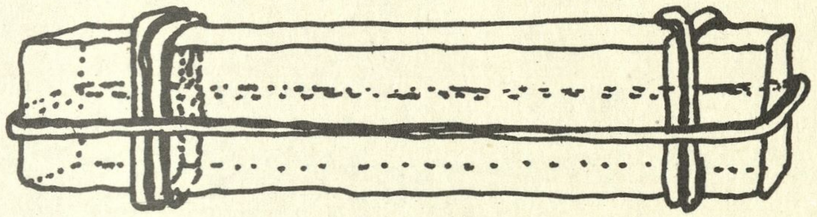
- *plastično škatlico od zobne ščetke,*
- *gumice (7).*

izdelujemo:

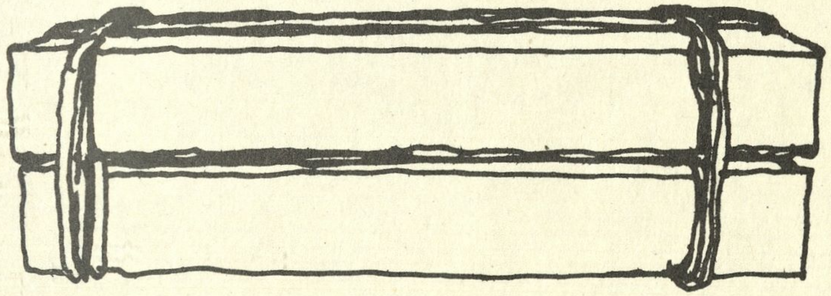
- *Škatlico odpremo.*
- *Na vsak del navijemo po dve gumici. (1).*
- *Peto gumico napnemo po dolgem na en del. (2)*
- *Škatlici postavimo drugo vrh druge (z gumico na gumico) in preizkusimo, če didldajček igra.*
- *Če igra, glasbilo spnemo s še dvema gumicama. (3)*
- *Iz 2, 3 ali več škatlic in iz različno širokih prečnih gumic lahko izdelamo sestavljeno glasbilo (4), ki igra 2, 3 ali več različnih zvokov. Namesto plastičnih lahko uporabimo kartonaste škatle.*

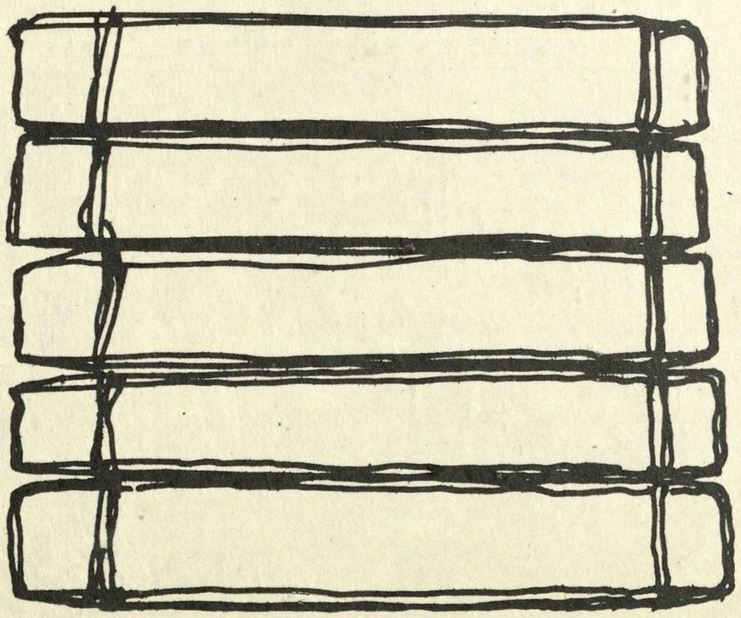

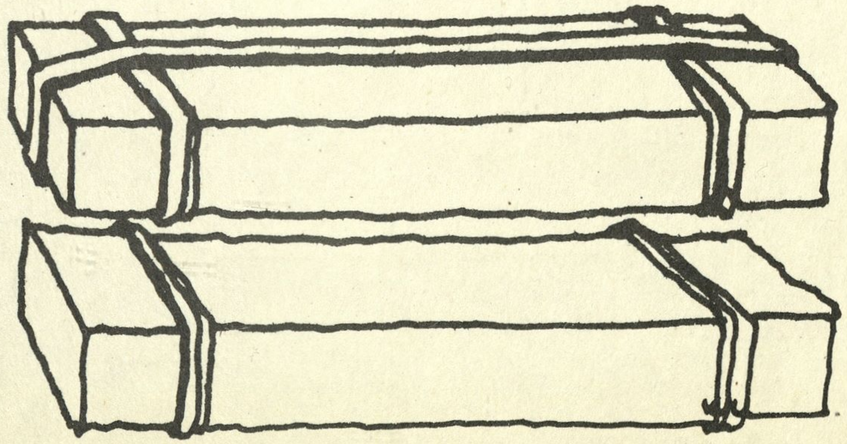
1. gumica *2. gumica*

3. gumica *4. gumica* *5. gumica*

Petelinček kikiriček
pedenjped – glasbenik.

OVS GORICA
Univerza v Ljubljani

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

16. žvrglje

Žvrglje so lončene piščali, povezane s posodo za vodo. Voda spremeni piskanje v žvrgolenje. Z vodo jih polnimo postopno. Prenehamo, ko lepo žvrgolijo.
Kupimo jih na trgu, pri spominčkarju in v trgovini »Dom«.

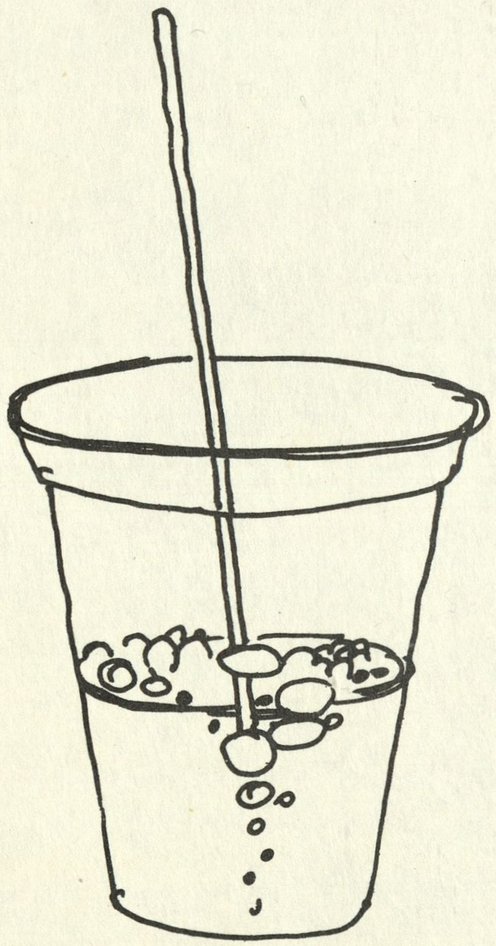

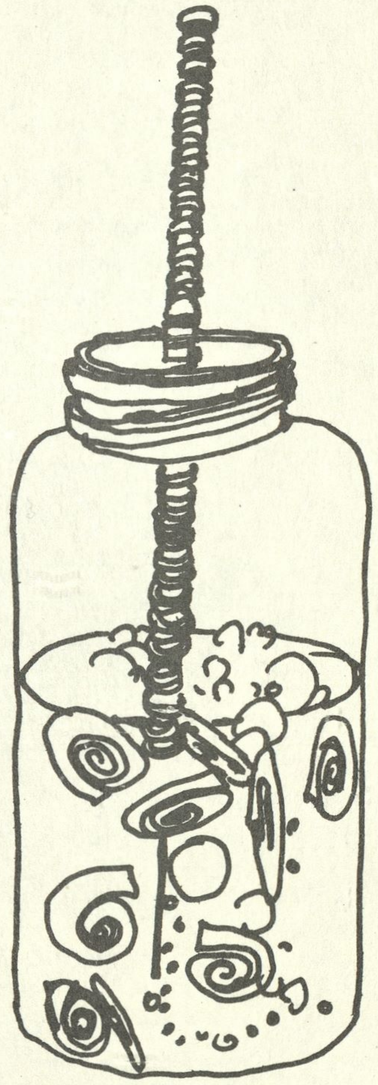
Žvrgolenje ptic, pomlad,
Pišček čivka . . . kdo bo prišel iz hiše.

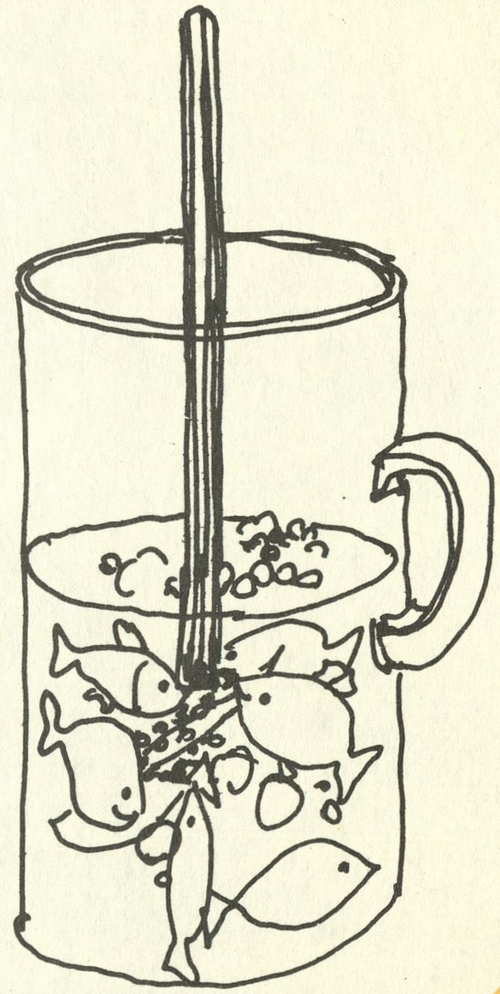
cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

kako igramo:

- *V posodo z vodo vtaknemo cevko in vanjo narahlo pihamo. Voda v posodi žubori.*
- *Konico jezika imamo na odprtini cevke. Prekinjamo dih – delamo »blonk«.*
- *Iz kovinske folije, ki pokriva jogurtove in druge plastične lončke, izrežemo različne oblike: spirale, obročke, ribice . . . in jih spustimo v vodo.*

V tolmun pade . . .
mehurčki se dvigajo.

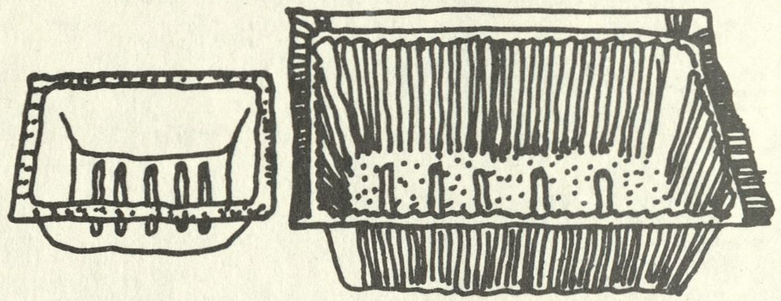
Žuborenje potoka,

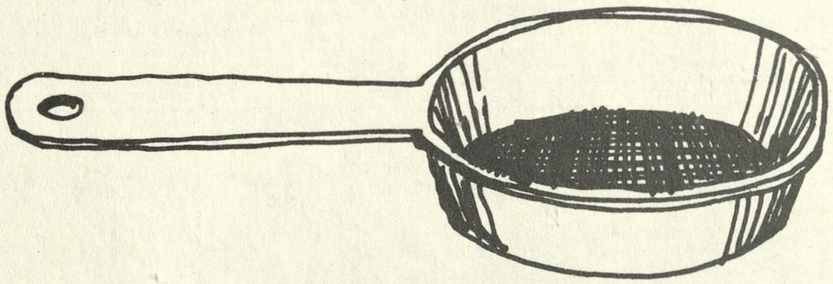
gejzir,
vodomet,
morje.

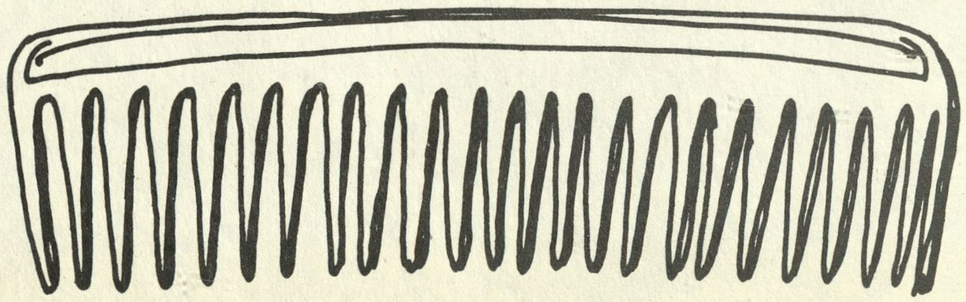
Ljubljana

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

Reže naredimo z grafičnim nožem, škarjami, vrtnimi kleščami idr. . . .

Bzz, bzz, bzz, komarjeva večerna pesem.

19. pojoča cev

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

Rebrasto plastično cev z izrazitim profilom, s premerom 3 cm, dolžine 80–90 cm, vrtimo nad glavo ali pred seboj v višini pasu.
Pri večji hitrosti nastajajo višji toni.

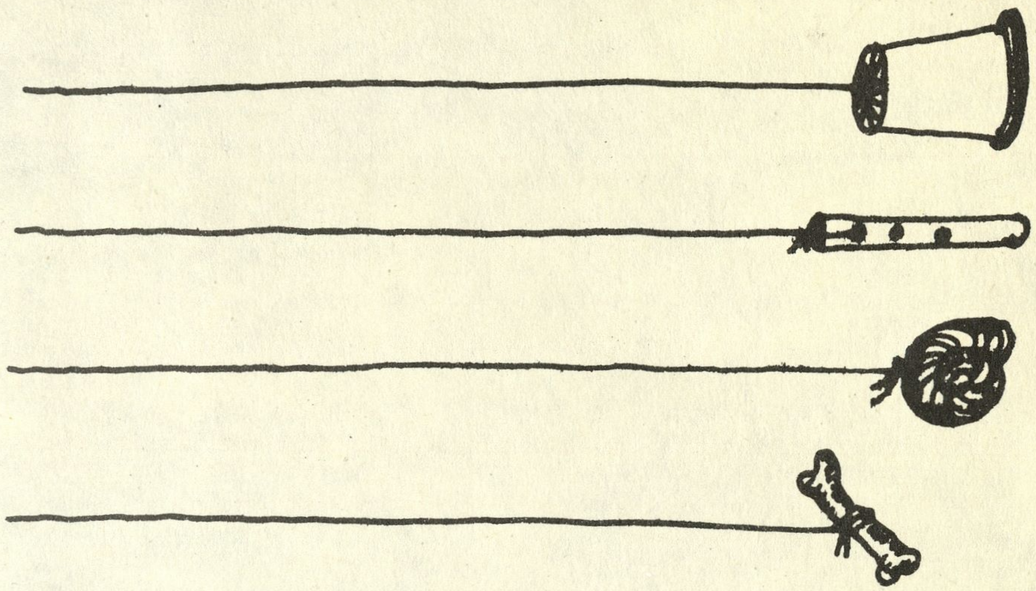
Za vsemirska vozila, za piskajočo in tuleč burjo! . . .

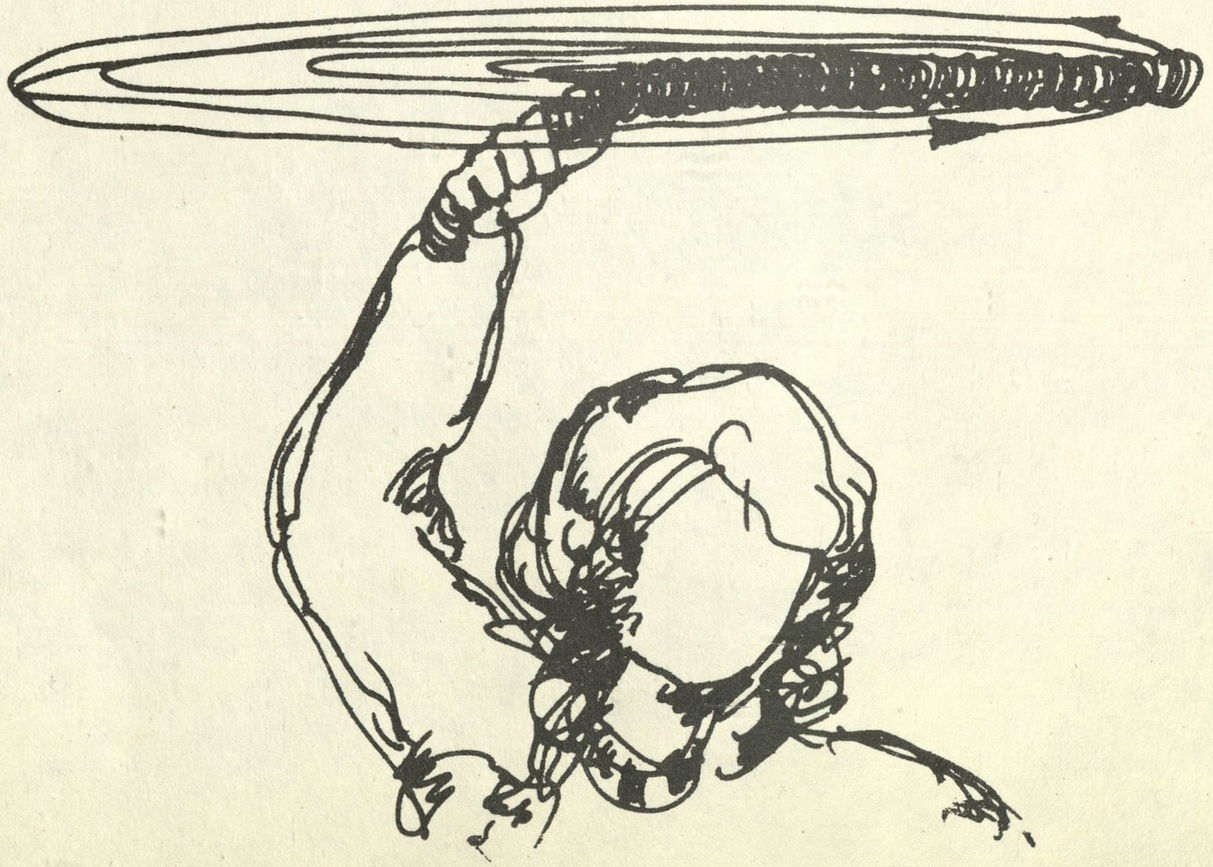
Narodna knjižnica
Ljubljana

20. vrtivke

cev PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

Vrvico ali laks, predmete na vrvici vrtimo nad glavo. Vrtimo lahko tudi na palico privezan laks.

Za žužkanje, sikanje, piskanje, ukanje . . .

Priročnik je nastal s sodelovanjem Pedagoškega inštituta v okviru raziskovalnega projekta celostne estetske vzgoje, ki ga vodi Dora Gobec.

Rokopis sta strokovno pregledali Breda Oblak in Milena Nograšak, jezikovno pa Marta Kocjan-Barle in Ileana Kopčavar.

Mira Voglar	*Mali instrumenti*
Ilustrirala in opremila	*Anka Hribar-Košmerl*
Založila	*Državna založba Slovenije*
Za založbo	*Uroš Istenič*
Natisnila	*Tiskarna »Jože Moškrič« Ljubljana 1985*
Naklada	*3000 izvodov*
Prva izdaja	

1.950.-

PEDAGOŠKI INŠTITUT
državna založba slovenije

Komu je delo namenjeno? Male instrumente namenjam vam otroci, vam starši, vzgojitelji, učitelji, glasbeni pedagogi, glasbeniki . . . vam, ki izumljate, radi kaj sami izdelate, muzicirate, ljubite tišino in fine zvoke.

cev

mali instrumen

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA
DS
II 328 952
202206847
COBISS